Gemeente Zwijndrecht

Jaarstukken 2022
GEMEENTE ZWIJNDRECHT

Inhoud

Voorwoord **3**

Inleiding **3**

Jaarverslag
Programmaverantwoording
1. Wonen, bouwen en wooncarrière 9
2. Bestrijding van armoede 21
3. Welzijn en zorg 39
4. Veiligheid en leefomgeving 56
5. Dienstverlening en bestuur 68
6. Financiën 80
7. Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen 81
8. Overhead 83
9. Vennootschapsbelasting 84

Paragrafen 85
1. Lokale Heffingen 85
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 94
3. Onderhoud Kapitaalgoederen 106
4. Financiering 111
5. Bedrijfsvoering 116
6. Verbonden Partijen 121
7. Grondbeleid 139
8. Wet open overheid 151
9. Covid-19 152

Jaarrekening **153**
Overzicht van baten en lasten 155
Balans 156
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 159
Toelichting op het overzicht van baten en lasten 162
Analyse van de afwijkingen 162
Bestemming van het resultaat 167
Onvoorzien 168
Incidentele baten en lasten 168
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves 172
Wet Normering Topinkomens 172
Toelichting op de balans 174
Vaste activa 174
Vlottende activa 177
Vaste passiva 180
Vlottende passiva 190
Niet in de balans opgenomen verplichtingen 192
EMU-saldo 193
Begrotingsrechtmatigheid 194
Investeringsprogramma 201
Bijlagen 205
Single Information Single Audit (SISA) 206
Overzicht van baten en lasten per taakveld 212
Gebeurtenissen na balansdatum 215

Overige gegevens **217**
Controleverklaring 218

Voorwoord

Geachte leden van de raad,
Voor u liggen de jaarstukken 2022 van de gemeente Zwijndrecht. Dit zijn de eerste jaarstukken van de raads- en collegeperiode 2022-2026, gebaseerd op de laatste begroting t.b.v. de uitvoering van het Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht (1.0).
In 2022 heeft onze nieuwe raad het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0 vastgesteld. We gaan door op de ingeslagen weg – met belangrijke nuanceverschillen om met name de relatie tussen gemeente en onze inwoners, ondernemers en bezoekers te versterken.

Meer dan ooit bleek in 2022 hoe de gemeente een integraal onderdeel uitmaakt van de (Zwijndrechtse) samenleving. De ene crisis (corona) liep ten einde en de volgende crisissen dienden zich aan; van de merkbare effecten van klimaatverandering, de impact van de oorlog in Oekraïne tot de zorg over de hoogoplopende energierekeningen voor gezinnen en bedrijven. Deze wereldwijde ontwikkelingen raakten alle inwoners, waaronder nieuwe inwoners die in Zwijndrecht en Heerjansdam een veilig oord vonden. Op zulke momenten wordt gekeken naar de overheid en deze doet haar best om de samenleving te stutten: door het organiseren van activiteiten, hulp, financiële steun. We zijn er trots op om u te melden dat er door de gemeente, haar partners én de onmisbare inzet van onze inwoners veel werk is en wordt verzet om de scherpste randen van schokkende gebeurtenissen af te halen.

De terugblik op 2022 toont aan dat een jaar altijd anders verloopt dan gepland. Toch is het college positief dat, ondanks de soms sterk onzekere omstandigheden, de begroting in grote lijnen conform is uitgevoerd. Gaat dat altijd perfect? Het antwoord is nee. Ook voor de overheid (en dus uw en onze gemeente) is en blijft het *mensenwerk*.
Daarom hecht het college aan een transparante en getrouwe verantwoording over de uitvoering van de begroting. Hoe is er ingespeeld op de sterk wisselende omstandigheden? Hoe hebben we die belangrijke vraag naar stabiliteit in tijden van onzekerheid lokaal willen beantwoorden.

De gemeente is deel van de samenleving. Er is geen 'zij' of 'wij'. Er is alleen wij – we hebben het met elkaar te doen. Dit betekent dat met de nieuwe opgave "bouwen aan vertrouwen", waarvoor de voorbereidingen in 2022 zijn gestart, er meer dan ooit aandacht komt voor wat echt belangrijk is: leven we ons leven op basis van gegrond vertrouwen of wantrouwen?

Tenslotte nog dit. In deze jaarstukken leest u dat er veel werk verzet is, maar ook dat er plannen (nog) niet tot uitvoering zijn gebracht. Dit is geen nieuw fenomeen en mede hierdoor is er sprake van een positief financieel resultaat over 2022. Ten tijde van het opstellen van deze jaarstukken hebben we ook het inzicht dat onze inkomsten in de komende jaren onder druk komen te staan. In de komende Kadernota zal het college u daarvoor een nadere strategie voorstellen. Deze strategie is mogelijk, op basis van de conclusie in de nu voorliggende verantwoording over 2022 dat onze reservepositie robuust is. Het college zal dan ook streven naar het maximaal inzetten van die ruimte voor het verder uitvoeren van de ingezette weg met krachtig Zwijndrecht. Wat we met elkaar doen, doet er toe.

Met hartelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders,

Tycho Jansen

Wethouder financiën

Inleiding

2022 was geen jaar waarin wij ons als gemeente Zwijndrecht 'slechts' bezig hadden te houden met wat er binnen onze gemeentegrenzen gebeurde. Zo kwam de coronapandemie van 2019-2021 officieel tot een eind. Maar 2022 gaat helaas ook de geschiedenisboeken in als het jaar waarin de oorlog op het Europese continent terug kwam.

Rusland viel de Oekraïne binnen, met onmetelijk menselijk leed tot gevolg. Vluchtelingenstromen kwamen op gang en heel Europa heeft zich ingezet om de ontheemde Oekraïners van een zo goed mogelijk thuis te voorzien. Ook Zwijndrecht heeft zich van zijn sociaalste kant laten zien door inzet van onze inwoners, maatschappelijke middenveld en diverse overheden. Gedurende het jaar zijn op een voortvarende wijze honderden vluchtelingen ontvangen en opgevangen.

Hiernaast waren er inflatiepercentages van tussen de 10 en 20 % en energieprijzen die over de kop gingen. Dit noopten tot directe overheidssteun aan mensen met een smallere beurs. Denk hierbij aan de energietoeslag, uitgevoerd door onze regionale sociale dienst.
Al met al is er bikkelhard gewerkt op alle niveaus – van raadslid tot ambtelijke werkvloer- om onze taak als meest nabije overheid in te vullen.

2022 was ook het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen en het voortzetten van de ingeslagen weg met Krachtig Zwijndrecht. Slim investeren in stad en samenleving met als doel een krachtiger Zwijndrecht.

Hieronder volgen per programma zoals u gewend bent een aantal highlights. We vermelden het voor de zekerheid weer: er is veel méér gebeurd, dan zelfs in een lijvig document als deze jaarstukken opgenomen kan worden. We doen een dappere poging u mee te nemen.

In programma Wonen en Wooncarrière ligt de nadruk op gebiedsontwikkelingen, het toevoegen van nieuwe woningen en ingrepen in de bestaande woningvoorraad. Er zijn 83 nieuwe woningen gebouwd, ondanks de verslechterende woningmarkt. Naast bouwen voor de doorstroming bieden we ook specifieke ondersteuning. Zo hebben wij in 2022 de opkoopbescherming ingevoerd voor de bestaande voorraad betaalbare en middeldure woningen. We zetten daarmee beleggers die willen profiteren van de woningnood buitenspel en vergroten de kansen van starters en jongeren op de woningmarkt. Daarnaast is de Starterslening geactualiseerd en is de Goed Wonen lening geïntroduceerd. In 2022 is verder gewerkt aan de activiteiten uit het programma duurzaamheid, waarin alle ambities op het gebied van klimaatadaptatie, de energietransitie en circulariteit zijn samengebracht. Samen met de woningcorporaties en HVC worden de voorbereidingen getroffen voor een warmtenet in Zwijndrecht. Dit warmtenet is voor de bestaande bouw in een aantal wijken in Zwijndrecht een belangrijke oplossing om de woningen op termijn aardgasvrij te kunnen maken.

Binnen het programma Bestrijding van Armoede besteedden we in 2022 het bijzonder aandacht aan het versterken van de samenhang tussen onze inzet voor de aanpak armoede en de gemeentelijke inzet op het gebied van participatie, economie en arbeidsmarkt. De noodzaak om armoede te bestrijden was afgelopen jaar onverminderd hoog met ontwikkelingen van stijgende (energie)prijzen en koopkrachtvermindering.
Met de herijking van het regionale Minimabeleid in december, kon de raad voor het eerst binnen de nieuwe GRS lokaal keuzes maken over de 'knoppen' van het beleid. De raad van Zwijndrecht heeft gekozen voor een ruimhartig beleid.
Op het economisch vlak begon het jaar voor ondernemend Zwijndrecht nog vol beperkingen, vanwege de corona-maatregelen, en kende het jaar een ongekende inflatie en stijging van kosten, voor

grond- en brandstoffen. Ondanks deze bijzondere omstandigheden is te benadrukken dat in Zwijndrecht en Heerjansdam de effecten op het bedrijfsleven en de arbeidsmarkt minimaal zijn geweest. De veerkracht van de lokale economie is wel zwaar getest. En de zorg om die veerkracht te behouden is dan ook groot.

In 2022 zijn op het vlak van Welzijn en Zorg voor het minimabeleid en de update van de verordening jeugdhulp lokaal opgehaald wat de raad belangrijk vindt en welke kaders hij wil stellen, welke keuzes er mogelijk zijn en wat de maatschappelijke en financiële effecten van die keuzes zijn. In dit proces is extra aandacht geweest voor participatie met bewoners en de maatschappelijke partners.
Naast deze inhoudelijke stappen hebben we ook financiële mooie resultaten: Op basis van evaluatie van een casus met hele hoge kosten, is een aanpak ontwikkeld om de kosten van de duurste casussen jeugdhulp te verminderen. Dit heeft geleid tot forse kostenreductie op casusniveau. Zie ook het overzicht sociaal domein, verderop in dit hoofdstuk.

Tenslotte – maar niet last and least- is om onze woon- en werkomgeving leefbaar te houden in 2022 geïnvesteerd in het toekomstbestendig inrichten van de openbare ruimte. Dit houdt in dat de openbare ruimte klimaatbestendig wordt ingericht en waar mogelijk verder wordt vergroend. In het bijzonder is op het gebied van veiligheid de aanpak van ondermijning stevig op de kaart gezet. De integrale bedrijfscontroles zijn geïntensiveerd en hebben verder vorm gekregen. Verder is de samenwerking met externe partners (zoals politie, openbaar ministerie en woningbouwcoöperaties) verstevigd en ingezet op veilige buurten en wijken, de integrale aanpak van (ondermijnende) criminaliteit en het voorkomen van openbare orde problematiek.

Financiële terugblik
Was het jaar 2022 voor de samenleving woelig, hetzelfde kan gezegd worden voor de financiën. Onze "omzet" groeide van 150 naar 180 miljoen, gedurende het jaar. Deze groei bestaat uit veel nieuwe en vaak tijdelijke regelingen met al dan niet gebonden financiering. Het voeren van een deugdelijke gemeentelijke administratie en het navolgbaar houden van inkomsten en uitgaven voor onze volksvertegenwoordigers vraagt telkens meer van gemeenten. Mede om deze reden is landelijk discussie ontstaan over de houdbaarheid van het systeem waarin gemeenten en rijk op financiële basis met elkaar opereren. Hoe valt uit te leggen dat gemeenten minder geld uitgeven dan ze hadden begroot, maar dat voor de nieuwe begroting toch bezuinigingen of lastenverhogingen noodzakelijk zijn? We voorzien dat deze jaarrekening extra onderbouwing geeft voor onze stelling dat we scherper moeten begroten, transparant rapporteren en sturen en tenslotte ook tot resultaten moeten komen die dichter bij de nul liggen. Gemeenten zijn een bestedingshuishouden, geen bedrijf met winstoogmerk noch een filantropisch instituut.

Resultaat
Een gemeente heeft niet één resultaat, maar drie:

- Resultaat op onze baten en lasten
- Resultaat op onze baten en lasten *na* reservemutaties
- Resultaat gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten

Ten aanzien van het huishoudboekje (resultaat op de baten en lasten) **zien we een negatief resultaat van € 1 miljoen, waar € 0,1 begroot was**. Dit negatieve resultaat wordt in hoge mate veroorzaakt door een aantal eenmalige uitgaven (zoals afwaarderingen voor € 2,6 miljoen).

Het resultaat *na* reservemutaties is € 6,9 miljoen positief en valt ten opzichte van de begroting na wijziging 2022, € 3,5 miljoen voordeliger uit. Deze afwijkingen worden conform de afspraken tussen college een raad geanalyseerd in de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Van dit resultaat is het voorstel om circa € 4,5 miljoen te bestemmen – ofwel: later uit te geven. Het restant zal worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Het resultaat *na* reservemutaties 2022 wordt beïnvloed door incidentele baten en lasten. Na elimineren van incidentele baten en lasten, blijft er een beperkt verschil over tussen resultaat en structureel resultaat. **Het structurele resultaat is € 6,3 miljoen positief**. Dit betekent dat we € 6,3 miljoen meer aan structurele inkomsten hadden dan uitgaven in 2022.

Gemeenten worden door hun provincie getoetst op duurzaam financieel evenwicht. Een belangrijk criterium hierbij is dat de begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. De structurele baten dekken ieder jaar de structurele lasten en de ramingen zijn realistisch. Als de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht.
Het structurele resultaat uit de laatste jaarstukken wordt betrokken bij de beoordeling van de begroting. We willen graag de ruimte die uit deze jaarstukken blijkt, meerjarig kunnen inzetten bij nieuwe begrotingen. Dit om onnodige bezuinigingen te voorkomen. Hierover zijn we bij het opstellen van deze jaarrekening nog in gesprek met onze partners.

Het gemeentelijke eigen vermogen is gedaald van € 82,1 naar € 81,1 miljoen. Gedeeltelijk komt dit, door anticipatie op toekomstige verliezen, waarvoor voorzieningen zijn getroffen. Deze stijgen van € 9,1 naar € 9,3 miljoen. Een andere factor is de jaarlijkse onttrekking aan de reserve afschrijvingen (in 2022: € 1,8 miljoen) Alsmede eenmalige extra afschrijvingen van € 2,6 miljoen. Denk hierbij aan het oude zwembad en de afwaardering van de watertoren. Gecorrigeerd voor die posten zou ons vermogen groeiende zijn, wat logisch is gelet op het positieve rekeningresultaat.

Laatste opvallende zaak betreft de gemeentelijke schuldenomvang. Deze is in 2022 toegenomen. Dat komt omdat we in totaal meer hebben geïnvesteerd dan hebben afgeschreven. Er is zelfs sprake van in absolute zin hogere investeringen dan de afgelopen jaren. De hoofdreden is de bouw van het nieuwe zwembad. We hebben dit in 2022 gefinancierd door korte geldleningen, onze lening portefeuille voor langlopende leningen is licht gedaald.

Kosten sociaal domein
De afgelopen jaren hebben wij als Zwijndrecht aan de bel getrokken over de kosten in het sociaal domein waarvoor wij als gemeente onvoldoende gecompenseerd worden.
Nu 2022 voorbij is, kunnen we bezien wat daadwerkelijk het tekort op realisatiebasis in dat jaar is geweest. En 2022 is wat betreft een bijzonder jaar, want zoals in de BURAPs aangekondigd: er is een trendbreuk geweest en het tekort is omgeslagen in een overschot!

We hebben twee onderwerpen gedefinieerd: Jeugdzorg en Wmo. Deze onderwerpen laten zich het beste narekenen. Dit doen we door onze bijdrage aan de GR'en voor Jeugdzorg respectievelijk Wmo, af te zetten tegen het betreffende cluster in het gemeentefonds.

De uitkomst is nu als volgt:

Jeugdhulp	**2022**	
Vergoeding rijk	€	18.427.000
Uitgaven gemeente	€	16.861.000
Overschot	**€**	**1.566.000**

WMO	**2022**	
Vergoeding rijk	€	14.233.000
Uitgaven gemeente	€	13.823.000
Overschot	**€**	**410.000**

Financieel gezien is er sprake van voldoende compensatie in 2022. Echter, in (alle) voorgaande jaren hadden we tekorten op de jeugd waardoor één zwaluw nog geen zomer maakt. Ook weten we dat het vooralsnog bij deze ene zwaluw zal blijven. In 2022 kregen gemeenten de maximale vergoeding naar aanleiding van de uitspraak van de landelijke arbitragecommissie die een uitspraak heeft gedaan over de financiële verhouding tussen rijk en gemeenten. Ook ingesloten in die afspraak: een *afbouw* van de jeugdmiddelen. Vanaf 2023 zien we daarom het beeld helaas weer omslaan door een forse prijsontwikkeling en een toename van cliënten, waarmee onze inzet op dure casuïstiek en demedicaliseren (financieel) harder nodig blijft dan ooit.

Collegebesluit
De Jaarstukken 2022 zijn bij collegebesluit d.d. 30 mei 2023 met nummer 2023-0057663 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.61

Jaarverslag

Programma 1. Wonen, bouwen en wooncarrière

1.1 Inleiding

In 2022 is doorlopend ingezet op de versterking van de sociaal-economische structuur van Zwijndrecht. In dit programma ligt de nadruk op gebiedsontwikkelingen, het toevoegen van nieuwe woningen en ingrepen in de bestaande woningvoorraad. In programma 2 leest u meer over de economische ontwikkeling. Al deze ontwikkelingen gaan gepaard met ambities op het gebied van duurzaamheid en klimaat. Daarover leest u ook meer in dit programma.

Gebiedsontwikkelingen en wonen
We willen de aantrekkingskracht van Zwijndrecht vergroten door het toevoegen van (kwalitatief hoogwaardige) woningen. We bouwen voor doorstroming, waardoor we in de ontwikkeling van woningen focussen op het midden- en op het duurdere segment, terwijl we de voorraad sociale en betaalbare woningen op peil houden. In de Planmonitor zijn binnenstedelijk 3100 woningen ingepland. Met de begroting 2022 was de verwachting dat er in 2022; 200 nieuwe woningen gebouwd zouden worden. Hiervan zijn er uiteindelijk 83 gebouwd. We zien dat er ten opzichte van de planmonitor vertraging is opgelopen. Met name door bezwaar- en beroepsprocedures en in een enkel geval door het tijdelijk ontbreken van personele capaciteit (inmiddels opgelost). Daarnaast zien we in 2022 dat de verslechterde marktomstandigheden invloed hebben, later in dit hoofdstuk ziet u een nadere toelichting op de ontstane vertraging. Ondanks de vertraging hebben we in 2022 stappen gezet die de komende jaren zullen zorgen voor robuuste groei van het woningbouwbestand. In alle gebiedsontwikkelingen zijn stappen in de planvorming gezet. De bestemmingsplannen die woningbouw mogelijk maken zijn in veel gevallen zelfs al onherroepelijk. De planvoorraad is inmiddels gegroeid naar 3.850 woningen en bestaat uit ruim 1750 woningen aan harde plancapaciteit.

We houden daarbij oog voor doelgroepen die het moeilijk hebben op de woningmarkt. Naast bouwen voor de doorstroming bieden we hen ook specifieke ondersteuning. Zo hebben wij in 2022 de opkoopbescherming ingevoerd voor de bestaande voorraad betaalbare en middeldure woningen. We zetten daarmee beleggers die willen profiteren van de woningnood buitenspel en vergroten de kansen van starters en jongeren op de woningmarkt. Daarnaast is de Starterslening geactualiseerd en is de Goed Wonen lening geïntroduceerd. Om de kwaliteit van de sociale woningvoorraad te verbeteren hebben we uitvoering gegeven aan de PALT-afspraken met de woningbouwcorporaties en werken we actief mee aan renovatie- en herstructureringstrajecten.

Een aantrekkelijke gemeente

Om een aantrekkelijke gemeente te zijn om te wonen, is het van belang dat de buitenruimte op orde is en de juiste voorzieningen aanwezig zijn. In programma 4 leest u meer over de leefbaarheid van de buitenruimte. Met investeringsprojecten richten we delen van de openbare ruimte opnieuw in. In 2022 is gestart met de uitvoering van de werkzaamheden bij het Veerplein. Met investeringsprojecten richten we delen van de openbare ruimte opnieuw in. In 2022 zijn de projecten Heer Oudelands Ambacht (fase 3A) en Eikenboomstraat e.o. afgerond. Verder is gestart met de uitvoering van de werkzaamheden bij het Veerplein en Heer Oudelands Ambacht (fase 3B).

De aanwezigheid van groen bepaalt voor een belangrijk deel hoe aantrekkelijk de buitenruimte is. Hier wordt in nieuwe ontwerpen dan ook nadrukkelijk rekening mee gehouden. Groen draagt bij aan de leefbaarheid, maar ook de gezondheid van onze inwoners. Onze parken en natuurgebieden zijn belangrijke plekken om te recreëren en op adem te komen.

We zorgen er daarnaast voor dat onze gemeentelijke accommodaties, zoals wijkgebouwen en sporthallen, aansluiten bij de wensen van de gebruikers. De accommodaties worden goed onderhouden en verduurzaamd. In 2022 is de nieuwe gymzaal in Heer Oudelands Ambacht in gebruik genomen. De bouw van het nieuwe zwembad De Hoge Devel is in 2022 afgerond. Begin 2023 is de feestelijke opening. In 2023 wordt gestart met de uitvoering van de werkzaamheden bij de Kiboe-hoeve.

Duurzaamheid

In 2022 is verder gewerkt aan de activiteiten uit het programma duurzaamheid, waarin alle ambities op het gebied van klimaatadaptatie, de energietransitie en circulariteit zijn samengebracht. Begin 2023 bent u geïnformeerd op activiteitenniveau met een raadsinformatiebrief (2022-0205692).

Samen met de woningcorporaties en HVC worden de voorbereidingen getroffen voor een warmtenet in Zwijndrecht. Dit warmtenet is voor de bestaande bouw in een aantal wijken in Zwijndrecht een belangrijke oplossing om de woningen op termijn aardgasvrij te kunnen maken. Het ontwikkelen van een duurzaam warmtenet is een intensief gezamenlijk traject waarin we kijken naar het tracé, de bronnen en de locaties daarvan. Nieuwe ontwikkelingen en wetgeving brengen soms veranderingen teweeg. Zo komt uit onderzoeken naar voren dat het aansluiten van nieuwbouw in het Stationskwartier op het warmtenet niet meer de beste oplossing is. We schrijven dit dan ook niet meer verplicht voor. Momenteel heeft de bronnenstrategie prioriteit voor de verdere uitrol van het warmtenet. Daarnaast zoeken we naar andere locaties voor opwekking van duurzame warmte en elektriciteit. We werken aan zon op grote daken en hebben daarvoor regionaal een tool aangeschaft die we inzetten. Daarnaast is in 2022 veel aandacht besteed aan een initiatief voor het uitwerkingsgebied Kijfhoek voor zon op land. Hier gaan we in 2023 samen met het initiatief mee door.

1.2 Wat hebben we bereikt?

Ambitie	Doelstelling	Realisatie 2022
Een evenwichtige bevolkingssamenstelling	We kennen een evenwichtige bevolkingssamenstelling en kwalitatieve en gevarieerde woningvoorraad.	Om evenwicht in de bevolkingssamenstelling te krijgen is het noodzakelijk de woningvoorraad te veranderen. De afgelopen periode hebben we stevig ingezet op het realiseren van de omvangrijke bouwambitie. Deze ambitie is verankerd in het woonplan en in de woningbouwstrategie waarin vooruitgekeken

		wordt naar 2030. Inmiddels bestaat de planvoorraad uit 3.850 woningen en uit ruim 1750 woningen aan harde plancapaciteit. Met name omdat de planvorming en voorbereiding voor Diztrikt en Noordoevers in een vergevorderd stadium zijn.
	We stimuleren betrokkenheid van inwoners en de sociale cohesie in wijken en buurten.	Via de partners van de Buurtaanpak is er een goed beeld wie er wonen in de meest kwetsbare buurten van Zwijndrecht. Daar waar gewenst wordt via het netwerk van de Buurtaanpak gecommuniceerd en geparticipeerd met deze bewoners.
	We stimuleren arbeidsparticipatie.	Sinds 1 januari 2022 is de regie op het beleid en de uitvoering van de participatieplekken overgekomen van de Sociale Dienst Drechtsteden naar de gemeente. Hierdoor kunnen we integrale afwegingen maken en stellen wij zelf inhoudelijke en financiële kaders aangaande de participatieplekken. Op jaarbasis worden 160 personen ondersteund. Deze ondersteuning vindt plaats op het gebied van het versterken van de eigen zelfredzaamheid, het ontwikkelen van betere kansen op werk en de verbetering van het netwerk.
Het in stand houden van voorzieningen	We dragen zorg voor een goede aansluiting van gemeentelijke voorzieningen bij de huidige en toekomstige wensen van gebruikers.	In juni 2022 is het kunstgrasveld bij vv Heerjansdam officieel in gebruik genomen. Hiermee is een lang gekoesterde wens om een kunstgrasveld te realiseren op sportcomplex Molenwei in vervulling gegaan. Op sportcomplex Bakestein zijn drie kunstgrasvelden aangelegd, waarvan één de vervanging van een bestaand veld betrof. Ook bij VVGZ is een kunstgrasveld vernieuwd. Verder is op verschillende plekken de verlichting bij buitensportaccommodaties verduurzaamd.
Een aantrekkelijk aanzicht van Zwijndrecht	We streven naar een verbetering in ruimtelijke kwaliteit en een openbare ruimte waarin het prettig wonen en recreëren is.	In 2022 is uitvoering gegeven aan het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2022-2025 en het Investeringsprogramma (IP). Op die manier werken we continu aan het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte en benutten we kansen om de openbare ruimte klimaatrobuust in te richten. We hebben in 2022 een beleidskaderop de openbare ruimte opgesteld die in 2023 ter vaststelling aan u wordt aangeboden.

1.3 Wat hebben we gedaan?

Ambitie: Een evenwichtige bevolkingssamenstelling	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
We voeren het Woonplan en de daarin opgenomen woonagenda uit. Onze woningbouwstrategie en de PALT-afspraken maken hiervan onderdeel uit.	We hebben uitvoering gegeven aan de thema's uit de woonagenda uit het in mei 2020 vastgestelde Woonplan. Enkele voorbeelden van thema's waar uitvoering aan is gegeven zijn: • Het uitvoeren/ betrekken van de Woningbouwstrategie 2019-2030 bij nieuwe woningbouwontwikkelingen; • Begin januari 2022 is de Goed Wonen Lening geïmplementeerd en de uitvoering gaat goed. Er zijn op dit moment 91 leningen toegewezen. • De regeling opkoopbescherming is ingevoerd om de positie van de starter op de woningmarkt te verbeteren; • De verordening Starterslening is geactualiseerd met koppeling aan de NHG-grens. Eveneens ter verbetering van de positie van de koopstarter; • Het uitvoeren van de motie Eerste bewoner, eerste verkoopprijs als pilot bij de ontwikkeling Heer Janstraat; • Ontwikkelaars via advisering RIT en in de gebiedsontwikkelingen/ projecten bewust maken van meerwaarde levensloopgeschikt bouwen met de Woon Advies Commissie (WAC) als adviesorgaan van het college; • Het maken van nieuwe PALT-afspraken. Na vaststelling van de meerjarige PALT-afspraken is in zowel december 2019 als december 2020 ingestemd met een addendum op deze afspraken voor de jaren 2020 en 2021. In samenspraak met de woningcorporaties en huurdersorganisaties hebben wij geactualiseerde en een nieuwe set Prestatie Afspraken Lange Termijn (PALT) voor de periode 2022-2023 gemaakt. Begin 2022 zijn deze getekend.
Het realiseren van een hoogwaardige groene en klimaatbestendige inrichting.	Door de uitvoering van de groenagenda en het belang dat wordt gehecht aan een klimaatadaptieve inrichting in investeringsprojecten en gebiedsontwikkelingen wordt gewerkt aan een klimaatbestendige inrichting van onze buitenruimte 2022 is de Schildersbuurt (fase 3) uitgevoerd waarbij klimaatadaptieve maatregelen zijn ge-

	troffen zoals de aanleg van een gescheiden rioolstelsel, groene parkeervakken en extra ruimte voor waterberging. Voor de Vliegeniersbuurt zijn plannen gemaakt voor een klimaatrobuuste inrichting. Voorbeelden van klimaatadaptieve maatregelen die hier worden genomen zijn het toevoegen van extra groen en het realiseren van groene parkeervakken. Door middel van 'groen doen we samen' wordt ook gestimuleerd dat particuliere gronden groen worden ingericht.
We bouwen primair voor doorstroming. Zo realiseren we een verhuisketen en zijn er extra kansen voor starters om in de bestaande voorraad een bereikbare woning te vinden. Door te bouwen voor doorstroming zorgt één nieuwbouwwoning ervoor dat meerdere woningzoekenden hun woonwensen kunnen realiseren. Daarnaast houden we het aandeel van 22% betaalbare koop op peil, voeren we een pilot uit met het anti-speculatiebeding en zelfbewoningsplicht en ondersteunen we starters met het verstrekken van startersleningen.	We zien dat een aantal doelgroepen het door de overspannen woningmarkt extra moeilijk heeft. We denken daarbij onder andere aan starters en aan jongeren die hun eerste stappen willen zetten op de woningmarkt. Naast bouwen voor de doorstroming willen we hen ook specifiek ondersteunen. Daarom hebben wij in september 2022 de Opkoopbescherming ingevoerd voor de bestaande voorraad betaalbare en middensegment woningen en zijn er voorbereidingen getroffen voor de pilot met een anti-speculatiebeding en zelfbewoningsplicht voor de nieuwbouw op de locatie aan de Heer Janstraat. We zetten daarmee beleggers die willen profiteren van de woningnood buitenspel en vergroten de kansen van starters en jongeren op de woningmarkt in Zwijndrecht. Om de positie op de woningmarkt van de koopstarter in Zwijndrecht te verbeteren is de verordening Starterslening geactualiseerd. Hiermee is de maximale aankoopsom/ verwervingskostengrens van de Starterslening verruimd naar 75% van de NHG-kostengrens.
Middels een meerjarenprogramma gebiedsontwikkeling (MPG) voeren we regie op de woningbouwopgave. We sturen hierin op fasering, harde plancapaciteit, sloop en opleveringen, om te komen tot een constante bouwstroom. De planmonitor is hiervan onderdeel.	Het meerjarenprogramma gebiedsontwikkeling is in het college besproken en er is een rapportage grote projecten toegezonden aan uw raad. Met het Meerjarenprogramma Gebiedsontwikkeling (MPG) willen we uw raad inzicht geven in de woningbouwprogrammering over het totaal aan gebiedsontwikkelingen (actief en faciliterend grondbeleid) in samenhang met de financieel- en economische aspecten en de ambtelijke organisatie. Het jaarlijks te actualiseren MPG zal opgenomen worden in de planning en control cyclus. Door meer regie te voeren op de woningbouwopgave hebben wij ook in 2022 fors geïnvesteerd in

	het duurzaam verhogen van de woningbouwproductie. Inmiddels bestaat de geactualiseerde planmonitor uit 3.850 woningen en uit ruim 1750 woningen aan harde plancapaciteit. Tevens zijn er veel ontwikkelingen in voorbereiding. 1.400 woningen zijn geprogrammeerd in de deelgebieden Noord en Stationskwartier van het Zwijndrechtse deel van de Spoorzone: DiZtrikt. De andere ontwikkelingen liggen ook op schema. Zo zijn er zo'n 400 woningen geprogrammeerd in Noordoevers. Verder zijn we ver met het ontwikkelen van kleinere woningbouwlocaties zoals Euryza, Van 't Hoff, Buizerdstraat, Beneluxlaan en enkele locaties in Heerjansdam. **Enkele mijlpalen/highlights 2022 woningbouw** *Bestemmingsplannen* In 2022 is het bestemmingsplan Verbrede reikwijdte Stationskwartier vastgesteld en onherroepelijk geworden. Het bestemmingsplan maakt de ontwikkeling van ruim 1000 woningen mogelijk. Ook voor de ontwikkeling van Van 't Hofflocatie is het bestemmingsplan vastgesteld en onherroepelijk geworden. Dit bestemmingsplan maakt de ontwikkeling van 37 eengezinswoningen mogelijk. In januari 2023 begint de gemeente met het bouwrijp maken van het terrein. De omgevingsvergunning is aangevraagd en de verkoop van de eengezinswoningen start begin 2023. Ook voor de Prinses Margrietstraat 10 en de Heer Janstraat zijn in 2022 de bestemmingsplannen vastgesteld. Alleen tegen beide bestemmingsplannen loopt er een bezwaar- en beroepsprocedure waardoor deze bestemmingplannen nog niet onherroepelijk zijn. *Tenders* Voor de volgende projecten loopt er een tenderprocedure Stadstuinen, Indische Buurt 2e fase en de Heer Janstraat. Voor Stadstuinen is er een projectontwikkelaar gekozen. Voor de Heer Janstraat en Indische Buurt 2e fase zal dat in Q1 2023 zijn. *In verkoop* De projecten Buizerdstraat (Lindesteyn 24 appartementen), Beneluxlaan (Florijn 48 appartementen) en Euryza (38 appartementen en 4 stadswoningen Nouv'Eau en Oeverture) zijn in de verkoop gegaan

	In aanbouw 52 appartementen High & L'eau (Euryza) zijn in aanbouw *Opgeleverd* 29 sociale huurwoningen 1e fase Indische buurt Stationskwartier zijn opgeleverd.
Een aantal woningbouwprojecten is in uitvoering: Van 't Hofflocatie, Euryza en Buizerdstraat. Daarnaast zijn nieuwe grondexploitaties in voorbereiding zoals de Heer Janstraat en meerdere locaties in de Spoorzone, zoals Maasterras West en de Indische buurt (Inc. Dolfijnlocatie).	We zien dat er ten opzichte van de planmonitor vertraging is opgelopen. Enkele projecten zijn vertraagd door bezwaar- en beroepsprocedures (Buizerdstraat, 24 woningen/ Heer Janstraat, 20 woningen en Van 't Hofflocatie, 61 woningen), anderen door een tijdelijk (inmiddels opgelost) tekort in personele capaciteit (Stadstuinen 55 woningen). Dit heeft effect op de uiteindelijke oplevering. Daarnaast zijn in 2022 de marktomstandigheden dusdanig veranderd, dat het lastiger wordt om projecten te realiseren. Dit effect zien wij terug in de afzet van woningen die in 2022 waren geprogrammeerd: Buizerdstraat (24 woningen) en de Beneluxlaan (49 woningen).
Wij bereiden planvorming voor Noord een verkenning naar Walburg voor. In Noord maken we samenwerkingsafspraken met Trivire voor de Planetenbuurt.	Sinds oktober 2021 is het masterplan Diztrikt van toepassing voor de Planetenbuurt. Dit masterplan legt de kaders voor de ontwikkeling van Diztrikt Noord vast waar de Planetenbuurt onderdeel van uitmaakt. De samenwerking met Trivire is verstevigd. In begin 2022 is met woningcorporatie Trivire een Letter of Intent (LOI) afgesloten om de herontwikkeling/ verbetering van de Planetenbuurt vorm te geven, conform het gezamenlijk overeengekomen mixscenario (noordelijke deel: sloop nieuwbouw / zuidelijk deel: hoogwaardige renovatie). Woningcorporatie Trivire is inmiddels gestart met de voorbereiding van de ontwikkeling van deze locatie. Voor de voorbereiding van dit plan moeten er ook door de gemeente kosten gemaakt worden. Bijvoorbeeld voor het opstellen van een bestemmingsplan verbrede reikwijdte. Hiervoor is eind 2022 heeft u een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. In september 2022 is door Trivire in de Planetenbuurt aan de Jupiterstraat 9 een tijdelijk wijkkantoor geopend, waar bewoners terecht kunnen met vragen over de (ontwikkel)plannen.

	Om Zwijndrecht te voorzien van een goede kwaliteit voorzieningen focussen we ons op de doorontwikkeling van Walburg en Noord. Ook voor de winkelcentra van Noord zijn bestemmingsplannen in voorbereiding.
We ronden de aanbesteding voor de locaties Stadstuinen en Indische buurt af en ondertekenen een realisatieovereenkomst voor de Koninginneweg met Woonkracht10.	Het haalbaarheidsonderzoek met partners voor Maasterras West heeft in 2022 helaas nog niet tot het gewenste resultaat geleid. Financieel en inhoudelijk optimaliseren we met onze partners om toch een haalbaar plan te ontwikkelen. De tender voor de Stadstuinen is afgerond, de Indische buurt gaat de gunningsfase in. De realisatieovereenkomst Koninginneweg is nog niet gereed.
We veranderen onze aanpak voor de realisatie van Tiny houses. Eerder hebben we kaders vastgesteld en gewacht op initiatieven uit de samenleving. Er is echter meer sturing door de gemeente gewenst. Proactief worden initiatienemers geholpen en locaties onderzocht, om deze aan te wijzen als mogelijke locatie voor Tiny houses.	Aan de professor Mekelstraat is ruimte voor vijf tiny houses, in combinatie met een logeervoorziening. De tiny houses mogen tijdelijk op deze locatie staan. Momenteel wordt de ontwikkeling van vijf tiny houses op deze locatie voorbereid. Denk aan de uitgifte van de grond en het ontwikkelen van kavelpaspoorten.
Via de Buurtaanpak werken we met verschillende partners onder andere aan het bevorderen van sociale cohesie en prettig samenleven in de meest kwetsbare buurten van Zwijndrecht.	Met extra capaciteit opbouwwerk en outreachend wijkteamlid zijn bewoners (nog beter) geholpen. Om een duurzame verandering in de buurten tot stand te brengen is er een sociale structuur opgezet. Deze structuur werkt als signaleringsnetwerk en sociaal vangnet. Dit leidt tot zowel een individuele als groepsgerichte aanpak van bewoners. Buurtaanpak en bewoners zijn actief. Acties en maatregelen zijn uitgevoerd, zoals: zeven opruimdagen, vaak gecombineerd met een rommelmarkt, acties over afval en energie en/of plantenacties. Afhankelijk van de grootte van de buurt worden hiermee op een dag 100 tot 150 mensen bereikt. In de buurten zijn door bewoners ook zelf activiteiten georganiseerd zoals bingo's eten, Halloween, gezellige avonden etc.

Ambitie: Het in stand houden van voorzieningen	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
We stellen een uitvoeringsplan op om uitvoering te geven aan de vastgoedstrategie. Daarnaast blijven we de panden onderhouden op het juiste	Het uitvoeringsplan om uitvoering te geven aan de vastgoedstrategie is door ons vastgesteld en met u gedeeld met een raadsinformatiebrief (2022-0151196). Daarnaast is in 2022 uitvoering

onderhoudsniveau door uitvoering te geven aan het beheerplan vastgoed.	gegeven aan het beheerplan vastgoed.
In 2021 wilden we aan de slag gaan met het optimaliseren van de bezettingsgraad van onze gebouwen. Vanwege het beperkte gebruik vanwege de coronamaatregelen heeft dit minder prioriteit gehad. In 2022 willen we hiermee aan de slag gaan.	Na corona is er vanaf maart 2022 weer volop activiteit. De bezettingsgraad is wel afhankelijk van de functie/huurder. Bij de binnensportaccommodaties vormt de afstemming tussen vraag en aanbod een aandachtspunt.
De bouw van het nieuwe zwembad is gestart. In 2022 wordt gebouwd, zodat inwoners en bezoekers in 2023 gebruik kunnen maken van het nieuwe zwembad. Het huidige binnenzwembad blijft geopend tot de opening van het nieuwe zwembad.	In 2022 is de bouw van het nieuwe zwembad afgerond. Op 21 januari 2023 was de officiële opening.
We gaan verder met de voorbereidingen voor een nieuwe Kiboe-hoeve. In 2022 hopen we te kunnen starten met de uitvoering van het gekozen scenario (ver)nieuwbouw op huidige locatie). Dit alles met het doel te zorgen voor een veilige, aantrekkelijke en duurzame voorziening in Zwijndrecht, waar alle inwoners graag een bezoek aan brengen.	In 2022 is het definitief ontwerp voor de vernieuwde parkboerderij de Kiboe-hoeve vastgesteld. Dit ontwerp is een optimale mix van alle wensen en eisen van de verschillende betrokkenen. In 2022 is daarna gewerkt aan de voorbereiding van de uitvoering die begin 2023 zal starten.
De gymzaal in Heer Oudelands Ambacht kan in 2022 in gebruik genomen worden.	De gymzaal in Heer Oudelands Ambacht (De Bazuin) is in april 2022 opgeleverd en in gebruik genomen.

Ambitie: Een aantrekkelijk aanzicht van Zwijndrecht	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
We voeren de projecten uit het Investeringsprogramma (IP) uit om de openbare ruimte op te knappen. Voorbeelden voor 2022 zijn: Eikeboomstraat e.o., fase 3 van Heer Oudelands Ambacht, Schildersbuurt en Kort-Ambacht. Klimaatadaptatie is een belangrijk aandachtspunt in ieder project.	In 2022 is de integrale herinrichting van de Eikeboomstraat e.o. uitgevoerd. In 2021 is gestart met de uitvoering van de integrale herinrichting Heer Oudelands Ambacht fase 3A, deze fase is afgerond in de zomer van 2022. Inmiddels is ook al gestart met fase 3B. In 2022 is ook hard gewerkt aan de integrale herinrichting van de openbare ruimte in de Schildersbuurt, dit project wordt in Q1 van 2023 afgerond. Bij de integrale herinrichting van de openbare ruimte zijn klimaatadaptieve maatregelen getroffen om de openbare ruimte toekomstbestendig in te richten.

De werkzaamheden op het Veerplein en de omgeving daarvan zijn in volle gang. Het gebied wordt een aantrekkelijk en veilig verblijfsgebied en een mooie entree voor de gemeente Zwijndrecht.	In 2022 zijn de werkzaamheden aan de Nieuwstraat, het Maasplein/de Werf en de Ringdijk gerealiseerd. Hierbij zijn ruim voldoende parkeerplaatsen toegevoegd, wordt sluipverkeer door het Marsdiep voorkomen en is de snelheid van het autoverkeer op de Ringdijk sterk verlaagd. De bomen en hagen worden begin 2023 geplant. Bij de uitvoering is rekening gehouden met de mogelijkheden die het waterschap heeft geboden om aan en langs de Ringdijk te werken. Alleen in het open seizoen (tussen 1 april en 1 oktober) kunnen de bestrating en de ondergrondse infrastructuur worden aangepast. Voor de werkzaamheden aan de kade geldt deze beperking niet. De afstand tussen kade en dijk is groot genoeg om ook in de winter door te kunnen werken.
We benutten groen om de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte te verbeteren. Daarmee dragen we ook in positieve zin bij aan de thema's gezondheid, leefbaarheid, klimaat en biodiversiteit. De Groenvisie "Groen Leeft" is daarvoor de leidraad.	Op verschillende plekken in de gemeente zijn plantvakken gerenoveerd en van nieuwe beplanting voorzien. Op die manier dragen we er zorg voor dat de kwaliteit van het groen verbeterd wordt. Bij herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte is bijzondere aandacht voor een klimaatadaptieve inrichting, waarbij groen een belangrijke rol speelt. Dit uit zich onder meer in parkeervakken die zijn voorzien van grasbetontegels.
In Diztrikt zijn bereikbaarheid en leefkwaliteit belangrijke aandachtspunten. De beeldkwaliteit voor het Stationskwartier is vastgelegd in een beeldkwaliteitsplan, de algehele inrichting is meegenomen in de visie voor de openbare ruimte. Voor Noord zijn, in het kader van het Masterplan ingrepen in de openbare ruimte gedefinieerd. In 2022 zoeken wij naar financiële mogelijkheden om uitvoering te geven aan enkele van deze ingrepen.	In de tenderdocumenten van het Stationskwartier is de beoogde inrichting van de openbare ruimte onderdeel van de uitvraag geweest. De ingrepen in Noord, zijn door capaciteitstekorten helaas onvolledig uitgevoerd. Met name in het GVVP zijn middelen niet uitgegeven, die we overhevelen naar 2023. Wij pogen de uitvoering in 2023 alsnog te doen.
We stellen een visie op de openbare ruimte vast waarin onder andere is opgenomen waar welke kwaliteit nagestreefd wordt en hoe ruimtelijke en sociale doelstellingen kunnen worden verwezenlijkt.	Er wordt gewerkt aan een beleidskader openbare ruimte en uw raad is daarover geïnformeerd in een oriëntatieavond.
We voeren het programma duurzaamheid uit. Al onze ambities op de thema's klimaatadaptatie, energietransitie en circulariteit zijn hierin gebundeld.	In 2021 is het programma duurzaamheid vastgesteld. Elk jaar wordt u geïnformeerd over de voortgang van het programma. De geplande activiteiten worden uitgevoerd. Over 2022 bent recent geïnformeerd met een raadsinformatiebrief 2022-0205692.

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Gemiddelde WOZ waarde	Gemiddelde WOZ waarde.(x € 1.000)	2022	€ 317	€ 313	€ 256
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties (per 1.000 inwoners)	2021	8,9	8,0	2,1 **(*)**
Demografische druk	Aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per 100 personen van 20 tot 65 jaar.	2022	70,3%	79,0 %	80,5 %
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde bedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaald voor woonlasten.	2022	€ 823	geen data	€ 949
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde bedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishoudens betaalt voor woonlasten.	2022	€ 905	geen data	€ 980

(*) Door bezwaren, beroepsprocedures en vernietiging van een bestemmingsplan zijn enkele projecten (bijvoorbeeld Buizerdstraat, Heer Janstraat en Van 't Hofflocatie), die eerder waren gepland, vertraagd. Wij voorzien dat deze vertraging gaat zorgen voor een versterkend effect, omdat inmiddels ook de marktomstandigheden zijn veranderd. Dit effect zien wij bijvoorbeeld terug in de projecten Lindelaan, Buizerdstraat en de Beneluxlaan. De recente uitspraak over de stikstof kan verdere vertraging van bouwprojecten met zich meebrengen. Zoals besproken tijdens de oriëntatieavond over de MPG houden we de vinger aan de pols en proberen we projecten zo snel mogelijk van de grond te krijgen.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Verbonden partij	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
GR Omgevingsdienst ZHZ	De Omgevingsdienst verricht voor de gemeente adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van de zorg voor het milieu en het omgevingsrecht en programma's en voert projecten uit op het gebied van milieu en ruimte. De omgevingsdienst is medeondertekenaar van het Energieakkoord Drechtsteden.
Natuur- en recreatieschap IJsselmonde	In het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ) werken de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht samen. Het NRIJ behartigt de belangen van natuur, landschap en openluchtrecreatie in de gebieden van het NRIJ en voert regie over het beheer van deze gebieden. Het beheer zelf wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer. Een aantrekkelijk en goed bereikbaar buitengebied waarin natuurbeleving en recreatie mogelijk is, is een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor inwoners en bedrijven. De uitvoering van Polder Buitenland wordt gedaan door het NRIJ.
GR Drechtsteden	De Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden gaat verder als samenwerking voor de dienstverlening op het sociaal domein. We zetten in op het versterken van de lokale grip en directere vertegenwoordiging van de inwoners van Zwijndrecht.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf.

1.4 Wat heeft het gekost?

Programma 1 **Wonen, bouwen en wooncarrière**	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-17.661**	**8.181**	**-9.480**	**-18.168**	**8.650**	**-9.518**	**-22.457**	**10.433**	**-12.023**	**-4.289**	**1.783**	**-2.506**
Mutaties reserves	-1.357	1.419	62	-3.939	3.881	-58	-3.856	5.031	1.176	83	1.150	1.234
Resultaat	**-19.018**	**9.599**	**-9.418**	**-22.107**	**12.531**	**-9.576**	**-26.312**	**15.465**	**-10.848**	**-4.205**	**2.933**	**-1.272**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 2. Bestrijding van armoede

2.1 Inleiding

Armoedebestrijding

Het kalenderjaar 2022 was het derde jaar waarin de raad vanuit de vorige raadsperiode extra middelen investeerde in de ambitie om het aantal inwoners dat in armoede leeft te verminderen. In die periode is een solide basis gelegd met het Deltaplan aanpak Armoede. De nieuwe raad heeft besloten om de middelen voor de bestrijding van armoede voort te zetten per 2023 en verder. Hiermee kunnen de meest succesvolle interventies worden voortgezet, om de effecten van armoede te verzachten, de doelgroep beter te bereiken (denk aan de Sociaal Scout) en inwoners eerder te helpen bij financiële zorgen (denk aan Samen Sneller Schuldenvrij).

In 2022 besteedden we in het bijzonder aandacht aan het versterken van de samenhang tussen onze inzet voor de aanpak armoede en de gemeentelijke inzet op het gebied van participatie, economie en arbeidsmarkt; gebundeld in dit begrotingsprogramma. De raad heeft deze verbinding opgenomen als één van de speerpunten van het Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0 en investeert in een duurzaam perspectief uit armoede via werk en participatie.

De noodzaak om armoede te bestrijden was afgelopen jaar onverminderd hoog met ontwikkelingen van stijgende (energie)prijzen en koopkrachtvermindering. Landelijke maatregelen dempen het effect enigszins en de gemeente vult dit aan met onder andere de extra energietoeslag. Gemeenten ontvingen middelen van het Rijk om inwoners met een laag inkomen en inwoners in een woning met een ongunstig energielabel extra te ondersteunen. Hiermee worden o.a. energiecoaches en energiebesparende maatregelen aangeboden.

Met de herijking van het regionale Minimabeleid in december, kon de raad voor het eerst binnen de nieuwe GRS lokaal keuzes maken over de 'knoppen' van het beleid. De raad van Zwijndrecht heeft gekozen voor een ruimhartig beleid. Waarbij keuzes mede gebaseerd zijn op de input die is meegegeven tijdens een meedenkavond met inwoners en partnerorganisaties en op kenmerken van huishoudens waarvan uit de Minima EffectRapportages blijkt dat zij het meeste moeite hebben met rondkomen. Aanvullend is door de raad een Volwassenfonds Sport en Cultuur ingesteld, zodat financiën geen belemmering hoeven zijn om hieraan mee te kunnen doen.

Economie

Het kalenderjaar 2022 was vanuit het maatschappelijk-economisch perspectief een bijzonder en moeilijk jaar. Mede door wereldwijze en Europese ontwikkelingen was 2022 een jaar van grote economische onzekerheden, met grote maatschappelijke, sociale en financiële gevolgen. Zo begon het jaar voor ondernemend Zwijndrecht nog vol beperkingen, vanwege de corona-maatregelen, en kende het jaar een ongekende inflatie en stijging van kosten, voor grond- en brandstoffen.

Ondanks deze bijzondere omstandigheden is te benadrukken dat in Zwijndrecht en Heerjansdam de effecten op het bedrijfsleven en de arbeidsmarkt minimaal zijn geweest. De veerkracht van de lokale economie is wel zwaar getest. En de zorg om die veerkracht te behouden is dan ook groot.

2.2 Wat hebben we bereikt ?

Veel onderdelen van begrotingsprogramma 2 zijn onderdeel van het Deltaplan Armoede Zwijndrecht. Hieronder staan de lijnen van het Deltaplan genoemd bij de doelstellingen waar zij betrekking op hebben.

Ambitie	Doelstelling	Realisatie 2022
Alle inwoners van Zwijndrecht doen mee. Betere kansen richting werk. Creëren van banen.	Meedoen met perspectief: In Zwijndrecht kennen we de mensen die leven rond de armoedegrens persoonlijk, we bieden hen perspectief dat bij hen past en ondersteunen hen bij het toewerken naar dat perspectief.	In 2022 heeft de raad besloten om ook voor de komende raadsperiode middelen beschikbaar te stellen om succesvolle interventies vanuit het Deltaplan voort te zetten. En om in de komende raadsperiode meer focus te leggen op de verbinding tussen de armoedeaanpak en het versterken van de lokale economie. Vanuit de gedachte dat werk het meest duurzame perspectief biedt voor huishoudens om armoede te ontgroeien. En dat voor wie een betaalde baan (nog) niet een passend perspectief is, inzetten op meedoen (participeren) bijdraagt aan mentaal en fysiek welbevinden en voorkomen van eenzaamheid.
	Conform de regionale ambitie in de Groeiagenda van 30.000 banen in de regio in 2030, zetten we in op het creëren van zo'n 3800 extra banen in Zwijndrecht.	Bij ontwikkelingen door de gemeente wordt de focus gelegd op het creëren van banen en wordt bij nieuwe aanvragen werkgelegenheid als randvoorwaarde voor ontwikkeling van bedrijfslocaties meegegeven. Door deze voorwaarde worden bij de ontwikkeling Pier 14 (het voormalig Loveld terrein) nieuwe banen gecreëerd. Dit terrein gaat ruimte bieden aan een consortium van maritiem-gerelateerde bedrijven. Ook bij de herontwikkeling van Winkelcentrum Kort Ambacht, dat in december feestelijk is geopend, zijn er (ongeveer 130) nieuwe banen bijgekomen. Daarnaast is door dit project de werkgelegenheid bij de reeds gevestigde detaillisten en horeca behouden en is de leegstand op het winkelplein verdwenen. In 2022 zijn de laatste beschikbare gronden van bedrijventerrein Bakestein in optie genomen, danwel verkocht. Nu er geen nieuwe gronden uitgeefbaar zijn doordat Bakestein is uitverkocht, is het noodzaak goed te kijken naar de bestaande werklocaties en te bezien waar mogelijkheden liggen (nieuwe) banen te creëren. De in 2022 vastgestelde retail-en

		horecavisie en de bedrijventerreinstrategie geven daarvoor de benodigde beleidskaders, gebaseerd op de groeiambitie. Op basis van het in 2022 nieuw vastgestelde beleid is een extra nadruk komen te liggen op optimaal gebruik van de beschikbare ruimte. Het inspelen op de ontwikkeling van bedrijven en bedrijfsclusters, leidt tot een nieuwe samenwerking tussen gemeente en bedrijfsleven. Deze ontwikkeling in onze dienstverlening heeft ook in het raadsprogramma en de opgave veerkrachtige economie een nadrukkelijke plek gekregen. Naast de herontwikkeling van beschikbare werklocaties wordt voor de langere termijn ook bezien welke mogelijkheden tot ontwikkeling van nieuwe uitgeefbare bedrijventerrein. In de regio is gezien o.a de huidige schaarste aan ruimte en personeel in aanloop naar de nieuwe groeiagenda de focus meer verschoven van kwantiteit naar kwaliteit van banen. Ook in Zwijndrecht is gezien het feit er geen bedrijventerrein uitgeefbaar is met de nieuwe strategische inzet deze lijn reeds ingezet. De nieuwe Economische strategie en bijbehorende economische agenda zal daar meer invulling aan geven.
Halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in Zwijndrecht binnen deze raadsperiode	Generaties in de plus: We kennen de kinderen in Zwijndrecht die opgroeien in armoede en zorgen er voor dat zij zich kunnen ontwikkelen tot de financieel gezonde generatie van 2030	Via diverse projecten zijn kinderen in beeld. En in 2022 konden we concrete afspraken maken met Stichting Leergeld om hun data in 2023 toe te voegen aan het gemeentedashboard. Zo kunnen we veel beter zicht krijgen op hoe lang kinderen in armoede leven of dat zij snel armoede ontgroeien en we steeds andere gezinnen ondersteunen. De financieel jongerencoach is in het schooljaar 21-22 gestart, toen er weer meer mogelijk was in de scholen - na de coronamaatregelen. Er zijn materialen ontwikkeld zoals de schuldenescaperoom, een verjaardagskaart voor 18 jarigen en bijbehorende website. Met de aanwezigheid in school en gebruik van social media bereikt de jongerencoach jongeren die nog niet bekend zijn bij bijvoorbeeld jongerenwerk of zorg.

		Daarnaast organiseren we jaarlijks verschillende activiteiten rondom financiële bewustwording voor jongeren tijdens de week van het geld.
	Armoede in beeld: Niet iedereen die in armoede leeft in Zwijndrecht is in beeld. We gaan op zoek naar deze stille doelgroepen en luisteren naar hoe we hen de ondersteuning kunnen bieden die ze nodig hebben. Het gaat hierbij onder andere om werkende armen, stille armoede onder ouderen en energiearmoede.	In de eerste periode van het Deltaplan is geïnvesteerd in projecten om (financieel) kwetsbare inwoners te vinden en te bereiken met het aanbod dat voor hen beschikbaar is. Succesvolle interventies zijn gebleken: de Sociaal Scout (ouders bereiken via scholen met relatief veel kinderen in armoede en achterliggende problematiek), Samen Sneller Schuldenvrij (advies bij betalingsachterstanden om schulden te voorkomen), extra intensieve aanpak TOZO tijdens de coronaperiode (kleine ondernemers), en bijvoorbeeld de extra energietoeslag (om de sterk stijgende energiekosten te compenseren voor inwoners met een laag inkomen) In 2022 heeft de raad besloten om ook voor de komende raadsperiode middelen beschikbaar te stellen om succesvolle interventies voort te zetten. De koppeling tussen armoede aanpak en versterken lokale economie biedt kansen om meer met werkgevers te gaan optrekken. Waardoor het mogelijk is om werkenden met financiële zorgen eerder te bereiken. Eén van de middelen die daarvoor in 2022 is ingezet is het werkpakket. Dit is een set informatieve flyers voor werkgevers, met tips hoe je om kan gaan met schulden, armoede, laaggeletterdheid bij medewerkers. Werkgevers ontvangen dit werkpakket bij bedrijfsbezoeken en kunnen deze downloaden op de gemeentelijke website.
Negatieve effecten van armoede worden beperkt en zo veel mogelijk inwoners leven boven de armoedegrens. We bieden ondersteuning aan mensen met financiële problemen	Van arm naar warm: De neveneffecten van armoede voor onze inwoners willen we verlichten en de oorzaak aanpakken.	Zwijndrecht kent een groot ondersteuningsaanbod en netwerk van organisaties en vrijwilligers die zich willen inzetten om de effecten van armoede te verzachten voor mede-inwoners. In 2022 heeft de raad besloten over de herijking van het regionale Minimabeleid, waarbij zij door de gewijzigde GRS voor het eerst lokaal keuzes kon maken. De raad heeft gekozen voor ruimhartig beleid door het verruimen van regelingen

		en het toevoegen van een Volwassenenfonds sport en cultuur. Ook is opdracht gegeven om in te zetten op het vergroten van de bekendheid en het gebruik van de minimaregelingen. Dit wordt onder andere gedaan door middel van duidelijke communicatie (meer beeld en geluid, eenvoudige taal) en inzet van het netwerk om de verandering bekend te maken bij inwoners die recht hebben op de (verruimde) regelingen.
We vergroten de zelfredzaamheid van de inwoners van Zwijndrecht. We investeren preventief in de financiële zelfredzaamheid van onze inwoners	Samenwerken is de sleutel: We koppelen professionele organisaties aan het informele netwerk in de buurten om zo diensten en producten te kunnen bieden aan inwoners die dat nodig hebben maar nu nog niet bereikt worden.	In 2022 hebben de vrijwilligersorganisaties die inwoners in armoede ondersteunen initiatief genomen om de samenwerking onderling en met professionele organisaties te versterken. Eens in de drie maanden komt de werkgroep, bestaande uit de kernpartners, samen om belangrijke ontwikkelingen en signalen te bespreken. Bovendien is er door de werkgroep een netwerkbijeenkomst voorbereid voor iedereen die zich bezighoudt met de aanpak van armoede en schulden. De bijeenkomst vond plaats in januari 2023, er waren ongeveer 80 deelnemers aanwezig. In 2022 stond de aanpak van energiearmoede hoog op de agenda. Met extra middelen van het Rijk, konden we via een aanbesteding opdracht verstrekken voor de inzet van professionele energiecoaches. Zij adviseren inwoners met een laag inkomen in een woning met een ongunstig energielabel over gedragsverandering en verstrekken en installeren energiebesparende maatregelen. Rond deze aanpak faciliteren we samenwerking tussen de energiecoaches, corporaties en het welzijnswerk van Diverz. Ook is het mogelijk om inwoners door te verwijzen naar lokaal ondersteuningsaanbod op het gebied van financiën of zorg.
Stimuleren van het ondernemersklimaat in Zwijndrecht	Het bedrijfsleven krijgt kansen zich duurzaam te ontwikkelen en te excelleren en blijven behouden voor Zwijndrecht.	In overleg met het bedrijfsleven scheppen we voorwaarden voor bedrijven om te excelleren. Het bedrijfsleven heeft ruim gelegenheid gekregen te participeren in de samenstelling van de nieuwe beleidsnota's.

		Het vastgestelde retail- en horecabeleid en bedrijventerreinenstrategie geven duidelijkheid over de toekomstige ontwikkelvisie van deze werklocaties. Dit betekent ook een duidelijk kader vanuit de gemeenteraad voor de mogelijkheden tot uitbreiding en het aanwijzen van gebieden voor transformatie. Daarmee bieden deze documenten toekomstperspectief aan ondernemers en is een stevige basis gelegd voor een nieuwe economische strategie en agenda. De accountmanager bedrijven is ambassadeur van het bedrijfsleven binnen de ambtelijke organisatie en tegelijk ook ambassadeur of vertegenwoordiger van de gemeente bij het bedrijfsleven. Zij helpt hen op weg binnen de gemeentelijke procedures. Naast de incidentele contacten van de accountmanager zijn er gedurende het kalenderjaar ook vaste overlegmomenten geweest met het bedrijfsleven. Overleg met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, ondernemersverenigingen, branche-vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van de trekkingsgebieden van het ondernemersfonds (bedrijventerreinen en winkelgebieden) In deze ontmoetingen staat het ondernemersklimaat in Zwijndrecht centraal. Deze contacten dienen als input voor de Economische strategie en bijbehorende economische agenda die in 2023 zal worden opgesteld. Ondernemersvereniging Zwijndrecht is een vaste gesprekspartner rond deze thema´s die met het Manifest `Samen aan de bak` input heeft gegeven voor de periode 2022/2026. De voorzitter van de vereniging was ook aanwezig in het twee-wekelijks, later maandelijks afstemmingsmoment, dat gericht was op het signaleren van de negatieve effecten van corona-maatregelen voor ondernemers. Ook de voorzitter van de detailhandelsraad en de gebiedsmanager van bedrijvenparkbeheerder Park

		Trust hebben veel tijd en energie gestoken in dit overleg. Hiervoor is het college betrokken vertegenwoordigers zeer erkentelijk. Het project 'Creativity Pools', ook wel 'Next Generation' genoemd is in 2022 afgerond. Dit project is gestart door studenten van de Erasmus Universiteit, waarna we vervolgens met een groep jonge ondernemers aan de slag zijn gegaan. Met de nieuwe generatie ondernemers van Zwijndrechtse (familie)bedrijven zijn we in gesprek gegaan over Ondernemen in Zwijndrecht in 2030. De adviezen die zij ons hebben gegeven, landen in 2023 in de nieuwe economische strategie en de daarbij horende economische agenda. We blijven in gesprek met de toekomstige generatie doordat ´Next Generation` inmiddels een nieuw netwerk hebben gevormd en met elkaar en gemeente in gesprek blijven. In het kader van duurzaam ontwikkelen werd bij staalbedrijf Louis Ruys werd eind 2021 het startsein gegeven voor de Nationale Duurzame Bedrijven Route. Deze Duurzame Bedrijvenroute heeft ook in 2022 plaatsgevonden. Regionaal bedrijfsleven, gemeenten en OZHZ werkten daarbij samen. Deelnemende bedrijven over hun aanpak en ervaringen met het verduurzamen van het bedrijfspand, de -processen en mobiliteit.
Verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven/ondernemers	Aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en ruimte bieden aan de gevestigde bedrijven. Verbeteren vestigingsklimaat.	In 2022 maakten we gebruik van DEAL! voor acquisitie en promotie rond het aantrekken van nieuwe bedrijven voor Zwijndrecht. In Zwijndrecht en de regio zijn (in het kader van de invulling van de groeiagenda) eerste gesprekken met DEAL! gestart over de visie en dienstverlening rond dit thema gezien het huidige contract eind 2023 afloopt. De vastgestelde Bedrijventerreinstrategie, Havenvisie en Retail en horecabeleid staan in het teken van het verbeteren van het vestigingsklimaat. Ze geven inzicht in

		het ruimtelijk en economisch functioneren van de huidige werklocaties, maar ook in de kwalitatieve en kwantitatieve behoeften van bedrijven. Onderdeel van de visie op de detailhandellocaties is ook de keuze om nadrukkelijk de aangewezen wijkwinkelcentra te versterken en andere locaties bij voorkeur te bestemmen voor herontwikkling en transformatie. Deze keuze geeft duidelijkheid voor detaillisten en investeerders. Onderdeel van de bedrijven-terreinenstrategie is blijvend meedenken met initiatiefnemers van ontwikkelplannen en werken we samen naar
Versterken van de dienstverlening aan bedrijven en ondernemers	Het bedrijfsleven als klant zo optimaal mogelijk bedienen.	We werken continu aan het zo optimaal mogelijk bedienen van de ondernemers in Zwijndrecht. Dit doen we door relatiebeheer, alert te zijn op verbeteringen in processen in onze organisatie en onze ondernemers nauw te betrekken bij beleidsvorming. Nadat 2021 in het teken stond van het bieden van ondersteuning aan ondernemers naar aanleiding van de corona-maatregelen, is dat in 2022 afgebouwd en tot afronding gekomen. De mogelijk gemaakte verbrede terrassen werden voor een laatste keer verlengd waarna betreffende ondernemers werden geïnformeerd over het vervolg. Er is afgelopen jaar veel aandacht geweest voor de `nasleep` van corona en de nieuwe crises die zich aandienden o.a rond energie, inflatie, grondstof tekorten etc. De lokale effecten zijn gemonitord, niet alleen door de onderzoekinstituten, maar ook in het eerder genoemde periodiek afstemmingsoverleg met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven .
	Blijvend investeren in het contact met en de relatie tussen het bedrijfsleven en gemeente.	Op verschillende manieren wordt ingezet op contacten tussen het bedrijfsleven en de gemeente. Zowel de accountmanager als de beleidsadviseurs hebben veelvuldig contact. Ook de portefeuillehouder onderhoudt deze contacten.

		Er vonden in 2022 bedrijfsbezoeken plaats, bijgewoond door de accountmanager en portefeuillehouder, maar ook het college en gemeenteraad. We sloten ook in 2022 als vaste gesprekspartner aan bij bestuursvergaderingen van het Ondernemersfonds Zwijndrecht. Ook is er regelmatig overleg met het bestuur van de Ondernemersvereniging Zwijndrecht en werden de maandelijkse bijeenkomsten bezocht. Ook met de ondernemersvereniging in Heerjansdam, Hazewinden, is een periodiek overleg tussen de voorzitter, de bedrijfscontactfunctionaris en de portefeuillehouder economie opnieuw gestart. Meerdere keren per jaar is er een soortgelijk overleg met de voorzitters van de BIZ Groote Lindt en van andere bedrijventerreinen, winkeliersverenigingen en Werkgevers Drechtsteden. Daarnaast waren er bijeenkomsten van het Kernteam en Horecaoverleg. De banden met de detailhandel zijn extra aangehaald door bezoeken aan de verschillende winkeliersverenigingen. Daarnaast wordt de Detailhandelsraad nieuw leven ingeblazen op een manier die past bij de behoefte van de detaillisten in Zwijndrecht.

2.3 Wat hebben we gedaan ?

In het Deltaplan Armoede Zwijndrecht worden de verschillende activiteiten en interventies uitgebreid beschreven. Hieronder worden een aantal acties/interventies per ambitie beschreven.

Ambitie: Alle inwoners van Zwijndrecht doen mee. Betere kansen richting werk. Creëren van banen	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
Er wordt ingezet op interventies met een duidelijk resultaat zoals maatwerk voor doelgroepen als werkloze jongeren, oudere uitkeringsgerechtigden, voormalig zelfstandigen, jonge ouders/één-ouder-gezinnen.	In 2021 en 2022 draaide de SDD de pilot kinderopvang met de gemeenten Zwijndrecht en Dordrecht. Op basis van de resultaten heeft de SDD nu een expert op dit gebied in het team opgenomen. De kennis over regelingen, toeslagen, mogelijkheden om afspraken te maken met werkgevers of opleiding, etc. blijkt waardevol om snel tot oplossingen te komen en kwetsbare ouders te stimuleren om stappen te zetten.

In afstemming met regionale partners continueren we de proactieve dienstverlening aan de TOZO-doelgroep.	Voor de TOZO groep was er in 2022 geen specifieke aanpak meer, omdat de TOZO per 1 oktober 2021 vanuit het Rijk gestopt is. Inwoners die na het beëindigen van de TOZO een inkomen onder het sociaal minimum hadden, kunnen een beroep doen op reguliere bijstand voor zelfstandigen. Om zelfstandig ondernemers in deze overgangsfase tegemoet te komen zijn de criteria voor de bijstand voor zelfstandigen tot en met maart 2022 versoepeld.
We gaan in samenwerking met de SDD en lokale partners meer inzetten op de jongerendoelgroep. Deze groep heeft veel last van de coronacrisis. Zij maken minder kans op werk of worden als eerste ontslagen. De dienstverlening aan jongeren zal dan ook geïntensiveerd worden om hen mogelijkheden te bieden op de arbeidsmarkt.	De contacten met de SDD, DG&J (leerplicht, voortijdig schoolverlaten, matchmaker) en Baanbrekend zijn eind 2022 geïntensiveerd. Tot nu toe is de ondersteuningsstructuur voor jongeren behulpzaam. De organisaties verwachten dat mogelijk in de loop van volgend jaar jongeren op de arbeidsmarkt komen die door de coronacrisis geen optimale opleiding en stageperiode als basis hebben. Afgesproken is om dit met deze organisaties nauw te volgen.
We ondersteunen inwoners met een arbeidsbeperking die hun baan hebben verloren of dreigen te verliezen. Hiervoor werken we samen met SDD, UWV en het Regionaal Mobiliteitsteam.	Het Regionaal Mobiliteitscentrum is een samenwerkingsverband van onder andere SDD, UWV, Werkgeversservicepunt, onder de naam Kickstart Drechtsteden. In 2021 is Kickstart gelanceerd. Het afgelopen jaar hebben de deelnemende organisaties de samenwerking kunnen versterken en de gezamenlijke dienstverlening voor inwoners beter op maat kunnen aanbieden.
Omdat de participatieplekken naar lokale uitvoering over gaan, zorgen we in de eerste plaats voor een goede landing lokaal. We ontwikkelen de participatieplekken in zowel kwantitatieve als kwalitatieve zin door. Naast het optimaal benutten van plekken met het aantal participanten streven we naar een goede match voor de ontwikkeling van de participanten.	Het Leerwerkbedrijf Zwijndrecht werkt heeft in 2022 ruim 160 mensen in participatieplekken begeleid. Participanten ontwikkelen hun zelfredzaamheid doormiddel van een dagstructuur, zingeving door arbeidsmatige activiteiten en begeleiding die LZW biedt.

Ambitie: Halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in Zwijndrecht	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
De inzet van de Sociaal Scout wordt in 2022 gecontinueerd. De aanpak is in 2021 gestart op basisschoollocaties waar sprake is van armoede gerelateerde problematiek en richt zich op de meest kwetsbare gezinnen. Nu de contacten met ouders zijn opgebouwd via de eerste twee scholen en nu er weer meer contactmogelijkhe-	De resultaten van de Sociaal Scout, hebben geleid tot een besluit van de raad om ook in de nieuwe raadsperiode middelen beschikbaar te stellen voor de inzet. De inhuurperiode van de eerste Sociaal Scout liep tot eind schooljaar '21-'22. Omdat er begin van het schooljaar '22-'23 hard werd gewerkt om de samenwerkingsagenda kinderopvang en onderwijs te vullen, , is

den zijn, wordt uitbreiding van de inzet op andere locaties onderzocht. Daarnaast wordt geevalueerd of de resultaten van de Sociaal Scout leiden tot een voorstel aan de raad om die inzet permanent te maken.	even gewacht met de invulling van een opvolger. In deze samenwerkingsagenda wordt gekeken hoe de inzet van de professionals op school efficiënter en effectiever kan. Er zijn inmiddels afspraken gemaakt om in ieder geval de inzet op de Dolfijn en de Margriet voorlopig voort te zetten. Hiervoor wordt nu geworven. Uitbreiding is afhankelijk van de uitkomsten van de projectgroepen met onderwijs- en zorgpartners, die deel uit maken van het ontwikkeltraject. Een advies wordt medio 2023 verwacht.
Gericht op kinderen en jongeren zelf draaien we een pilotjaar met een financieel jongerencoach; een jongerenwerker met specialisatie jongeren en financiën. De jongerencoach gaat aan de slag om jongeren te informeren en de weg te wijzen rondom financiën en sluit daarin aan bij wat verschillende leeftijdsgroepen aanspreekt. De jongerencoach maakt o.a. gebruik van tools uit het project 'Als ik later groot ben', dat tijdens het schooljaar 2020-2021 is uitgevoerd.	De financieel jongerencoach vanuit Diverz is in het schooljaar '21-'22 gestart, toen er weer meer mogelijk was in de scholen - na de coronamaatregelen. Er zijn materialen ontwikkeld zoals een schuldenescaperoom een verjaardagskaart voor 18 jarigen en bijbehorende website (zie volgende blok). Met de aanwezigheid in school en gebruik van social media bereikt de jongerencoach jongeren die nog niet bekend zijn bij bijvoorbeeld jongerenwerk of zorg. Er wordt aandacht besteed aan thema's als 'wat kost het om op jezelf te gaan wonen?', 'waar ben je verantwoordelijk voor als je 18 wordt?', geldezels en omgaan met groepsdruk. Voor jongeren met een coachingsvraag is de coach beschikbaar voor een aantal gesprekken. Hij heeft goede contacten met organisaties die financiële ondersteuning of zorg kunnen bieden, als er meer nodig is.
We verbeteren de informatievoorziening aan jongeren die bijna 18 worden. Met een informatiepagina op de gemeentelijke website over financiële mogelijkheden en verschillende verantwoordelijkheden als je 18 jaar wordt. Door middel van een verjaardagskaart nodigen we jongeren uit om er een kijkje te nemen en zich te oriënteren.	De verjaardagskaart is in 2021 maandelijks verstuurd aan jongeren in Zwijndrecht die 18 jaar worden. Hiermee maken we jongeren er op attent wat er voor hen verandert op het moment dat ze 18 worden en worden ze voorzien van (financiële) tips.

Armoede in Beeld	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
We continueren in 2022 Samen Sneller Schuldenvrij, de aanpak om pro-actief te voorkomen dat betalingsachterstanden verergeren tot schulden. Samen Sneller Schuldenvrij blijft het label voor de inmiddels wettelijke taak Vroeg-	De uitvoering is in 2022 voortgezet. De coördinator komt relatief meer jongeren tegen bij de meldingen en heeft contact geïntensiveerd met de financieel jongerencoach. Onderling verwijzen zij naar elkaar door.

signalering betalingsachterstanden van de gemeente. Met het onafhankelijke label Samen Sneller Schuldenvrij worden inwoners gemakkelijker bereikt, dan met een brief van de gemeente of SDD. We richten ons hierbij niet meer alleen op inwoners met een betalingsachterstand bij de zorgverzekeraar, maar ook een huurachterstand en/ of een betalingsachterstand bij energieleveranciers wordt nu gemeld bij de gemeente. De uitvoering van Samen Sneller Schuldenvrij wordt geplaatst in de schil van het VIVERA Sociaal Wijkteam, om gemakkelijker in te kunnen springen op diverse onderliggende hulpvragen.	De aanpak van Samen Sneller Schuldenvrij is in 2022 via het VIVERA Sociaal Wijkteam gekoppeld aan het team van professionals vanuit het wijkteam en de corporaties dat het convenant preventie huisuitzettingen uitvoert. Op dit moment ontvangen we signalen van zorgverzekeraars, energiebedrijven en waterbedrijven. We zijn met de woningcorporaties in gesprek om ook deze partners aan te laten sluiten. Onlangs is Trivire als eerste woningcorporatie aangesloten.

Ambitie: Negatieve effecten van armoede worden beperkt en zo veel mogelijk inwoners leven boven de armoedegrens. We bieden ondersteuning aan mensen met financiële problemen	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
Met de projecten van het Deltaplan Armoede, die bij de verschillende ambities van dit begrotingsprogramma worden benoemd, pakken we armoede aan. In de werkwijze van de projecten staat de methodiek van 'stress-sensitieve dienstverlening' centraal. Die houdt in dat eerst zorgen voor financiële rust mentale ruimte maakt om andere (onderliggende) vragen te gaan aanpakken. Professionals van het VIVERA Sociaal Wijkteam, de SDD en gemeente worden blijvend getraind in stress-sensitieve dienstverlening.	Het stress-sensitief werken is inmiddels breed bekend bij professionals. Via training en inspiratiebijeenkomsten vanuit de organisaties waar zij werkzaam zijn is hier veel aandacht aan besteed.

Ambitie: We vergroten de zelfredzaamheid van de inwoners van Zwijndrecht. We investeren preventief in de financiële zelfredzaamheid van onze inwoners.	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
Het streven is om in 2022 weer netwerkbijeenkomsten te organiseren (onder voorbehoud van coronamaatregelen), waarin organisaties elkaar kunnen vinden en zo bij te dragen aan korte lijnen in het samenwerken aan het bestrijden van armoede.	In 2022 vond in het voorjaar een mini-congres plaats, waarvan de rotaryclubs van Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht initiatiefnemers waren. Zij organiseerden dit samen met het Albert Schweitzer Ziekenhuis en de Rabobank. De gemeenten ondersteunden de organisatie. In de tweede helft van 2022 organiseerde de gemeente met de SDD een sessie voor professionals die betrokken zijn bij het ondersteunen van inwoners op weg naar werk of participatie.

	En bereidden de Humanitas, Schulhulpmaatje, het Leger des Heils, het Vivera Sociaal Wijkteam, de Sociale Dienst Drechtsteden en Diverz, ondersteund door de gemeente een brede bijeenkomst voor voor vrijwilligers en professionals die zich inzetten voor het verzachten van de effecten van armoede in Zwijndrecht.
Niet alleen voor inwoners, maar ook voor professionals is de informatiepagina ´Samen tegen geldzorgen´ op de gemeentelijke website informatief.	De informatie is in 2022 geactualiseerd en wordt periodiek geüpdatet. Daarnaast er een nieuwe webpagina waar alle minimaregelingen overzichtelijk gebundeld zijn: www.zwijndrecht.nl/minimaregelingen.
Het streven is om vanaf 2022 extra aandacht aan nazorg te besteden. Een vinger aan de pols houden met het doel om te voorkomen dat inwoners opnieuw met schulden te maken krijgen. De gemeente en SDD willen samen optrekken op dit aandachtsgebied.	Enkele maanden voorafgaand aan het beëindigen van het schuldentraject wordt er, indien de inwoner dit wenst, gestart met nazorg. Er wordt een driegesprek gepland. Bij dit driegesprek zijn de inwoner, de SDD (uitvoerder schuldhulpverlening) en een organisatie die nazorg kan leveren (Humanitas, Schuldhulpmaatje of het Vivera Sociaal Wijkteam) aanwezig. Tijdens dit gesprek wordt er nagedacht over de fase na het schuldentraject. Zo wordt er met de inwoner stilgestaan bij komende life events en/ of toekomstplannen en wat dat financieel gezien betekent. Bovendien wordt hier de start gemaakt van een warme overdracht van de SDD naar een van de andere organisaties. Wanneer de schuldhulpverlening bij de SDD is afgerond, pakt een van de organisaties die nazorg biedt de nazorg op zoals dit in het driegesprek is afgestemd.

Ambitie: Stimuleren van het ondernemersklimaat in Zwijndrecht	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
We stellen een Economische Strategie op waarin we de banenambitie verder uitwerken. Dit document geeft ook de dwarsverbanden weer naar de in ontwikkeling zijnde Bedrijventerreinstrategie, de recent vastgestelde Retail- en horecavisie en ander economisch gerelateerd beleid.	Nu het beleid rond de haven, bedrijventerreinen, retail en horeca maar ook markt en standplaatsen in 2021 en 2022 op orde is gemaakt is het tijd een doorvertaling te maken naar een economische strategie en bijbehorende economische agenda. In verband met Corona en het lopende Next Generation (zie onder) traject is ervoor gekozen de economische agenda aanvankelijk in 2022 op te stellen, omdat het een agenda is die samen met ondernemers wordt opgezet. Echter uit overleg met het vertegenwoordigend bedrijfsleven bleek dat de nasleep van alle crises maakt dat er bij het bedrijfsleven nu pas ruimte is om mee te denken. De economische onzekerheid zou nieuwe beleidsdoelen te onzeker maken. In 2023 stellen we deze nieuwe economische strategie en agenda dan

	ook op, waarbij het in 2022 afgeronde beleid voor havens, bedrijventerreinen, retail en horeca als basis zal dienen.
We zetten samen met het bedrijfsleven een Economische Agenda op als uitwerking van de Economische Strategie. Qua inhoud en vorm passend bij de behoefte van dat moment.	De verschillende beleidskaders zijn inmiddels ontwikkeld en vastgesteld. Het proces met Next Generation was de eerste aanzet tot een nieuwe economische strategie en agenda die in 2023 samen met het bedrijfsleven verder zullen worden ontwikkeld. Dit traject is vormgegeven als een inhoudelijk gesprek met jonge ondernemers, uit de opkomende generatie in de bestaande Zwijndrechtse familiebedrijven. Onder begeleiding hebben zij de ontwikkelingen, kansen, wensen en bedreigingen voor het lokale bedrijfsleven in beeld gebracht. De groep ondernemers heeft aangegeven als klankbordgroep beschikbaar te blijven voor de gemeente.

Ambitie: Verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
De Bedrijventerreinstrategie is ontwikkeld en wordt in 2022 in uitvoering gebracht. Dit document geeft samen met de bedrijventerreinpaspoorten meer inzicht in de stand van zaken rond de werklocaties op bedrijventerreinen. We onderzoeken gesteund door de bedrijventerreinstrategie en in samenspraak met ondernemers en provincie of en op welke wijze ontwikkeling, renovatie of transitie van (delen van) bedrijventerreinen nodig en mogelijk is, ook op langere termijn.	Als eerste aanzet is ten behoeve van de uitvoering van de Bedrijventerreinstrategie maar ook de Retail en Horecavisie onderzoek gedaan naar de instrumenten die de gemeente daadwerkelijk in handen heeft als sturing voor het realiseren van de uitvoering van visie in beide documenten. Deze instrumenten en aanpak worden nader toegelicht in de Economische Strategie en Economische agenda.
Voor de uitvoering en herontwikkeling van werklocaties kunnen we gebruik maken van regionale uitvoeringsorganisaties en kijken we in 2021 hoe we die samenwerking kunnen versterken.	In 2022 hebben we gebruik gemaakt van regionale uitvoeringsorganisaties. Expertise uit ROM-D is aangesloten bij de ontwikkeling van Pier 14. Het gesprek met zowel Rom-D als DEAL! wordt voortgezet.

Ambitie: Versterken van de dienstverlening aan bedrijven en ondernemers	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**

We blijven het georganiseerd bedrijfsleven ondersteunen en blijven daarbij met hen in gesprek	Eerder is benoemd dat we op diverse manieren met het bedrijfsleven in gesprek blijven. Naar aanleiding van de coronacrisis is een extra overleg opgericht, waar de wethouder op regelmatige basis in gesprek is met de voorzitter van de OVZ, winkeliersvereniging en parkmanagement over de actuele issues. Dit overleg kon in het najaar van 2022 afgesloten worden. De lijnen blijven echter kort en het contact blijft.
Periodieke bedrijfsbezoeken door accountmanagers, afwisselend met college (en raad).	In 2022 werd het tijdens de nasleep van Corona steeds makkelijker de bedrijfsbezoeken weer te laten plaatsvinden. Bedrijven zijn bezocht door de accountmanager en soms ook met een bestuurder. Ook het college en de gemeenteraad heeft weer bedrijven bezocht. Voor de dag van de Ondernemer is er gekozen voor online content dat voor alle ondernemers toegankelijk was.
In samenspraak met ondernemers organiseert de gemeente ten minste tweemaal per jaar een bijeenkomst. Eén inhoudelijke- of thema bijeenkomst en een tweede bijeenkomst gekoppeld aan de "Dag van de Ondernemer".	Voorzichtig kwamen gezamenlijke bijeenkomsten in 2022 weer op gang. Bijeenkomsten rond Next Generation zijn in de loop van 2022 weer live georganiseerd. Voor een groot event was het echter nog wat vroeg. De dag van de Ondernemer is ingevuld met online content waarvoor iedere ondernemer een persoonlijke uitnodiging in de bus ontving. Het betroffen 4 video´s waarin de ondernemers op een korte en bondige manier meer informatie kregen over Ondermijning, Werkgeversservicepunt Drechtsteden, Kickstart Drechtsteden en een introductie van het team Zwijndrecht Onderneemt.
In samenwerking met het regionaal bureau zelfstandigen en BaanBrekend Drechtsteden intensiveren we de samenwerking met het werkgeversloket.	Het regionaal bureau zelfstandigen (RBZ) voert de aanvragen uit, zoals opdracht voor verleend. Zaken die 'vast' lopen worden door de gemeente Zwijndrecht bemiddeld via team economie. Er is intensieve samenwerking met WSP Baanbrekend: samen optrekken naar ondernemers, overleg op frequente basis en flyers voor ondernemers (zowel digitaal als papier) om WSP successen onder de aandacht te brengen bij ondernemers.
We blijven zoeken naar mogelijkheden om het bedrijfsleven te ondersteunen in (de nasleep van) de coronacrisis.	Ook in 2022 is er intensief contact met het bedrijfsleven geweest. De nasleep van corona is voor veel ondernemers eind 2022 nog niet voorbij terwijl zij, ook in 2022 alweer geconfronteerd zijn met verschillende nieuwe uitda-

	gingen. We blijven luisteren en zoeken naar mogelijkheden om het bedrijfsleven te ondersteunen.
In samenspraak met de regio zetten we in op nieuwe projecten waarin bedrijfsleven en opleidingsinstituten samenwerken op het gebied van stages, bedrijfsscholen of opleidingsroutes.	In 2022 is ZOZwijndrecht uitgebreid met een vacaturebank. De Bedrijvenroute wordt nieuw leven ingeblazen vanaf 2023, in opdracht van de Ondernemersvereniging Zwijndrecht.
Faciliteren van bedrijfsinitiatief, zowel met betrekking tot nieuwe vestiging als bij uitbreiding.	Ondernemers kunnen zich bij de gemeente melden met initiatieven. De accountmanager begeleidt hen dan bij het ruimtelijk intaketeam. Wanneer maatwerk nodig is, is dat ook mogelijk.
Rode loper traject wanneer maatwerk nodig is, in aanvulling op standaard procedures.	Doelstelling was ook in 2022 dat ondernemers op een vlotte manier de gemeentelijke procedures weten te vinden en weten te doorlopen. We faciliteren op deze manier dat verschillende initiatieven snel doorgang kunnen vinden.

(Verplichte) beleidsindicator	Nulmeting	Realisatie 2022	Doel 2021	Doel 2022
Aantal uitkeringen daalt met minimaal 50 ten opzichte van 1085	1.085 (1-1-2019)	1.089 (SDD - dec.'22)	1.065	1.035
Aantal participanten stijgt met minimaal 160 ten opzichte van nulmeting – voetnoot 1	604 (1-1-2019)	530 (CBS – sept. '22)	650	764
Onze inwoners ontvangen passende financiële begeleiding en minimaal 80% van de huishoudens met kinderen die onder de armoedegrens leven ontvangen professionele financiële begeleiding eind 2022 – voetnoot 2		-	Monitor in ontwikkeling met OCD, beoogd eind 2021	80%
Financiële opvoeding is vast onderdeel van het lesprogramma in de bovenbouw van het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs in Zwijndrecht. We starten op de scholen waar armoede zich concentreert (de Dolfijn locatie Perkstraat en Laurensvliet), De Bron, De Margrietschool en Loket). – voetnoot 3	0 (1-9-2019)	De samenwerking wordt verder versterkt met de middelbare scholen.	5 scholen	5 scholen en op basis van ervaringen aanpassen en uitbreiden
Het aantal kinderen dat in armoede opgroeit hebben wij in beeld. Wij richten onze preventieve voorzieningen op deze groep en faciliteren financiële begeleiding waar nodig. – voetnoot 2		-	Monitor in ontwikkeling met OCD, beoogd	100%

			eind 2021	
We zetten in op nieuwe samenwerking en bieden alle ondernemers in Zwijndrecht het "Werkpakket armoede" aan. De indicator betreft het aantal ondernemers dat hiervan actief gebruik maakt.	0 (1-9-2019)	In 2022 zijn 100 pakketten uitgedeeld	10	25
Van de gezinnen die recht hebben op het kindpakket en de kindpas stijgt het percentage dat hiervan actief gebruik maakt. – voetnoot 4		92% (Stichting Leergeld, 2022)	85%	90%
Eind 2020 is het aantal inwoners dat bij de nulmeting vanwege een betalingsachterstand bij de zorgverzekeraar stond gemeld bij het CAK, benaderd met een hulpaanbod *(doelstelling pilotjaar Samen Sneller Schuldenvrij)*	517 (1-1-2019)	100%	100%	100%
Aantal vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners*	111,5 (2018*)	126,8 (2021)	111,5	111,5
Aantal banen per 1000 inwoners tussen 15-65 jaar *	737,7 (2018*)	752,8 (2021)	Meer dan 750,6	Meer dan 750,6
Achterstand onder jeugd-kinderen in uitkeringsgezin in % *	9,65 (2015*)	10% (2021)	Minder dan 9%	Minder dan 9%
Achterstand onder jeugd- Werkloze jongeren in % *	0,86 (2015*)	2% (2021)	Minder dan 1%	Minder dan 1%
Netto arbeidsparticipatie; Percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. (potentiele) beroepsbevolking (2018) *	67 (2018*)	69,6% (2021)	Meer dan 67%	Meer dan 67%
Personen met een bijstandsuitkering per 1000 inwoners *	40,6 (2018*)	43,2 (2021)	Minder dan 40,6%	Minder dan 40,6%

* *Bron; www.waarstaatjegemeente.nl*

1. In 2020 is de uitbreiding van het aantal participatieplekken bij Zwijndrecht Werkt van 80 naar 160 behaald (doelstelling raadsprogramma) en voortgezet. Op jaarbasis maken 200 participanten gebruik van deze plekken door doorstroom gedurende het jaar. We hebben in 2022 dus 200 actieve participanten (van 530 in de kaartenbak).
2. Van de indicator “passende financiële hulp” is in de afgelopen raadsperiode gebleken is dat het niet mogelijk is om deze te vertalen naar één indicator. Er zijn namelijk verschillende voorzieningen met verschillende inkomensgrenzen en dus verschillende doelgroepen. Waardoor het bereik alleen per voorziening te bepalen is.
3. Financiële opvoeding als vast onderdeel van het lesprogramma heeft zich vertaald in een financieel jongerenwerker die vooral op de middelbare scholen actief is. Aanvullende cijfers financieel jongerencoach (1e helft '22): vlogs en online activiteiten hadden 9.984 views en hierop volgden 170 reacties en interacties. 6 jongeren, waarvan de meesten nog niet eerder bekend waren met het jongerenwerk, zijn individueel ondersteund. 35 jongeren en ouders zijn bereikt met voorlichtingen en de schuldenescaperoom.
4. Alle Zwijndrechtse kinderen die gebruik maken van Stichting Leergeld hebben ook recht op Kindpas. Aantal Kindpassen gebruikt in 2022: 1183 van de 1282 uitgegeven passen.

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
GR Sociaal (Sociale Dienst Drechtsteden)	De Sociale Dienst Drechtsteden voert een aantal wettelijke taken voor ons uit in het kader van de participatiewet, minimabeleid en schuldhulpverlening. Het gaat om het aan het werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en als werk geen optie is zijn er participatieplekken waar inwoners met behoud van uitkering en op vrijwillige basis een aantal dagdelen per week aan de slag gaan. Deze

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
	plekken worden in samenwerking met Zwijndrecht Werkt zoveel mogelijk lokaal gerealiseerd. De Sociale Dienst Drechtsteden is een stevige partner in de uitvoering van het Deltaplan Armoede Zwijndrecht. Ze zijn partner bij de uitvoering van lokale projecten als "vroege signalering van schulden", de realisatie van extra participatieplekken en in samenwerking met lokale ondernemers de realisatie van maatwerktrajecten voor mensen met een wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt.
Service Gemeente Dordrecht	De uitvoering van de groeiagenda die regionaal is vastgesteld draagt bij aan het behalen van doelstellingen als het aantrekken van nieuwe bedrijven en het vergroten van de werkgelegenheid in Zwijndrecht. Beiden zijn onontbeerlijk in de aanpak van armoede in Zwijndrecht en het realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
GR Drechtwerk (vanaf 1-1-2023 onderdeel van GR Sociaal)	De gemeenschappelijke regeling Drechtwerk draagt bij aan het Programma bestrijding van armoede door het in stand houden van werkplekken onder aangepaste omstandigheden van de sociaal werk medewerkers. We nemen diensten af van Drechtwerk in de vorm van groenonderhoud, zwerfvuil bestrijding en facilitaire dienstverlening.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf.

2.4 Wat heeft het gekost ?

Programma 2 **Bestrijding van armoede**	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-34.143**	**23.967**	**-10.176**	**-39.069**	**24.760**	**-14.309**	**-36.584**	**18.381**	**-18.203**	**2.485**	**-6.380**	**-3.895**
Mutaties reserves	-2.389	434	-1.955	-3.310	1.709	-1.601	-75	1.735	1.660	3.235	26	3.261
Resultaat	**-36.532**	**24.401**	**-12.131**	**-42.379**	**26.469**	**-15.910**	**-36.659**	**20.116**	**-16.543**	**5.720**	**-6.353**	**-633**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 3. Welzijn en zorg

3.1 Inleiding

Sinds de zomer van 2020 werken we aan de uitvoering van het “Transformatieplan Sociaal Domein – We zijn ervan en doen het samen”. In 2022 zijn we verder gegaan met implementatie van dit plan en zijn de uitgangspunten van het plan gaan gelden als leidende principes voor alles wat we doen binnen het sociaal domein.

Inzet vanuit het transformatieplan was om de financiële en inhoudelijke kaderstelling in het sociaal domein weer terug te halen naar Zwijndrecht (primaat lokaal). In 2021 zijn alle voorbereidingen getroffen voor de totstandkoming van de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling Sociaal in de Drechtsteden. De GR Sociaal is met ingang van 2022 een feit en vanaf dat moment ligt de financiële en inhoudelijke kaderstelling voor het Sociaal Domein weer volledig lokaal.
In dit kader zijn in 2022 voor het minimabeleid en de update van de verordening jeugdhulp lokaal opgehaald wat de raad belangrijk vindt en welke kaders zij wil stellen, welke keuzes er mogelijk zijn en wat de maatschappelijke en financiële effecten van die keuzes zijn. In dit proces is extra aandacht geweest voor participatie met bewoners en de maatschappelijke partners.
Naast deze inhoudelijke stappen hebben we ook financiële mooie resultaten: Op basis van evaluatie van een casus met hele hoge kosten, is een aanpak ontwikkeld om de kosten van de duurste casussen jeugdhulp te verminderen. Dit heeft geleid tot forse kostenreductie op casusniveau.
Zo hebben we in 2022 verder gewerkt aan de doelstellingen uit het transformatieplan en hebben we lokaal meer aan de knoppen gedraaid.

Het jaar 2022 stond deels nog steeds in het teken van Corona. Nog meer impact had de oorlog in Oekraïne: een grote groep vluchtelingen moest opgevangen en begeleid worden. Dit heeft niet alleen veel van onze eigen organisatie gevraagd, maar ook van onze samenwerkingspartners. Vol overgave is het gelukt om alle vluchtelingen niet alleen onderdak te bieden, maar ook begeleiding in hun leven.

Halverwege is het raadsprogramma “Krachtig Zwijndrecht” opgevolgd door een "Krachtig Zwijndrecht 2.0". Hiermee zijn in het sociaal domein de grote lijnen in zorg en welzijn blijven gelden en blijft het transformatieplan leidend waardoor we veel goede ontwikkelingen kunnen laten doorlopen. Mooi is dat er nog meer aandacht is gekomen voor samenwerking aan de grote opgaven van de stad en aan cultuur en sport.

3.2 Wat hebben we bereikt ?

Ambitie	Doelstelling	Realisatie 2022
Met goede basisvoorzieningen bieden we onze inwoners de kans om zich te ontplooien en werken we aan het voorkomen van zwaardere zorg en ondersteuning (preventie).	Met inzet op preventie, voorkomen we de inzet van zwaardere zorg en ondersteuning.	De inzet op preventie is een belangrijk speerpunt binnen alle beleidsterreinen. Zo is de uitvoer van het plan 'gezonde basis voor iedereen' voortgezet, zijn we gestart met de uitvoer van het in 2021 opgesteld preventieakkoord, is het sporten beweegakkoord voortgezet. Centraal staat dat we investeren in preventie en de samenwerking tussen het voorveld en aanbieders van zorg en ondersteuning. Dit zodat er voldoende mogelijkheden zijn om laagdrempelige oplossingen in te zetten voor inwoners met een ondersteuningsvraag en om er sneller bij kunnen zijn om complexere problemen te voorkomen.
	Inwoners leven gezond, met voldoende aandacht voor sport en bewegen.	Het jaar 2022 was het 3e jaar van het sportakkoord en is er verder gewerkt aan de uitvoeringsagenda. Er is meer samenwerking ontstaan tussen sectoren en er zijn nieuwe beweegmogelijkheden gecreeerd. Een aantal voorbeelden die gerealiseerd zijn: de uitbreiding van de calisthenics toestellen, de pilot Sportfonds 18+, events voor jongeren zoals de streetleague, Esports en het fiets- en zwemproject met statushouders. Met de inzet van het JOGG-beleid werken wij aan een gezonde basis voor onze kinderen. Zo is er een Kidsbeweeg-route op de Hooge Nesse gerealiseerd, continueerden we de ketenaanpak voor kinderen met ernstig overgewicht, realiseerden we 3 watertappunten bij sportclubs en zetten we nieuwe projecten op voor de leeftijd 0-6 jaar (dreumes in beweging en kabouterfeesten). Er wordt op 14 scholen een nieuwe motorische test gebruikt om de beweegvaardigheid van kinderen beter te meten. Ook zetten we de Fitmakers sportcoaches in voor alle doelgroepen met inspirerende sport- en beweegprogramma's voor 0-100 jaar.

	Kunstzinnige en culturele activiteiten bieden inwoners ontplooiingsmogelijkheden.	Met behulp van Cultuurcoaches krijgen basisscholen en voortgezet onderwijs een cultuuraanbod. Daarnaast krijgen kinderen de mogelijkheid om zich in te schrijven voor workshops die een verdieping geven na schooltijd op datgene waar ze onder schooltijd al mee begonnen zijn. De tentoonstellingsruimte KunZt is weer ingezet om inwoners laagdrempelig kennis te laten maken met cultuur. Ook is er een samenwerking (de cultuurdriehoek) tussen KunZt, het onderwijs en de cultuurcoach. Er is intensief gebruik gemaakt van het Coronapakket Cultuur. Het pakket is een groot succes te noemen: vele tientallen organisaties in Zwijndrecht zochten contact en hebben hun aanvraag gehonoreerd gekregen. Er is veel positieve publiciteit geweest rondom het initiatief en organisaties voelden zich gesteund. Door de beschikbare gelden konden zij de gevolgen van de coronacrisis het hoofd bieden, investeren in hun voortbestaan en zijn hierdoor weerbaarder geworden.
	Kinderen en jongeren hebben mogelijkheden om zichtzelf te ontplooien en (gezond te) ontwikkelen.	De uitvoer van het Onderwijsachterstanden beleid (OAB) beleid is voortgezet, waarmee ingezet wordt op een goede basis voor alle kinderen. Om de ambities te bereiken stimuleren we verbetering van de samenwerking tussen onderwijs, opvang, jeugd(hulp) en gemeente. Dit heeft in 2022 geleid tot de voorbereiding van een samenwerkingsagenda onderwijs/kinderopvang die 2023 vastgesteld en uitgewerkt zal worden. Tijdens de zomerschool hebben kinderen de kans zich spelenderwijs te ontwikkelen en worden achterstanden effectief aangepakt. Het brede school beleid is herijkt en aangepast. Hierdoor kunnen de ontwikkelkansen van kinderen nog beter vorm krijgen doordat samenwerking van partijen op het gebied van zorg, cultuur, sport en welzijn gestimuleerd wordt met als doel

		samen een beter aanbod voor kinderen te creëren.
	Nieuwkomers voelen zich thuis en werken effectief aan hun maatschappelijke integratie.	De nieuwe wet inburgering 2021, zou in werking treden per juli 2021 maar is toen uitgesteld tot januari 2022. Gemeenten zijn vanaf januari 2022 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet inburgering. De Sociale Dienst Drechtsteden voert de wet uit en begeleidt statushouders bij hun inburgering. De SDD werkt hierbij samen met Vluchtelingenwerk. Naast asielzoekers, werd de gemeente ook verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van ca 200 Oekraïense vluchtelingen. Deze zijn grotendeels opgevangen door de gemeente en deels door particulieren.
	Inwoners kunnen goed lezen en schrijven.	De aandacht voor laaggeletterdheid en taalvaardigheden is voortgezet. Samen met onder andere de bibliotheek en Diverz zijn activiteiten in het kader van leesbevordering en de aanpak laaggeletterdheid geweest. Hiermee wordt er ook gewerkt aan de persoonlijke ontwikkeling van de inwoners. In 2023 zal de aanpak laaggeletterdheid verbreed worden tot een aanpak basisvaardigheden.
	Inwoners hebben een sociaal netwerk en doen mee in de samenleving.	De gemeente investeert via subsidieverlening in een uitgebreid aanbod van mogelijkheden om mee te doen in de samenleving, erbij te horen, talenten te ontwikkelen, een zinvolle dagbesteding te hebben en anderen te ontmoeten. Specifiek om de sociale netwerken van mensen te stimuleren hebben we bijvoorbeeld buurtcirkels en werken we vanuit de buurtaanpak samen met inwoners om er voor hun buurtgenoten te zijn.
	De leef- en woonkwaliteit in de meest kwetsbare buurten krijgt een stevige impuls.	Met De Buurtaanpak is de gemeente samen met woningcorporaties Trivire en Woon-kracht 10, welzijnsorganisatie Diverz en het wijkteam actief in de 10

		meest kwetsbare buurten van Zwijndrecht. Om een duurzame verandering in de buurten tot stand te brengen is er een sociale structuur opgezet die werkt als signaleringsnetwerk en sociaal vangnet. Dit leidt tot zowel een individuele als groepsgerichte aanpak van bewoners. Met extra capaciteit opbouwwerk en outreachend wijkteamlid zijn bewoners (nog beter) geholpen. Het ontstaan van dit netwerk met korte lijnen tussen partners en bewoners is niet het enige resultaat. Er worden ook acties uitgevoerd die ondersteunend zijn en waardoor laagdrempelig contact gelegd kan worden. Zo zijn er zeven opruimdagen geweest, vaak gecombineerd met een rommelmarkt, afval- en energieinformatie en/of plantenacties. Afhankelijk van de grote van de buurt hebben op een dag 100 tot 150 mensen meegedaan. In de buurten zijn met hulp van de Buurtaanpak door bewoners zelf ook activiteiten georganiseerd zoals bingo's, eten, halloween, ontmoetingsavonden etc. In het nieuwe Raadsprogramma is één van de opgaven om de veerkracht in de buurten te vergroten door de buurtaanpak door te ontwikkelen tot de opgave "Veerkrachtige Buurten". De eerste stappen in deze opgave zijn gezet; de eerste strategische partners hebben zich gecommitteerd om met elkaar, op basis van gelijkwaardigheid, aan de opgave te gaan werken. In 2023 zal de opgave verder vorm krijgen.
We zien onze inwoners met een zorg- en of ondersteuningsbehoefte en zorgen dat zij de ondersteuning krijgen die nodig is om mee te kunnen doen in de samenleving. Zo licht als mogelijk, maar zo zwaar als nodig.	Inwoners kunnen terecht bij een centraal en laagdrempelig 0-100 team, met vragen over en ondersteuning in de volle breedte van het sociale domein, inwoners hebben zo één aanspreekpunt.	Het Vivera Sociaal Wijkteam (VSWT) heeft gewerkt als integraal team met één herkenbare en laagdrempelige ingang voor informatie, advies en ondersteuning voor inwoners van alle leeftijden en aanspreekpunt voor maatschappelijke partners. Met dit integrale team voeren we lokaal de regie op de zorg en ondersteuning die inwoners ontvangen. Het wijkteam was toe aan verdere ontwikkeling zodat we in 2022 hebben we een aanbestedingsprocedure doorlopen

		om te komen tot een nieuwe partner voor een integraal 0-100 wijkteam is doorlopen. Het resultaat is een aangescherpte opdracht per 2023.
	Mantelzorgers en vrijwilligers(organisaties) voelen zich gesteund en gewaardeerd bij hun inzet voor een ander.	In 2022 zijn 1075 mantelzorgers ondersteund, bijvoorbeeld doordat ze gebruik hebben gemaakt van het respijtzorgaanbod. Ook is de waardering aan deze belangrijke groep mensen getoond door het verstrekken van de mantelzorgpas. Ook zijn de mantelzorgers op de dag van de mantelzorger in het zonnetje gezet. Om te onderzoeken of de activiteiten die gemeente aanbiedt in het kader van mantelzorgondersteuning, bijdragen aan draaglastverlichting of tot draagkrachtversterking bij de mantelzorger en of er voldoende aanbod is, is er een evaluatie uitgevoerd. De resultaten zijn in 2022 opgeleverd en zullen worden meegenomen in het herijkingsproces van de wmo dat eind 2022 gestart is. Voor vrijwilligers is er de week van de vrijwilliger georganiseerd; een hele week vol diverse activiteiten voor jong en oud waar alle vrijwilligers zich voor op konden geven.
	Kwetsbare groepen (ouderen en mensen met GGZ-problematiek) wonen thuis en de overlast voor de directe omgeving blijft beperkt.	Met het plan 'Een plek voor iedereen' werken we samen met partners aan een inclusieve samenleving waarin mensen met GGZ-problematiek mee kunnen doen en tot hun recht komen. Denk aan de buurtcirkel, de GGZ inloop en de verschillende woonzorgproducten die ontwikkeld of nog in ontwikkeling zijn. Dit draagt bij aan de doelstellingen dat mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen en voor minder overlast zorgen. In 2022 is intensief ingezet op lokale woonzorgmogelijkheden, in aanvulling op de regio. We hebben de volgende voorzieningen gerealiseerd: • 24 flexwoningen in de Indische Buurt, Maasterras West en de Koninginneweg voor economisch daklozen.

		• Een Logeerwoning voor gezinnen in crisis (inmiddels wordt het 5e gezin geholpen) Verder zijn we samen met de woningcorporaties aangehaakt bij Kamers met aandacht.
	Het aantal kinderen en inwoners dat te maken krijgt met huiselijk geweld neemt af en slachtoffers krijgen de juiste ondersteuning.	Met onze partners werken we aan de Geintensiveerde aanpak kindermishandeling. We werken door middel van onze aanpak hard aan het in beeld krijgen van alle kinderen die te maken hebben (gehad) met kindermishandeling. Dit hebben we gedaan door het melden van kindermishandeling te stimuleren. Door het melden te stimuleren verwachtten we met de start van de aanpak dat het aantal meldingen toeneemt. In 2022 is het programma kindermishandeling voortgezet en geborgd in de reguliere werkstructuren van de samenwerkingspartners. Er is ingezet op het trainen van aandachtsfunctionarissen kindermishandeling in het onderwijs. We hebben de producten Voorzorg, Prezorg en Nu niet zwanger bekostigd. Tot slot is het adviespunt Scheiden, kind en ouderschap voortgezet.
	Mensen die moeite hebben om zelfstandig mee te komen in de samenleving, krijgen gericht ondersteuning. Iedereen doet mee.	Verschillende partijen hebben de opdracht om inwoners te begeleiden naar een grotere zelfredzaamheid zoals het Leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt, Vivera Sociaal Wijkteam en Diverz Dit doen zij door groepsgerichte en individuele ondersteuning. Eind 2022 is gestart met het opzetten van een inclusieagenda. Dit proces wordt -nadrukkelijk met de samenleving- in 2023 voortgezet en ter vaststelling aangeboden.
Inwoners met complexe zorg- en ondersteuningsvragen bieden we de ondersteuning die nodig is, een maatwerkaanpak.-Normaliseren en demedicaliseren staan daarbij centraal.	Inwoners die te maken hebben met de meest complexe problematiek, krijgen betere ondersteuning, die leidt tot kostenbeperking.	In 2022 is de zorgmarinier onverminderd actief geweest in Zwijndrecht en in oktober 2022 is hieraan de inzet van de doorbraakregisseur toegevoegd. Beiden realiseren doorbraken wanneer inwoners vastlopen in ons systeem van zorg en ondersteuning. Zij zijn betrokken geweest

		bij 159 casussen. Het aantal casussen is aanzienlijk, maar lager dan in 2021. Dit heeft te maken met een inmiddels goed functionerend lokaal zorgnetwerk waarin een deel van de complexe problematiek wordt opgepakt. De individuele inwoners en huishoudens waarbij de zorgmarinier of doorbraakregisseur betrokken zijn geweest lopen vooral vast op armoede, huisvestingsproblematiek en wachtlijsten voor specifieke vormen van zorg. Vanuit de hulpverlening en politie wordt aangegeven dat mensen vastlopen in de toegang tot maatschappelijke zorg en in complexe problematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid. Op basis van evaluatie van een casus met hele hoge kosten, is een aanpak ontwikkeld om de kosten van de duurste casussen jeugdhulp te verminderen. Dit heeft in 2022 geleid tot forse kostenreductie op casusniveau.
	Ontschotting en integraliteit in de volle breedte van het sociaal domein, zorgt voor toenemende effectiviteit en efficiency.	De kern van deze doelstelling is dat we zorg en ondersteuning aan onze (aandachts)huishoudens bieden, zonder last te hebben van belemmeringen die voortkomen uit wet- en regelgeving en daarmee gepaard gaande financieringsstromen. De professionals van de SDD en Vivera Sociaal Wijkteam hebben in dit kader in 2022 een pilot gedraaid in het gezamenlijk voeren van intakegesprekken en opstellen van een integraal plan van aanpak. Evaluatie van deze pilot leert dat de ondersteuning beter op elkaar is afgestemd en de doorlooptijd voor de inwoners korter. Ook is het voor inwoners eenvoudiger doordat zij maar op 1 plaats hun verhaal hoeven te doen. Deze werkwijze wordt vanaf dan ook 2023 structureel.

3.3 Wat hebben we gedaan ?

Ambitie: Met goede basisvoorzieningen bieden we onze inwoners de kans om zich te ontplooien en werken we aan het voorkomen van zwaardere zorg en ondersteuning (preventie).	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
Preventieakkoord: We werken met partners aan de uitvoering van het lokaal preventieakkoord om een impuls te geven aan de uitvoering van de ambities zoals opgenomen in het lokale beleidsplan 'Een gezonde basis voor iedereen' 2020-2023. Met het akkoord zetten we in op versterking van de verbinding tussen partners, het verkleinen van de gezondheidsachterstanden op gebieden als leefstijl, mentale gezondheid en vitale ouderen.	De is een regisseur preventieakkoord aangesteld. Concreet zijn in 2022 de projecten Tom valpreventie en de GLI zwangeren vanuit het preventieakkoord gestart. Met de klankbordgroep wordt in 2023 verder invulling gegeven aan het preventieakkoord.
Samenwerkingsagenda met de huisartsen: We werken samen met huisartsen om inwoners preventief te wijzen op het diverse aanwezige aanbod.	In 2022 zijn de contacten met de huisartsen verder vormgegeven door structureel overleg in te stellen. Eén van de bespreekpunten was en blijft het huisartsentekort in Zwijndrecht. In 2023 zal de samenwerking verder vormgegeven worden door het gezamenlijk opstellen van een samenwerkingsagenda.
Kunst en cultuur als middel voor ontplooiing: Verbonden aan maatschappelijke thema's, organisaties en doelgroepen zetten we kunst en cultuur in als middel om kinderen, jongeren en volwassenen zich te laten ontplooien. We maken hiervoor onder andere gebruik van de expositieruimte KunZt. Door middel van diverse subsidieregelingen ondersteunen we culturele instellingen om hen in staat te stellen een laagdrempelig en toegankelijk aanbod voor al onze inwoners te realiseren. In 2021 is het Corona Cultuur Steunpakket ingericht ter ondersteuning van de culturele sector in Zwijndrecht. De regeling loopt in 2022 door en tot en met juni kunnen de partners een aanvraag dienen. In 2022 ligt de focus op de samenwerking met onder andere de middelbare scholen in Zwijndrecht.	Met behulp van Cultuurcoaches krijgen basisscholen en voortgezet onderwijs een cultuuraanbod. Daarnaast krijgen kinderen de mogelijkheid om zich in te schrijven voor workshops die een verdieping geven na schooltijd op datgene waar ze onder schooltijd al mee begonnen zijn. De tentoonstellingsruimte KunZt is weer ingezet om inwoners laagdrempelig kennis te laten maken met cultuur. Ook is er een samenwerking (de cultuurdrie-hoek) tussen KunZt, het onderwijs en de cultuurcoach. Er is intensief gebruik gemaakt van het Coronapakket Cultuur. Het pakket is een groot succes te noemen: vele tientallen organisaties in Zwijndrecht zochten contact en hebben hun aanvraag gehonoreerd gekregen. Er is veel positieve publiciteit geweest rondom het initiatief en organisaties voelden zich gesteund. Door de beschikbare gelden konden zij de gevolgen van de coronacrisis het hoofd bieden, investeren in hun voortbestaan en zijn hierdoor weerbaarder geworden.

Uitvoering nieuwe wet inburgering: Met ingang van 2022 voeren we de Wet Inburgering uit via de Sociale dienst. De casusmanager inburgering en het vluchtelingenwerk werken intensief samen aan de begeleiding van statushouders bij hun inburgering en maatschappelijke integratie in Zwijndrecht. Focus ligt op de nieuwe opdracht aan het vluchtelingenwerk op basis van de nieuwe wet- en regelgeving. Naast maatschappelijke begeleiding op maat en het verzorgen van de participatieverklaringen zal Vluchtelingenwerk een bijdrage leveren aan budgetcoaching aan nieuwe statushouders. Met onder andere deze aangepaste inzet willen we bereiken dat statushouders goed kunnen deelnemen aan de Zwijndrechtse samenleving.	De nieuwe wet inburgering 2021, zou in werking treden per juli 2021 maar is toen uitgesteld tot januari 2022. Gemeenten zijn vanaf januari 2022 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet inburgering. De Sociale Dienst Drechtsteden voert de wet uit en begeleidt statushouders bij hun inburgering. De SDD werkt hierbij samen met Vluchtelingenwerk.
Aanpak Laaggeletterdheid: In onze aanpak van laaggeletterdheid gaan we stevig aan de slag om de gemeentelijke communicatie te verbeteren. Dat doen we aan de hand van de opbrengsten van de campagne “Huh? Wat bedoelt u?” waarbij inwoners onbegrijpelijke zaken kunnen melden. Hierdoor kunnen we onze communicatie eenvoudiger maken. Verder voeren we in 2022 de actiepunten uit het lokale plan van aanpak laaggeletterdheid verder uit met als doel zo veel mogelijk mensen die slecht kunnen lezen of schrijven of die digitaal niet vaardig zijn te koppelen aan passend aanbod. We willen als gemeente begrijpelijker communiceren zodat we onze inwoners beter bereiken. Tot slot werken we samen met kinderopvang, onderwijs, bibliotheek en wijkteam aan een samenwerkingsagenda waarin het vergroten van de taalvaardigheid, rekenvaardigheid en digitale vaardigheid van kinderen en de bestrijding van achterstanden centraal staat.	Aanpak laaggeletterdheid is voortgezet De aandacht voor laaggeletterdheid en taalvaardigheden is ook in 2022 voortgezet. Samen met onder andere de bibliotheek en Diverz zijn activiteiten in het kader van leesbevordering en de aanpak laaggeletterdheid geweest. De nieuwe Verordening jeugdhulp is na vaststelling in begrijpelijke taal gemaakt. Op deze manier wordt juridische taal toegankelijk voor (in dit geval met name) professionals die ermee moeten werken. Met alle partners op het gebied van kinderopvang, onderwijs en jeugd is in 2022 een samenwerkingagenda opgesteld. In 2023 zal gestart worden met proeftuinen waaronder de proeftuin 'Taalrijke omgeving'. In deze gaat gewerkt worden aan een taalrijke omgeving met een gezamenlijke aanpak van school, welzijn, bibliotheek en zorg. Het doel is dat de taalvaardigheid van alle leerlingen omhoog gaat en ouders die laaggeletterdheid bereikt en ondersteund worden.
Optimaliseren van kansen voor kinderen en jongeren: Met de uitvoering van het ‘Lokaal Plan Jeugd’, de aanpak van kindermishandeling, het ‘Onderwijsachterstandenbeleid’ en het ‘Brede Schoolbeleid' zetten we in op het optimaliseren van de kansen van kinderen en jongeren. We zetten in op het versterken van de op-	De inzet op het vergroten van kansen voor kinderen en jongeren is een belangrijk speerpunt geweest. Vanuit verschillende beleidsterreinen hebben we hier aandacht voor, niet alleen vanuit het ‘Lokaal Plan Jeugd’, de aanpak van kindermishandeling, het ‘Onderwijsachterstandenbeleid’ en het ‘Brede Schoolbeleid', maar ook

voedomgeving door de inzet van lichte instrumenten waarin ontspanning en advies samengaan met hulp en ondersteuning waar nodig. We zoeken ouders en kinderen met vragen op door de professionals in te zetten op natuurlijke vindplaatsen. In 2021 hebben we in Zwijndrecht voor het eerst de Summerschool georganiseerd en hieraan geven we in 2022 vervolg. Met de opbrengsten van de evaluaties van de aanpak van kindermishandeling, het onderwijsachterstandenbeleid en het Brede Schoolbeleid die in 2021 hebben plaatsgevonden formuleren we met de betrokken partners uitgangspunten en doelstellingen voor de komende periode.	vanuit gezondheidsperspectief en vanuit het sport-en beweegakkoord en cultuur. Door in te zetten op kinderen en jeugdigen werken we aan een gezonde basis waardoor ze ook later mee kunnen doen aan de maatschappij.
Samenwerkingsagenda gemeente, kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp: Onder aanvoering van een kwartiermaker stellen we samen met de kinderopvang, het onderwijs en partners in het (preventieve) jeugdveld een samenwerkingsagenda op met als doel het anders/beter inrichten van onze lokale aanpak van onderwijsachterstanden, het anders/beter organiseren van zorg en ondersteuning in en om kinderopvang en onderwijs. Op basis van een gezamenlijke visie en missie willen we werken aan haalbare korte en middellange termijn doelstellingen die we vertalen in een plan van aanpak inclusief de financiering met de middelen die gemeenten en onderwijs ontvangen voor de bestrijding van achterstanden en het Nationaal Programma Onderwijs.	Met alle partners op het gebied van kinderopvang, onderwijs en jeugd is een samenwerkingagenda opgesteld. Op basis van zowel de landelijke evaluatie Passend Onderwijs als een aantal lokale evaluaties (Onderwijsachterstandenbeleid, Aanpak Kindermishandeling, Werking van het Op Overeenstemming Gericht Overleg) maar ook de consequenties die de corona crisis heeft op het welzijn en de ontwikkeling van kinderen en jongeren, is de transformatie van het sociaal domein verbreed naar het onderwijs en de kinderopvang. In 2022 is met alle partners op het gebied van kinderopvang, onderwijs en jeugd gesproken over wat nodig is om te komen tot een gezamenlijke invulling van de samenwerkingsagenda kinderopvang, onderwijs en jeugd voor de jeugd in Zwijndrecht. De partijen hebben inmiddels een gezamenlijke visie en aanpak geformuleerd, waarbij aansluiten bij – en versterken van de leefomgeving van jeugdigen en hun gezinnen centraal staat. In 2023 zal gestart worden met proeftuinen aan de hand waarvan geëxperimenteerd wordt met nieuwe werkwijzen. De drie proeftuinen waarmee gestart wordt zijn: 'School zonder schotten', 'Tussen onderwijs, welzijn en zorg: verbindende professionals' en 'Taalrijke omgeving'.
Adequate en duurzame huisvesting onderwijs: Belangrijke randvoorwaarde om goed onderwijs te kunnen bieden is adequate en duurzame huisvesting. De komende jaren wordt in Zwijndrecht dan ook in het kader van ons integraal	Met onderwijshuisvesting werken we aan het realiseren van eigentijdse schoolgebouwen voor onze kinderen met een gezond (school)klimaat. Dit doen we vanuit een ambitieus meerjarig programma (2020 – 2023). Ondanks dat er geen

huisvestingsplan op verschillende plaatsen nieuwbouw, verbouw of uitbreiding van onderwijshuisvesting gerealiseerd.	onderwijshuisvestingsreserve is, en de kosten als gevolg van externe ontwikkelingen (Corona, Oekraïne, hogere eisen aan schoolgebouwen op basis van wetgeving) hard zijn gestegen, hebben we uitvoer kunnen geven aan het plan. Wel is hiervoor extra budget nodig geweest. De gemeenteraad is over het IHP intensief meegenomen en de eerste stappen naar IHP 2024-2027 zijn gezet.
Nieuwe vormen van waarderen van vrijwilligers: In 2022 zoeken we naar nieuwe en eigentijdse vormen van waardering van inwoners die zich inzetten als vrijwilliger. Samen met maatschappelijke organisaties zetten we in 2022 vrijwilligers in het zonnetje, besteden we aandacht aan NL Doet en de nationale vrijwilligersdag.	Vrijwilligers zijn in een week van de vrijwilligers geweest. In de week van de vrijwilliger zijn 25 workshops en activiteiten georganiseerd. Er hebben zich 219 vrijwilligers opgegeven voor een activiteit. Door het brede aanbod aan activiteiten was er voor alle doelgroepen wel een aantrekkelijk aanbod dat varieerde van het vrijwilligersontbijt, muziekworkshops tot bingo en een pubquiz. De evaluatie leerde dat de meningen verdeeld waren over deze nieuwe vorm van waarden: veel mensen vonden het leuk en interessant maar er waren ook mensen die het feest hadden gemist.

Ambitie: We zien onze inwoners met een zorg- en of ondersteuningsbehoefte en zorgen dat zij de ondersteuning krijgen die nodig is om mee te kunnen doen in de samenleving. Zo licht als mogelijk, maar zo zwaar als nodig	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
Voortzetting integrale opdracht VIVERA Sociaal Wijkteam: In 2022 zal de integrale opdracht en subsidie aan het VIVERA Sociaal Wijkteam (0-100 team) die ook in 2020 en 2021 werden verstrekt, worden voortgezet. Hiermee zetten we in op de speerpunten: normaliseren, integraal werken en versterken van de regie lokaal. Met het integrale team is er één aanspreekpunt dat de uitvoering van het één-gezin-één-plan-principe coördineert. Het VIVERA Sociaal Wijkteam zal de intensivering van de samenwerking met partners in het lokale (voor)veld en verwijzers voortzetten zodat we inwoners met zorg- en ondersteuningsvragen eerder signaleren (preventief). Denk bijvoorbeeld aan aanwezigheid	Het Vivera Sociaal Wijkteam (VSWT) heeft gewerkt als integraal team met één herkenbare en laagdrempelige ingang voor informatie, advies en ondersteuning voor inwoners van alle leeftijden en aanspreekpunt voor maatschappelijke partners. Met dit integrale team voeren we lokaal de regie op de zorg en ondersteuning die inwoners ontvangen. Het wijkteam was toe aan verdere ontwikkeling zodat we in 2022 hebben we een aanbestedingsprocedure doorlopen om te komen tot een nieuwe partner voor een integraal 0-100

op scholen en versterken van de samenwerking met huisartsen. Het VSWT biedt inwoners waar nodig ondersteuning die zoveel mogelijk aansluit bij het dagelijks leven en mogelijkheden van het huishouden. Hiermee willen we kwalitatief goede ondersteuning bieden en de kosten van zwaardere, geïndiceerde zorg en ondersteuning laten afnemen.	wijkteam is doorlopen. Het resultaat is een aangescherpte opdracht per 2023.
Lerende organisatie op basis van proeftuinen: Vanaf 2020 is met de uitvoeringspartners van het VIVERA Sociaal Wijkteam aan een ontwikkelagenda gewerkt om de doorontwikkeling gezamenlijk (VSWT en gemeente) vorm te geven. Er is sprake van een lerende organisatie waarin thema's en werkwijzen worden verbeterd op basis van pilots (proeftuinen). De proeftuinen richten zich op de thema's van het transformatieplan. Bijvoorbeeld: het vraagverhelderingsteam van SDD en VSWT-professionals gezamenlijk (brede intake lokaal), lokaal zorgnetwerk, verminderen van 24-uurs zorg en versterken budgetbewust werken door alternatief aanbod te ontwikkelen.	Vanaf 2020 is met de uitvoeringspartners van het VIVERA Sociaal Wijkteam aan een ontwikkelagenda gewerkt om de doorontwikkeling gezamenlijk (VSWT en gemeente) vorm te geven. Thema's en werkwijzen worden verbeterd op basis van proeftuinen gericht op de thema's van het transformatieplan. De resultaten in het kort: Lokaal zorgnetwerk -> LZN zat bij een medewerker van de DG&J, deze regie hebben we lokaal belegd bij het Vivera Sociaal Wijkteam. Hierdoor hebben we lokaal zicht op de ondersteuning die wordt ingezet en kunnen we de voortgang monitoren en zo nodig bijsturen. Deze werkwijze is de structurele aanpak geworden waarbij het wijkteam de regie heeft op de inzet van ondersteuning De proeftuin 'versterken budgetbewust werken' is uitgevoerd. Deze proeftuin had tot doel om te komen tot minder 24-uurs zorg, ingegeven vanuit budgetbewust werken. Gaandeweg groeide het inzicht at het creëren van nieuw aanbod op groter schaalniveau moet plaatsvinden en dit lokaal onvoldoende gerealiseerd kan worden. Daarom is eind 2022 gestart met het programma Passend Jeugdhulplandschap naar aanleiding van bevindingen van het expertteam Jeugdhulp en is de lokale proeftuin gestopt. Het programma heeft een regionaal bereik en een meerjarige looptijd waar aanbieders zich aan gecommitteerd hebben.
Borging lessen proeftuinen in een structurele aanpak: De lessen uit de proeftuin van het lokaal organiseren van het Lokaal Zorgnetwerk (procesregie na melding bij meldpunt Zorg en Overlast) implementeren we in een structurele aanpak.	Eind 2022 is gestart met het programma Passend Jeugdhulplandschap naar aanleiding van bevindingen van het expertteam Jeugdhulp en is de lokale proeftuin gestopt. Het programma heeft een regionaal bereik en een meerjarige

	looptijd waar aanbieders zich aan gecommitteerd hebben.
Optimalisatie van de lokale infrastructuur voor mensen met GGZ-problematiek: We optimaliseren via het lokale plan 'Een plek voor iedereen' (2021 vastgesteld) de lokale infrastructuur voor inwoners met GGZ-problematiek die in de wijk (komen) wonen. Dit doen we door de succesvolle inzet van GGZ-experts in het wijkteam, ondersteuning van GGZ-mantelzorgers en werken aan woon-zorgvoorzieningen, zoals opgenomen in ons bod (voorstel) voor de regionale agenda huisvesting kwetsbare groepen.	GGZ expertise in het wijkteam is toegevoegd. Grote meerwaarde om de juiste aanpak op te stellen. Omdat het budget Beschermd Wonen optimaal in te zetten, zijn we gestart met een onderzoek naar de Beschermd Wonen keten. De resultaten en aanbevelingen volgen in 2023. Vanuit 'Een plek voor iedereen' is vanaf 2019 geïnvesteerd in een sterkere zorginfrastructuur: een buurtcirkel, waakvlamvoorziening, en meer ggz-expertise in het wijkteam. Er wordt gewerkt aan huisvesting van kwetsbare groepen: flexwoningen, het logeerhuis, woontraining voor jongeren en terugvalvoorziening. Nu het plan afloopt is actualisatie nodig, welke een plek krijgt in de nieuwe woonzorgvisie. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart, besluitvorming volgt in 2023.
Borging opbrengsten pilot waakvlamvoorziening: In het kader van het landelijk programma Sociaal voeren we in Zwijndrecht in nauwe samenwerking met de SDD en het praktijkonderwijs een pilot uit. Mensen met licht verstandelijke beperking krijgen in de pilot structurele ondersteuning om beter zelfstandig deel te kunnen nemen aan de samenleving. De pilot heeft een looptijd van 2 jaar en eindigt in 2022. De pilot wordt gevolgd en geëvalueerd door onderzoeksbureau MOVISIE en moet leiden tot een advies over opbrengsten en vervolg/borging.	In september 2022 is de pilot 'waakvlam-voorziening afgerond. Uit de monitor van Mo-visie kwam naar voren, dat de geboden laag intensieve ondersteuning positief heeft bijgedragen aan het welzijn van de veertig kwetsbare mensen met een LVB. De resultaten waren aantoonbaar op het gebied van preventie (escalatie voorkomen en/of in vroegtijdig stadium gesignaleerd) én in de verbinding met betrokken instanties. Kanttekening bij de pilot is dat in veruit de meeste gevallen nog veel problematiek moest worden opgelost voordat er overgegaan kon worden op een waakvlamstatus. Wel heeft Movisie gesteld dat deze vorm van ondersteuning bijdraagt aan fysieke en mentale gezondheidsdoelen en wellicht een plaats zou kunnen krijgen in het Gezond en Actief Leven Akkoord (Gala) van het ministerie van VWS.

Ambitie: Inwoners met complexe zorg- en ondersteuningsvragen bieden we de ondersteuning die nodig is, een maatwerkaanpak, normaliseren en de-medicaliseren staan daarbij centraal	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
Borging lessen proeftuinen in een structurele aanpak: We ronden de proeftuinen van het VIVERA sociaal wijkteam af en we borgen de opbrengsten hiervan structureel in onze aanpak. Dat betekent dat de positieve resultaten van de proeftuinen Lokaal Zorgnetwerk en Integraal Intaketeam worden ingebed in de werkwijzen van onze samenwerkingspartners. Hiermee worden casussen in het kader van zorg en overlast (Lokaal Zorgnetwerk) en complexe casussen (integraal intaketeam) integraal opgepakt. Hierin staan het vinden van creatieve passende oplossingen naast maatwerk, normaliseren en demedicaliseren centraal.	Eind 2022 is gestart met het programma Passend Jeugdhulplandschap naar aanleiding van bevindingen van het expertteam Jeugdhulp en is de lokale proeftuin gestopt. Het programma heeft een regionaal bereik en een meerjarige looptijd waar aanbieders zich aan gecommitteerd hebben.
Structurele inzet zorgmariniers: De inzet van de zorgmariniers is effectief gebleken in 2019 en 2020 en wordt per 2022 structureel onderdeel van de gemeentelijke aanpak. De zorgmariniers blijven zich inzetten om met betrokken partners te komen tot een doorbraak voor het huishouden en werken tegelijkertijd aan het terugdringen van maatschappelijke kosten. De inzichten die zij opdoen op basis van deze casuïstiek gebruiken we om het systeem van zorg en ondersteuning te verbeteren. In 2022 ligt het zwaartepunt van de inzet op de integrale aanpak op de scheidslijn tussen zorg en veiligheid.	In 2022 is de zorgmarinier onverminderd actief geweest in Zwijndrecht en in oktober 2022 is hieraan de inzet van de doorbraakregisseur toegevoegd. Beiden realiseren doorbraken wanneer inwoners vastlopen in ons systeem van zorg en ondersteuning. Zij zijn betrokken geweest bij 159 casussen. Het aantal casussen is aanzienlijk, maar lager dan in 2021. Dit heeft te maken met een inmiddels goed functionerend lokaal zorgnetwerk waarin een deel van de complexe problematiek wordt opgepakt. De individuele inwoners en huishoudens waarbij de zorgmarinier of doorbraakregisseur betrokken zijn geweest lopen vooral vast op armoede, huisvestingsproblematiek en wachtlijsten voor specifieke vormen van zorg. Vanuit de hulpverlening en politie wordt aangegeven dat mensen vastlopen in de toegang tot maatschappelijke zorg en in complexe problematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid.

(Verplichte) beleidsindicator	Nulmeting	Realisatie 2022	Doel 2021	Doel 2022
Absoluut verzuim per 1000 inwoners 5-18 jaar; Leerplichtige en/of kwalificatiejongere die niet op een school of instelling staat ingeschreven*	1%	0,9% (2021)	Lager of gelijk aan 0,94%	Lager of gelijk aan 0,94%

Relatief verzuim per 1000 inwoners 5-18 jaar; jongere staat wel ingeschreven op school maar gedurende bepaalde tijd lessen/praktijk niet volgt*	16,46%	6% (2021)	Lager of gelijk aan 12,16%	Lager of gelijk aan 12,16%
Voortijdig schoolverlaters totaal (VO +MBO) %*	2,1%	2,1% (2021)	Lager dan 2,6%	Lager dan 2,6%
Niet sporters; % niet wekelijks sporten bevolking 19 en ouder *	52,4%	58,1% (1e hj 2022)	Lager dan nulmeting	Lager dan nulmeting
% Jongeren met delict voor de rechter*	1,38%	1% (2020)	Lager dan nulmeting	Lager dan nulmeting
% Alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp *	13,44%	14,4%	Lager dan 16,65%	Lager dan 16,65%
% Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming t.o.v. alle jongeren *	1,5%	1,3%	Lager dan 1,8%	Lager dan 1,8%
% Jongeren met jeugdreclassering tot 18 jaar die een maatregel door rechter dwingend opgelegd hebben gekregen (2e helft 2018)*	0,5%	0,3%	Lager dan 0,6% (2019)	Lager dan 0,6%
Cliënten met maatwerkarrangement Wmo per 1.000 inwoners *	66	78	Lager dan 70 (2019)	Lager dan 70

** Bron; www.waarstaatjegemeente.nl*

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) onderdeel GGD	Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en Jeugd wordt een bijdrage geleverd aan een gezonde basis voor iedereen. De DG&J voert daartoe namens de gemeente een aantal taken uit zoals het instellen en in stand houden van een gezondheidsdienst en de uitvoering van wettelijke taken vanuit de Wet publieke gezondheid; het gaat dan onder andere om ziektepreventie (jeugdgezondheidszorg), gezondheidsbescherming (rijksvaccinatieprogramma) en gezondheidsbevordering.
DG&J onderdeel Serviceorganisatie Jeugd	Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en jeugd – onderdeel Serviceorganisatie Jeugd wordt een bijdrage geleverd aan het bieden van de juiste zorg en ondersteuning aan inwoners met een (complexe) zorg- en ondersteuningsvraag. Dit doen zij onder andere door middel van de contractering van en inkoop bij zorgaanbieders die jeugdhulp bieden.
Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (Sociale Dienst Drechtsteden)	Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (SDD) wordt een bijdrage geleverd aan het bieden van de juiste zorg en ondersteuning aan inwoners met een (complexe) zorg- en ondersteuningsvraag. Dit doen zij door verschillende regelingen voor ons uit te voeren, door in de uitvoering aan te sluiten bij het VIVERA Sociaal Wijkteam en in co-creatie met gemeenten beleid te ontwikkelen dat lokaal wordt vastgesteld.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf.

3.4 Wat heeft het gekost ?

Programma 3 **Welzijn en zorg**	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-44.315**	**2.626**	**-41.689**	**-52.392**	**8.863**	**-43.530**	**-52.655**	**11.001**	**-41.654**	**-262**	**2.138**	**1.876**
Mutaties reserves	0	379	379	0	1.668	1.668	0	1.668	1.668	0	0	0
Resultaat	**-44.315**	**3.005**	**-41.310**	**-52.392**	**10.530**	**-41.862**	**-52.655**	**12.668**	**-39.987**	**-262**	**2.138**	**1.876**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 4. Veiligheid en leefomgeving

4.1 Inleiding

In 2022 hebben we wederom hard gewerkt aan het veiliger en leefbaarder maken van onze woon- en werkomgeving. Een veilige en leefbare woon- en werkomgeving is essentieel om een aantrekkelijke woongemeente te zijn en te blijven. In het bijzonder is op het gebied van veiligheid de aanpak van ondermijning stevig op de kaart gezet. De integrale bedrijfscontroles zijn geïntensiveerd en hebben verder vorm gekregen. Verder is de samenwerking met externe partners (zoals politie, openbaar ministerie, RIEC en woningbouwcoöperaties) verstevigd en ingezet op veilige buurten en wijken, de integrale aanpak van (ondermijnende) criminaliteit en het voorkomen van openbare orde problematiek. Daarbij speelt ook team Toezicht en Handhaving een belangrijke rol.

Om onze woon- en werkomgeving leefbaar te houden is in 2022 geïnvesteerd in het toekomstbestendig inrichten van de openbare ruimte. Dit houdt in dat de openbare ruimte klimaatbestendig wordt ingericht en waar mogelijk verder wordt vergroend. Om bewegen te stimuleren is geïnvesteerd in sport- en beweegtoestellen in de openbare ruimte, die goed gebruikt worden. In 2022 is opnieuw aandacht geweest voor de energietransitie. In 2022 zijn verschillende activiteiten uitgevoerd ter uitvoering van de Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0 (RES), het energieakkoord Drechtsteden en de Transitievisie Warmte 2021. Via Natuur- en duurzaamheidseducatie is ook de toekomstige generatie bewust gemaakt van het belang van duurzaamheid.

4.2 Wat hebben we bereikt ?

Ambities	Doelstellingen	Realisatie 2022
Veilig wonen	We verbeteren de veiligheid en veiligheidsbeleving van inwoners.	De aanpak van ondermijning is in 2022 stevig op de kaart gezet. De integrale bedrijfscontroles zijn geïntensiveerd en hebben verder vorm gekregen. De samenwerking met externe partners is verstevigd. Er is aandacht besteed aan bewustwording van ondermijning. In november 2022 heeft er een grote bewustwordingscampagne plaatsgevonden. Hiervoor zijn door het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum versterkingsgelden beschikbaar gesteld. Bij het aantreffen van een hennepkwekerij in een woning of bedrijfspand treedt de burgemeester altijd op en wordt het pand gesloten. In 2022 is dat 3 keer gebeurd.

		We zien dat het totale aantal misdrijven in Zwijndrecht redelijk stabiel is. In 2020 was er sprake van 1618 misdrijven, in 2021 van 1428 en in 2022 van 1590 misdrijven. In de aanpak van cybercriminaliteit hebben we de game 'Hackshield' onder kinderen tussen de 8 en 12 jaar gepromoot. Op een speelse manier leren kinderen zich wapenen tegen digitale ervaringen. We hebben de Junior Cyber Agent van Zwijndrecht gehuldigd. Ook in 2022 hebben we ons – samen met onze partners - goed voorbereid op de jaarwisseling om problemen in de aanloop naar en tijdens de jaarwisseling te voorkomen. De jaarwisseling is beheerst verlopen.
	Bij rampen en crises handelen we effectief door een goed georganiseerde crisisorganisatie.	In 2022 hebben zich geen grote incidenten voorgedaan in Zwijndrecht. Wel enkele kleine incidenten waar de crisisorganisatie is ingezet. Het betreft hier o.a. inzet bij hoog water in rivier de Oude Maas, enkele branden en vervuiling van een wegdek. In alle gevallen zijn de incidenten (ongeacht het tijdstip) adequaat opgepakt en bestreden. Alle inzetten zijn geevalueerd. Leerpunten, maar ook wat goed ging, zijn gedeeld met de crisisorganisatie. Naast de bovengenoemde inzet op de 'reguliere' incidenten is er ook in 2022 een grote inzet geweest op de Covid-19 pandemie, op de effecten van de Oekraïne oorlog met als zwaartepunt de opvang van vluchtelingen, maar al snel gevolgd door de asielcrisis. De aanpak van deze crises is gestart met de inzet van de cri-

		sisorganisatie. Dit is later overgenomen door een projectorganisatie.
Prettig wonen	De openbare ruimte is schoon. We dringen overlast van afval en hondenpoep terug.	Door het team Toezicht en Handhaving is geïnvesteerd in het corrigeren van slecht gedrag m.b.t afval en hondenpoep. In 2022 behoorden afval- en hondenoverlast tot de vijf prioriteiten van het team. Er is, met name bij afval, zoveel mogelijk gestuurd op het corrigeren van verkeerd gedrag door bewoners. Daarnaast is er ook repressief opgetreden tegen daders. Van alle bijplaatsingen en stortingen wordt geprobeerd de dader te achterhalen. Hondenoverlast heeft ook de nodige aandacht gekregen. Ook hier wordt primair gestuurd op het corrigeren van verkeerd gedrag (honden laten aanlijnen, alsnog opruimen van poep etc.). Maar ook hier is naast het aanspreken en corrigeren repressief opgetreden.
	We brengen door het sturen van parkeergedrag, vraag en aanbod in evenwicht.	Daar waar er meldingen binnen komen over verkeerd parkeergedrag, gaan mensen va het team Toezicht en Handhaving ter plaatse. Zoveel mogelijk wordt het verkeerde gedrag gecorrigeerd. Dit wordt gedaan door de kentekenhouders aan te spreken op het parkeergedrag. In excessieve gevallen is onmiddellijk repressief opgetreden. Dit is gedaan door het uitschrijven van een procesverbaal, al dan niet gecombineerd met het laten wegslepen van het voertuig. Voertuigen kunnen auto's, busjes of aanhangwagens zijn. Daarnaast is er in de nachtelijke uren ook gehandhaafd op het illegaal overnachten van vrachtwagenchauffeurss.

	De openbare ruimte is groen. Waar mogelijk vergroenen we en stimuleren we daartoe.	In 2022 is gemeentebreed geïnventariseerd waar de komende jaren bomen geplant kunnen worden. Inwoners zijn op verschillende manieren gestimuleerd om hun tuin te vergroenen. Bijvoorbeeld door uitdeelacties.
	We zorgen ervoor dat de kwaliteit van de openbare ruimte zoveel mogelijk aansluit bij de wensen van bewoners.	In 2022 hebben we uitvoering gegeven aan het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) 2022-2025. Het onderhoud in de openbare ruimte heeft grotendeels plaatsgevonden volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Verder is gewerkt aan een visie op de openbare ruimte die in 2023 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden.
Een duurzame openbare ruimte	We zorgen voor een openbare ruimte die voorbereid is op de toekomst.	Bij de vervangingsopgave in de openbare ruimte worden duurzaamheidsdoelstellingen meegenomen. Zodoende werken we aan een klimaatrobuuste openbare ruimte.
Een bewuste (toekomstige) generatie	We zetten versterkt in op bewustwording van de jonge generatie en werken aan een samenhangend programma voor onze drie Natuur- en Milieueducatie (NME)-locaties: Weetpunt, Kiboehoeve, Hooge Nesse.	In het programma duurzaamheid zijn activiteiten op het gebied van natuur- en duurzaamheidseducatie (NDE) opgenomen. Hierin focussen we ons niet meer alleen op de jonge generatie, maar hebben we de doelgroep voor NDE verbreed. Er zijn verschillende activiteiten georganiseerd en er is opdracht gegeven voor een 'duurzaam doe-boek' met een koppeling naar onze drie locaties.

4.3 Wat hebben we gedaan ?

Ambitie: Veilig Wonen	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
We verstevigen de aanpak op ondermijning samen met onze partners. Dit doen we door de	In november 2022 heeft een grote bewustwordingscampagne plaatsgevonden.

bewustwording binnen en buiten onze organisatie te vergroten, door controles te houden en zoveel mogelijk meldingen op te pakken.	Onze inwoners, de raad, het college en onze medewerkers zijn op diverse manieren voorgelicht over de verschillende aspecten en gevaren van ondermijning. Hierbij hebben we onze partners betrokken.
Wij intensiveren de samenwerking tussen zorg- en veiligheidsprofessionals.	Zorg- en veiligheidsprofessionals weten elkaar steeds beter te vinden, zowel binnen het Zorg- en Veiligheidshuis als daarbuiten.
We benutten extra boa-capaciteit voor de doorontwikkeling van toezicht en handhaving. We zetten toezicht en handhaving in voor onder andere de aanpak van ondermijning en ook voor de aanpak van kleine ergernissen aan de hand van het jaarplan toezicht en handhaving 2022.	We hebben in 2022 diverse integrale controles uitgevoerd, gericht op ondermijning. Deze zijn gedaan onder regie van OOV en in samenwerking met Politie, ROBT, RIEC, OZHZ, Belastingdienst, Arbeidsinspectie (NA) en afdeling RO. Deze acties waren gericht op bedrijven, die afwijkende signalen vertoonden. Zo zijn we bij zonnestudio's geweest, kapperszaken etc. Zaken die weinig klandizie hebben, maar toch een goed ingerichte zaak. Ook zijn diverse bedrijven bezocht om te kijken of daar sprake is van ondermijnende activiteiten. Naast de integrale controles, zijn er door ons, in samenwerking met de politie, regelmatig controles uitgevoerd bij opkopers van tweedehands goederen. Het onderwerp kleine ergernissen laat zich moeilijk vertalen. Dat wat voor de één een kleine ergernis is, is voor de ander een grote. Wij hebben afgelopen jaar gewerkt, binnen de door de gemeenteraad vastgestelde prioriteiten. Dat zijn: sociale overlast, verkeer- en parkeerproblemen, afval, ondermijning en hondenoverlast. Binnen deze prioriteiten zijn wij steeds bezig met het corrigeren van verkeerd gedrag. We spreken mensen zoveel mogelijk aan en daar waar dit niet meer het gewenste effect heeft, treden wij repressief op. Daarnaast plegen wij inzet binnen een flexibele schil. Dat wil zeggen dat als er zich een probleem voor doet, wij dat gelijk kunnen oppakken. Meldingen hoeven niet per definitie onder één van de prioriteiten te vallen.
We organiseren een veiligheidsdag in 2022.	Er is in 2022 geen veiligheidsdag georganiseerd. Door de inzet van medewerkers op o.a. de Covid-19 crisis en effecten van de oorlog in Oekraïne was geen capaciteit beschikbaar om deze dag te organiseren.

We gaan aan de slag met het aanpakken van de meest overlastgevende locaties op het gebied van verkeersveiligheid.	In 2022 is de Ringdijk t.h.v. Rotterdamseweg en Veerplein aangepakt. De snelheid is hierbij teruggebracht naar 30km per uur en de inrichting is zodanig aangepast dat het mogelijk is om veilig over te steken. Daarnaast is onderzoek uitgevoerd naar een aantal andere locaties zoals de verkeerssituaties rondom Bassischool De Dolfijn, LOKET Zwijndrechtsewaard en de Develsingel t.h.v. het Develsteincollege. In 2023 wordt dit vervolgd.
We continueren de verkeersacties ter verbetering van de verkeersveiligheid rondom onderwijsinstellingen. Daarnaast gaan we acties organiseren bij locaties waar voertuigen onvoldoende stoppen voor overstekende voetgangers, zoals bij ouderencentra en winkelcentra.	Als gevolg van corona (begin 2022) en de beperkte personele bezetting bij verkeer is het niet gelukt om alle voorgenomen acties uit te voeren. Wel is voor een aantal scholen een verkeersprotocol opgesteld. Het verkeersprotocol bevat veilige routes naar scholen en informatie over het veilig halen en brengen van kinderen, bijvoorbeeld waar ouders/verzorgers kunnen parkeren en waar vooral niet. Acties die in 2022 zijn uitgevoerd komen voort uit het Regionaal Programma Verkeersveiligheid) zoals de verkeersveiligheidscampagnes MONO en AAN in het donker bij het Develsteincollege, fietspraktijkexamen voor basisschoolleerlingen en de campagne 'Doortrappen' voor senioren.
We blijven in gesprek met ProRail in het kader van veiligheid op en rondom het spoor en het emplacement Kijfhoek.	In oktober 2020 is overeengekomen met verschillende partijen, waaronder het ministerie, dat er calamiteitenwegen worden aangelegd op Kijfhoek en schuimblusvoertuigen worden aangeschaft voor de spoorzone om bij calamiteiten adequaat het incident te kunnen bestrijden. In juni 2022 is er een contract getekend met de partner die de schuimblusvoertuigen gaat ontwerpen en bouwen, het gehele proces neemt ca. 2 jaar in beslag. De komende jaren zal het emplacement Kijfhoek een metamorfose ondergaan met grootschalige heuvelvernieuwing en aanleg van nieuwe calamiteitenwegen.
Wij organiseren een lobby in het kader van Basisnet Spoor en hoogfrequent spoor.	Met betrekking tot Kijfhoek en het goederenvervoer is Zwijndrecht goed vertegenwoordigd in de regiobijeenkomsten met betrekking tot herziening van het basisnet Spoor. In het kader van het hoogfrequent spoor is er in november 2022 in het BO MIRT afgesproken dat Rijk en regio starten met een MIRT-verkenning

	Oude Lijn. Daarin worden verschillende alternatieven voor een schaalsprong op de Oude Lijn tussen Leiden en Dordrecht onderzocht.
Wij verwerken de geschikte veiligheidsvoorschriften in het bestemmingsplan Stationskwartier om op een verantwoorde wijze te kunnen bouwen.	In het bestemmingsplan verbrede Reikwijdte Stationskwartier zijn de veiligheidsvoorschriften opgenomen.
We ontwikkelen de crisisorganisatie (regionaal) door en blijven oefeningen organiseren.	Ondanks een beperkte personele beschikbaarheid door de verschillende crises is het geplande vakbekwaamheidsprogramma volledig uitgevoerd. Alle teams hebben twee oefenmomenten gehad en ook de medewerkers uit de crisisorganisatie zijn getraind. Verbeterpunten uit de trainingsmomenten van het eerste helft van het jaar zijn direct toegepast in de trainingen in de tweede helft. Hiermee is een optimaal leerrendement ontstaan. In 2022 is (regionaal) de planvorming aangepast en zijn er afspraken gemaakt met externe partijen voor een betere inzetbaarheid van Bevolkingszorg zowel lokaal als regionaal. De verbeterde plannen worden begin 2023 geïmplementeerd.

Ambitie: Prettig Wonen	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
We zorgen voor een groene openbare ruimte door verder uitvoering te geven aan het integraal groenbeleid 'Groen Leeft' en de daarbij behorende uitvoeringsagenda, die is opgesteld voor de periode 2020-2023.	Begin 2023 is een raadsinformatiebrief (2022-0205692) naar de gemeenteraad verzonden met een update over de uitvoering van de groenagenda. Er zijn diverse stimuleringsregelingen vastgesteld, zoals voor een groen dak en de groene schoolpleinen. Daarnaast blijven we inwoners stimuleren hun tuin te vergroenen door middel van 'Groen doen we samen'. Het bomenbeleidsplan is vastgesteld en we werken aan de aanleg van een bijenlint.
We richten speelplekken opnieuw in en betrekken daar actief onze inwoners bij (bijvoorbeeld via de applicatie Speeltuinchef). In het bijzonder is er aandacht voor het vergroenen van speel-	In 2022 is de skatebaan aan het Molenvlietpark opgeleverd. De aanbesteding voor de renovatie van de skatebaan Molenweg in Heerjansdam is gestart. De tweede speelplek met het NL Terreinlabel in Zwijndrecht is opgeleverd, dit be-

plekken en het creëren van informele speelruimte via speelprikkels (zonder formele toestellen). In 2022 worden een aantal nieuwe speelplekken opgeleverd op NL Greenlabel niveau B.	treft de speelplek Geerestein. De drie speelplekken in projectgebied HOA fase 3A zijn opgeleverd. De aanbesteding voor de renovatie van drie speelplekken in projectgebied HOA fase 3B is ook in 2022 gestart. De openbare speelplek naast de Julianaschool is opgeleverd.
We starten in 2022 uitvoering te geven aan het grondstoffenbeleidsplan 2022-2025. Door uitvoering te geven aan dit nieuwe grondstoffenbeleidsplan zijn we in staat om binnen de planhorizon van het grondstoffenbeleidsplan de gestelde milieudoelstelling van maximaal 100 kilogram fijn huishoudelijk restafval per inwoner per jaar te halen.	In 2022 is hard gewerkt aan de invoering van het recycletarief. Dit systeem is bij de start van het jaar 2023 ingegaan. Het scheiden van afval wordt met het recycletarief gestimuleerd. Daarnaast hebben inwoners op deze manier meer grip op hun afvalstoffenheffing, omdat voor restafval per zak wordt betaald.
We ontwikkelen mobiliteitsbeleid, gebaseerd op het STOMP-principe, waarbij de prioriteit gaat van eerst Stappen, dan naar Trappen, vervolgens naar Openbaar Vervoer, gevolgd door deelmobiliteit als Mobility-as-a-Service (MaaS)en dan pas naar Personenwagens/Parkeren. Hierbinnen ontwikkelen we parkeerbeleid, waarin we onder andere aandacht hebben voor het beperken van de overlast van geparkeerde voertuigen.	De gemeenteraad heeft in december 2021 het geactualiseerde GVVP vastgesteld waarin wordt ingezet op het STOMP-principe. Aan de hand van verschillende modules worden maatregelen ondernomen om het beleid uit te voeren. In 2022 is er gestart met het opstellen van een integrale laadvisie en is een veilige oversteek over de Lindtsedijk t.h.v. PIER14 voorbereid. Ook is er gestart met 'snelle winsten' in de wijk Noord als het gaat om verkeersveiligheid en is er een verkenning uitgevoerd naar een metropolitane fietsroute tussen Dordrecht en Rotterdam via Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Ridderkerk. In het GVVP zijn middelen niet uitgegeven, die we overhevelen naar 2023. We zetten in op uitvoering in 2023.
We starten met het actualiseren van het beleidsplan openbare verlichting en actualiseren het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) en het beheerplan begraafplaatsen 2019-2022.	In 2022 is gestart met het opstellen van de desbetreffende beheer- en beleidsplannen. De plannen worden in 2023 ter vaststelling aangeboden aan het college en/of de raad.
We geven uitvoering aan de visie op de openbare ruimte, het integraal beheerplan openbare ruimte 2022-2025, het beheerplan vastgoed, het gemeentelijk rioleringsplan, het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan, het beheerplan buitensportaccommodaties en het beheerplan begraafplaatsen.	Er is in 2022 opnieuw uitvoering gegeven aan de verschillende beleids- en beheerplannen. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen is meer informatie opgenomen over de werkzaamheden die zijn uitgevoerd. De visie op de openbare ruimte is vertraagd en wordt in 2023 ter vaststelling aan de raad aangeboden.
We monitoren de kwaliteit van de openbare ruimte door te toetsen op beeldkwaliteit.	We monitoren de kwaliteit zelf door maandelijks technisch te schouwen op beeldkwaliteit. Vier keer per jaar wordt dit ook door een externe partij gedaan. Uit de resultaten blijkt dat

	we voldoen aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus.
We faciliteren inwoners die zelf actief zijn om hun leefomgeving prettig te maken middels PAK AAN!	In 2022 hebben we 60 initiatieven gefaciliteerd via PAK AAN! Dit zijn zowel activiteiten als fysieke initiatieven in de openbare ruimte. Duidelijk merkbaar is de toename van activiteiten, mede door de verbeterde situatie rondom covid-19. Naast bovengenoemd aantal zijn er initiatieven die zijn opgestart in 2022, maar deze moeten nog worden afgerond in 2023.
In 2022 besteden we werkzaamheden opnieuw aan waarvan de onderhoudscontracten aflopen. Het gaat hierbij onder ander om het onderhoudsbestek snoeien bomen, renovatie plantvakken en het raamcontract elementverharding.	In 2022 is het onderhoudsbestek snoeien bomen en het bestek voor de renovatie van plantvakken opgesteld en aanbesteed. Voor elementverharding is in 2022 het raamcontract opgesteld waarvoor de aanbesteding begin 2023 plaats zal vinden.
We dringen overlast door honden(-bezitters) terug en bieden voldoende gebruiksmogelijkheden voor honden(-bezitters).	Het terugdringen van overlast door honden(-bezitters) was in 2022 één van de prioriteiten van team Toezicht en Handhaving. Verder is een hondenpoepzuiger ingezet op de meest overlastgevende locaties.

Ambitie: Een duurzame openbare ruimte	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
Bij inkoop en aanbesteding is duurzaamheid (klimaatadaptatie, circulariteit en energietransitie) een speerpunt.	Duurzaamheid is een belangrijk criterium bij aanbestedingen. Zo wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van hergebruikte materialen en worden eisen gesteld aan de opdrachtnemer. Bij rioolvervangingsprojecten wordt, waar mogelijk, rekening gehouden met een ruimtereservering voor het toekomstig warmtenet. In het ontwerp en uitvoering is minder verharding toegepast, wat ruimte biedt voor meer groen en biodiversiteit.
Bij ontwikkeling van woningbouw worden randvoorwaarden meegegeven over energieneutraliteit, groen, circulariteit en klimaatadaptatie.	Duurzaamheid is een steeds belangrijker aspect bij de woningbouwopgave. We hebben eisen opgesteld die gebruikt kunnen worden. Maatwerk is altijd nodig, waarbij we ook kijken naar kansen die de ontwikkellocatie kan bieden voor de omgeving of de gemeente.

We geven uitvoering aan de Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0 (RES), het Energieakkoord Drechtsteden en de Transitievisie Warmte (TVW) 2021. We bereiden ons voor op de aanleg van een warmtenet.	De RES en TVW zijn vertaald in het programma duurzaamheid. We hebben verschillende activiteiten uitgevoerd die bijdragen aan de beleidsdoelstellingen. We hebben groepsaankopen georganiseerd en huizenscans aangeboden om mensen te helpen met energie besparen. In 2022 hebben we samen met HVC en de woningcorporaties de voorbereidingen getroffen voor aansluiting van de eerste woningen op het warmtenet met behulp van de stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen (SAH).
In het kader van mobiliteitsbeleid stimuleren wij langzaam verkeer en elektrisch rijden bij de inrichting van de openbare ruimte (fietsparkeren, laadpalen).	De fietsenstalling bij winkelcentrum Walburg is verplaatst en vernieuwd en biedt daarnaast ook de mogelijkheid tot het opladen van elektrische fietsen. Tevens wordt er gewerkt aan het opstellen van een integrale laadvisie waarbij in beeld wordt gebracht wat de behoefte is aan laadpalen en waar deze geplaatst kunnen gaan worden met een participatieproces.
Wij zoeken naar mogelijkheden om te komen tot vermindering van verharding en meer groen.	In 2022 is een start gemaakt met het in beeld brengen van plekken die onnodig verhard zijn zodat we deze plekken de komende jaren kunnen vergroenen. In verschillende IP-projecten is ook al concreet uitvoering gegeven aan de vergroeningsopgave. Ook op plekken waar parkeerplaatsen behouden moeten blijven, zoals op De Werf (project Veerplein e.o.), is vergroend door bijvoorbeeld parkeerplaatsen te realiseren met gras-betontegels.
We geven uitvoering aan de activiteiten die zijn opgenomen in het Programma duurzaamheid.	In 2021 is het programma duurzaamheid vastgesteld. Elk jaar wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van het programma. Over 2022 is de raad recent geïnformeerd met raadsinformatiebrief 2022-0205692.

Ambitie: Een bewuste (toekomstige) generatie	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
We werken aan synergie tussen organisaties die zich bezighouden met natuureducatie, milieu en groenbeheer.	We brengen het aanbod van organisaties samen en bieden dit op onze website aan. In 2022 is hiermee een start gemaakt en in 2023 is het een speerpunt om dit verder door te ontwikkelen.
We werken samen met vooruitstrevende organisaties om te komen tot voorbeeldprojecten in Zwijndrecht.	We hebben samen met een adviesbureau op innovatieve wijze gewerkt aan de versterking van economie op Boulevard Noord en aan de sociale samenhang in de grote Beerstraat.
Via Natuur- en duurzaamheidseducatie streven wij ernaar meer bewustwording en handelingsperspectief te realiseren, bijvoorbeeld rondom het scheiden van afval.	We zijn in gesprek met basisscholen over het concept afvalvrije scholen. De eerste scholen zijn reeds aangesloten. Op deze manier leren kinderen van jongs af aan het belang van afval scheiden.
We zetten in op een verbreding van de thema's van NME (voornamelijk natuur) naar NDE (natuur en de drie duurzaamheidsthema's klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie).	Afgelopen jaar zijn lessen aangeboden en gemeentebrede acties georganiseerd over energiebesparing en klimaatadaptatie.
We benutten actuele thema's en projecten als aanleiding voor educatie activiteiten.	We hebben energielessen gegeven op basisscholen om scholieren bewust te maken van energie besparen. Daarnaast wordt in samenwerking met het middelbaar onderwijs gewerkt aan opdrachten over klimaatadaptief inrichten van gebieden. Zowel op het Walburg College als het Develsteincollege is dit in 2022 gedaan.
We werken aan een openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen.	In 2022 is net als voorgaande jaren uitvoering gegeven aan het Speelruimteplan waarmee vooral de jongste doelgroepen worden gestimuleerd om te bewegen. Daarnaast is er in 2022 in het bijzonder aandacht geweest om ook andere doelgroepen te stimuleren meer te bewegen. Zo zijn begin 2022 fitnessapparaten geplaatst in het Develpark en zogenaamde calisthenictoestellen aan de Langeraarstraat. In overleg met wijkplatform Walburg zijn beweegtoestellen geplaatst in de Schotsetuin. Verder is een beweegroute voor kinderen gerealiseerd in de speelpolder Hooge Nesse.

Naam indicator	Omschrijving	Jaartal	Landelijk	Vergelijking gemeenten	Zwijndrecht
Verwijzing Halt (aantal per 1.000 jongeren)	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaar naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt straf.	2021	8	6	6
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)		2021	1.8	1	1
Geweldmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag, en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling e.d.)	2021	4.3	3,1	3,4
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)		2021	1.3	1,1	1
Vernielingen en beschadigingen openbare ruimte	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven ten de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden zijn opruiing, huis-,computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van valse aangifte.	2021	6.1	4,8	4,6
Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg/inwoner) *	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	2018	172	146	203
Hernieuwbare elektriciteit (%)		2020	26,8%	Geen data	5,6 %

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
GR Veiligheidsregio ZHZ	De gemeenschappelijke regeling heeft tot doel de brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen op regionaal niveau te integreren, met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel. Het doel is een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
GR Omgevingsdienst ZHZ	De Omgevingsdienst voert in mandaat voor de gemeente een aantal wetten uit, zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet milieubeheer, de Wet geluidhinder, de Wet bodembescherming en de Wet natuurbescherming. De Wabo milieutaken, in hoofdzaak vergunningverlening, toezicht en handhaving, worden jaarlijks vastgelegd in een jaarprogramma.

	De Omgevingsdienst verricht daarnaast voor de gemeente adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van veiligheid, gezondheid, leefbaarheid en duurzaamheid en voert projecten uit op het gebied van milieu en ruimte. De Omgevingsdienst is mede ondertekenaar van het Energieakkoord Drechtsteden.
GRD	De Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden gaat verder als samenwerking voor de dienstverlening op het sociaal domein. We zetten in op het versterken van de lokale grip en directere vertegenwoordiging van de inwoners van Zwijndrecht.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf.

4.4 Wat heeft het gekost?

Programma 4 **Veiligheid en leefomgeving**	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-33.780**	**16.423**	**-17.357**	**-36.074**	**16.854**	**-19.220**	**-34.578**	**16.840**	**-17.738**	**1.496**	**-14**	**1.482**
Mutaties reserves	-130	1.673	1.543	-920	2.991	2.071	-967	2.828	1.861	-47	-163	-209
Resultaat	**-33.910**	**18.096**	**-15.814**	**-36.994**	**19.845**	**-17.150**	**-35.545**	**19.668**	**-15.877**	**1.450**	**-177**	**1.273**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Programma 5. Dienstverlening en bestuur

5.1 Inleiding

Bouwen aan vertrouwen (dienstverlening, participatie, communicatie)

De periode tussen de verkiezingen en het zomerreces van 2022 heeft in het teken gestaan van de totstandkoming van het raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht 2.0' en de opgaven die daaruit voortkomen. Hierin hebben dienstverlening, participatie en communicatie een prominente plek gekregen. Op basis van de inwonersavond, oriëntatieavonden en gesprekken met inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie is het 'Plan van aanpak Bouwen aan vertrouwen' opgesteld waar na besluitvorming begin 2023 uitvoering aan wordt gegeven. Bouwen aan vertrouwen betekent voor de gemeente Zwijndrecht dat we aan de hand van drie bouwstenen werken aan de samenwerking en communicatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners: **dienstverlening**, **participatie** en **communicatie**.

Sociaal Raadslieden

Sociaal Raadslieden in Zwijndrecht geven informatie en advies over wet- en regelgeving. Zij ondersteuning inwoners bij het ondernemen van bepaalde stappen, helpen met het opstellen van brieven en bezwaarschriften en bemiddelen bij problemen met instanties. Ook helpen zij bij het invullen van formulieren en wijzen inwoners de weg naar andere instanties of hulpverlening. Zij zijn daarmee ook onderdeel van de 1 loketfunctie en toegang tot zorg in Zwijndrecht. Steeds meer mensen weten bureau Sociaal raadslieden te vinden. Inwoners komen bij hen met voornamelijk juridische hulpvragen op het gebied van sociale zekerheid, belastingen, toeslagen, arbeid, vreemdelingenrecht, huisvesting, onderwijs personen- en familierecht, minimaregelingen en energietoeslag.

Gemeentelijke evenementen en representatie

Eind februari 2022 werd bekend gemaakt dat de coronamaatregelen werden opgeheven. Dat betekende voor zowel organisatoren en initiatiefnemers als voor de gemeente dat evenementen en activiteiten weer met vol enthousiasme konden worden georganiseerd. In een heel kort tijdbestek zijn vervolgens alle gemeentelijke evenementen rond **Koningsdag** georganiseerd: de Lintjesregen, de aubade op Koningsdag en de Herdenking op 4 mei. Na twee jaar corona is zowel door betrokken organisaties als de gemeente geïnvesteerd in een klinkend programma in Zwijndrecht en Heerjansdam.

Een van de hoogtepunten in 2022 was de **Open Monumentendag** waarbij in Zwijndrecht en Heerjansdam diverse activiteiten plaatsvonden en bij diverse monumenten de deuren open stonden voor publiek. Inwoners konden die dag ook proeven aan het 'Huis van de gemeente' want ook het gemeentehuis opende die dag haar deuren. Burgemeester en raadsleden gaven rondleidingen, inwoners konden trouwen voor 1 dag en gezinnen sloten aan bij verschillende workshops voor kinderen. In de ochtend waren nieuwe inwoners van Zwijndrecht te gast in het gemeentehuis en kregen een speciaal ontbijt geserveerd door raadsleden.

In 2022 is geïnvesteerd in contacten met inwoners en representatie. Zo zijn er brieven verstuurd naar bruidsparen voor bijvoorbeeld hun gouden of diamanten huwelijk of mensen die de leeftijd van 100 of 105 hebben bereikt. Een deel van deze mensen hebben we thuis opgezocht. Sinds dit jaar ontvangen jongeren die 18 jaar worden van de gemeente een felicitatiekaart. Op deze kaart staat informatie over de zaken die zij moeten regelen nu ze 18 worden. In 2023 wordt op advies van de seniorenraad gewerkt aan een soortgelijke felicitatiekaart voor mensen die de AOW gerechtigde leeftijd bereiken.

In de sfeer van deze Open Monumentendag is vervolgens het Nieuwjaarsfeest 'nieuwe stijl' voorbereid dat de start vormde voor een nieuw jaar, een nieuw seizoen van gemeentelijke evenementen waarbij inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners centraal staan.

Verkiezingen 2022

OP 16 maart 2022 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. De organisatie ervan is goed verlopen. Alle stembureaus waren corona-proof ingericht en op basis van het VN verdrag Handicap toegankelijk voor mensen met een beperking of handicap. De verkiezingsavond zelf was in een nieuw jasje gestoken en werd door de aanwezigen als professioneel en prettig ervaren.

Samenwerking

Sinds januari 2022 werken in een nieuwe vorm samen met onze partners in de Drechtsteden. De gemeente Dordrecht heeft als Servicegemeente interne dienstverleningstaken waaronder ICT, communicatie, personeelszaken en het onderzoekscentrum op zich genomen. De overgang naar service gemeente Dordrecht stond in 2022 vooral in het teken van rust creëren en vooruitkijken. Op de verschillende onderdelen HRM, ICT, inkoop, JKC en communicatie zijn we as-is over gegaan. Tegelijker tijd hebben we niet stil gezeten. Op het gebied van ICT heeft Zwijndrecht meer kennis in huis gehaald om de juiste basis voorwaarden voor onze medewerkers goed georganiseerd te krijgen. We positioneren ons daarmee stevig in het regionale ICT vernieuwingstraject. Op alle onderdelen van de dienstverlening vanuit de SGD heeft Zwijndrecht in het najaar intern kaders ontwikkeld, op basis daarvan zetten we in 2023 de gesprekken met de service gemeente voort.

Daarnaast is de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden gewijzigd naar de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal. De gemeente Zwijndrecht is vertegenwoordigd in het algemeen en in het dagelijks bestuur van deze regeling en heeft daarmee bestuurlijk een stevige positie in de regio. Ambtelijk hebben we zitting in het opdrachtgeversoverleg van waaruit wordt gestuurd op regionale opgaven in het sociaal domein. De Sociale Dienst Drechtsteden is onze uitvoeringsorganisatie op het gebied van Wmo en participatie en in 2022 is Drechtwerk hiervan onderdeel geworden. Met deze transitie naar een nieuwe gemeenschappelijke regeling hebben we in 2022 invulling kunnen geven aan een belangrijke ambitie uit het Transformatieplan Sociaal Domein: Lokale inhoudelijke en financiële kaderstelling. De gemeenteraad heeft op basis hiervan lokaal de kaders voor het minimabeleid vastgesteld met input vanuit een proces samen met inwoners en maatschappelijke partners. Eind 2022 zijn ook de voorbereidingen voor de herijking van het Wmo beleid op eenzelfde manier in gang gezet.

5.2 Wat hebben we bereikt?

Ambities	Doelstellingen	Realisatie 2022
Een goede relatie tussen de samenleving en de politiek	We behartigen de belangen van onze inwoners, bedrijven en partners goed.	• De relatie tussen samenleving en politiek vraagt blijvend om aandacht en heeft in 2022 een prominente plek gekregen het raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0 en is geland in de opgave 'Bouwen aan vertrouwen'. We hebben hier nog niet bereikt wat we willen: vanuit gelijkwaardigheid en vertrouwen samen werken aan maatschappelijke en ruimtelijke opgaven.

	We handhaven excellente dienst-verlening.	• Inwoners hebben in 2022 diensten- en producten ontvangen van hoge kwaliteit. De dienstverlening is zorgvuldig en efficiënt door deskundige medewerkers vormgegeven. De dienstverlening is digitaal en op maat geweest, snel en volgens de gestelde servicenormen verleend.
	We gaan proces- en zaakgericht werken	• Sinds een aantal jaar werken we met het Klant-, Zaak- en archiefsysteem InProces. Ondertussen kunnen we steeds meer zaken digitaal verwerken. De doorontwikkeling van het systeem vindt al werkende weg plaats.

5.3 Wat hebben we gedaan?

Ambitie: Een goede relatie tussen de samenleving en de politiek	
Begroting 2022	**Realisatie 2022**
Samenlevingsgericht werken is een belangrijk uitgangspunt in onze visie op dienstverlening. Eén van de effecten van samenlevingsgericht werken is een (in de ogen van de inwoners) betere responsiviteit van de gemeente. En dat leidt tot meer vertrouwen. We zetten de periodieke monitoring van vertrouwen voort.	• Op het gebied van responsiviteit hebben we nog niet bereikt wat we willen. We willen een responsieve gemeente zijn die snel kan inspelen op veranderingen in de samenleving en wat zij van ons vraagt. We geven nog niet altijd of op tijd antwoord op mails en telefoontjes. Daarom is in het plan van aanpak Bouwen aan vertrouwen opgenomen hoe we met ingang van 2023 gaan werken aan onze responsiviteit met als uitgangspunt ‘we geven altijd antwoord’. • In 2022 zijn er 262 brieven verstuurd naar bruidsparen die 50, 60, 65 en 70 jaar getrouwd waren of de leeftijd 100 en 105 jaar hadden bereikt. We staan bewust stil bij deze bijzondere momenten in het leven van onze inwoners. Er hebben 30 bezoeken plaatsgevonden bij deze bruidsparen en 100-jarigen. Dit aantal is lager dan normaal omdat een deel van de bezoeken vanwege Coronamaatregelen niet door konden gaan in het eerste halfjaar van 2022. • Sinds dit jaar ontvangen jongeren die 18 jaar worden van de gemeente een felicitatiekaart. Op deze kaart staat informatie over de zaken die zij moeten regelen nu ze 18 worden. In totaal hebben dit jaar 450 jongeren een kaart ontvangen. • In 2023 wordt op advies van de seniorenraad gewerkt aan een soortgelijke felicitatiekaart voor mensen die de AOW gerechtigde leeftijd bereiken.
We beginnen met de uitwerking en uitvoering van de nieuwe visie op dienstverlening en gaan we gaan het gemeentehuis transformeren in het "huis van de gemeente" (dé woonkamer van de samenleving)	• Er zijn in 2022 voorbereidingen getroffen voor een nieuw dienstverleningsconcept maar dit heeft niet geleid tot besluitvorming over dit onderwerp. Dienstverlening hangt nauw samen met de manier

waarin alle diensten van de gemeente zijn onder gebracht. Ons doel is uiteindelijk om de dienstverlening weer terug te halen naar ons huis van de gemeente. Dit is dichterbij, integraler en draagt ook nog bij aan het nieuwe werken en het kantoorconcept dat is ontstaan als gevolg van Corona.	waarop we communiceren en mogelijkheden bieden om mee te denken en mee te doen in Zwijndrecht. Om die reden zijn de uitgangspunten voor onze dienstverlening meegenomen in de uitwerking van het plan van aanpak 'Bouwen aan vertrouwen' dat in 2022 is voorbereid. • In het plan van aanpak is opgenomen wat we als gemeente onder dienstverlening ontstaan en hoe wij gaan werken aan 'Het huis van de gemeente'. Dit is niet alleen een fysieke ruimte maar ook een gevoel waaraan inwoners en ondernemers hebben kunnen proeven tijdens de inwonersavond over communicatie en participatie, de Open Monumentendag en de nieuwjaarsbijeenkomst begin 2023. Daarmee is onze dienstverlening een integraal onderdeel geworden van het bouwen aan vertrouwen. In 2023 worden stappen gezet in realiseren huis van de gemeente waar ontmoeting en debat kan plaatsvinden en waarin ook het loket gevestigd is. • Met het Vivera Sociaal Wijkteam en de Sociale Dienst Drechtsteden zijn afspraken gemaakt over hun aanwezigheid in het gemeentehuis als onderdeel van de 1 loketfunctie. Voorbereidingen zijn getroffen voor de doorontwikkeling naar een ontvangst en intake in het gemeentehuis op basis waarvan inwoners met een enkelvoudige of simpele vraag direct worden geholpen of waar een hoogwaardige integrale intake plaatsvindt wanneer inwoners met complexe vragen naar ons toe komen. We doen dit in aanvulling op de dienstverlening die plaatsvindt op verschillende locaties in Zwijndrecht. Bureau Sociaal Raadslieden is al sinds jaar en dag de juridische vraagbaak in het gemeentehuis voor inwoners. Zij maken onderdeel uit van de 1 loketfunctie.
We geven een impuls aan de communicatie. We informeren onze inwoners over belangrijke resultaten (bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, vertrouwen, betaald parkeren, afvalinzameling, Vivera, jeugdzorg, et cetera). Daarbij krijgt verwachtingsmanagement speciale aandacht. We willen een realistisch beeld geven van wat onze inwoners van ons kunnen verwachten. Als iets waar inwoners om vragen niet kan, laten we dat tijdig en met een duidelijke toelichting op de redenen weten.	• We hebben geïnvesteerd in nieuwe vormen van communicatie zoals visuele flyers en animaties over de verschillende minimaregelingen. Ook is geïnvesteerd in nieuwe vormen van communicatie en participatietrajecten rondom grote ontwikkelingen zoals het masterplan Diztrikt Noord, de communicatie rondom het Vivera Sociaal Wijkteam en over de opvang van vluchtelingen in Zwijndrecht. Dit zijn voorbeelden van hoe we stappen willen zetten in de manier waarop we communiceren. • In het plan van aanpak Bouwen aan Vertrouwen is opgenomen hoe we met ingang van 2023 aan de slag gaan met het stroomlijnen van onze communicatie over wat er in de buurten en straten van Zwijndrecht gebeurt, hoe we communiceren over de besluiten die we hebben genomen en hoe daarin de inbreng van inwoners en ondernemers is meegenomen en tot over wat zij van de gemeente kunnen en mogen verwachten.

We streven naar optimale (telefonische) bereikbaarheid. Dit blijft voor ons ook in 2022 een belangrijk aandachtspunt.	• In 2022 is gewerkt aan onze telefonische bereikbaarheid omdat dit een belangrijke indicator is voor onze responsiviteit als gemeente. De servicenorm voor het opnemen van de vaste telefoon is 70% binnen 25 seconden. Het betreft hier de telefonische vragen van specialistische aard die niet beantwoord kunnen worden door het klantcontact centrum (KCC). • In de loop van 2022 is onze telefonische bereikbaarheid verbeterd. Waar we begin 2022 onder de servicenorm uitkwamen werd in de loop van het jaar in 73% van de gevallen de telefoon op tijd beantwoord. Omdat we gemiddeld over het hele jaar nog onder de servicenorm scoren blijft dit een aandachtspunt voor de organisatie en we werken er aan om deze stijgende lijn vast te houden. • Hieraan gekoppeld is de servicenorm voor terugbel verzoeken. Deze norm ligt op 5 dagen en wordt nog niet altijd behaald. We werken aan onze responsiviteit en voor dit onderdeel aan het correct en op tijd afhandelen van terugbelverzoeken. • Medewerkers van de gemeente werken gedeeltelijk op kantoor, gedeeltelijk thuis en gedeeltelijk op locatie bij maatschappelijke partners of ondernemers. Er is daarom geïnvesteerd in mobiele apparaten waarmee medewerkers ook buitenshuis goed bereikbaar zijn. Deze bereikbaarheid wordt nog niet gemonitord.
We optimaliseren de vindbaarheid van informatie vanuit bewonersperspectief. Daarbij kijken we naar de website en hoe de informatie daarop wordt gepresenteerd, het gebruik van subsites, en de werking van de zoekmachine. Op dit moment beschikt de gemeente over diverse sites, waarbij het voor inwoners niet meer duidelijk is welke sites onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen en welke onder die van andere (maatschappelijke) organisaties. We onderzoeken of we met één ingang, www.zwijndrecht.nl, kunnen werken.	• Er hard is gewerkt aan de vindbaarheid van informatie op de gemeentelijke website vanuit inwonersperspectief en verschillende teksten zijn aangepast op leesbaarheid en actualiteit, maar dat heeft nog niet geleid tot informatievoorziening die echt gebaseerd is op klantreizen en de manier waarop inwoners zoeken naar informatie. Google is nog steeds sneller dan zoeken via onze website. In 2023 wordt hier vervolg aan gegeven onder andere door samen met inwoners een programma van eisen opstellen voor verbetering van de website. • Overheidsorganisaties moeten hun websites en apps toegankelijk maken en houden. En ze moeten voor al die websites en apps verklaringen publiceren. Dat staat in de wet voor digitale toegankelijkheid: het Besluit digitale toegankelijkheid overheid. Dit stond gepland voor 2022 maar is niet tot uitvoering gekomen. Er is een projectleider aangesteld die begin 2023 een scan uitgevoerd naar de toegankelijkheid van onze websites. Doel is om toe te werken naar de zogenaamde A status waarmee we aan alle (50!) eisen van de wetgeving voldoen. Hiervoor wordt een toetsingskader opgesteld. Na de scan volgt een traject met inwoners om een programma van eisen op te stellen voor aanpassing van de website.

Niet iedereen zoekt informatie via digitale kanalen. Een nog steeds aanzienlijk deel van de inwoners stelt prijs op fysiek contact. Digitale informatie is ook niet altijd toegesneden op de specifieke context van inwoners, waardoor contact met professionele medewerkers uitkomst moet bieden. Wij kijken hoe we in het "huis van de gemeente" tot één laagdrempelig fysiek loket kunnen komen waar inwoners met al hun vragen terecht kunnen (mede gelet op motie mbt 1-loketbenadering).	• In 2022 heeft de gemeente met organisaties als de Sociale Dienst Drechtsteden en het Vivera Sociaal Wijkteam verkend hoe de toegang geïntegreerd kan worden door samen te werken op locatie in het gemeentehuis. Er is meteen gestart met een wekelijks spreekuur van het VSWT in het gemeentehuis. Professionals van de SDD hadden al een aantal spreekuren in het gemeentehuis. Met de organisaties is verkend wat er praktisch nodig is om medewerkers in het gemeentehuis te kunnen laten werken en hierbij bijvoorbeeld gebruik te maken van het reserveringssysteem van de gemeente. Begin 2023 heeft u hierover een uitgebreide informatiebrief met de vervolgstappen ontvangen. • Daarnaast kunnen inwoners en ondernemers voor gemeentelijke diensten of hulp bij het aanvragen van bijvoorbeeld vergunningen of leerlingenvervoer een afspraak maken met de vakinhoudelijk ambtenaar in het gemeentehuis. • Ondernemers en maatschappelijke partners kunnen een afspraak maken met vakinhoudelijk ambtenaren in het gemeentehuis of op locatie voor hun vragen en ideeën.
Om het sentiment onder inwoners en ondernemers te peilen gaan we steeds vaker de wijken in en volgen we continue vanuit verschillende invalshoeken (social media, klantcontacten, contacten met maatschappelijke partners, vragen van ondernemers en inwoners) wat er over de organisatie wordt gezegd en wat er rond de organisatie (in de samenleving) speelt om daar, als dat nodig is, snel op te reageren. Deze signalen worden bij elkaar gebracht om tot een integrale reactie en/of aanpak te komen.	• Er vindt monitoring plaats van reacties op sociale media. Zo volgen we wat er speelt in de samenleving. Uw wens is om vaker op basis van de berichten op sociale media ook de dialoog aan te gaan met inwoners over hun feedback. Hieraan geven we in 2023 meer invulling. • Aan het bij elkaar brengen van signalen en het geven van een integrale reactie wordt gewerkt. Hierin zijn nog stappen te zetten.
Burgerparticipatie is binnen onze netwerksamenleving niet meer weg te denken. We blijven dit dan ook stimuleren en passen we daarbij steeds de participatieladder toe. We zien dat burgers steeds vaker zelf actie ondernemen in hun omgeving. Ze bedenken een oplossing voor het onderhoud van speeltuinen of de groenvoorziening. Dit blijven we faciliteren.	• Het is in 2022 niet gelukt om aan de hand van de participatiewijzer goed in de besluitvorming terug te laten komen welke vorm van participatie wordt ingezet bij beleidsvorming en projecten. In het plan van aanpak Bouwen aan Vertrouwen is daarom de implementatie van de participatiewijzer opgenomen. • We faciliteren vanuit PAK AAN! inwoners bij het realiseren van ideeën en initiatieven in de buurten en straten van Zwijndrecht. In 2022 werden 60 initiatieven verwezenlijkt waaronder 25 fysieke initiatieven in de openbare ruimte (onder andere plantenbakken, picknicktafel, buurtbieb en opruimacties). • We ondersteunen vanuit de gemeente alle zappers (zelfstandig afval pakkers) in Zwijndrecht. • Daarnaast worden ook door de wijkplatforms en dorpsraad initiatieven ondersteund en in gang gezet. • In de doelen is opgenomen dat inwoners met eigen oplossingen komen voor het onderhoud van speelvoorzieningen. In praktijk blijkt dit niet te kunnen en mogen in verband met de veiligheids- en kwaliteitseisen waaraan het onderhoud moet voldoen

	• PAK AAN! dient als voorbeeld voor het faciliteren van inwonersinitiatieven en initiatieven van ondernemers (overheidsparticipatie). We onderzoeken in 2023 hoe we de principes van PAK AAN! kunnen inzetten voor overheidsparticipatie en de inzet ervan kunnen verbreden.
In de overgang naar de servicegemeente Dordrecht, de groeiagenda en de samenwerking op het sociaal domein zetten we in op samenwerken waar dat meerwaarde oplevert en meer lokale grip. We zijn een sterke samenwerkingspartner voor de regio Drechtsteden en zorgen ervoor dat de belangen van Zwijndrecht en de regio goed worden geïntegreerd en vertegenwoordigt.	**Servicegemeente Dordrecht** • De overgang naar service gemeente Dordrecht stond in 2022 vooral in het teken van rust creëren en vooruitkijken. Op de verschillende onderdelen HRM, ICT, inkoop, JKC en communicatie zijn we as-is over gegaan. Tegelijker tijd hebben we niet stil gezeten. Op het gebied van ICT heeft Zwijndrecht meer kennis in huis gehaald om de juiste basis voorwaarden voor onze medewerkers goed georganiseerd te krijgen. We positioneren ons daarmee stevig in het regionale ICT vernieuwingstraject. Op alle onderdelen van de dienstverlening vanuit de SGD heeft Zwijndrecht in het najaar intern kaders ontwikkeld, op basis daarvan zetten we in 2023 de gesprekken met de service gemeente voort. • Op het thema van de Groeiagenda zijn we in het najaar van 2022 gestart met de herijking van de groeiagenda. We werken in 2023 verder aan een nieuwe, aangescherpte versie van de Groeiagenda en maken deze meer in de vorm van Triple helix samenwerking onder de vlag Smart Delta Drechtsteden. **Gemeenschappelijke Regeling Sociaal** Daarnaast is de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden gewijzigd naar de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal. De gemeente Zwijndrecht is vertegenwoordigd in het algemeen en in het dagelijks bestuur van deze regeling en heeft daarmee bestuurlijk een stevige positie in de regio. Ambtelijk hebben we zitting in het opdrachtgeversoverleg van waaruit wordt gestuurd op regionale opgaven in het sociaal domein. De Sociale Dienst Drechtsteden is onze uitvoeringsorganisatie op het gebied van Wmo en participatie en in 2022 is Drechtwerk hiervan onderdeel geworden. **Lokale Kaderstelling (transformatieplan)** Met deze transitie naar een nieuwe gemeenschappelijke regeling hebben we in 2022 invulling kunnen geven aan een belangrijke ambitie uit het Transformatieplan Sociaal Domein: Lokale inhoudelijke en financiële kaderstelling. U heeft op basis hiervan lokaal de kaders voor het minimabeleid vastgesteld met input vanuit een proces samen met inwoners en maatschappelijke partners. Eind 2022 zijn ook de voorbereidingen voor de herijking van het Wmo beleid op eenzelfde manier in gang gezet.

We bieden hulp aan iedereen die vastloopt in het web van regels, procedures en instanties (de gemeente als meest nabije overheid).	**Sociaal Raadslieden** • Steeds meer mensen weten bureau Sociaal raadslieden te vinden. Inwoners komen bij hen met voornamelijk juridische hulpvragen op het gebied van sociale zekerheid, belastingen, toeslagen, arbeid, vreemdelingenrecht, huisvesting, onderwijs personen- en familierecht, minimaregelingen en energietoeslag. **Inzet zorgmarinier en doorbraakregisseur** • In 2022 is de zorgmarinier onverminderd actief geweest in Zwijndrecht en in oktober 2022 is hieraan de inzet van de doorbraakregisseur toegevoegd. Beiden realiseren doorbraken wanneer inwoners vastlopen in ons systeem van zorg en ondersteuning. Zij zijn betrokken geweest bij 159 casussen. Het aantal casussen is aanzienlijk, maar lager dan in 2021. Dit heeft te maken met een inmiddels goed functionerend lokaal zorgnetwerk waarin een deel van de complexe problematiek wordt opgepakt. • De individuele inwoners en huishoudens waarbij de zorgmarinier of doorbraakregisseur betrokken zijn geweest lopen vooral vast op armoede, huisvestingsproblematiek en wachtlijsten voor specifieke vormen van zorg. Vanuit de hulpverlening en politie wordt aangegeven dat mensen vastlopen in de toegang tot maatschappelijke zorg en in complexe problematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid.
We zetten de intensivering voort van de inzet ten aanzien van privacy, gegevensveiligheid en de landelijke aanpak van adres- en identiteitsfraude, en de Wet Bibob.	• In 2022 is lokale aansluiting op de Landelijke Aanpak adresfraude (LAA) gerealiseerd. Er kan risicogericht adresonderzoek gedaan worden en daar waar nodig adresgegevens gecorrigeerd worden in de Basisregistratie Personen.
Voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 houden we rekening met extra kosten in verband met Corona. Mogelijk zijn voor een veilige stembusgang nog extra maatregelen nodig.	• De organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen is goed verlopen. Alle stembureaus waren coronaproof ingericht en op basis van het VN verdrag Handicap toegankelijk voor mensen met een beperking of handicap. De extra kosten hiervoor lagen rond de € 60.000.
We stellen steeds meer producten digitaal beschikbaar en leveren hulp en/of maatwerk waar nodig.	• We hebben de producten die inwoners digitaal kunnen aanvragen verder uitgebreid. De volgende producten kunnen digitaal worden aangevraagd: ○ aangifte van een geboorte ○ een verhuizing ○ BRP uittreksel ○ een afschrift burgerlijke stand ○ verklaring naamgebruik ○ verzoek tot geheimhouding ○ Aangifte van een overlijden kan via eHerkenning door een uitvaartondernemer worden ingediend. ○ Daarnaast kan een verlenging voor het rijbewijs via een fotograaf in de gemeente

	worden aangevraagd, waardoor een inwoner alleen langs hoeft te komen in het gemeentehuis om het rijbewijs op te halen. • Inwoners kunnen bij het bureau sociaal raadslieden (juridische) vragen stellen. Bij dit loket wordt steeds gekeken wat een inwoner nodig heeft en onze dienstverlening wordt daarop aangepast. Oplossingen worden gezocht die passend zijn bij de individuele situatie van een inwoner.
We hebben aandacht voor integer handelen en gaan bewust om met de middelen en informatie die we tot onze beschikking hebben. We trainen onze medewerkers en bestuur zodat de bewustwording op dit gebied toeneemt. We bespreken dilemma's en streven naar een zo goed mogelijke oplossing voor alle betrokkenen.	• In 2022 hebben 102 nieuwe medewerkers de eed/belofte afgelegd of een integriteitsverklaring ondertekend. Tijdens deze bijeenkomst krijgen de medewerkers uitleg over ons integriteitsbeleid, de gedragscode en de aanwezigheid van vertrouwenspersonen binnen onze organisatie. Daarnaast hebben 54 nieuwe medewerkers de workshop morele oordeelsvorming gevolgd. • De (nieuwe) gemeenteraad heeft een integriteitsavond gehouden waarbij een actueel dilemma is besproken. • Daarnaast is ten behoeve van de benoeming van nieuwe wethouders na de verkiezingen de bestuurlijke integriteitscyclus doorlopen. Daarbij hebben alle wethouders een risicoanalyse ondergaan door een externe partij. • Ad hoc wordt morele oordeelsvorming toepast als we als organisatie tegen een dilemma aanlopen. • De vertrouwenspersonen hebben in 2022 50 meldingen/gesprekken gevoerd. Zes meldingen kwamen in 2022 via leidinggevenden binnen. Via Sid wordt regelmatig aandacht gevraagd voor integriteit (Dilemmadinsdag) en rondom de perikelen bij onder andere The Voice heeft de gemeentesecretaris ronde tafel gespreken gevoerd over ongewenst gedrag. • In september hebben onze leidinggevenden een training omgaan met ongewenst gedrag gekregen om kennis van inhoud en gespreksvoering op dit punt te verbeteren.

Onderstaande indicatoren dient de gemeenten uit de eigen gegevens of de eigen begroting over te nemen, omdat daar geen landelijke bron voor beschikbaar is. Deze indicatoren worden dus niet ontsloten via waarstaatjegemeente.nl. maar uit de Personeelsadministratie en Jaarrekening/Begroting.

Naam indicator	Nulmeting 2021	Actuele waarde
Formatie (Fte per 1.000 inwoners)	4,94	5,44
Bezetting (Fte per 1.000 inwoners)	4,46	4,79

Apparaatskosten (Kosten per inwoner)	€ 592	€ 654
Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur)	12,5%	18,9%
Overhead (% van de totale lasten)	8,7%	9,4%

Definities:

- *Formatie: De formatie vermeldt het aantal FTE (voltijdbanen) in vaste dienst binnen de organisatie (exclusief college van B&W), zoals dat in de financiële begroting is goedgekeurd. Als medewerkers parttime werken, dan wordt dat in een formatieplanning omgerekend naar het aantal FTE. Het aantal inwoners: 45.029.*
- *Bezetting: Tot de bezetting worden alle medewerkers die in dienst zijn van de gemeente met een vaste of tijdelijke aanstelling gerekend. Het aantal inwoners: 45.029.*
- *Externe inhuur: Externe inhuur onderscheidt zich van 'uitbesteden' doordat bij externe inhuur het gevraagde product of de dienstverlening tot stand komt onder aansturing van de opdrachtgever (de gemeente). Dit is niet het geval bij uitbesteding; daar levert de externe partij (opdrachtnemer) een kant-en-klaar product of dienst.*
- *Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. Apparaatskosten bestaan onder meer uit de loonkosten voor het gehele ambtelijke apparaat inclusief externe inhuur, ICT- kosten, huisvestings- en facilitaire kosten. De apparaatskosten in 2022 zijn gestegen ten opzichte van de jaarrekening 2021 door onder meer gestegen loonkosten (o.b.v. de CAO 2022) en een toename van externe inhuur..*
- *De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Servicegemeente Dordrecht, die veel van de PIJOFACH taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot bestaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf- en leidinggevende functies en de daaraan verbonden algemene kosten. De stijging van het percentage overhead wordt vooral veroorzaakt door de extra inzet van personeel ter realisatie van de opgaven van het raadsprogramma 2.0.*

5.4 Verbonden Partijen

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
Groeiagenda Drechtsteden	De aansluiting op de ruimtelijk-economische strategie "Groeiagenda Drechtsteden 2030" geeft Zwijndrecht de mogelijkheid om op onderwerpen als wonen, economie, bereikbaarheid en de energietransitie haar positie regionaal en landelijk te versterken. Onze ambities krijgen een breder platform en het versterkt de netwerksamenwerking met andere partners buiten de regio.
GRD	De Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden gaat verder als samenwerking voor de dienstverlening op het sociaal domein. De gemeente Dordrecht neemt als servicegemeente de interne dienstverleningstaken op zich. Dat gaat onder andere over de ICT, communicatie, HR, de belastingdienst en het onderzoekscentrum. We zetten in op het versterken van de lokale grip en directere vertegenwoordiging van de inwoners van Zwijndrecht.
Dienstverlening Drechtsteden	We werken nauw samen met "Dienstverlening Drechtsteden". We werken in dezelfde systemen en harmoniseren onze werkwijzen. We ontwikkelen samen, delen specialismen, bieden onderlinge ondersteuning (website + social media) en voeren activiteiten voor elkaar uit (bijvoorbeeld telefonie). Dienstverlening Zwijndrecht is een sterke speler in de regio en wil een actieve bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van de kwaliteit van dienstverlening en basisregistraties in het netwerk van de Drechtsteden.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf.

5.5 Wat heeft het gekost?

Programma 5 **Dienstverlening en bestuur**	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-6.737**	**1.520**	**-5.216**	**-7.128**	**2.520**	**-4.608**	**-7.027**	**2.321**	**-4.706**	**101**	**-199**	**-98**
Mutaties reserves	0	480	480	-42	100	58	-42	110	68	0	10	10
Resultaat	**-6.737**	**2.001**	**-4.736**	**-7.170**	**2.620**	**-4.550**	**-7.069**	**2.431**	**-4.638**	**101**	**-189**	**-88**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

6. Financiën

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 1,3 miljoen. De baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen in het volgende hoofdstuk.

De lasten van dit programma zijn als volgt opgebouwd:

Belastingen
De lasten betreffen de bijdragen aan Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) voor het uitvoeren van de heffing en invordering, de afhandeling van bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en een dotatie aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.

Beleggingen
Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Stedin, Oasen en Evides), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de rentelasten geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen.

Overige baten en lasten
Overige baten en lasten omvat posten zoals eindheffing werkkostenregeling (WKR), stelpost generatiepact, SPUK-regeling.

Mutaties reserves
De lasten van deze post bestaan uit mutaties met de reserve Taakmutaties algemene uitkering.

Financiën	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**337**	**314**	**651**	**-702**	**242**	**-460**	**-732**	**294**	**-438**	**-30**	**52**	**22**
Mutaties reserves	-344	3	-341	-1.860	1.094	-766	-1.916	1.091	-825	-56	-3	-59
Resultaat	**-8**	**317**	**309**	**-2.563**	**1.336**	**-1.227**	**-2.648**	**1.385**	**-1.263**	**-85**	**49**	**-37**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

7. Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Binnen de begroting en jaarstukken bestaat er onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor het ophalen van afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten et cetera) hangen samen met een concreet beleidsveld en staan opgenomen in de betreffende programma's. De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's 1 tot en met 5 en de overige onderdelen van de begroting.

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 109 miljoen en bestaat uit de lokale heffingen, dividend, rente en de uitkering uit het gemeentefonds. De bijbehorende lasten zijn verantwoord in het programma Financiën.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) draagt zorg voor heffing en invordering, afhandeling van bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en Precariobelasting. De baten van deze lokale heffingen worden op dit onderdeel geadministreerd (€ 10,6 miljoen) en toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

Beleggingen - Dividend
Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente: nutsbedrijven (Stedin, Oasen en Evides), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de dividenden geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen. Naast de dividenden van bovengenoemde instellingen ramen we hier ook de garantstellingsprovisie van HVC.

Geldleningen en garanties - renteresultaat
Het saldo (€ 81.000) is opgebouwd uit verschillende componenten. Voor een berekening van het renteresultaat verwijzen wij naar tabel 1 in de paragraaf Financiering.

Uitkering gemeentefonds
De uitkering uit het gemeentefonds (€ 98 miljoen) bestaat uit:

- algemene uitkering
- integratie- en decentralisatie-uitkeringen.

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de belangrijkste vrij besteedbare/afweegbare inkomstenbron voor de gemeente en wordt voornamelijk bepaald door beleidsvoornemens van de rijksoverheid. De belangrijkste integratie- en decentralisatie-uitkering voor onze gemeente betreft de (oude) Wmo.

De geldstromen die voorheen onder de titel 'deelfonds sociaal domein' vielen, zijn met ingang van 2019 ondergebracht in de algemene uitkering. Een klein gedeelte is gehandhaafd als integratie-uitkering (uitkering in verband met de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)).

Algemene Dekkingsmiddelen	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-42**	**96.301**	**96.260**	**-57**	**107.254**	**107.197**	**-218**	**109.062**	**108.844**	**-161**	**1.807**	**1.647**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-42**	**96.301**	**96.260**	**-57**	**107.254**	**107.197**	**-218**	**109.062**	**108.844**	**-161**	**1.807**	**1.647**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

8. Overhead

In dit onderdeel worden de overheadkosten gepresenteerd conform de definities uit de notitie overhead van de commissie BBV. De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden, die veel van de (PIJOFACH) taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot beslaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf- en leidinggevende functies en de daaraan verbonden algemene kosten.

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 12,7 miljoen.

Overhead	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten	**-14.003**	**20**	**-13.984**	**-15.726**	**66**	**-15.661**	**-15.166**	**150**	**-15.016**	**560**	**85**	**645**
Mutaties reserves	0	1.767	1.767	0	2.225	2.225	0	2.305	2.305	0	80	80
Resultaat	**-14.003**	**1.787**	**-12.216**	**-15.726**	**2.290**	**-13.436**	**-15.166**	**2.455**	**-12.711**	**560**	**165**	**726**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

9. Vennootschapsbelasting

In 2015 is het wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen aangenomen door de Tweede Kamer. Het achterliggende doel van het wetsvoorstel is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Sindsdien is er voor gemeenten en provincies een vennootschapsbelastingplicht. Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente verplicht vennootschapsbelasting te betalen over haar ondernemingsactiviteiten.

De inventarisatie van de ondernemingsactiviteiten is afgerond en hieruit is gebleken dat bouwgrondexploitaties, straatparkeren en reclame-inkomsten fiscale ondernemingen voor de vennootschapsbelasting zijn. Voor het straatparkeren is er een vrijstelling. Hieruit volgt dat alleen voor de bouwgrondexploitaties en de reclame-inkomsten een vennootschapsbelastinglast volgt.

In samenwerking met de fiscalist hebben we het afgelopen jaar de aangiften t/m 2020 ingediend. Uit deze aangiften volgt geen vennootschapsbelastinglast, maar een verrekenbaar verlies. Voor 2018 is een definitieve aanslag, in overeenstemming met de aangifte, ontvangen. Voor 2021 en 2022 hebben we een inschatting gemaakt van de VPB-last en het verrekenbare verlies per 31 december. Het voorlopige uitgangspunt voor de grondexploitaties is dat vanwege de verwachte (toekomstige) verliezen deze vanaf 2021 niet meer VpB-plichtig zullen zijn. De opbrengsten van de reclamegelden zijn echter nog wel VpB-plichtig. De ingeschatte VPB-last is € 30.000,- Het geschatte verrekenbare verlies per 31 december 2022 is nihil en is opgenomen als recht onder de activazijde van de balans. De definitieve aanslag kan afwijken van het nu ingeschatte bedrag.

Vennootschapsbelasting	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Vennootschapsbelasting	-25	0	-25	-25	0	-25	-30	0	-30	-5	0	-5
Saldo van baten en lasten	**-25**	**0**	**-25**	**-25**	**0**	**-25**	**-30**	**0**	**-30**	**-5**	**0**	**-5**
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-25**	**0**	**-25**	**-25**	**0**	**-25**	**-30**	**0**	**-30**	**-5**	**0**	**-5**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

1. Paragraaf Lokale Heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de lokale heffingen, de onderbouwing en het bijbehorende beleid.

De lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies, ook wel rechten genoemd, (bijvoorbeeld leges, marktgeld, begraafplaatsrecht of reinigingsrecht) of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing en rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de betreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen, waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. De opbrengsten hieruit kunnen door uw raad vrij binnen het werkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting en (van nature) de hondenbelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide type heffingen en bevat conform Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten de onderdelen:

- uitgangspunten van het tarievenbeleid
- overzicht van de geraamde opbrengst gemeentelijke heffingen
- kostendekkendheid van de heffingen en het beleid
- aanduiding van de lokale lastendruk
- beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Uitgangspunten tarievenbeleid

Voor 2022 was een opbrengstverhoging met maximaal het prijsindexcijfer het uitgangspunt. Voor de OZB en de leges begraafplaatsrechten gelden andere uitgangspunten.

Omschrijving	Percentage	Basis voor hogere heffing
Leges reinigingsrecht, bouwen en publiekszaken	1,4%	Inflatiepercentage waarmee bij de Begroting 2022 rekening is gehouden.
OZB	1,5%	Gemiddeld inflatiepercentage over de afgelopen drie jaar (2019 tm 2021).
Hondenbelasting	1,4%	Inflatiepercentage waarmee bij de Begroting 2022 rekening is gehouden.
Marktgelden	1,4%	Inflatiepercentage waarmee bij de Begroting 2022 rekening is gehouden.
Rioolheffing	1,4%	O.b.v. kostendekkendheidsberekening geen hogere heffing nodig. Met dit inflatiepercentage is bij de Begroting 2022 rekening gehouden.
Afvalstoffenheffing	-3,4%	Inflatiepercentage waarmee bij de Begroting 2022 rekening is gehouden.
Leges begraafplaatsrechten	2,8%	Twee keer het inflatiepercentage. (conform amendement bij Kadernota 2015). Met dit inflatiepercentage is bij de Begroting 2022 rekening gehouden.

Inkomsten uit de gemeentelijke heffingen

Onderstaande tabel geeft een overzicht met de geraamde en de werkelijke inkomsten over 2022 ten opzichte van 2021. De verschillen tussen 2022 en 2021 geven geen indicatie van de stijging van de tarieven, maar van de totale inkomsten uit heffingen. Factoren als ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen bij de onroerende-zaakbelastingen een belangrijke rol.

Totaaloverzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

Heffingssoort (bedragen x 1.000)	Rekening 2021	Primaire begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022
Ongebonden heffingen (algemene dekkingsmiddelen)				
A. Onroerende zaakbelastingen	10.388	10.472	10.472	10.478
B. Precariobelasting	1.234	93	93	103
Subtotaal ongebonden heffingen	**11.622**	**10.565**	**10.565**	**10.581**
Gebonden heffingen				
1. Afvalstoffenheffing	7.065	7.242	7.242	7.257
2. Rioolheffing	6.612	6.630	6.630	6.770
3. Hondenbelasting	205	204	204	206
4. Begraafplaatsrechten	854	733	733	782
5a. Leges Publiekscontacten (incl rijksleges)	549	570	665	623
5b. Leges Vergunningverlening (bouwleges, geo en APV)	1.895	895	1.795	1.644
6. Binnenhavengelden	47	66	62	63
7. Marktgelden	44	62	62	55
8. Bijdrage Investeringszone Groote Lindt	84	89	89	89
9. Reinigingsrecht	36	49	49	31
10. Parkeerinkomsten - straatparkeren	90	100	100	106
Subtotaal gebonden heffingen	**17.480**	**16.639**	**17.630**	**17.626**
TOTAAL	**29.102**	**27.204**	**28.195**	**28.208**

A. Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De OZB is na de algemene uitkering uit het Gemeentefonds de belangrijkste inkomstenbron en bestaan uit een eigenarenbelasting voor zowel woningen als niet-woningen en een gebruikersbelasting voor de niet-woningen (bedrijven, enz.). De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente.

De heffingsgrondslag is de waarde van de onroerende zaak, de WOZ-waarde. Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld met als waardepeildatum 1 januari van het jaar ervoor. De maatstaf voor de berekening van de aanslag 2022 was de WOZ-waarde op 1 januari 2021.

Uitgangspunt bij het bepalen van de tarieven 2022 was de geraamde opbrengst 2021. Bij vaststelling van de tarieven is, naast de beleidsuitgangspunten voor 2022 (prijsinflatie), rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ waarden. Bij een waardestijging wordt het tarief verlaagd voor een gelijkblijvende opbrengst. De opbrengsten zijn behaald inclusief de stelpost inschatting meeropbrengsten OZB (€ 140.000).

B. Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het is een zuivere belasting, ofwel een ongebonden heffing. De opbrengst is sterk afhankelijk van wisselende activiteiten in de openbare buitenruimte.

Met ingang van 2022 is de mogelijkheid om precariobelasting van nutswerken te heffen, vervallen.

De kostendekkendheid van de heffingen

De opbrengsten van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de marktgelden, de begraafplaatsrechten, reinigingsrechten en de leges zijn niet vrij besteedbaar. Deze opbrengsten horen aangewend te worden voor de daaraan gerelateerde prestaties. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid. De overhead is apart inzichtelijk gemaakt en bestaat uit de kosten van afdelingshoofden, teamleiders en alle bedrijfsvoeringsfuncties (huisvesting, ICT, facilitaire zaken, bestuurszaken, inkoop, communicatie, juridische zaken en personeelszaken). Bij de berekening van de kostendekkendheid is gebruik gemaakt van de voorschriften van de commissie BBV.

1. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelingsverplichting voor huishoudelijk afval heeft. De heffing is afhankelijk van de omvang van het betreffende huishouden.

Wettelijk uitgangspunt is dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten voor inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. Het streven is maximaal 100% kostendekking.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	Jaarstukken 2022
Kosten taakveld(en)	
Kosten ophalen, afvoeren en verwerken van huisvuil	€ 6.938.330
Toerekening 44% kosten straatreiniging	€ 270.789
Kwijtschelding	€ 595.564
Totaal bruto kosten	**€ 7.804.683**
Overhead	€ 170.698
Bijdrage Nedvang voor gescheiden afval	-€ 375.297
Toev/onttr aan reserve reiniging	-€ 342.793
Totaal netto kosten	**€ 7.257.291**
Opbrengst afvalstoffenheffing	**€ 7.257.292**
Dekking	**100%**

Toelichting op reservemutatie:

Aan de reserve is meer onttrokken dan begroot. Dit had te maken met de uitvoering van het grondstoffenbeleidsplan, waarvan de besluitvorming plaatsvond na de vaststelling van de primaire begroting 2022. Bovenstaande tabel laat de kostendekkendheidsberekening van de primaire begroting 2022 zien ten opzichte van de realisatie 2022.

2. Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter dekking van de kosten van de gemeentelijke watertaken. Hieronder valt stedelijk afvalwater, hemelwater (regenwater) en grondwater. Rioolheffing wordt geheven van gebruikers van percelen van waaruit water direct of indirect wordt afgevoerd op de gemeentelijke riolering. Er is sprake van 100% kostendekkendheid voor 2022. Dit blijkt uit onderstaande berekening:

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing	Jaarstukken 2022
Kosten taakveld(en)	
- Riolering algemeen	€ 3.614.685
- Rioolbemaling	€ 664.734
- Baggeren en reinigen kolken	€ 184.687
- Kwijtschelding	€ 510.148
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 191.996
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 4.782.257**
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 653.049
BTW	€ 841.320
Mutatie voorziening	€ 484.519
Totale kosten	**€ 6.761.145**
Opbrengst heffingen	**€ 6.769.923**
Dekking	**100%**

Toelichting:

- De gemeente koopt voor de rioleringszorg diensten of goederen in. Daarover betalen we BTW die als kosten in de rioolheffing zijn opgenomen.
- Om al te grote schommelingen in de tariefstelling te voorkomen is een voorziening gevormd. Bij eventuele overschotten of tekorten worden deze ten gunste of ten laste van de voorziening gebracht.

3. Hondenbelasting

In de Gemeentewet is bepaald dat gemeenten een belasting mogen heffen op het houden van honden. Hondenbelasting is een zuivere belasting die, net als de onroerende-zaakbelastingen, kan vloeien naar de algemene middelen van de gemeente. Zwijndrecht heeft er in het verleden voor gekozen dat de inkomsten alleen worden ingezet ter dekking van de kosten van het hondenbeleid. In de begrotingsraad (8 november 2022) heeft de gemeenteraad een amendement ingediend en aangenomen om de hondenbelasting af te schaffen. Daardoor is dit de laatste keer dat hierover op deze manier gerapporteerd wordt.

Berekening kostendekkendheid hondenbeleid	Jaarstukken 2022
Kosten taakveld(en)	
Kosten hondenspeelvelden, hondenpoepbakken, hondenpoepzuiger, communicatie, toezicht en handhaving	107.515
Ambtelijke kosten	31.689
Overhead/bedijfsvoeringskosten	23.239
Kosten kwijtschelding en oninbaarheid	11.039
Kosten taakveld	**173.482**
Opbrengst heffingen	**205.621**
Dekking	**119%**

4. Begraafplaatsrechten

De begraafplaatsrechten worden geheven ter dekking van de kosten van de openbare begraafplaatsen Jeroen Boschlaan, Munnikensteeg en Heerjansdam en het rouwcentrum Uranusstraat. Voor deze heffing is het uitgangspunt kostendekkendheid.

Er is sprake van gedeeltelijke kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	Jaarstukken 2022
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten eigen personeel	€ 425.085
Overige ambtelijke kosten	€ 81.669
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	€ 80.799
Exploitatiekosten van de 3 begraafplaatsen en het rouwcentrum	€ 431.527
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 115.066
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 904.014**
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
- overhead	€ 335.626
Totale kosten	**€ 1.239.640**
Opbrengst heffingen	**€ 782.312**
Dekking	**63%**

Een relatief groot deel van de kosten bestaat uit overhead doordat de gemeente op het gebied van begraven en begraafplaatsen veel in eigen beheer uitvoert. Dit bijvoorbeeld in tegenstelling tot de afvalinzameling waar de taken zijn uitbesteed aan HVC inclusief een groot deel van de overhead.

5. Leges

Leges worden geheven voor door de gemeente verleende diensten. Het uitgangspunt voor de berekening van de kostendekkendheid is toetsing op verordeningenniveau, waarbij de geraamde lasten van alle genoemde activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen belastingen. Onderstaand is de kostendekkendheid aangegeven van de leges voor algemene dienstverlening en de leges voor vergunningverlening.

5a. Leges Algemene dienstverlening/Publiekscontacten

Conform de uitgangspunten zijn de tarieven verhoogd met de inflatie van 1,4%. Een deel van de tarieven zijn echter door het Rijk gemaximeerd. Dat is onder andere het geval bij de reisdocumenten en bij de rijbewijzen. Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Alg. dienstverlening titel 1	Jaarstukken 2022
Kosten taakveld(en)	
Rijksdeel leges	€ 159.275
Loonkosten personeel	€ 426.926
Overige kosten	€ 61.963
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ 0
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 648.164**
Indirecte (overig toe te rekenen) kosten:	
- overhead afdeling	€ 836.966
Totaal overige kosten	**€ 1.485.130**
Totale kosten	**€ 2.133.295**
Opbrengst leges	**€ 623.400**
Dekking	29%

5b. Leges Vergunningverlening (Omgevingsvergunning/APV en bijzondere wetten)

Voor de aanvraag van bouwvergunningen en aansluitingen op de openbare nutsvoorzieningen, wordt leges geheven. Er wordt een staffel gehanteerd die als grondslag dient voor het berekenen van het legesbedrag. De huidige staffel bestaat al geruime tijd en wordt jaarlijks aangepast op de prijsindex. De huidige systematiek leidt tot een relatief vriendelijker legesbedrag voor de kleine verbouwingen en tegelijk een wat hoger tarief voor de grote projecten. Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Titel 2 Omgevingsvergunning	Jaarstukken 2022
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten personeel	€ 1.176.022
Overige kosten	€ 141.676
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	€ 0
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 1.317.698**
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 782.486
Totale kosten	**€ 2.100.184**
Opbrengst WABO, APV	**€ 1.643.515**
Dekking	78%

6. Binnenhavengeld

Binnenhavengeld wordt geheven voor binnenschepen die gebruik maken van de haven. Deze heffing dient als vergoeding voor door de gemeente verstrekte diensten, waaronder het in stand houden van goed begaanbare havens.

De gemeenten Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht hebben een samenwerkingsovereenkomst met het Havenbedrijf Rotterdam. Conform de opgestelde overeenkomst stelt ons college jaarlijks de tarieven van het binnenhavengeld vast conform de algemene voorwaarden van het Havenbedrijf Rotterdam NV. Dit met als doel een effectieve samenwerking en een eenduidige tariefstelling te realiseren in het havengebied van Rotterdam, Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht.

7. Marktgelden

We kennen in Zwijndrecht twee weekmarkten, namelijk Heer Oudelands Ambacht en Winkelcentrum Walburg. De tarieven zijn bepaald naar ingenomen vierkante meters op het marktterrein.

De marktgelden worden geheven ter dekking van de kosten voor het beschikbaar stellen van marktlocaties op gemeentegronden. Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid marktgelden	**Jaarstukken 2022**
Kosten taakveld(en)	
- Energiekosten	€ 8.693
- Overige kosten	€ 7.999
- Inzet marktmeester	€ 55.986
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-€ 4.270
Directe (netto) kosten taakveld	**€ 68.408**
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	€ 74.368
Totale kosten	**€ 142.776**
Opbrengst heffingen	**€ 54.634**
Dekking	**38%**

8. Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)

Zwijndrecht kent sinds 2011 de BIZ-heffing voor het industrieterrein Groote Lindt. De heffing en de tariefstelling waren voor de duur van vijf jaar vastgesteld, dus was 2015 het laatste jaar van deze heffing. De Stichting BI-zone Groote Lindt is tevreden over het functioneren van de BI-zone en de daaruit voortvloeiende activiteiten. Inmiddels is de heffing en tariefstelling voor de tweede keer met vijf jaar verlengd.

De geheven belasting wordt door middel van een subsidie uitgekeerd aan een daartoe opgerichte BIZ-stichting en is dus budgettair neutraal. De belasting wordt geheven als opslag op de OZB-belasting.

Dat geldt ook voor het gemeentebrede Ondernemersfonds dat sinds 2016 bestaat. De bijdrage aan het Ondernemersfonds is hoger dan de BIZ-heffing. De teveel bijgedragen middelen worden via de Stichting Ondernemersfonds terugbetaald aan de bijdrageplichtigen op Groote Lindt.

9. Reinigingsrecht

Het ophalen van afval bij niet-woningen, inclusief de heffing en invordering, is uitbesteed aan HVC. Uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt.

Bedrijven dienen zelf zorg te dragen voor het afvoeren van het afval en kunnen hiervoor een contract aangaan met een erkende afvalinzamelaar, waaronder HVC. Voor zover bedrijven weigeren hieraan mee te werken, geldt een door de raad vastgestelde verordening.

De kosten voor het ophalen van bedrijfsafval zitten verwerkt in de totale bijdrage die aan HVC wordt betaald.

Lokale lastendruk

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk.

In de volgende tabel wordt over de laatste vijf jaren de ontwikkeling van de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden weergegeven, zowel die voor eigenaren-bewoners (dus met een eigen huis) als die van huurders. De OZB is berekend op basis van de geactualiseerde gemiddelde WOZ-waarde van woningen voor het desbetreffende jaar. Deze waarde is berekend naar de peildatum 1 januari van het voorgaande jaar. De WOZ-waarde 2022 is dus berekend naar de waardepeildatum 1 januari 2021. Huurders betalen geen OZB en rioolheffing eigenaar.

Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
OZB-eigenaar gem. WOZ-waarde woningen	€ 232,78	€ 238,37	€ 243,43	€ 249,32	€ 250,00	€ 259,00
Afvalstoffenheffing	€ 346,44	€ 354,00	€ 380,16	€ 385,80	€ 373,00	€ 350,94
Rioolheffing-gebruiker	€ 283,08	€ 298,08	€ 302,16	€ 302,16	€ 306,00	€ 321,96
Tegemoetkoming woonlasten	-€ 22,00	€ -22,00	€ -22,00	-€ 22,00	€ 0,00	-€ 35,00
Ontwikkeling totale lastendruk	**€ 840**	**€ 868**	**€ 904**	**€ 915**	**€ 929**	**€ 897**
stijging/afname t.o.v. vorig jaar		**3,3%**	**4,1%**	**1,3%**	**1,5%**	**-3,5%**

Vergelijking met andere gemeenten

Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2022 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden voor zowel eigenaren-bewoners als huurders weer. Voor eigenaar-bewoners is de OZB berekend op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning. Huurders betalen geen OZB en rioolheffing eigenaar. De woonlasten in 2022 in Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaande schema's (x € 1).

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde koopwoningen	Tarief OZB	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffen-heffing	Totaal	Rangnr. Meerpers.huish
Alblasserdam	€ 326.000	0,1084	€ 353	€ 159	€ 358	€ 870	123
Dordrecht	€ 308.000	0,0974	€ 300	€ 205	€ 313	€ 818	60
Hardinxveld-Giessendam	€ 332.000	0,1101	€ 365	€ 217	€ 319	€ 901	158
Hendrik-Ido-Ambacht	€ 375.000	0,0974	€ 365	€ 191	€ 374	€ 930	200
Papendrecht	€ 324.000	0,1257	€ 407	€ 161	€ 420	€ 988	264
Sliedrecht	€ 311.000	0,0751	€ 234	€ 277	€ 316	€ 827	69
Zwijndrecht	€ 315.000	0,0957	€ 301	€ 306	€ 373	€ 980	256
Landelijk gemiddelde	€ 409.000	0,0978	€ 380	€ 207	€ 317	€ 904	

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige wegens financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger is dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Wel vindt een vermogenstoets plaats.

Een groot deel van de kwijtscheldingen is geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen.

Gemeenten mogen wel zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. Er kan kwijtschelding worden aangevraagd voor:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing woningen
- Hondenbelasting (uitsluitend voor de eerste hond)

De specificatie van de totale kwijtschelding 2022, evenals die van de werkelijke cijfers over 2021 en de begroting 2022 is als volgt:

Kwijtscheldingen (bedragen x 1.000)	**Rekening 2021**	**Primaire begroting 2022**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Rekening 2022**
Afvalstoffenheffing	€ 651	€ 657	€ 657	€ 596
Rioolheffing	€ 531	€ 568	€ 568	€ 510
Hondenbelasting	€ 12	€ 15	€ 15	€ 11
TOTAAL	**€ 1.194**	**€ 1.240**	**€ 1.240**	**€ 1.117**

2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Als gemeente zijn we betrokken bij activiteiten waar mogelijk risico’s aan verbonden zijn. Ook worden we soms geconfronteerd met autonome ontwikkelingen waar risico's aan verbonden zijn. Deze risico’s kunnen van juridische, financiële, maatschappelijke of inhoudelijke aard zijn. Risicomanagement is daarom een belangrijk onderdeel van onze overheidsverantwoordelijkheid. Binnen de gemeente Zwijndrecht is structureel aandacht voor risicomanagement.

Er worden verschillende typen van risico's onderkend die de gemeente wil beheersen. Risicobeheersing kent dan ook vier deelonderwerpen:

- Risicomanagement ("klassiek") en het bijbehorende weerstandsvermogen
- Fraude-risicomanagement
- Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O)
- Integriteitsbeleid

In deze paragraaf geven wij informatie over hoe deze vier onderwerpen in onze gemeente zijn belegd. We laten zien wat er op dat gebied al gedaan is en hoe het onderwerp blijvend onder de aandacht wordt gehouden. Daarmee geven we vorm aan het risicomanagement.

Voor het deelonderwerp 'Risicomanagement' geven we vervolgens inzicht in de omvang van het risicoprofiel en de grootste risico’s met de daarbij behorende beheersmaatregelen. De paragraaf over dit onderwerp laat ook zien hoe het weerstandsvermogen en de daarbij behorende ratio zich ontwikkelen.

Tenslotte hebben we ook een aantal financiële kengetallen opgenomen. Dit doen we enerzijds om het inzicht in onze financiële positie te vergroten en anderzijds om deze te kunnen vergelijken met andere gemeenten.

Risicomanagement

Het college draagt zorg voor een organisatie die in control is en blijft. Een van de hulpmiddelen hierbij is het uitvoeren van een voldoende risicomanagement. Risicomanagement is een werkmethode die de organisatie helpt om op een gestructureerde manier tijdig risico's in kaart te brengen, te evalueren en te beheersen.

In/Voor 2022 is tweemaal een risico-inventarisatie uitgevoerd: bij de jaarrekening en de begroting. De inventarisatie gaat aan de hand van gesprekken tussen controllers en de vakafdelingen (management). Vervolgens vindt er in de zogenaamde "tweede lijn" (afdelingen staf en concerncontrol) een analyse plaats van de geïnventariseerde risico's en de beheermaatregelen.

In de praktijk wordt op vier manieren omgegaan met risico's:

- risico verkleinen,
- risico vermijden,
- risico overdragen (bijvoorbeeld door het te verzekeren)
- risico accepteren.

In de praktijk kan een mix tussen deze manieren van beheersen bestaan. Zo is vaak de intentie om een risico te verkleinen, maar blijft nog steeds een reservering in het weerstandsvermogen om bij tegenslag de eventuele financiële gevolgen te kunnen opvangen (= risico accepteren) nodig omdat het risico niet geheel vermeden of verkleind kan worden.

Als het risico voldoende helder beschreven is en de wijze van beheersen bekend, dan vindt uiteindelijk de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen plaats. Ofwel: voor welk en welke omvang accepteren we dat het risico zich kan voordoen? Onder het kopje Geinventariseerde risico's kunt u lezen wat de uitkomst is van dit proces.

In 2022 hebben we samen met de accountant geconstateerd dat het in kaart brengen, evalueren en beheersen van risico's inderdaad structureel aandacht heeft binnen Zwijndrecht, maar dat verdere structurering van het proces de aanbeveling verdient. (Pagina 6 en 16 van de managementletter 2022).

Dit is dan ook waar we in 2023 mee aan de slag gaan.

Frauderisico's

De aandacht voor fraude en de preventie van fraude is steeds meer op de radar komen te staan. Incidenten in het bedrijfsleven en in de publieke sector, hebben de afgelopen jaren bijgedragen aan aanscherping van de normen voor goed bestuur, toezicht en verantwoording. Goed bestuur vereist van zowel college als ambtelijke organisatie een voortdurende, 'gezonde', alertheid op kwetsbare handelingen of risico's.

Met ingang van deze jaarrekening geeft het college apart aandacht aan fraude en frauderisico-management in de paragraaf Risico's en weerstandsvermogen. Op deze manier voldoen we ook aan de expliciete aandacht voor fraude en fraude-analyse bij de accountantstoets.

Wat verstaan wij onder fraude?
In 2022 is na overleg in auditcommissie gekozen om de definitie van 'fraude' in Zwijndrecht als volgt te formuleren:

"Fraude: een medewerker of bestuurder doet iets of laat iets na in ruil voor een wederdienst of als een vriendendienst. Fraude is ook: doorbreking van de administratieve organisatie/interne beheersing door de leiding ('management override of internal controls')."

In het verleden ging de definitie van fraude alleen uit van het opzettelijk doen of nalaten in ruil voor een wederdienst of als vriendendienst. Nu we in Zwijndrecht de definitie verbreed hebben kunnen we beter invulling (gaan) geven aan fraudepreventie. We richten ons daarbij op de *mogelijkheden tot fraude in processen* die van andere aard kunnen zijn dan geldelijk gewin behalen door een fraudehandeling.

Hoe vaak was er in 2022 sprake van fraude?
In 2022 is er geen (signaal van) fraude geconstateerd.

Preventie van fraude:
Uiteraard is preventie is beter dan reparatie achteraf. Ter preventie is een frauderisico analyse uitgevoerd. Daarbij zijn niet alleen de frauderisico's in kaart gebracht, maar ook de interne beheersmaatregelen om die risico's te verkleinen. In de activiteiten in het kader van de Verbijzonderde interne Controle (VIC) voor de beoordeling van het rechtmatig handelen van de gemeentelijke organisatie worden jaarlijks een aantal processen doorgelicht. Onderdeel van deze doorlichting is het in beeld brengen van de frauderisico's in deze processen en de maatregelen ter voorkoming van fraude. In 2022 is het subsidieproces aldus doorgelopen en beschreven.

De controlfunctie en de vakafdelingen inventariseren de frauderisico's voor de eigen afdeling periodiek, zodat dit onderdeel van risicomanagement blijvend op de agenda staat.

De gemeentelijke frauderisico-analyse wordt periodiek geactualiseerd zodat overzicht behouden blijft op de risico's op fraude en fraude preventie. In 2023 vindt de volgende actualisatie plaats.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O)
Bij misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) gaat het om derden (inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties) die aanspraak maken op een tegemoetkoming op basis van regelgeving waar ze eigenlijk geen recht op hebben.

Omdat we bij de uitvoering van dergelijke regelingen afhankelijk zijn van de gegevens die de derde zelf aanlevert, kunnen we dat niet altijd voorkomen. Een bekend voorbeeld is het ontvangen van een bijstandsuitkering terwijl iemand al voldoende andere inkomsten heeft.

Voor het tegengaan van M&O zijn bij de processen die betrokken worden bij de VIC, de risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik en de beheersmaatregelen in beeld gebracht. Bij de controle worden deze maatregelen betrokken.

In de managementletter 2022 heeft de accountant het college geadviseerd een overkoepelend beleidskader vorm te gaan geven. Afgesproken is dat dit beleid in de loop van 2023 opgesteld wordt. De vormgeving van en besluitvorming over dit beleid is een collegebevoegdheid. De raad wordt via de auditcommissie geïnformeerd over voortgang en het uiteindelijk vastgestelde beleid. Dit beleid vormt een samenhangende aanpak met de aanpak van de andere risico's genoemd in deze paragraaf.

Integriteitsbeleid
Onze visie op integriteit is:

---

gemeente Zwijndrecht is een integere en veilige organisatie waar je een bijdrage levert aan de Zwijndrechtse samenleving.

We streven naar een open, ethische cultuur waar mensen zich uit (durven) spreken, kritiek (durven) uiten en (mogelijke) integriteitsschendingen (durven te) melden.

We zetten in Zwijndrecht in op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van onze medewerkers en bestuurders. Integriteit doen we samen!
Ook binnen het integriteitsbeleid is er aandacht voor bewustwording (het tijdig herkennen van risico's) en werken we met het stappenplan morele oordeelsvorming om op een juiste manier tot een beslissing te komen ingeval van een dilemma of vraagstuk.

Iedere nieuwe medewerker volgt verplicht de workshop morele oordeelsvorming. Daarnaast leggen medewerkers verplicht de ambtseed of -belofte af en ondertekenen inhuurpersoneel een verklaring. Daarbij krijgen ze uitleg over het integriteitsbeleid en de waarde en normen die daarbij horen. Medewerkers die in dienst komen, dienen een VOG te overleggen.
Iedere maand deelt de integriteitscoördinator op het intranet een dilemma om ook op die manier de bewustwording te blijven triggeren en de aandacht voor het onderwerp op de agenda te houden.

Naast de noodzakelijke regelgeving zoals een gedragscode, de regeling voor de eed/belofte en een meldprocedure is er ook een onderzoeksprotocol aan de hand waarvan integriteitsschendingen onderzocht moeten worden.
Het jaarverslag integriteit gemeente Zwijndrecht geeft inzicht in wat er in een jaar op het gebied van integriteit is gebeurd en doet aanbevelingen voor de toekomst. In 2023 wordt het hele beleid voorzien van een update. Ook het integriteitsplan, waarin alle activiteiten worden benoemd en ingepland, wordt in 2023 herzien.

Daarnaast is een screeningsbeleid in ontwikkeling. Bij het screeningsbeleid worden alle kwetsbare functies en kwetsbare processen in kaart gebracht en wordt op basis daarvan een passend screeningsbeleid opgesteld.

Bij het uitrollen van het integriteitsbeleid over de organisatie wordt steeds meer aansluiting gezocht bij de behoefte van een afdeling of team (afhankelijk van de aard van de werkzaamheden en het aantal kwetsbare functies/processen). Integriteit is ook daar maatwerk en geen eenheidsworst.

Tot slot heeft Zwijndrecht vier (geschoolde) vertrouwenspersonen voor de ambtelijke organisatie. Zij zijn een belangrijke voorwaarde voor medewerkers om veilig een melding te kunnen doen.

Systematiek voor weerstandsvermogen

In deze paragraaf geven we inzicht in de cijfermatige techniek en de concrete risico's zelf vanuit het risicomanagement. Allereerst gaan we in op de definitie van “weerstandsvermogen”. Wat is dat nu eigenlijk?

Weerstandsvermogen: is het vermogen van de gemeente om (incidentele) financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen volgt uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) en de risico’s waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

Onder een risico in relatie tot het weerstandsvermogen verstaan wij de kans dat een gebeurtenis zich voordoet die (de hoeveelheid beschikbare financiële middelen voor) het realiseren van doelstellingen in positief of negatief opzicht beïnvloedt.

Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen streven wij geen exacte nauwkeurigheid na. We werken met een zogenaamde bandbreedte met een minimaal benodigde omvang en een maximaal benodigde omvang.

In het weerstandsvermogen maken wij onderscheid tussen het weerstandsvermogen van de reguliere exploitatiebegroting en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Qua aard en risicoprofiel verschillen deze beide activiteiten namelijk wezenlijk van elkaar en is de benaderingswijze enigszins verschillend. De provincie beoordeelt, als toezichthouder, het weerstandsvermogen van de gemeente wel als één bedrag.

Geïnventariseerde risico's:

We hebben we onze risico's voor de exploitatie geactualiseerd en dit zijn op dit moment de belangrijkste risico's:

	Risico	Risicoprofiel (kans x effect)	Kwantificering vorige update (B2023)	Bedrag update JR2022	Kwantificering update JR2022	Kans	Impact	%	Aantal jaren
1	Mede-eigenaar ROM-D	Laag	€ 60.000	€ 300.000	€ 60.000	3	2	5%	4
2	Aansprakelijkheid publieke dienstverlening	Laag-gemiddeld	vervallen	vervallen	vervallen	2	4	5%	4
3	Fin. aansprakelijkheid Verbonden partijen	Hoog	€ 496.000	€ 620.000	€ 496.000	4	4	20%	4
4	Renterisico LOC	Laag	vervallen	vervallen	vervallen	1	2	5%	4
5	Borg- en garantstellingen excl. HVC	Laag	€ 380.000	€ 1.800.000	€ 360.000	1	3	5%	4
6	Garantstellingen HVC	Laag-gemiddeld	€ 482.500	€ 10.000.000	€ 500.000	1	5	5%	1
7	Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt	Hoog-gemiddeld	€ 624.000	€ 1.040.000	€ 624.000	4	4	15%	4
8	Borg- en garantstellingen woningcorporaties	Laag	€ 4.680.000	€ 93.600.000	€ 4.680.000	1	5	5%	1
9a	Kostenontwikkeling jeugd: intensivering sturing reguliere casussen	Hoog	€ 1.120.000	€ 14.000.000	€ 1.120.000	5	5	20%	4
9b	Kostenontwikkeling jeugd: intensivering sturing complexe casussen	Hoog	€ 540.000	€ 1.350.000	€ 540.000	5	5	20%	2
10	Corona	Gemiddeld	vervallen	vervallen	vervallen	3	3	10%	1
11	Herijking gemeentefonds	Hoog-gemiddeld	€ 418.500	€ 697.500	€ 418.500	4	5	15%	4
12	Martkontwikkeling inkoopprijzen	Hoog	€ 2.000.000	€ 10.000.000	€ 2.000.000	5	5	20%	1
13	Plotselinge verzakkingen	Gemiddeld	€ 320.000	€ 800.000	€ 320.000	3	3	10%	4
14	Krapte op de arbeidsmarkt	Gemiddeld	pm	pm	pm	3	3	10%	2
15	Informatiebeveiliging	Hoog-gemiddeld	nieuw	pm	pm	3	5	10%	1
	Totaal gekwantificeerde risico's		***€ 11.121.000***	***€ 134.207.500***	***€ 11.118.500***				

Geactualiseerde risico's in de hoogste risicoscore en nieuwe risico's

3 Financiële aansprakelijkheid Verbonden partijen

Dit risico betreft alle verbonden partijen (met uitzondering van jeugd) . De omvang wordt rekenkundig bepaald door het totaal van de gekwantificeerde risico's per gemeenschappelijke regeling af te zetten tegen het weerstandsvermogen van de gemeenschappelijke regeling. In het geval het weerstandsvermogen de gekwantificeerde risico's niet overtreft, nemen wij ons aandeel op voor het niet afgedekte gedeelte van de gekwantificeerde risico's. Bij de betreffende verbonden partijen zijn de gekwantificeerde risico's in totaal € 5.595.000 en het opgenomen weerstandsvermogen bij de gemeenschappelijke regelingen bedraagt € 2.570.000. In iedere regeling dragen wij bij volgens een bepaald percentage waardoor ons aandeel in het totaal van de risico's van alle gemeenschappelijke regelingen € 620.000 is.

7 Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt

Voor de toelichting op dit risico verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering. Op dit moment rekenen we in de meerjarenbegroting met 2% voor rente kortlopende geldleningen en 3% voor langlopende geldleningen. Gelet op de huidige economische ontwikkelingen en omstandigheden is de kans van een opwaartse druk op de rente aanwezig. Bij iedere 1% extra stijging boven die gehanteerde percentages betekent dit bij de huidige financieringsbehoefte een bedrag van circa € 70.000 extra aan rentelasten in 2023. Waarna dit bijna jaarlijks verdubbeld tot een bedrag circa € 550.000 in 2026 bij de huidige financieringsbehoefte. Over deze periode bedragen dan de totale extra rentelasten € 1.040.000.

9a/b Jeugd

De middelen die Zwijndrecht ontvangt in het gemeentefonds voor de uitvoering van de Jeugdwet (2015) zijn in principe taakstellend voor het uitvoeren van de taken van de Jeugdwet. Deze taken worden grotendeels uitgevoerd door de onder de Dienst Gezondheid en Jeugd vallende Service Organisatie Jeugd (SOJ). In de afgelopen jaren is gebleken dat het budget niet toereikend was om de

noodzakelijke hulp te verlenen. Hoewel er extra middelen voor 2023 zijn toegezegd, blijft de vraag of de kostenstijgingen binnen het budgettaire kaders kunnen worden uitgevoerd. Belangrijke opmerking hierbij is dat de solidariteit is losgelaten. Dit verhoogt het risico voor ons als deelnemende gemeente. Om het risico te beperken gaan we aanvullend sturen op zowel de reguliere casussen als de complexe casussen om meer grip te krijgen en de kostenontwikkeling te kunnen beperken.

11 Herijking gemeentefonds

De wijze van verdeelsystematiek van het gemeentefonds tussen gemeenten wordt verdeeld, is met ingang van 2023 aangepast. De systematiek moet een uitlegbare wijze zijn om de gemiddeld te maken kosten door gemeenten die vergelijkbare kenmerken te vergoeden. Geen enkele gemeente is gemiddeld, dus dit betekent per definitie dat sommige gemeenten méér krijgen en andere minder ten opzichte van de huidige verdeling.

Uit de verdeling met ingang van 2023 blijkt dat Zwijndrecht circa € 53 per inwoner nadelig is. Het voor- of nadeel wordt via een ingroeimodel tot en met 2025 voorlopig afgetopt op € 37,50 per inwoner. Dit nadeel is verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026. In 2025 wordt de aangepaste verdeelsystematiek geëvalueerd voor de periode vanaf 2026. Hierbij komen onder andere ook de al op voorhand gemaakte kanttekeningen van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) in naar voren die ze hebben gemaakt bij de invoering van deze herijking. De stap van € 37,50 naar € 53 is nog niet verwerkt in afwachting van die nadere evaluatie. Dit betekent dat mogelijk een risico van circa € 690.000 zich vanaf 2026 structureel kan manifesteren. Voorzichtigheidshalve nemen we een risico op, gelet op de gemaakte kanttekeningen van de ROB .

12 Marktontwikkeling inkoopprijzen

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek was de inflatie (Europees geharmoniseerde prijsindex) in 2022 ten opzichte van een jaar eerder gemiddeld 11,6 procent. Dat is deels te wijten aan het snelle economische herstel uit de coronacrisis, waardoor er voor tal van grondstoffen en ook personeel schaarste is ontstaan. Met name de prijsontwikkeling van energie door de Russische inval in Oekraïne droeg bij aan de hoge inflatie in 2022.

De hogere prijzen hebben negatieve gevolgen voor de meerjarenbegroting van de gemeente Zwijndrecht doordat de inkomsten uit het gemeentefonds minder hard stijgen dan de inflatie. De haalbaarheid en betaalbaarheid van het raadsprogramma komt daardoor onder druk te staan. In de bestuursrapportages 2022 is melding gemaakt van een aantal onvermijdelijke kostenstijgingen zoals van energie, onderhoud en de ontwikkelingen bij onze verbonden partijen.

Gezien de prijsstijgingen in de markt verwachten we ook in het jaar 2023 een druk op de exploitatiebudgetten en bij nieuwe aanbestedingen zullen de inschrijfprijzen van marktpartijen fors hoger liggen dan het budget. Ook de kosten van investeringen in de openbare ruimte (zoals infrastructuur, riolering en bouwkosten voor bedrijfsgebouwen en woningbouw via grondexploitaties) zijn fors toegenomen.

Voor hoog gekwalificeerde risico’s reserveren wij 20% in het weerstandsvermogen. Bij een risico met een maximale en incidentele schade van € 10 miljoen en een hoog risicoprofiel bedraagt de toevoeging aan het weerstandsvermogen dus 20% van € 10 miljoen maal 1 jaar = € 2.000.000.

Nieuwe risico's

15. Informatiebeveiliging
We werken als gemeente steeds meer digitaal en delen daarbij belangrijke gegevens. Het is daarom belangrijk dat we zorgvuldig met deze gegevens omgaan. Onze systemen moeten veilig zijn en weerstand kunnen bieden aan pogingen tot misbruik en aanvallen van binnen en buiten. Nadruk komt dan ook meer en meer te liggen op "cyberweerbaarheid". Op basis van een wettelijk basisnormenkader, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), wordt getoetst of we onze informatieveiligheid en privacy op orde hebben.

We streven naar het waarborgen van de betrouwbaarheid (beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid) van onze informatie en minimaliseren schade (operationele-, financiële-, juridische-, politieke-, en imagoschade) door het voorkomen van veiligheidsincidenten. Het gaat hierbij om risicobeheersing, niet om het uitsluiten van ieder risico. Dat is namelijk niet mogelijk, 100 % zekerheid bestaat niet. Er zijn voorbeelden van cyberaanvallen bij overheidsinstellingen. De kans is gemiddeld maar dit risico neemt toe. Wanneer zich dit voordoet is de impact groot, wat de noodzaak tot beheersmaatregelen noodzaakt. Planmatig worden verbeteringen doorgevoerd waarbij continue aan bewustwording wordt gewerkt en aan technische maatregelen om incidenten zoveel als mogelijk te voorkomen

Verloop weerstandsvermogen

Het verloop van het weerstandsvermogen voor de exploitatie en grondexploitaties ziet er als volgt uit:

Omschrijving reserve	Ultimo 2021	Mutaties				Ultimo 2022
		VERMEERDERINGEN		VERMINDERINGEN		
		Bestemming resultaat 2021	Overige vermeer-deringen	Onttrek-kingen	Verminderingen ter dekking van afschrijvingen	
Algemene reserves						
Algemene reserve	**28.441.949**	536.000	3.019.993	7.847.927	0	**24.150.015**
Weerstandsvermogen Grondbedrijf	**1.228.821**	0	308.000	125.377	0	**1.411.444**
Subtotaal	**29.670.771**	**536.000**	**3.327.993**	**7.973.304**	**0**	**25.561.459**

Algemene reserve
Uit de tabel blijkt dat de Algemene reserve is teruggelopen van 28 naar 24 miljoen. Dat komt door de onttrekkingen die gedaan zijn om (incidentele) kosten op te vangen, waaronder het aanvullende beleid voortkomend uit raadsprogramma krachtig Zwijndrecht 1.0.
We zien in deze jaarrekening echter ook een fors positief resultaat ontstaan van tegen de € 7 miljoen, waardoor deze geplande terugloop van de algemene reserve na bestemming weer grotendeels teniet gedaan zal worden. Kortom: een onveranderd beeld ten opzichte van de vorige jaarrekening.

Het weerstandsvermogen is fors, maar ook de risico's blijven groot. Er wordt aan de wind gezeild en daarbij hoort ook een ruim voldoende weerstandsvermogen.

Reserve grondbedrijf
In de paragraaf grondbeleid is een toelichting gegeven op de methodiek van voor de bepaling van het risicoprofiel van de grondexploitaties. We beschikken naar verwachting eind 2022 over een positief saldo van € 1,4 miljoen als Weerstandsvermogen grondbedrijf. Er is dus voldoende weerstandsvermogen om de risico's op te vangen bij de huidige inzichten en ontwikkelingen.

Financiële kengetallen
Op basis van voorschriften uit de BBV neemt iedere gemeente financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op. Het doel van de financiële kengetallen is het vergroten van inzicht in de financiële positie van de eigen gemeente, maar ook om deze (op termijn) te kunnen vergelijken met andere gemeenten. Vooralsnog hebben de kengetallen een signaleringswaarde. We relateren die voor zover mogelijk aan adviezen die door de VNG worden gehanteerd.

Overzicht financiële kengetallen

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Netto schuldquote	85,2%	104,9%	**90,5%**
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	81,8%	103,6%	**87,1%**
Solvabiliteitsratio	34,4%	29,6%	**30,6%**
Grondexploitatie	3,0%	2,0%	**1,2%**
Structurele exploitatieruimte	-0,7%	1,2%	**3,7%**
Belastingcapaciteit	117,4%	114,2%	**108,4%**

Algemene beschouwing
De financiële kengetallen van Zwijndrecht laten enerzijds zien dat we op het moment een voldoende gezonde financiële positie hebben en andere kant ook dat het beheersen en behouden van die positie onze aandacht nodig blijft hebben.

Ten opzichte van 2021 is de gemeentelijke schuld gegroeid. Dit zien we terug in de eerste drie indicatoren. Dat onze schuld toeneemt is logisch: we investeren fors in onze fysieke infrastructuur. Meest in het oog springende voorbeeld is het nieuwe gebouwde zwembad. Voor Zwijndrechtse begrippen is dat een omvangrijke investering geweest. In financiële termen geldt de vuistregel: als onze investeringen groter zijn dan onze afschrijvingen, dan neemt de gemeentelijke schuld toe.

Kijken we naar onze scores ten opzichte van onze *begroting* voor 2022, dan zien we ook een bekend beeld verschijnen: de schuldindicatoren zijn niet zo hard gestegen als begroot. Waarom? We hebben minder geïnvesteerd dan dat we ons hadden voorgenomen. Het te hoog ramen van investeringen is een punt dat u terug ziet komen in zowel onze bestuursrapportages als de kadernota en komende begroting. We willen zo scherp mogelijk ramen, om u het goede beeld te kunnen presenteren.

Daarnaast is er een technische reden waarom de schuldquote niet zo hard stijgt: onze begrotingsomvang is gedurende het jaar flink gegroeid door diverse extra en nieuwe regeling. Denk aan de nasleep corona of de opvang van Oekraïners en de energietoeslag. Als we de schuld delen door een hogere omzet, rolt daar een lager percentage uit. Hierdoor hebben we een *relatief* bescheiden groei van de schuldquote.

De grondexploitaties kennen nog een beperkte balansomvang maar zijn wel groeiende. Voor nu is het risicoprofiel op basis van de indicatoren draagbaar.

Ook vermeldenswaard is het feit dat Zwijndrecht in 2022 dichter naar het landelijk gemiddelde is toebewogen voor wat betreft belastingcapaciteit. Dit is prettig voor de inwoners (relatief minder hoge lasten) en puur financieel betekent het dat de gemeente bij financiële nood meer ruimte heeft om aan de belastingknop te draaien.

Dat laatste willen we echter voorkomen. Dat is dan ook de reden dat de gemeente vol inzet om gebruik te maken van de positieve jaarresultaten die de gemeente behaald. In 2022 is een positiever dan gemiddeld jaarresultaat bereikt. Dit resultaat is bereikt door onderuitputtingen: we hebben minder uitgegeven dan we ons hadden voorgenomen. Dit is een jaarlijks terugkerend fenomeen. Zo hebben we de af gelopen 6 jaar gemiddeld 3 miljoen aan jaarlijkse budgetoverheveling toegepast.

Tenslotte is ons structureel resultaat in 2022 flink positief. Dit komt niet alleen door eerder genoemde onderuitputtingen, maar ook door een relatief groot aantal incidentele lasten. Hierbij valt te denken aan de aankoop en afwaardering van de watertoren maar ook het afwaarderen van (andere) gronden en gebouwen.

Conclusie

Alhoewel de indicatoren dit jaar 'op groen' staan, is het van belang te onthouden dat de wereld snel verandert. We zien naar de toekomst toe nog steeds kansen en bedreigingen voor onze financiele positie. Aan de ene kant streven we naar investeren in de stad, naar meer (draag)kracht in de de Zwijndrechtse samenleving aan de andere kant staat de financiering onder druk. Onze grootste financier, het rijk, heeft nog geen duidelijk meerjarenplaatje geschetst. Ook zien we de financiering voor specifieke zaken in het sociaal domein (bijstand en jeugd) nog steeds/wederom achterblijven bij de kosten. Deze ontwikkelingen leveren voor de komende jaren een blijvende uitdaging op om financieel in balans te blijven.

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit deze quote zelf, maar hangt af van andere factoren. Factoren zoals het voorzieningenniveau in Zwijndrecht en welk aandeel rentelasten in de exploitatie we acceptabel vinden.

Deze is uitgekomen op 91% ten opzichte van 85% vorig jaar. Hoe lager, hoe beter de schuldpositie.

Signaalwaarden van de VNG: onder de 100% is voldoende, 100-130% vraagt aandacht en boven de 130% is een signaal om na te denken voer schuldreductie.

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Een hoge schuld kan worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Deze correctie vindt plaats door de netto schuld te verminderen met verstrekte leningen aan de woningcorporaties en overige verstrekte leningen. Deze correctie heeft een beperkte invloed op de ontwikkeling van de schuldquote van enkele procentpunten. Hierdoor zijn de hiervoor beschreven ontwikkelingen bij de netto schuldquote hierboven dezelfde als bij dit kengetal.

In 2021 is deze uitgekomen op 87% ten opzichte van 82% vorig jaar. Hoe lager, hoe beter de schuldpositie.

Signaalwaarden van de VNG: onder de 100% is voldoende, 100-130% vraagt aandacht en boven de 130% is een signaal om na te denken voer schuldreductie.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als een percentage van het totale vermogen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen, hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn.

Deze is uitgekomen op 31% waardoor deze iets is gedaald ten opzichte van vorig jaar. Hoe hoger, hoe beter de schuldpositie.
De VNG hanteert als advies een minimumomvang van 20%.

Grondexploitatie
Deze is uitgekomen op 1% ten opzichte van 3% vorig jaar. Hoe lager, hoe minder risico.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden in exploitatie zich verhoudt tot de geraamde baten. De boekwaarde van de gronden is van belang, omdat de waarde moet worden terugverdiend uit de grondverkopen. Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt.

De VNG geeft als advies dat een omvang van dit kengetal boven de 10% als kwetsbaar gezien kan worden. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is ook van invloed op de netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio, omdat de bouwgronden zijn gefinancierd met vreemd vermogen. Met een uitkomst van maximaal 5% is het risico op dit punt te overzien.

Ten opzichte van de begroting 2021 is de quote iets hoger omdat de boekwaarde van de gronden hoger is dan ten tijde van het opstellen van de begroting was gedacht. Een toelichting op deze toename is te vinden in de paragraaf Grondbeleid.

Structurele exploitatieruimte
Deze is uitgekomen op 3,7 % ten opzichte van vorig jaar -1%.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten (excl. reserves) en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten (excl. reserves) en uit te drukken in een percentage. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit
Deze is uitgekomen op 108,4% ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten (bestaande uit de afvalstoffen- en rioolheffing van een meerpersoonshuishouden en de OZB met een gemiddelde WOZ-waarde) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar en uit te drukken in een percentage. We hanteren hiervoor de cijfers van het COELO over 2022.

Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Met 108,4% zitten wij boven het landelijk gemiddelde.

3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding
Kapitaalgoederen zijn de spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar burgers levert te produceren. Kapitaalgoederen zijn grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan zoals gemeentelijk vastgoed en andere gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte (bron: VNG).
De openbare ruimte is het infrastructurele netwerk van wegen, straten, pleinen, parken, plantsoenen, waterpartijen en alle daarbij behorende voorzieningen, zoals openbare verlichting, speelplekken, civiele kunstwerken (bruggen), riolering en dergelijke. De openbare ruimte is de ruimte waarin de bewoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente zich verplaatsen, verblijven, recreëren, sporten en elkaar ontmoeten. Bovenal draagt de inrichting en het beheer van de openbare ruimte – samen met de functionaliteit en uitstraling van de gebouwen – bij aan de identiteit van de gemeente Zwijndrecht.

Al deze kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk een bijdrage leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangebracht of vervaardigd. Dit vergt een duurzaam en goed onderhoudsbeheer op basis van beleidskaders.

Actueel beleidskader
De beleidskaders zijn verwoord in de vastgestelde structuur- en beheerplannen. Het beschreven beleidskader is voor het grootste deel actueel en toereikend om aan het fysieke beheer en onderhoud van de openbare ruimte richting te geven. Via onderstaand beleidskader zetten we de beschikbare middelen in om de verschillende doelstellingen hierbij te realiseren.

- Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2022-2025; vastgesteld op 25 januari 2022.
- Beheerplan buitensportaccommodaties 2022-2025; vastgesteld op 25 januari 2022.
- Beheerplan gemeentelijk vastgoed 2022-2025; vastgesteld op 21 december 2021.
- Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan 2022-2025; vastgesteld op 14 december 2021.
- Vastgoedstrategie 2021-2030; vastgesteld op 23 november 2021
- Bomenbeleidsplan 2021-2030; vastgesteld op 28 september 2021
- Programma Duurzaamheid 2021-2023; vastgesteld op 29 juni 2021.
- Omgevingsvisie Zwijndrecht; vastgesteld 8 december 2020.
- Integraal groenbeleid Zwijndrecht; vastgesteld 15 oktober 2019.
- Beheerplan begraafplaatsen Zwijndrecht 2019-2022; vastgesteld in 2018.
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022; vastgesteld in 2017.
- Speelruimteplan 2017-2026 gemeente Zwijndrecht; vastgesteld in 2017.

Integraal beheer openbare ruimte
De openbare ruimte is in beweging. Het (planmatig) beheer en onderhoud van kapitaalgoederen is een belangrijke basis. Daarnaast zien we dat de samenleving de openbare ruimte intensiever gebruikt en daardoor andere verwachtingen heeft als het gaat om de inrichting en de kwaliteit van de openbare ruimte, maar ook over de manier waarop wij de openbare ruimte onderhouden. De openbare ruimte is namelijk gevoelsmatig steeds meer ‘eigendom’ geworden van iedereen. Daarnaast zien we dat de openbare ruimte letterlijk hetgeen is wat ons verbindt. Door deze verbindingsfunctie is de openbare ruimte ook uitermate geschikt als instrument om sociale doelstellingen te realiseren (zie het Integraal groenbeleid Zwijndrecht voor meer informatie hierover). De integrale werkwijze is in Zwijndrecht de afgelopen jaren als gevolg hiervan verder doorontwikkeld en is inmiddels gebaseerd op drie pijlers:

1. Het benutten van de openbare ruimte als instrument voor het realiseren van sociale doelstellingen.
2. Het realiseren van een leefbare en aantrekkelijke omgeving waar inwoners tevreden mee zijn.
3. Het uitvoeren van efficiënt planmatig onderhoud.

Beeldkwaliteiten
Sinds het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) van 2014 is aan de hand van een aantal scenario's gekozen voor gedifferentieerd beheer. Dit betekent in de praktijk dat de openbare ruimte onderhouden wordt op basisniveau. Uitgangspunt daarbij is dat er niet wordt getornd aan veiligheid en geen kapitaalvernietiging optreedt. Dit uit zich bijvoorbeeld in de keuze dat we geen concessies doen bij het onderhoud aan asfalt, bomen, bruggen, openbare verlichting en elementenverharding op trottoirs en fietspaden. Dit komt er in de praktijk op neer dat nagenoeg al het groen op basisniveau onderhouden wordt. Uitzondering hierop zijn de gemeentelijke begraafplaatsen waarvan de buitenruimte op plusniveau wordt onderhouden en de buitenruimte van het nieuwe zwembad die ook op plusniveau onderhouden gaat worden.

Gemeentelijk vastgoed
Voor wat betreft het gemeentelijk vastgoed is het volgende beleidsuitgangspunt van toepassing:
"Het vastgoed wordt op een efficiënte, effectieve en transparante wijze ingezet ten behoeve van het verwezenlijken van maatschappelijke en organisatorische (beleids)doelstellingen; hierbij wordt gestreefd naar een optimale balans tussen het maatschappelijke en het financiële rendement."
Vanuit beheerperspectief zijn hierin vier onderhoudscategorieën te onderscheiden. Variërend van proactief onderhoud (A) naar risico gestuurd onderhoud (B en C) en uiteindelijk de categorie panden die vanwege bijvoorbeeld een herbestemming alleen schoon, heel en veilig worden onderhouden (D). Daar waar zich mogelijkheden voordoen worden maatregelen genomen op het gebied van energetische verbetering of waar een reductie is te behalen in de CO_2-uitstoot. Deze maatregelen worden zoveel mogelijk gecombineerd met reeds geplande onderhoudswerkzaamheden. Ook voor de komende jaren liggen er nog kansen om het gemeentelijk vastgoed verder te verduurzamen.
In 2021 is de vastgoedstrategie vastgesteld waarin een kader wordt gesteld hoe de gemeentelijke vastgoedportefeuille eruit zou moeten zien. Het vastgoed is een middel om maatschappelijke beleidsdoelstellingen te verwezenlijken, zoals het huisvesten van sport-, cultuur-, recreatie-, welzijns- en onderwijsactiviteiten. Van belang is om na te gaan of (en hoe) de portefeuille nog aansluit bij die doelstellingen en activiteiten. In een verder uit te werken uitvoeringsplan zal voor de kernportefeuille duidelijk worden wat er met het vastgoed moet gebeuren en welke maatregelen nodig zijn. Voor het vastgoed buiten de kernportefeuille moeten nadere keuzes worden gemaakt of het behouden moet blijven of mogelijk afgestoten kan worden.

Uitvoering 2022
In deze alinea wordt per kapitaalgoed beschreven wat er in 2022 is uitgevoerd. Hierbij wordt ook een vergelijking gemaakt met de in de begroting 2022 genoemde projecten/werken. De totale lijst van lopende reconstructie- en vervangingsprojecten is terug te vinden in het hoofdstuk Investeringsprogramma van het jaarverslag 2022.

In 2022 zijn op de te onderscheiden beheerdisciplines de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

Beheerdiscipline	Activiteit	Uitgevoerd?
Riolering	Diverse onderhoudsreparaties op verschillende locaties in de gemeente, bijvoorbeeld in het riool aan het Maaspad.	Ja
	Ook hebben we diverse rioolstrengen (een rioolleiding tussen twee rioolputten) gereinigd en geïnspecteerd (in o.a. Walburg) om een goed functioneel rioolstelsel te kunnen waarborgen.	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	Alle rioleringsprojecten zijn opgenomen in het hoofdstuk Investeringsprogramma van de jaarrekening 2022.	Zie het hoofdstuk Investeringsprogramma
Gemalen	Verdere implementatie van het nieuwe beheersysteem (SAM).	Ja
	Andere onderhoudswerkzaamheden zoals het vervangen van filters maar ook schilderen van kozijnen en onderhoud aan de brandbeveiliging.	Ja
Baggeren singels	In 2022 zijn de secundaire watergangen de Devel, Molenvliet en de overige delen van Nederhoven gebaggerd.	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.
Havens/Natte kunstwerken	De keermuren aan de Buizerdstraat, Fazantplein, Leeuwerikplein, Hoofdland, Mechelsestraat/Parijseplein en de Europaweg) zijn omgebouwd tot uitstroombakken.	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.
	Het baggeren van de Oostkeetshaven en het Balkengat is uitgevoerd.	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
Vastgoed	De vloeren in de kantines, gangen en kleedkamers in de Develsteinhal zijn vervangen.	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	We renoveren (schoonmaken, voegen, steenherstel) wijkgebouw 't Klankbord en isoleren hier de gevels.	Ja
	In het gebouw van de volkstuinverenigingen renoveren we de sanitaire ruimtes en keuken.	Ja
	Tot slot liep een aanbesteding voor het bedrijfsafval.	Ja
Begraafplaatsen	Het ruimen en herinrichten van graven op de begraafplaats aan de Jeroen Boschlaan.	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.
	Op de begraafplaats in Heerjansdam is een nieuwe urnenmuur aangelegd.	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	Vervangen parkgroen op de gemeentelijke begraafplaatsen Jeroen Boschlaan, Munnikensteeg en Heerjansdam	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
Sportcomplexen	Aanleg kunstgrasvelden Bakestein	Ja
	Aanleg veldverlichting (LED) diverse sportcomplexen	Ja
	Aanbesteding van schoonmaakwerkzaamheden van binnensportaccommodaties.	Ja
	De overige grootschalige vervangingen zijn opgenomen in het hoofdstuk Investeringsprogramma van de jaarrekening 2022.	Zie het hoofdstuk Investeringsprogramma
Groen	Kwaliteitsverbetering groen op meerdere plekken in Zwijndrecht, zoals het IP project HOA en de Schildersbuurt. (integrale aanpak in combinatie met wegbeheer). Deze groenrenovaties hebben plaatsgevonden op locaties genoemd onder elementenverharding, maar ook op o.a. rotonde Pieter Zeemanstraat, Groene Kruispad, Veldslahof en Anjerstraat.	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.

	We brengen potentiële locaties in kaart waar we bomen kunnen compenseren die gekapt zijn en planten nieuwe bomen aan op deze locaties.	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.
	Verder zijn de mogelijkheden voor ecologisch beheer van het maaiareaal in kaart gebracht.	Ja
Elementenverharding	Plekken waar de bestrating in 2022 volledig is vernieuwd zijn: Gravenhof, Laan van Nederhoven (voetpaden en parkeerstroken), Rupelmonde, Lunenhof, Rijnestein, Singraven, Pruylenborg, De Were (1e fase), Luiksesingel en De Lus.	Ja
	De verhardingsprojecten in combinatie met riolering, groen en openbare verlichting zijn opgenomen in het hoofdstuk Investeringsprogramma van de jaarrekening 2022.	Zie het hoofdstuk Investeringsprogramma
Asfalt	Op verschillende locaties is groot asfaltonderhoud uitgevoerd, voorbeelden hiervan zijn: de (gedeeltelijke) deklaag van de rijbaan op de Middellijn, Nessenweg en Volkerak. Op het Bouquet en het Maaspad vervangen we deels de (deklaag van de) voetpadconstructie. Op de Gerrit Kogelerstraat en de Beneluxlaan vervangen we de deklaag van het fietspad.	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.
Beschoeiing	De beschoeiing van de watergangen langs de oevers rondom de Abdij, Ballade, Sonate en Serenade, Symfonie en de Prins Mauritsstraat zijn vervangen, gerepareerd en hersteld.	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.
Bruggen, viaducten en tunnels	In 2022 heeft groot en klein onderhoud plaatsgevonden waaronder aan het viaduct Burgemeester van 't Hoffweg, de oude toegangsbrug van Huize Meerdervoort en de brug in het Willem van Oranjeparkje.	Ja
	Vervangen houten brug Maaspad nabij de watertoren en vervangen houten brug over de Oostkeetshaven.	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
Openbare verlichting	De openbare verlichting is onder andere vervangen aan de Burgemeester Doumaweg, Abraham Kuypersingel e.o., Kilweg, Beneluxlaan, Marchantstraat e.o., Willem Ruysplein en de Maasboulevard.	Ja
Kabels en Leidingen	Reguliere coördinatie van onderhoudswerkzaamheden nutsbedrijven en het treffen van voorbereidingen op de komst van glasvezel.	Ja
Speelvoorzieningen	We hebben de speelplekken vervangen in HOA fase 3A en nabij de Kapitein Dekkerflat, Primulastraat, Gentsestraat, Harseveld, Prinsessenpark en Stenenkamer.	Deels* Zie toelichting onder deze tabel.
	Aan de Gerrit van der Veenstraat en aan de Van Weerden Poelmanstraat werden natuurlijke speelplekken gerealiseerd.	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.
	In Heerjansdam zal de skatevoorziening worden vernieuwd.	Nee* Zie toelichting onder deze tabel.

Toelichting
Hieronder worden enkele activiteiten toegelicht die succesvol zijn uitgevoerd in 2022. Tevens worden alle activiteiten toegelicht die niet of deels zijn uitgevoerd in 2022.

Enkele activiteiten toegelicht die succesvol zijn uitgevoerd in 2022

Sportcomplexen
In juni 2022 is het kunstgrasveld bij vv Heerjansdam officieel in gebruik genomen. Hiermee is een lang gekoesterde wens om een kunstgrasveld te realiseren op sportcomplex Molenwei in vervulling gegaan. Op sportcomplex Bakestein zijn drie kunstgrasvelden aangelegd, waarvan één de vervanging van een bestaand veld betrof. Ook bij VVGZ is een kunstgrasveld vernieuwd. Verder is op verschillende plekken de verlichting bij buitensportaccommodaties verduurzaamd.

Speelplekken
Begin 2022 is de skatebaan Molenvlietpark aan de Klarinetsingel opgeleverd. Deze nieuwe skatebaan is samen met jongeren tot stand gekomen en biedt volop uitdaging voor jongeren om te skaten en te steppen. Daarnaast zijn in het kader van het project Heer Oudelands Ambacht (fase 3) drie speelplekken opgeleverd en is de openbare speelplek naast de Julianaschool in gebruik genomen.

Kabels en leidingen
In 2022 zijn voorbereidingen getroffen voor de komst van glasvezel. Met DELTA Fiber is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarin is opgenomen dat zij de gehele gemeente inclusief de kern Heerjansdam, het buitengebied en de bedrijventerreinen voorziet van glasvezel. Begin 2023 zijn de werkzaamheden gestart.

Openbare verlichting
Ook in 2022 zijn opnieuw diverse straten voorzien van nieuwe duurzame ledverlichting. Dit is onder andere gebeurd in Burgemeester Doumaweg, Abraham Kuypersingel e.o., Kilweg, Beneluxlaan, Marchantstraat e.o., Willem Ruysplein en de Maasboulevard.

Alle activiteiten toegelicht die niet of deels zijn uitgevoerd in 2022

Riolering
De inspectie en reiniging van diverse rioolstrengen is niet uitgevoerd omdat na een aanbesteding bleek dat de aannemer een te volle orderportefeuille had. Deze werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd.

Baggeren singels
De Molenvliet is gebaggerd en voor de Devel en de overige delen van Nederhoven is nader onderzoek nodig. Er is onvrede over het onderhoud aan de Devel. Wij gaan het waterschap vragen dit werk naar voren te halen in hun planning. In 2023 wordt gezamenlijk met het waterschap een waterbodemonderzoek uitgevoerd. In dit onderzoek wordt de kwaliteit van de bagger bepaald. De kwaliteit is bepalend voor de kosten. Aan de hand van dit onderzoek wordt een planning opgezet.

Havens/Natte kunstwerken
De keermuur aan de Hoofdland is omgebouwd tot uitstroombak. De ombouw van de andere locaties is als gevolg van beperkt beschikbare personele capaciteit doorgeschoven naar 2023.

De Oostkeetshaven en het Balkengat worden na aanbesteding van de werkzaamheden begin 2023 gebaggerd.

Vastgoed
In verband met de mogelijke tijdelijke opvang van vluchtelingen afgelopen jaarin de Develsteinhal is de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden uitgesteld. De uitvoering staat nu gepland voor 2023.

Begraafplaatsen
In 2022 is gefocust op het ruimen van graven. We hebben keuzes moeten maken waardoor de aanleg van een nieuwe urnenmuur op de begraafplaats Heerjansdam en het vervangen van parkgroen op de begraafplaatsen aan de Jeroen Boschlaan en de Munnikensteeg uitgesteld zijn tot 2023.

Groen
Er is gemeentebreed geïnventariseerd waar ruimte is voor extra bomen maar er is nog geen start gemaakt met de aanplant van nieuwe bomen op deze locaties. Verder worden de groenrenovaties aan het Groene Kruispad en de Veldslahof begin 2023 uitgevoerd.

Asfalt
Alleen de werkzaamheden aan het Maaspad zijn in 2022 niet uitgevoerd. Deze worden afgestemd op de vervanging van de bruggen aan het Maaspad in 2023.

Beschoeiing
De beschoeiing aan de Abdij, Ballade, Sonate, Serenade en Symfonie is vervangen. De beschoeiing aan Prins Mauritsstraat wordt meegenomen in het project Julianadorp.

Bruggen, viaducten en tunnels
De vervanging van de houten bruggen over het Maaspad stonden gepland voor 2022 maar is doorgeschoven naar 2023 omwille van capaciteitsproblemen.

Speelvoorzieningen
De speelplekken aan de Kapitein Dekkerflat en Primulastraat worden in 2023 meegenomen in het project HOA fase 3. Ook de speelplek aan de Van Weerden Poelmanstraat volgt in 2023 als onderdeel van het project Vliegeniersbuurt.

De skatevoorziening in Heerjansdam is in 2022 niet vernieuwd, omdat we tijdig signalen ontvingen dat de skatevoorziening niet uitdagend genoeg zou zijn. Daarom is het ontwerp aangepast en de aanbesteding uitgesteld. Realisatie vindt plaats in 2023.

4. Paragraaf Financiering

Inleiding
In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de gemeentelijke financieringsfunctie. De gemeentelijke financieringsfunctie wordt ook wel met de term 'treasury' aangeduid. Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het lokaal vastgestelde Financieringsstatuut. In de Wet fido staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht financieringsstatuut alsmede een financieringsparagraaf in begroting en rekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, en liquiditeitsrisico's. Wij benadrukken dat de doelstelling van onze treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat we een prudent beleid voeren binnen de kaders die de Wet fido stelt. Op 9 december 2014 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde Financieringsstatuut vastgesteld, dat per 1 januari 2015 in werking is getreden.

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten.

De gemeente Zwijndrecht heeft de advisering over en de uitvoering van haar treasurybeleid in mandaat opgedragen aan het servicegemeente Dordrecht (SGD). De beslissingsbevoegdheden liggen voor het overgrote deel nog wel bij de gemeente.

Externe ontwikkelingen
Economische ontwikkelingen
De inflatie is in 2022 verder gestegen. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft daarom meerdere renteverhogingen doorgevoerd die doorwerken in de marktrentetarieven. Tevens heeft de centrale bank het opkoopprogramma van staatsleningen gedurende 2022 gestaakt. Het stoppen van dit programma heeft een opwaarts effect op met name de lange rente. Ook de verwachte inflatie op de lange termijn spelen een belangrijke rol. De 10-jaarsrente bedroeg begin januari 2022 ongeveer 0,30%. Eind december 2022 was dit tarief gestegen naar 3,20%.

De 3-maands Euribor begon het jaar met een rentetarief van -0,57%. Gedurende het jaar is dit rentetarief gestegen naar 2,18% eind december. Deze stijging is in lijn met de renteverhogingen die de ECB heeft doorgevoerd. In 2023 zijn er inmiddels al renteverhogingen doorgevoerd en aangekondigd, dus de verwachting is dat de 3-maands Euribor[1] nog verder zal stijgen.

[1] Euribor: vergelijkingstarief voor de geldmarkt op basis van de 20 grootste banken in de Europa.

Onder de huidige marktomstandigheden blijft het (algemene) uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen:

- de kasgeldlimiet zoveel mogelijk optimaal benutten en kort financieren. Hierbij de ontwikkeling van de rente nauwlettend in de gaten houden, zodat bij stijgende rente tijdig geanticipeerd kan worden en korte financiering omgezet kan worden in lange financiering;
- bij inzicht in het aangaan van een langlopende financiering gebruik maken van uitgestelde storting en looptijden van circa 20 jaar. Hierbij aan de voorzichtige kant (75% van de financieringsbehoefte en een kwartaal later) opereren, zodat overfinanciering zoveel mogelijk wordt voorkomen;
- bij een voorzichtige raming van de langlopende financiering, moeten we (om binnen de normen van de kasgeldlimiet te blijven) hooguit voor korte looptijden (circa 1,5 jaar) extra lenen.

De ontwikkeling van de rente gedurende 2022 kan als volgt worden weergegeven:

Figuur 1 - Verloop rentetarieven 2022

Bedacht moet worden dat, indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen, er opslagen gelden bovenop het IRS-tarief[2] zoals hierboven weergegeven. Voor een 10-jaars lening bedroeg dit eind 2022 circa 0,1%.

Interne rente

Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteren we een omslagrente van 1,5%. De notitie rente schrijft voor dat indien de werkelijke rentelasten in Euro's die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten in Euro's die op basis van de voorgecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

In onderstaand renteschema zetten we de werkelijke rentelasten uiteen, die gezamenlijk het renteresultaat bepalen. Daarnaast bepalen we of de eerdergenoemde afwijking niet groter is dan 25%. Hieruit blijkt dat de afwijking minimaal is.

[2] IRS-tarief: marktrentetarieven met looptijden vanaf 1 tot 50 jaar.

		2022			
a1.	De externe rentelasten over de lange financiering			€	3.180
a2.	De externe rentelasten over de korte financiering			€	2
b.	De externe rentebaten		-/-	€	110
	Saldo rentelasten en rentebaten			*€*	*3.072*
c1.	De rente die aan de grondexploitatie **moet** worden doorberekend	-/- € 209			
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/- € -			
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	+/+ € -			
			-/-	€	209
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			*€*	*2.863*
d1.	Rente over eigen vermogen			€	-
d2.	Rente over voorzieningen			€	156
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			*€*	*3.019*
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			€	3.105
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**-/-**	**€**	**-86**
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			€	3.019
	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			€	3.105
	Verschil (absoluut)			**€**	**86**
	Verschil (procentueel)				**2,8%**

Tabel 1 – Renteschema 2022 (bedragen x € 1.000)

Uitzettingen
De gemeente bezit een portefeuille aan uitzettingen. In de Wet fido worden onder uitzettingen verstrekte geldleningen en beleggingen verstaan. De gemeente heeft geen beleggingen. Een specificatie van de lopende uitzettingen is verderop in deze paragraaf onder Kredietrisico's opgenomen.

Financiering
De totale langlopende schuld van de gemeente Zwijndrecht bedroeg per 31 december 2022 € 136,5 miljoen (21 leningen). Dit is een toename van € 16,7 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningenportefeuille per 31 december 2022 bedraagt 2,53% tegenover 2,63% per ultimo 2021. De daling wordt veroorzaakt door het aantrekken van 2 leningen met een rentepercentage lager dan het gemiddelde per ultimo 2021 en reguliere aflossingen op oudere leningen met hogere rentepercentages.

Risicobeheer
De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente per jaar maximaal met kort geld mag financieren. Volgens de Wet fido bedraagt deze limiet 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten na bestemming, dus inclusief de stortingen in reserves (bij aanvang van het begrotingsjaar). Gezien de omvang van de begroting 2022 (€ 158,6 miljoen) betekende dit dat de gemeente Zwijndrecht haar financiële huishouding voor maximaal circa € 13,5 miljoen met kort geld mocht financieren. Conform voorschrift uit de Wet fido is in onderstaande tabel de spiegeling weergegeven van de gemeentelijke kortlopende middelen ten opzichte van de kasgeldlimiet gedurende 2022 (bedragen x € 1.000):

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)	€ 10.680	€ 16.019	€ 11.371	€ 5.324
Kasgeldlimiet	€ 13.483	€ 13.483	€ 13.483	€ 13.483
Overschrijding kasgeldlimiet	-	**€ 2.536**	-	-
Ruimte onder de kasgeldlimiet	**€ 2.803**	-	**€ 2.112**	**€ 8.159**

Tabel 2 - Verloop kasgeldlimiet 2022 (bedragen x € 1.000)

In 2022 is de kasgeldlimiet alleen in het tweede kwartaal overschreden. De wet fido staat toe dat in maximaal drie opeenvolgende kwartalen de limiet wordt overschreden. Er is dus binnen die kaders geopereerd.

Ter regulering van het gemeentelijke banksaldo er gedurende het jaar kasgeldleningen opgenomen met een looptijd van gemiddeld 25 dagen. Deze leningen waren gemiddeld € 13 miljoen tegen een rente van gemiddeld 0,30%.

Renterisiconorm
De renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm niet meer dan 20% zijn van het begrotingstotaal aan lasten na bestemming, dus inclusief de stortingen in reserves (bij aanvang van het begrotingsjaar). De renterisiconorm van de gemeente Zwijndrecht in 2022 bedroeg € 31,7 miljoen.

De toetsing aan de renterisiconorm luidt daarmee als volgt (bedragen x € 1.000):

	2022
Bedrag renteherzieningen	€ -
Bedrag aflossingen	€ 3.343
Totaal renterisico	*€ 3.343*
Renterisiconorm (€ 158,6 miljoen x 20%)	€ 31.722
Ruimte onder de norm	**€ 28.379**

Tabel 3 -Toetsing renterisiconorm 2022 (bedragen x € 1.000)

Uit deze berekening komt naar voren dat de gemeente Zwijndrecht met haar langlopende financieringsportefeuille in 2022 binnen de renterisiconorm heeft geopereerd.

Kredietrisico's
Wij lopen kredietrisico (risico van niet-terugbetaling) op uitzettingen (onder andere verstrekte geldleningen) en leningen waarop wij een borgstelling hebben afgegeven.

	ultimo 2021	ultimo 2022
Uitzettingen	€ 5.031	€ 5.634
Borgstellingen - direct	€ 11.728	€ 11.854
Borgstellingen - indirect	€ 93.582	€ 87.182
Totaal	**€ 110.341**	**€ 104.670**

Tabel 4 - Overzicht kredietrisico's 2021 (bedragen x € 1.000)

- Uitzettingen
Het in bovenstaande tabel weergegeven bedrag aan uitzettingen per 31 december 2022 van € 5.634.000 kan als volgt worden gespecificeerd:

- Leningen aan woningcorporaties: € 2.375.000
- Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (fondsdeelname + startersleningen): € 2.351.000
- Lening Stichting Oefening & Ontspanning: € 908.000

- Borgstellingen
Het bedrag aan directe borgstellingen bedroeg per eind 2022 circa € 11,9 miljoen. De belangrijkste directe borgstellingen worden gevormd door:

- HVC Alkmaar (1,63%-belang; 'getrapt' via GR Gevudo) € 10 miljoen
- diverse woningcorporaties € 1,9 miljoen (3 leningen)

Per 31 december 2022 stond de gemeente voor in totaal € 99 miljoen garant. Hiervan had € 87,2 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Gezien de rond dat fonds gebouwde zekerheidsstructuur is hieraan een relatief laag risico verbonden.

Voor de specificatie van de borgstellingen verwijzen wij naar de Staat van borg- en garantstellingen elders in deze jaarstukken.

Schatkistbankieren
Bij het verplicht schatkistbankieren mag de gemeente een bedrag van 2% van het begrotingstotaal aan lasten na bestemming, dus inclusief de stortingen in reserves (bij aanvang van het begrotingsjaar) buiten de Schatkist houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. In onderstaande tabel staat per kwartaal aangegeven wat het gemiddelde positieve banksaldo was. Hieruit blijkt dat in 2022 binnen het drempelbedrag van € 3,2 miljoen is geopereerd.

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Drempelbedrag schatkistbankieren	€ 3.173	€ 3.173	€ 3.173	€ 3.173
Gemiddeld positieve banksaldi	€ 0	€ 0	€ 222	€ 675
Ruimte onder het drempelbedrag	**€ 3.173**	**€ 3.173**	**€ 2.951**	**€ 2.498**

Tabel 5 - Overzicht schatkistbankieren 2022 (bedragen x € 1.000)

Begin 2022 ontvingen we nog rente op negatieve banksaldo's. Door de stijgende rente is er inmiddels weer sprake van rentevergoeding op positieve banksaldo's en de schatkistrekening en is er rente verschuldigd op negatieve banksaldo's.

Relatiebeheer
De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is onze huisbankier. Naast de BNG houdt de gemeente een rekening aan bij de Rabobank.

Administratieve Organisatie
Op grond van het gemeentelijke Financieringsstatuut beschikt Zwijndrecht over een Treasury Comité waaraan ook de portefeuillehouder Financiën deelneemt. In dit overleg kunnen alle aspecten die samenhangen met de uitvoering van de financieringsfunctie aan de orde komen. Het Treasury Comité is in 2022 driemaal bijeengeweest.

5. Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding
Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen de organisatie, die gericht zijn op een zo goed mogelijke dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners en het garanderen van een zorgvuldige besluitvorming. Daartoe beschrijven wij in deze paragraaf relevante cijfers en de activiteiten op het gebied van organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering. Deze activiteiten staan in het licht van verschillende trends en ontwikkelingen in maatschappelijke zin, nieuwe technologieën en financiële opgaven.

Ontwikkelorganisatie
Onze organisatie is volop in beweging om klaar te staan voor wat er nodig is in de samenleving en om onze organisatie voortdurend te verbeteren. We werken sinds de vorige raadsperiode 'opgavegericht'. De opgaven uit het raadsprogramma grijpen in elkaar en zijn niet op te pakken vanuit één afdeling of zelfs vanuit alleen de gemeentelijke organisatie. Door 'opgavegericht' te werken kijken we steeds per opgave welke waarde we als gemeente kunnen toevoegen aan werkelijke oplossingen en welke andere partijen kunnen bijdragen vanuit hun eigen kwaliteiten. Het betekent dat wat we doen en hoe we ons inrichten afhangt van de opgave en de omgeving waarin die opgave speelt. Voor alle opgaven geldt dat er wordt gewerkt met een bestuurlijk opdrachtgever uit het college, een ambtelijk opdrachtgever (uit het management team van de gemeente) en een ambtelijk opdrachtnemer (uit de organisatie) die samen verantwoordelijk zijn voor het behalen van de doelstellingen. De bestuurlijk opdrachtgever ziet toe op het behalen van de collegedoelen in relatie tot de opgave en legt hierover verantwoording af aan de raad. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het afwegen van belangen en het bewaken van de opgaven uit het raadsprogramma, als onderdeel van de planning- en control cyclus van de gemeente. De gemeenteraad heeft hierin een controlerende en kader stellende rol.

Gezamenlijke opgaven
Een 'krachtig Zwijndrecht' is een Zwijndrecht waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en gemeenten in vertrouwen met elkaar werken aan maatschappelijke opgaven. Het hertel van onderling vertrouwen "bouwen aan vertrouwen" is één van onze belangrijkste gezamenlijke opgaven in het huidige raadsprogramma en staat daarmee ook centraal in onze bedrijfsvoering. Omdat de opgaven onze organisatiegrenzen overstijgen en vragen om integrale oplossingen, werken we in co-creatie met partners. We richten ons op de ontwikkeling van de bijbehorende vaardigheden, competenties en instrumenten. Een belangrijk hulpmiddel bij het integraal en over afdelingsgrenzen heen werken is zaakgericht werken via Inproces (het Klant-, Zaak- en Archiefsysteem). Dit systeem is technisch ingeregeld en wordt de komende jaren verder doorontwikkeld. Het werken met dit systeem is een belangrijk onderdeel van (het sturen op) onze dienstverlening.

Samenwerking
Vanaf januari 2022 werken we in een andere vorm samen met onze partners in de Drechtsteden. De gemeente Dordrecht heeft als serviceorganisatie de dienstverleningstaken op zich genomen. Daarmee is Zwijndrecht geen eigenaar meer, maar sec opdrachtgever en afnemer. Dat gaat onder andere over de ICT, communicatie, HR, de belastingdienst en het onderzoekscentrum. De jaren 2022 en 2023 leiden de gewijzigde verhoudingen tot een andere -meer zakelijke- manier van werken, waarbij de inrichting van samenwerkingsovereenkomsten het doel is. Samenwerkingsovereenkomsten waarin wij vastleggen welke diensten, onder welke voorwaarden en van welk kwaliteitsniveau wij afnemen.

Ontwikkelingen personeel en organisatie

Formatie en bezetting
Naast de inzet van vaste formatie werken we gedurende het jaar met flexibele inzet voor de uitvoering van de ambities van het raadsprogramma. De organisatie bestaat uit 245,10 fte (formatie per 31 december 2022) en de bezetting is 215,84 fte. Momenteel is sprake van een (grote) krapte op de arbeidsmarkt die over het geheel van de gemeentelijke dienstverlening voelbaar is. Naar omstandigheden slagen wij er nog wel in om, al dan niet via tijdelijke constructies, gekwalificeerd personeel aan ons te binden. Om daarmee de continuïteit van de dienstverlening te kunnen garanderen. Daarnaast huren we gekwalificeerd personeel in om de tijdelijke niet bezette functies, indien noodzakelijk, in te vullen. Eind 2022 waren 7 functies niet bemenst. Zo is het ons, ondanks de moeilijke arbeidsmarkt, gelukt om in het 4e kwartaal 2022 13 nieuwe medewerkers aan te trekken.

'De mens achter de medewerker'; bevlogen en duurzame inzetbare medewerkers
Wij vinden duurzame inzetbaarheid van onze werknemers een belangrijk aandachtspunt binnen onze organisatie. We schenken aandacht aan een goede werksfeer, productiviteit, verzuim en verloop. Vanuit onze HR-filosofie "Samenwerkt!" stellen wij om die reden binnen onze organisatie niet de medewerker, maar de mens centraal." Wij zijn van mening dat (of je dit nu wilt of niet) de scheiding tussen werk en privé vervaagt. Na de lock downs tijdens de Coronapandemie -waarin medewerkers werden gedwongen om thuis te werken- hebben we de mogelijkheid om een gedeelte van de tijd thuis te werken (hybride werken) structureel ingeregeld via de regeling flexibel werken. Belangrijk hierbij is om als werkgever nog meer oog te hebben voor alle medewerkers en hierbij te faciliteren dat de medewerker in staat is privé-omstandigheden zo goed mogelijk te combineren met zijn/haar rol en functie.

Door vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid aandacht te geven aan de mens en te sturen op geluk, gedrevenheid en gezondheid vergroten we het werkplezier en worden ook de werkprestaties beter. Deze lijn zetten we als onderdeel van onze besturingsfilosofie voort, met hierbij focus voor de doorontwikkeling van het "hybride werken". Net voor de zomerperiode van 2022 hebben wij onderzoek gedaan naar de behoeften van de medewerkers als het gaat om het "hybride werken". In dit onderzoek hebben we onder andere gevraagd naar de mentale weerbaarheid, de thuiswerkplek, de binding met de organisatie, team en collega's, etcetera. Uit de resultaten bleek dat het merendeel van de medewerkers veel voordelen van het thuis werken ervaart (geen reistijd, betere werk en privébalans, hogere productiviteit). Onze aandacht is er wel op gericht om medewerkers de verbinding met de organisatie en de collega's te laten behouden. Het kantoorconcept speelt hierbij een belangrijke rol. 'Het kantoor' is namelijk niet alleen meer dé plek waar gewerkt wordt, maar met name de plek waar medewerkers, bestuurders, politici en maatschappelijke partners elkaar ontmoeten en de verbinding met elkaar zoeken. Daarmee is ook het kantoor concept (mede ingegeven door de veranderende -hybride- samenwerking) onderdeel van de ambitie om van het gemeentehuis een "huis van de samenleving" te maken.

Generatiepact
Om duurzaam inzetbaar te blijven is er de mogelijkheid voor oudere medewerkers (5 jaar voor de AOW gerechtigde leeftijd) om gebruikt te maken van een zogenoemde "generatiepactregeling" . Door middel van deze regeling bieden wij hen de mogelijkheid minder te gaan werken waarbij de teruggang in salaris wordt gedeeld terwijl er sprake is van volledige pensioenopbouw is. Hierdoor blijft deze leeftijdsgroep voor de organisatie behouden (kennis/kunde), maar bieden we tegelijkertijd jongere medewerkers de kans in te stromen. Dit zorgt enerzijds voor een betere kennisoverdracht en

anderzijds kunnen oudere medewerkers hun werk gelijkmatiger gaan overdragen en afbouwen. Dit alles zorgt voor minder uitval/ziekteverzuim van de oudere medewerkers (fris de eindstreep halen) en bevordert de duurzame participatie en inzetbaarheid van deze doelgroep.

Het generatiepact is per 1 juli 2018 in werking getreden. Per 7 februari 2023 zijn er 7 medewerkers van verschillende afdelingen/teams die gebruik maken van het generatiepact met verschillende varianten. 9 medewerkers die gebruik gemaakt hebben van het generatiepact zijn inmiddels met pensioen. Op dit moment wordt het generatiepact wat minder aangevraagd aangezien voor enkele oudere medewerkers de tijdelijke landelijke RVU regeling beter passend bleek.

Uit de evaluatie van 2021 bleek de doelstelling (het bevorderen van duurzame inzetbaarheid van oudere medewerkers en het 'verjongen' van de organisatie) behaald te zijn. Het college en de raad hebben op basis van het evaluatierapport daarom besloten het generatiepact voor vier jaar te verlengen (2021-0037642) en dit medio 2023 te evalueren. De kosten voor het traineeprogramma welke in 2022 is gestart en waaraan 5 trainees deelnemen, worden bekostigd uit de reserve Generatiepact.

Ziekteverzuimpercentage
Onze doelstelling is om een verzuimpercentage van 5% te realiseren. In 2022 (van januari tot en met december) was het gemiddelde ziekteverzuimpercentrage 5,5 %. We blijven alert op het verzuim; zowel curatief als preventief. Zo maken we strakkere re-integratie afspraken met de praktijkondersteuner en de bedrijfsarts van de arbodienst, zetten we coaching indien nodig (voorkomen van medicalisering klachten bij medewerkers houden we regelmatig een inzetbaarheidsoverleg met het management zodat leidinggevenden casuïstiek kunnen bespreken. Tenslotte zetten we de loopbaancoach van team Mobiliteit & Ontwikkeling in indien verzuim een loopbaanvraagstuk maskeert. De loopbaancoach bespreekt welke mogelijkheden er zijn om een stap in loopbaan of ontwikkeling te maken en kan hier adequate begeleiding in bieden.

Onderzoeken
De verschillende organisatieonderdelen onderzoeken periodiek de doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van de gemeentelijke taken en het beleid. Deze onderzoeken zijn gebaseerd op de Verordening artikel 213a Gemeentewet (Verordening onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Zwijndrecht). Daarnaast wordt onderzoek naar de financiële rechtmatigheid uitgevoerd.

Onderdeel van de jaarlijks geplande onderzoeken zijn de onderzoeken uit de basisdienstverlening die wordt afgenomen van het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD), dat sinds 1 januari 2022 deel uitmaakt van Servicegemeente Dordrecht. Een aantal van die onderzoeken pakt het OCD regionaal aan. Zo brengt het OCD ieder jaar onderzoekspublicaties uit op het gebied van het fysieke domein, het sociaal domein, economie en bestuur. Tevens biedt het OCD beleidsondersteuning en advies bij het opstellen van beleidsindicatoren en het inzichtelijk maken van beleidsdoelstellingen. Door het SmartDataCenter (SDC) van het OCD is het Dashboard Sociaal domein ontwikkeld dat een bijdrage levert aan het informatie gedreven werken. Inclusief het betalen van gemeentebelastingen met inzicht in kwijtscheldingen en aanmaningen.

Daarnaast kunnen gemeenten eigen onderzoeksopdrachten laten uitvoeren. De onderzoeken worden door de afzonderlijke afdelingen gepland en opgestart in het kader van beleidsvoorbereiding of -evaluatie. Bij een onderzoeksbehoefte naar de doeltreffendheid of doelmatigheid van het beleid of

het handelen van de gemeente wordt bepaald of én hoe een onderzoekopdracht tot stand kan komen. De onderzoekskosten worden betaald vanuit de exploitatiebudgetten. Indien er in de exploitatie geen ruimte is om het noodzakelijk onderzoek uit te voeren wordt bij de begroting budget aangevraagd. De presentatie van de resultaten vindt plaats via de programma's.

Voor het meten van het realiseren van de gewenste effecten van het raadsprogramma, zijn met ondersteuning van het OCD de effectindicatoren opgenomen in de begroting. Inmiddels wordt gewerkt aan een meetinstrument om met behulp van data de realisatie van de gewenste effecten te kunnen meten, startend met een nulmeting.

Verbijzonderde Interne Controle (VIC)
Naast de OCD-onderzoeken die het lerend vermogen van de gemeentelijke organisatie ondersteunen, doet de controlfunctie onderzoek in het kader van de verbijzonderde interne controle (VIC) op financiële rechtmatigheid. Hiervoor wordt jaarlijks een VIC-plan opgesteld en uitgevoerd.
De VIC richt zich op het toetsen van de getrouwheid en rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. De nadruk ligt op het toetsen of maatregelen die de organisatie neemt om fouten in de uitvoering van werkzaamheden te voorkomen, voldoende werken. Daarnaast wordt onderzocht of de organisatie bij de uitvoering van de werkzaamheden de interne en externe regelgeving heeft nageleefd. Deze regelgeving is vastgelegd in het door de raad vastgestelde normenkader en controleprotocol.

Intern gebruiken we de VIC uitkomsten om de risico’s en verbeterpunten in onze werkprocessen en administratieve organisatie te signaleren, eventuele fouten te herstellen en de beheersmaatregelen aan te passen. "Continu verbeteren" is hierbij een van de uitgangspunten.

Rechtmatigheidsverantwoording
In 2022 is al gestart met de voorbereiding van de rechtmatigheidsverantwoording door het college vanaf begrotingsjaar 2023. Met ingang van verslagjaar 2023 neemt het College van B&W een verantwoording op in de jaarrekening over de rechtmatigheid van de relevante financiële beheershandelingen. Het betreft concreet drie rechtmatigheidscriteria: ten eerste het begrotingscriterium dat toeziet op het budgetrecht van de raad, ten tweede het voorwaardencriterium dat bepaalt onder welke condities bestedingen zijn toegestaan en ten derde het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Aangezien de uitkomsten van de VIC de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording vormen, vindt er geregeld afstemming met de accountant plaats, zodat de interne controle en de externe controle goed op elkaar aansluiten en de accountant kan beoordelen of de rechtmatigheidsverantwoording van het college getrouw is. Diens eindoordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (met daarin vanaf 2023 dus ook de rechtmatigheidsverantwoording van het college) komt tot uitdrukking in de accountantsverklaring.

Rekenkameronderzoek
Jaarlijks verricht de rekenkamercommissie onafhankelijk onderzoek en adviseert de raad over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en beheer.

Informatieveiligheid

We werken als gemeente steeds meer digitaal en delen daarbij belangrijke gegevens. Het is daarom belangrijk dat we zorgvuldig met deze gegevens omgaan. Onze systemen moeten veilig zijn en weerstand kunnen bieden aan pogingen tot misbruik en aanvallen van binnen en buiten. We gaan dan ook meer focussen op "cyberweerbaarheid". Op basis van een wettelijk basisnormenkader, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), wordt getoetst of we onze informatieveiligheid en privacy op orde hebben.

De ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) blijft veel inzet vragen, ondanks het waar mogelijk regionaal oppakken van de activiteiten. ENSIA heeft tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid, gebaseerd op de BIO.

Privacy

Het voldoen aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot het beschermen van de privacy van gegevens van o.a. inwoners, medewerkers en samenwerkingspartners heeft in 2022 voortdurende en organisatie brede aandacht en inzet gekregen. Waar mogelijk is afstemming en samenwerking gezocht met de andere Drechtstedengemeenten.

In 2022 hebben we prioriteit gegeven aan het uitvoeren van Basis Risico Analyses (BRA) en Data Protection Impact Assessments (DPIA) op hoog risico processen, met name binnen het sociaal domein en openbare orde en veiligheid. Dit is gedaan in samenwerking met de adviseur gegevensbescherming (AG) en de functionaris gegevensbescherming (FG) van de servicegemeente en betrokken derde partijen. Hiermee hebben we de risico's van gegevensverwerkingen in kaart gebracht zodat we de nodige technische of organisatorische maatregelen kunnen treffen om deze risico's weg te nemen of te verkleinen. Er is in afstemming met informatieveiligheid en informatiemanagement structureel gewerkt aan de lokale implementatie van privacy waarborgen die de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en andere wet- en regelgeving van ons vragen.

In 2022 hebben we conform de Wet politiegegevens voor het eerst audits uitgevoerd op onze processen binnen Toezicht en Handhaving. De uitkomsten hiervan worden gebruikt om in de komende jaren op dit terrein privacy maatregelen te bestendigen of verder uit te bouwen.
De volgende interne audit volgt in 2023; de volgende externe audit volgt in 2025.

6. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding
De gemeente Zwijndrecht is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is sprake van een “verbonden partij”. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico’s op.

Deze paragraaf verschaft inzicht in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Zwijndrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Volgens artikel 15 lid b van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf de visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de programmabegroting. In de praktijk is de relatie met de verbonden partij veelal meerdere jaren geleden ontstaan. De relatie tussen de visie op de verbonden partij en de doelstellingen van de (huidige) programmabegroting is derhalve niet altijd duidelijk te leggen.

Nota bene: met ingang van 2022 is de regionale samenwerking gewijzigd. De Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (GRD) bestaat niet langer. Hiervoor in de plaats is gekomen de dienstverlening van de servicegemeente Dordrecht (Onderdelen IBD, GBD, OCD, BDS en SCD) en de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal (GRS). Deze laatste kwalificeert als een verbonden partij en treft u aan in deze paragraaf.

Verbonden partijen
De gemeente Zwijndrecht heeft met de volgende verbonden partijen een relatie:

- Gemeenschappelijke regeling Sociaal (GRS, voorheen SDD)
- Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ, RAV SOJ).
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ).
- Gemeenschappelijke regeling Sociale Werkvoorziening Drechtwerk.
- Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo).
- ROM-D Groep
- Stedin Holding N.V.
- Oasen N.V.
- B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides.
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

In de overgang naar de servicegemeente Dordrecht, de groeiagenda en de samenwerking op het sociaal domein zetten we in op samenwerken waar dat meerwaarde oplevert en meer lokale grip. We zijn een sterke samenwerkingspartner voor de regio Drechtsteden en zorgen ervoor dat de belangen van Zwijndrecht en de regio goed worden geïntegreerd en vertegenwoordigt.

	Gemeenschappelijke regeling Sociaal
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Onderdelen	Sociale Dienst Drechtsteden
Doel	De GRS heeft tot doel […] bij te dragen aan de beleidsontwikkeling van de gemeenten op de gebieden van het sociaal domein en sociale werkvoorziening en uitvoering te geven aan het op deze gebieden vastgestelde beleid. Ter verwezenlijking van de […] genoemde doelstelling behartigt de GRS de gemeenschappelijke regionale belangen op de terreinen van sociaaleconomische versterking, sociaal domein en sociale werkvoorziening. (Artikel 3, besluit Gemeenschappelijke Regeling Sociaal)
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van regionale belangen zoals hiervoor aangegeven onder 'doel'.
Activiteiten	Deze zijn opgesomd in de vastgestelde regeling (GRS), Hoofdstuk 2.
Financieel belang gemeente	In de jaarrekening 2022 heeft de gemeente de volgende bijdragen verantwoord (afgerond) in programma 2 en 3: Inkomensvoorzieningen € 26.636.000 Begeleide participatie (WSW) € 3.501.000 Arbeidsparticipatie € 3.118.000 WMO maatwerkvoorzieningen € 1.196.000 WMO Nieuw en overig WMO € 12.627.000 Overig (o.a. inburgering) € 322.000 TOTAAL € 47.400.000
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de GRS niet meer over reserves beschikt.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur door wethouder R. de Meij. De stemverhouding is gebaseerd op het inwoneraantal van elke gemeente afgezet tegen het totaal. Op dit moment

<table>
<tr>
<td>

	Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Regionale Ambulance Voorziening (RAV), Serviceorganisatie Jeugd.
Doel	De regeling heeft tot doel een bijdrage te leveren aan het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten en een evenwichtige ontwikkeling van het gebied te bevorderen, in het bijzonder op het terrein van publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, ambulance zorg, meldkamer ambulancevervoer en geneeskundige hulpverlening
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: *volksgezondheid, onderwijs, jeugdzorg en welzijn.*
Activiteiten	Zie artikelen 3 tot en met 7 van de GR.
Financieel belang gemeente	De bijdrage per onderdeel van de GR DG&J voor 2022 (programma 3): DG&J (gezondheidszorg): € 2.613.000 Uitvoering Jeugdwet (SOJ) € 15.441.000 € 18.054.000 *NB. De Stichting Jeugdteams worden sinds 2021 niet langer gefinancierd via de bijdrage aan de SOJ.*
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de dienst Gezondheid & Jeugd niet meer over reserves beschikt.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder R. de Meij. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de begroting.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2021	31-12-2022
Eigen vermogen	€2.389.000	1.952.000
Vreemd vermogen	€ 44.621.000	€ 33.415.000
Jaarresultaat	€ 0	€ 8.000

	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijke verplicht).
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.
Openbaar belang	(Milieu)veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.
Activiteiten	Zie artikel 4 van de GR.
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een inwonerbijdrage. De bijdrage voor 2022 was € 155.000. De bijdrage varieert licht met de wijzigingen in het aantal inwoners.
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 33 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.

Kerncijfers verbonden partij	**31-12-2021**	**31-12-2022**
Eigen vermogen	€ 4.307.016	€2.317.000
Vreemd vermogen	€ 11.668.706	€ 5.973.000
Jaarresultaat	€ 0	€ 117.000

	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijk verplicht).
Onderdelen	- Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht (oranjepark, leerpark, noordendijk). - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).
Doel	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: *regionale brandweer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.*
Activiteiten	Uitvoering van de eisen die de Wet Veiligheidsregio's aan de gemeenschappelijke regeling stelt, alsmede regulier werk op gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweerzorg en GHOR.
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage. Met ingang van het begrotingsjaar 2019 wordt gewerkt met het nieuwe verdeelmodel op basis van het gemeentefonds, subcluster Brandweer en rampenbestrijding. De betaalde bijdrage in 2022 is € 3.950.000.
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de Veiligheidsregio niet meer over reserves beschikt.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, waarin elk lid één stem heeft. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. De burgemeester van Zwijndrecht was gedurende 2022 lid van het dagelijks bestuur. Op basis van artikel 29 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de begroting.

Kerncijfers verbonden partij		
	31-12-2021	**31-12-2022**
Eigen vermogen	€ 4.796.000	€ 3.431.000
Vreemd vermogen	€ 72.538.000	€ 101.777.000
Jaarresultaat	€ 0	€ 1.541.000

	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde
Vestigingsplaats	Schiedam.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht.
Doel / Openbaar belang	Het in onderlinge samenhang behartigen van het gemeenschappelijke belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en beheer in het kader van de openluchtrecreatie en toerisme en waar mogelijk van natuur en landschap in het gebied.
Openbaar belang	Bevorderen van openluchtrecreatie met behoud van natuur en landschap.
Activiteiten	De GR NRIJ vervult een trekkersrol in het realiseren en beheren van het bestaande en geplande recreatieve aanbod in de groene buitenruimte van IJsselmonde dat in onderlinge samenhang wordt afgestemd op de brede maatschappelijke vraag en mogelijkheden met een marktgerichte oriëntatie.
Financieel belang gemeente	De inwonerbijdrage in totaal voor 2022 bedroeg € 332.000.
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat het Natuur- en Recreatieschap niet meer over een algemene reserve beschikt.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen (plaatsvervanger J. Huizinga). In het algemeen bestuur hebben twee leden zitting, wethouder J. van Dongen en raadslid L. van Utrecht. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 34 lid 3 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de ontwerpbegroting.

Kerncijfers verbonden partij	**31-12-2021**	**31-12-2022**
Eigen vermogen	€ 4.091.000	€ 4.163.000
Vreemd vermogen	€ 1.299.000	€ 829.000
Jaarresultaat	€ 0	€ 64.000

	Gemeenschappelijke regeling Drechtwerk
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doel	Het openbaar lichaam behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de sociale werkvoorziening en geeft in opdracht van de gemeenten uitvoering aan de in de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening en in de regeling genoemde taken.
Openbaar belang	Mogelijk maken dat mensen met een arbeidshandicap kunnen werken naar vermogen.
Activiteiten	Ter verwezenlijking van de doelstellingen heeft het openbaar lichaam tot taak: a. de uitvoering van de Participatiewet en het behartigen van de uit deze wet voortkomende belangen; b. het adviseren van de gemeenten inzake de sociale werkvoorziening, aangepaste arbeid en daarmee verband houdende vraagstukken; c. het verlenen van diensten aan de gemeenten en incidenteel aan derden op het gebied van andere gesubsidieerde arbeidsvoorzieningen dan in de wet bedoelde, indien deze derden daartoe opdracht geven aan het openbaar lichaam en het Algemeen Bestuur die opdracht aanvaardt; d. het op een bedrijfsmatige wijze aanbieden van trajecten en diensten op het terrein van de gesubsidieerde arbeid.
Financieel belang gemeente	De algemene bijdrage per gemeente wordt bepaald op basis van het aantal geplaatste werknemers, afkomstig uit de betreffende gemeente, op 1 januari van het boekjaar. Procentueel kan het aantal werknemers jaarlijks licht verschillen. Voor 2022 is de bijdrage uitgekomen op € 549.000.
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort. In geval van calamiteiten kan het algemeen bestuur een afwijkende bijdrage opstellen, die wordt gemaximeerd op twee maal de bijdrage op basis van het aantal geplaatste werknemers per gemeente. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling stelt het algemeen bestuur een plan op dat voorziet in de verdeling van alle plichten en rechten over de deelnemers op een in het plan nader te bepalen wijze.

Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder T. Jansen. Het algemeen bestuur vergadert tenminste twee maal per jaar. Op basis van artikel 25 resp. 28 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelen geven bij de begroting (inclusief meerjarenraming) en de jaarrekening.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2021	31-12-2022
Eigen vermogen	€ 46.000	€ 1.261.000
Vreemd vermogen	€ 29.137.000	€ 26.811.000
Jaarresultaat	€ 0	€ 1.261.000

Ontwikkelingen	Vanaf 2023 zal Drechtwerk ophouden te bestaan als zelfstandige entiteit. Vanaf 2023 is ze geïntegreerd in de (cijfers van) de GRS.

	Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo) / HVC
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland te Alkmaar (HVC) en behartigd en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.
Openbaar belang	Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.
Activiteiten	Beheer van aandelen. Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen op een totaal van 2.914 (18,15%). Ons aandeel in GR Gevudo is 11,03% (op basis van tonnen afval), wat neerkomt op ca 2% aandelen HVC. Dit percentage fluctueert jaarlijks enigszins.
Financieel belang gemeente	Gevudo heeft met ingang van 2007 het karakter van een 'houderstermaatschappij'': zij voert geen operationele taken meer uit.
Financieel risico	De gemeente waarborgt de betaling van de rente en aflossing van de door HVC te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden naar rato van de stemverhouding. De gemeente kan aangesproken worden op haar deel van de garantie van de aandeelhouders voor de financiering van de HVC. In 2020 bedroeg de externe financiering € 613 miljoen. De gemeente Zwijndrecht staat garant voor € 12,173 miljoen. Wij krijgen hiervoor een jaarlijkse provisie. In 2022 is € 84.000 aan provisie ontvangen.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 21 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2021	31-12-2022
Eigen vermogen	€ 30.847	€ 30.847
Vreemd vermogen	€ 459.527	€ 459.400
Jaarresultaat	€ 0	€ 0

Kerncijfers HVC	**31-12-2021**	**31-12-2022**
Eigen vermogen	€ 168.104.000	€ 168.741.000
Vreemd vermogen	€ 761.096.000	€ 784.880.000
Jaarresultaat (netto)	€ 26.369.000	€ 28.139.000

Cijfers uit concept jaarrekening 2022 (vaststelling 25 mei 2023)

	ROM-D Groep
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Zwijndrecht direct in de: - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kil III CV).
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.
Openbaar belang	Economisch belang.
Activiteiten	Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: de uitgifte van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de promotie van de regio Drechtsteden.
Financieel belang gemeente	De gemeente heeft een kapitaalinbreng in - ROM-D Holding NV van € 941.228 - ROM-D Dordtse Kil III CV € 286.376.
Financieel risico	Het financiële risico omvat de kapitaalinbreng van in totaal € 1.227.604. Deze inbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding NV, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III CV. Over de aandelenkapitaal in ROM-D Holding NV moet worden gemeld, dat de Holding het door Zwijndrecht ingebrachte aandelenkapitaal heeft 'doorgestort' in het (risicodragende) commanditair kapitaal van ROM-D Capital BV.
Bestuurlijk belang	Het stemrecht van gemeente Zwijndrecht binnen de ROM-D Holding NV en ROM-D Dordtse Kil III. De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigd door wethouder T. Jansen

Kerncijfers verbonden partij	**31-12-2021**	**31-12-2022**
Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 4.341.513	€ 4.640.529
Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV)	€ 2.150.850	€ 2.200.854
Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)	€ 229.015	€ 226.000
Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 11.642.585	€ 13.781.329
Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 4.967.790	€ 931.389
Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)	€ 1.739.112	€ 2.138.744

Ontwikkelingen	Na het vertrek van BNG-gebiedsontwikkeling in 2019 (uitgekocht als aandeelhouder), werd ook in 2022 met de laatste niet regio-gebonden aandeelhouder, Rotterdam, overleg gevoerd over de inkoop van aandelen waardoor de ROM-D 100% regionaal zal worden. Verkoop van de aandelen van Rotterdam kon ook in 2022 echter om procedurele redenen niet geeffectueerd worden. Gesprekken tussen aandeelhouders worden in 2023 voortgezet.

	Stedin Holding N.V.
Vestigingsplaats	Rotterdam.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
Doel	Doel van Stedin is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze leveren van energie, warmte/ koude en gassen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.
Openbaar belang/ Activiteiten	Leveren van energie.
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (1,13%) van de aandelen. Er is over 2022 geen dividend ontvangen of geraamd geweest.
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder T. Jansen. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2021	**31-12-2022**
Eigen vermogen	€ 3.270.000.000	€ 3.342.000.000
Vreemd vermogen	€ 5.178.000.000	€ 4.912.000.000
Jaarresultaat	€ 21.000.000	€ 21.000.000

Gebaseerd op gepubliceerd jaarverslag 2022.

Beleidsvoornemens	De aandelen zijn een duurzame belegging waarbij het dividend een belangrijke inkomstenbron vormt. Op basis van de winstverwachting voor de komende jaren en het feit dat ons aandeel daalt als gevolg van de uitgifte van cumulatief preferente aandelen aan andere aandeelhouders (minus 7 gemeenten) is en dividenduitkering zeer onzeker.

	N.V. Waterbedrijf OASEN
Vestigingsplaats	Gouda.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater.
Openbaar belang / Activiteiten	Drinkwatervoorziening.
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 43 van de 748 aandelen (5.7%). Dit aandeel is al jaren gelijk. De aandeelhouders ontvangen al jaren geen dividend.
Financieel risico	Nauwelijks, de dividenduitkering waarop we recht hebben komt ongeveer uit op € 1.000. De afgelopen jaren is geen dividend uitgekeerd. Ook in 2022 is er geen dividend uitgekeerd.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. De AvA vindt één keer per jaar plaats.
Kerncijfers verbonden partij	
Eigen vermogen	€ 122.426.000 / € 125.600.000
Vreemd vermogen	€ 188.121.000 / € 221.955.000
Jaarresultaat	€ 5.685.000 / € 3.174.000
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van (onthard) drinkwater in de gemeente.

	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides
Vestigingsplaats	Rotterdam.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.
Doel / Activiteiten	Het houden en beheren van aandelen in Evides NV en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap en al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn; alles in de ruimste zin van het woord.
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening.
Financieel belang gemeente	Het aandelenbezit is voor 50% in handen van Energiebedrijf DELTA N.V. en voor de andere 50% in handen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE). De deelname van de gemeente Zwijndrecht in het GBE is zeer bescheiden te noemen, namelijk 3.325 aandelen op een totaal van 1.850.000 aandelen, ofwel 0,2%. Dit aandeel is al jaren gelijk. De gemeente ontvangt als aandeelhouder jaarlijks dividend, zijnde 50% van 0,2% van de uitkering door Evides N.V. In 2022 is er aan (interim)dividend over 2022 € 8.000 ontvangen. Over 2020 is in 2022 eenzelfde bedrag aan slotdividend ontvangen.
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder T. Jansen. De AvA vindt twee keer per jaar plaats.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2021	31-12-2022
Eigen vermogen	€ 279.152.067	€ 291.584.683
Vreemd vermogen	€ 20.840	€ 34.800
Jaarresultaat	€ 22.982.616	€ 23.869.155

De cijfers komen uit het gepubliceerde jaarverslag 2022.

Beleidsvoornemens

Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van drinkwater in de gemeente.

	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector.
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Activiteiten	Financiële dienstverlening.
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 47.541 aandelen (0,085%). Dit aandeel is al jaren gelijk.
Financieel risico	Bij faillissement van de onderneming ontvangt de gemeente geen dividend meer. Het dividend is afhankelijk van de winst. De ontvangen dividend over 2021 is in 2022 ontvangen en bedraagt € 101.000
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder T. Jansen. Deze vergadering vindt één maal per jaar plaats.
Kerncijfers verbonden partij	

	31-12-2021	31-12-2022
Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 4.615.000.000
Vreemd vermogen	€ 143.995.000	€ 107.459.000
Netto jaarresultaat	€ 236.000.000	€ 300.000.000

Beleidsvoornemens	Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt ligt het voor de hand het aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging te zien.

7. Paragraaf Grondbeleid

In deze paragraaf geven wij een toelichting op de uitvoering van het actieve grondbeleid en krijgt u inzicht in de vermogenspositie van het grondbedrijf en het Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling (deels actief en deels faciliterend grondbeleid) met een prognose van de projectresultaten en de verwachte ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen.

Resultaten 2022 in hoofdlijnen
Om invulling te kunnen geven aan de woningbouwambitie die voortvloeit uit het raadsprogramma 'Krachtig Zwijndrecht' hebben wij zes gemeentelijke bouwgronden in exploitatie met een nog resterende productiecapaciteit van 370 aan nog op te leveren woningen in 2023 en verder. Daarnaast hebben we drie grondexploitaties in voorbereiding (Maasterras West en Oost in het Stationskwartier en Noordoevers) met een bouwprogramma van circa 900 woningen. Voor de dekking van een deel van gerealiseerde voorbereidingskosten stellen we voor om een verliesvoorziening te treffen.

In het algemeen zijn in 2022 de verwachte financiële resultaten van de grondexploitaties verslechterd doordat de kosten door macro economische en geopolitieke omstandigheden harder gestegen zijn dan verwacht. Ook voor de komende jaren houden we rekening met een bovengemiddelde stijging van de kosten. Daarnaast zien we dat, ondanks de aandacht voor participatie, relatief veel projecten vertragen door bezwaar- en beroepsprocedures.

In Euryza wordt gebouwd aan 52 appartementen (bouwplan High & L'eau). Voor het daarnaast gelegen deelplan (Nouv'Eau en Oeverture met 38 appartementen en 4 stadswoningen) zijn de contractonderhandelingen voor grondverkoop afgerond. De bouw van dit deelplan is in januari 2023 gestart.

De grond in het project Buizerdstraat is bouwrijp gemaakt en de 24 appartementen (bouwplan Lindesteyn) zijn in de verkoop gegaan.

Het bestemmingsplan voor de nieuwbouw van 37 grondgebonden woningen en circa 24 zorgeenheden in het project Van 't Hofflocatie is in februari 2022 door uw raad vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. De verkoop van de 37 grondgebonden woningen is in januari 2023 gestart.

Voor drie projecten hebben we de selectie van een ontwikkelaar opgestart. Het betreft de projecten Stadstuinen (55 woningen, gunning in januari 2023), project Indische Buurt (maximaal 104 woningen, gunning in maart/april 2023) en Heer Janstraat (18 woningen, gunning in maart 2023).

Op 22 februari 2022 heeft uw raad het bestemmingsplan 'Verbrede reikwijdte Stationskwartier' vastgesteld. Dit nieuwe juridisch planologisch kader maakt de toevoeging van 1.010 woningen mogelijk waarvan circa 450 stuks via actief grondbeleid met de projecten Stadstuinen, Indische Buurt, Maasterras West en Maasterras Oost op gemeentelijke gronden gerealiseerd worden.

In het afgelopen jaar hebben we ook gewerkt aan de voorbereidingen en de haalbaarheidsonderzoeken voor de nog vast te stellen grondexploitatie Noordoevers, Maasterras West en Maasterras Oost. Naar verwachting kunnen deze onderzoeken in 2023 afgerond worden.

Twee gebiedsontwikkelingen hebben betrekking op de uitvoering van het economisch beleid, te weten bedrijventerrein Bakestein en winkelcentrum kort Ambacht. Op Bakestein verkochten we in 2022, zo'n 20 jaar na de start, de laatste 5 bedrijfskavels. Na de afronding van enkele werkzaamheden in 2023 kan de grondexploitatie afgesloten worden. De gedeeltelijke herontwikkeling van het winkelcentrum Kort Ambacht is eind 2022 gerealiseerd, de grondexploitatie kan na de financiële afronding in 2023 afgesloten worden.

Vermogenspositie grondbedrijf
In 2022 is de vermogenspositie van het grondbedrijf met bijna € 1 miljoen afgenomen door een verslechtering van de verwachte projectresultaten. De gewijzigde marktomstandigheden en de sterk toegenomen inflatie(verwachtingen) spelen hierin een grote rol. Over het totaal van de projecten is nog steeds sprake van een voordelig saldo.

De reserves van het grondbedrijf zijn een instrument om stedelijke ontwikkelingen te financieren en daarmee beleidsdoelstellingen te realiseren door de uitvoering van projecten c.q. productie van bouwgronden. Uitgangspunt is dat de totale exploitatie van bouwgronden met de inzet van de reserves minimaal kostendekkend moet zijn. De reserves vormen tezamen met de verwachte exploitatieresultaten van de lopende projecten het vermogen van het grondbedrijf.

Bij de bepaling van de vermogenspositie van het grondbedrijf beschouwen we het vermogen in drie onderdelen:

A. Winstpotentie.
   De winstpotentie omvat het saldo van de toekomstige exploitatieresultaten van de actieve, c.q. door uw raad vastgestelde, grondexploitaties plus de eventueel getroffen verliesvoorzieningen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling;
B. Reserve Gerealiseerde winstpotentie.
   De al gerealiseerde winsten die nog niet bestemd zijn worden aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie toegevoegd;
C. Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.
   Deze reserve dient als buffer voor het opvangen van de risico’s.

Het grondbedrijf van de gemeente Zwijndrecht functioneert als een zogenaamd gesloten systeem. Dat betekent dat de winsten en verliezen die tussentijds en/of bij de afsluiting van grondexploitaties ontstaan worden verrekend binnen het grondbedrijf. Vrijvallende bedragen uit winstgevende exploitaties worden toegevoegd aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie. Het resultaat van een verlieslatende exploitatie wordt verrekend met de verliesvoorziening in de voorziening Stedelijke Ontwikkeling. Financiële tegenvallers (risico's die zich manifesteren) kunnen gedekt worden vanuit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Gedurende het proces is, binnen de gestelde kaders, geen separate besluitvorming van uw raad noodzakelijk over de resultaatbestemming. Er zijn, met uitzondering van de financieringskosten (renteresultaat op het taakveld treasury) en de vennootschapsbelasting, in beginsel geen financiële gevolgen voor het reguliere begrotingsresultaat.

De opbouw van de vermogenspositie van het grondbedrijf per 1 januari 2022 is in onderstaande figuur aangegeven (zie figuur 1). Een eventuele belastingplicht voor de vennootschapsbelasting is hier niet inbegrepen. Deze belasting wordt over het totaal aan belaste activiteiten van de gemeente, waaronder de grondexploitaties, geheven. De verwachte belastingdruk lichten we in het jaarverslag bij punt 9 Vennootschapsbelasting toe.

figuur 1: vermogenspositie grondbedrijf per 1 januari 2023
(bedragen x € 1.000)

opbouw vermogenspositie grondbedrijf (netto contante waarde 1-1-2023)		
A) winstpotentie grondbedrijf	835	
B) saldo (vrije) reserve Gerealiseerde winstpotentie	2.943	
Totaal (potentieel eindsaldo)	**3.778**	**voordelig**

C) risicodekking in reserve weerstandsvermogen grondbedrijf	1.114

De in figuur 1 aangegeven winstpotentie omvat de exploitatieresultaten van de actieve grondexploitaties (onderhanden werk). Deze berekenen wij op een voordelig saldo van € 0,8 miljoen (netto contante waarde per 1 januari 2023). Een winstpotentie moet nog daadwerkelijk gerealiseerd worden en is vooralsnog een theoretisch bedrag want dit saldo wordt immers pas concreet wanneer de exploitatiebegrotingen conform de voorcalculaties gerealiseerd zijn. Deze winstpotentie bestaat uit de contant gemaakte saldi van de nog te realiseren winsten in de projecten Van 't Hofflocatie, Heer Janstraat en Bakestein (afronding) en de verwachte nadelige exploitatieresultaten van de projecten Buizerdstraat, Euryza en winkelcentrum kort Ambacht (afronding) die gedekt worden door de getroffen verliesvoorzieningen in de voorziening Stedelijke Ontwikkeling. De winstpotentie wordt nog verminderd met een toekomstige dotatie aan het bomenfonds (vanuit het project Van 't Hofflocatie omdat niet alle te kappen bomen in het plangebied zelf gecompenseerd kunnen worden). In figuur 2 is de opbouw van de winstpotentie weergegeven. We vermelden daarin naast de netto contante waarde (dit is de huidige waarde, prijspeil 1 januari 2023) ook de eindwaarde (dit is het bedrag dat na afronding van de projecten in de toekomst vrijvalt).

figuur 2: winstpotentie per 1 januari 2023 - = nadelig (N); + = voordelig (V)

onderdeel	verwacht projectresulaat n.c.w. 1-1-2023		eindwaarde	
Bouwgronden in exploitatie	€ -5.253.859	N	€ -5.476.527	N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	€ 6.157.031	V	€ 6.404.530	V
Af: verrekening met reserves (*)	€ -67.847	N	€ -72.000	N
Winstpotentie grondbedrijf.....	**€ 835.325**	**V**	**€ 856.003**	**V**

(*) dotatie aan het bomenfonds

Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling

Voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt (onderverdeeld in drie gebieden: Stationskwartier, Noord en Walburg) en Noordoevers heeft uw raad in 2019 een bedrag van € 20 miljoen ge-

reserveerd. Dit bedrag is in een aparte reserve genaamd 'Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling' vastgelegd en behoort niet tot het gesloten systeem van het grondbedrijf. Voor- en nadelige mutaties in de projecten die behoren tot de gebiedsontwikkelingen Spoorzone/DiZtrikt en Noordoevers worden verrekend met de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling. Deze reserve functioneert dan als een apart gesloten systeem specifiek voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt en Noordoevers. Om die reden maken we in deze paragraaf bij de bepaling van de vermogenspositie onderscheid tussen het grondbedrijf en de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling.

In 2021 ontvingen wij een subsidie Woningbouwimpuls (WBI) van € 4,7 miljoen voor het Stationskwartier. Deze subsidie wordt als 50% cofinanciering ingezet bij de dekking van de exploitatieverliezen in het Stationskwartier.

De grondexploitaties Stadstuinen en Indische Buurt (beide onderdeel van het Stationskwartier) zijn in 2021 vastgesteld. Daarnaast is budget beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van de nog vast te stellen grondexploitaties (Maasterras West en Maasterras Oost in het Stationskwartier en Noordoevers) en het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier (waarbij de kosten, voor zover mogelijk binnen de wettelijke kaders, verhaald worden op de private partijen).

Analoog aan de presentatie van het gesloten systeem van het grondbedrijf kan de vermogenspositie voor het Uitvoeringsprogramma opgedeeld worden in dezelfde drie onderdelen:

A) Winstpotentie: het saldo van de toekomstige exploitatieresultaten van de actieve, c.q. door uw raad vastgestelde, grondexploitaties plus de eventueel getroffen verliesvoorzieningen in de voorziening Stedelijke ontwikkeling;
B) Reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling: de middelen die nog niet ingezet zijn als dekking voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt en Noordoevers;
C) Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf: buffer voor het opvangen van de risico’s.

In onderstaande figuur is de vermogenspositie per 1 januari 2023 weergegeven. De bedragen van de drie onderdelen lichten we daarna kort toe.

figuur 3: vermogenspositie Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling per 1 januari 2023 (bedragen x € 1.000)

opbouw vermogenspositie Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling (netto contante waarde 1-1-2023)		
A) winstpotentie		278
B) saldo reserve per 1-1-2023		18.437
20.000	start saldo	
-1.159	af: dekking 50% verwachte verliezen (1)	
-107	af: afboeken 50% voorbereidingskosten (1)	
-297	af: dekking risico's	
18.437	saldo per 1-1-2023 (2)	
Totaal		**18.715 voordelig**

C) risicodekking in reserve weerstandsvermogen grondbedrijf	297

(1) Daarnaast wordt 50% gedekt door de ontvangen subsidie Woningbouwimpuls (WBI)
(2) Beschikbaar voor de in voorbereiding zijnde grondexploitaties Noordoevers, Maasterras West en Maasterras Oost (per 31-12-2022 is € 2,5 miljoen aan voorbereidingskosten besteed) en het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier plus de twee overige ontwikkelgebieden in DiZtrikt.

De in figuur 3 bij A) aangegeven winstpotentie bestaat uit het contant gemaakte saldo van de nog te realiseren winst in het project Stadstuinen en het verwachte nadelige exploitatieresultaat van het project Indische Buurt dat gedekt wordt door de getroffen verliesvoorziening in de voorziening Stedelijke Ontwikkeling. De opbouw van deze winstpotentie is in figuur 4 weergegeven.

figuur 4: winstpotentie Uitvoeringsprogr. per 1 januari 2023 - = nadelig (N); + = voordelig (V)

onderdeel	verwacht projectresulaat n.c.w. 1-1-2023		verwacht projectresulaat eindwaarde	
Bouwgronden in exploitatie	€ -853.016	N	€ -958.284	N
Verliesvoorziening	€ 1.130.611	V	€ 1.248.286	V
Eindsaldo, winstpotentie.....	**€ 277.595**	**V**	**€ 290.002**	**V**

Vanuit de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling is per 1 januari 2023, naast de 50% cofinanciering van het Stationskwartier vanuit de WBI-subsidie, een bedrag van € 1,6 miljoen ingezet als dekking voor het verwachte verlies van het project Indische Buurt, de niet-verhaalbare voorbereidingskosten bij het faciliteren van projecten van derden en de risico's van de gebiedsontwikkelingen. Daarnaast stellen we voor om (ook) een verliesvoorziening te treffen voor de dekking van de tot en met 2022 gerealiseerde voorbereidingskosten voor de toekomstige grondexploitaties Maasterras West en Maasterras Oost. Gezien de huidige omvang van deze voorbereidingskosten (€ 1,2 miljoen per 31 december 2022) en de verwachting dat deze kosten niet gedekt zullen worden door de nog

vast te stellen grondexploitaties lijkt het ons, vanuit het voorzichtigheidsbeginsel, verstandig om de dekking nu al te regelen en niet, zoals gebruikelijk, te koppelen aan de vaststelling van deze grondexploitaties.

Er is dan eind 2022 in de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling nog een saldo van € 18,4 miljoen beschikbaar voor de dekking van de al in voorbereiding genomen gebiedsontwikkelingen Noordoevers, Maasterras West en Maasterras Oost en het faciliteren van projecten van derden in het Stationskwartier plus de twee overige ontwikkelgebieden in DiZtrikt, te weten Noord en Walburg inclusief de benodigde risicoreservering. De haalbaarheidsonderzoeken voor Noordoevers en Maasterras West en Oost zijn nog niet afgerond, maar de verwachting is dat de grondexploitaties Maasterras West en Oost beslag zullen leggen op het grootste deel van het nog beschikbare saldo in de reserve Uitvoeringsprogramma. Voor de gebiedsontwikkelingen van Noord en Walburg zijn eind 2021 eerste verkenningen opgesteld. Deze eerste verkenningen geven nog veel ruimte voor nader onderzoek waardoor het op dit moment niet te zeggen is wat de financiële uitkomsten hiervan zijn.

Onderhanden werk
Het saldo van de productiekosten en de opbrengsten van de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn (ofwel de vastgestelde grondexploitaties) voegen we jaarlijks toe aan de boekwaarde van de betreffende projecten. Op de balans zijn de boekwaarden van alle in exploitatie genomen bouwgronden opgenomen onder de post ‘Onderhanden werk’. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het begrotingsjaar leidt dit tot een stijging dan wel daling van de boekwaarde. Na afronding van een project sluiten we die exploitatie af en verrekenen we het eindresultaat met een reserve of met de voorziening ‘Stedelijke Ontwikkeling’ (dit laatste indien het een exploitatieverlies betreft waarvoor al een verliesvoorziening gevormd is).

De totale boekwaarde (het saldo van kosten en opbrengsten) van de in exploitatie genomen gronden is in het afgelopen jaar door projectinhoudelijke activiteiten met € 2,37 miljoen afgenomen. Er is in 2022 voor een bedrag van € 4,89 miljoen aan opbrengsten gerealiseerd (grondverkopen Bakestein en winkelcentrum kort Ambacht). Het bedrag aan investeringen in 2022 beslaat € 2,53 miljoen.

Daarnaast neemt de boekwaarde nog toe met € 0,48 miljoen door verrekeningen met de reserves en voorzieningen. Het gaat hierbij om de verplichte tussentijdse winst uitname, project Bakestein (afname boekwaarde met € 0,77 miljoen) en de verrekening van het verliessaldo ultimo 2022 van het project winkelcentrum kort Ambacht (toename boekwaarde met € 0,29 miljoen).

Ultimo 2022 bedraagt de boekwaarde 'Onderhanden werk' € 8.626.524. In onderstaande tabel (figuur 5) geven wij een specificatie van de mutaties in de boekwaarden.

figuur 5: mutatie boekwaarden onderhanden werk (alle bouwgronden in exploitatie)
(bedragen x € 1.000)

boekwaarde 31-12-2021		**10.517**
Investeringen		
- verwerving/verplaatsingskosten	692	
- sloopwerkzaamheden	63	
- bouwrijp maken	283	
- woonrijp maken	295	
- planontwikkeling	968	
- overig	14	
- rentekosten	210	
	2.525	
Inkomsten		
- grondverkopen	-4.894	
- subsidies (a)	0	
	-4.894	
mutatie boekwaarde door projectactiviteiten:		-2.369
Overig		
- verrekening met reserves en voorzieningen (b)		477
- administratieve boekingen		2
boekwaarde 31-12-2021		**8.627**

(a) De bijdragen vanuit de subsidie Woningbouwimpuls niet inbegrepen. Deze subsidie wordt ingezet als cofinanciering bij de dekking van de investeringen in het Stationskwartier vanuit de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling.
(b) Bakestein (winstuitname) en winkelcentrum Kort Ambacht (afboeken verliessaldo per 31-12-2022 met verliesvoorziening).

De totale geraamde investeringsomvang van de onderhanden projecten (alle in exploitatie genomen gronden) omvat afgerond € 57,6 miljoen aan investeringen en € 57,7 miljoen aan opbrengsten. Eind 2022 is hiervan 81% respectievelijk 77% als gerealiseerd in de boekwaarde opgenomen. Om tot een afronding van alle onderhanden projecten te komen verwachten wij nog € 10,9 miljoen aan investeringen en € 13,1 miljoen aan opbrengsten te realiseren.

De hiervoor aangegeven boekwaarde die op de balans onder de post 'Onderhanden werk' is opgenomen heeft betrekking op de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn. Er is sprake van in exploitatie genomen bouwgrond vanaf het moment dat de grondexploitatie door de gemeenteraad is vastgesteld. In de periode vóór de vaststelling van een grondexploitatie worden voorbereidingskosten gemaakt. Deze (voorbereidings)kosten behoren niet tot het 'Onderhanden werk' en kunnen onder voorwaarden geactiveerd worden onder 'Immateriële vaste activa'.

In 2022 voegen wij een bedrag van € 532.957 toe aan de post 'Immateriële vaste activa'. Het gaat hierbij om de voorbereidingskosten voor het project Noordoevers, en als onderdeel van DiZtrikt, de projecten Maasterras West en Maasterras Oost.

Ultimo 2022 is er een saldo van € 2,3 miljoen aan voorbereidingskosten geactiveerd. Voor een specificatie van de voorbereidingskosten verwijzen wij naar figuur 6.

figuur 6: voorbereidingskosten grondexploitaties
(bedragen x € 1.000)

project	boekwaarde 1-1-2022	investeringen (netto) in 2022	boekwaarde 31-12-2022
Maasterras West (*)	346	153	499
Maasterras Oost (*)	524	197	721
Noordoevers	909	183	1.092
TOTAAL Immateriële Vaste Activa:	**1.779**	**533**	**2.312**

(*) voorgesteld wordt om de boekwaarde per 31-12-2022 te dekken door een verliesvoorzieni

De voorbereidingskosten mogen in de nog vast te stellen grondexploitatie opgenomen worden, mits deze binnen zes jaar vastgesteld zijn door uw raad. De BBV voorschriften schrijven voor dat de voorbereidingskosten maximaal vijf jaar geactiveerd mogen blijven staan onder de immateriële vaste activa. Als er niet tijdig een grondexploitatie vastgesteld wordt dan zal het saldo van de voorbereidingskosten ouder dan vijf jaar afgeboekt worden ten laste van het jaarresultaat. Hoe ouder de voorbereidingskosten zijn, hoe groter dit risico wordt. Het eerste bedrag waarbij dit kan spelen zijn de in 2019 gemaakte voorbereidingskosten voor Noordoevers (€ 578.382). Dit bedrag moet in 2024 afgeboekt worden als er dan nog geen grondexploitatie voor deze ontwikkeling is vastgesteld.

Zoals hiervoor aangegeven (zie Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling) stellen wij voor om, vanwege de omvang en de verwachte exploitatieverliezen van de nog vast te stellen grondexploitaties, per 31 december 2022 een verliesvoorziening van € 1,2 miljoen te treffen voor de dekking van de gemaakte voorbereidingskosten voor Maasterras West en Maasterras Oost.

Naast de ontwikkeling van gemeentegronden in het Stationskwartier (actief grondbeleid) faciliteert de gemeente ook de ontwikkeling op gronden van derden (faciliterend grondbeleid). De verslaggeggingsregels (BBV) bepalen dat de kosten van het faciliterend grondbeleid niet in de gemeentelijke grondexploitaties opgenomen mogen worden. De kosten die toegerekend worden aan het faciliterend grondbeleid dienen in beginsel te worden verhaald op de private grondeigenaren. Het kostenverhaal wordt daarbij beperkt tot het zogenaamd opbrengend vermogen; er kunnen niet meer kosten verhaald worden dan er aan batig saldo gerealiseerd wordt. De kosten die naar verwachting verhaald kunnen worden mogen vijf jaar onder de overige nog te ontvangen bedragen op de balans van de gemeente komen te staan. Na maximaal vijf jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat.
In 2022 rekenen wij, naar rato van het aantal te bouwen woningen, van de gemaakte plankosten een bedrag van € 408.000 toe aan het faciliterend grondbeleid. Hiervan is € 214.000 verrekend met de reserve Uitvoeringsprogramma en de WBI subsidie omdat het opbrengend vermogen onvoldoende is om alle kosten te kunnen verhalen. Van het resterende bedrag is € 130.000 in rekening gebracht bij een private partij en € 64.000 komt op de balans als nog te verrekenen kosten onder de post overige nog te ontvangen bedragen.

Reserves en voorzieningen
Bij een strategische inzet van het vermogen is niet alleen de financiële dekking van het totaal aan investeringen van belang maar ook de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen (weerstandsvermogen) en de tijdige beschikking over een vrije reserve om tot realisatie van nieuwe verliesgevende

projecten te kunnen besluiten (op dat moment moet een voorziening getroffen kunnen worden). Om hierop te kunnen sturen hebben we het vermogen van het grondbedrijf, naast de voorziening Stedelijke Ontwikkeling, onderverdeeld in twee reserves met ieder een eigen doel (zie figuur 7). Daarnaast is er een reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling voor de gebiedsontwikkelingen Noordoevers en Spoorzone/DiZtrikt.

In dit hoofdstuk geven wij u per reserve of voorziening een korte toelichting op de belangrijkste mutaties in het afgelopen jaar en de omvang ultimo 2022. Daarna geven wij een toelichting op enkele relevante verschillen in de mutaties ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2022.

figuur 7: reserves en voorzieningen grondbedrijf plus reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening	Dient als dekking van de geprognosticeerde verliezen (netto contante waarde) van bestuurlijk vastgestelde grondexploitaties. Conform de voorschriften (BBV) treffen wij een voorziening op het moment dat besloten wordt tot uitvoering van een verliesgevend project. Daarnaast kan er een voorziening getroffen worden voor de bestede voorbereidingskosten die naar alle waarschijnlijkheid niet gedekt zullen worden door de nog vast te stellen grondexploitatie. De benodigde bedragen voor een nieuwe voorziening komen in beginsel uit een vrije reserve . Bij het afsluiten van een boekjaar worden de bestaande voorzieningen, indien nodig, aangepast aan de geactualiseerde exploitatieresultaten van de betreffende projecten. Deze mutaties worden in beginsel verrekend met de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf (of een vrije reserve als het om voorberediingskosten gaat).	ja
reserve Gerealiseerde winstpotentie	vrije reserve	Bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen (voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project). Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Overigens is de vrije beschikbaarheid wel beperkt in die zin dat er rekening gehouden moet worden met toekomstige claims op deze reserve door verliesgevende projecten als dergelijke projecten in voorbereiding zijn en waarvan op enig moment het besluit tot uitvoering genomen zal worden (op dat moment voorziening treffen ten laste van de vrije reserve). Ook moet er rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat een deel van de tussentijds bijgeschreven winsten uit nog niet afgesloten grondexploitaties weer gecorrigeerd kan worden als verwachte winst afneemt (een zogenaamde negatieve tussentijdse winst leidt tot een dotatie aan de betreffende grondexploitatie). Daarnaast is het noodzakelijk het risicoprofiel van het grondbedrijf, inclusief de nieuwe investering, en de omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf in de afweging mee te nemen als bedragen uit de vrije reserve aangewend worden.	nee

figuur 7: reserves en voorzieningen grondbedrijf plus reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling (vervolg)

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	risico reservering	Dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. Het weerstandsvermogen is enerzijds bedoeld om bestaande voorzieningen op peil te houden (i.c. het opvangen van tegenvallers binnen verliesgevende projecten die in uitvoering zijn; behoefte op korte termijn) en anderzijds om tegenvallende toekomstige exploitatiewinsten op te vangen (behoefte op lange termijn). De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.	nee
reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling	bestemmings reserve	Bestemd voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt (deelgebieden: Stationskwartier, Noord en Walburg) en Noordoevers. De reserve is bedoeld ter bekostiging van het actief grondbeleid in deze gebieden (het saldo van de gemeentelijke grondexploitaties Stadstuinen, Indische Buurt, Maasterras West en Maasterras Oost en het eventueel afboeken van voorbereidingskosten indien niet - tijdig- een grondexploitatie wordt vastgesteld) en de bekostiging van het faciliterend grondbeleid (het saldo van de niet verhaalbare kosten). De reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling behoort niet tot het gesloten systeem van het grondbedrijf. Voor- en nadelige mutaties binnen de grondexploitaties die behoren tot de gebiedsontwikkelingen DiZtrikt en Noordoevers worden verrekend met deze reserve.	nee

Voorziening Stedelijke ontwikkeling
Het saldo van kosten en opbrengsten eind 2022 in de grondexploitatie winkelcentrum Kort Ambacht (€ 0,30 miljoen) verrekenen we met de verliesvoorziening. De werkzaamheden zijn nagenoeg afgerond. Voor de financiële afronding in 2023 verhogen we het restant van de verliesvoorziening met een klein bedrag. Door de mutaties in de verwachte exploitatieverliezen kunnen de verliesvoorzieningen per saldo met € 0,41 miljoen verlaagd worden. Daar staat een verhoging met € 1,22 miljoen tegenover om, conform ons voorstel, de reeds gemaakte voorbereidingskosten voor Maasterras West en Maasterras Oost te dekken met een verliesvoorziening.

De verliesvoorzieningen zijn gebaseerd op de contante waarde van de verwachte exploitatieverliezen (het eindsaldo wordt met een disconteringsvoet van 2% teruggerekend naar huidig prijspeil). De verliesvoorziening dekt dus de huidige waarde van de verwachte verliezen. Om in de toekomst de werkelijke waarde (eindwaarde) te kunnen verrekenen voegen we jaarlijks 2% rente toe. In 2022 is € 0,16 miljoen rente aan de voorziening Stedelijke ontwikkeling toegevoegd.

De voorziening Stedelijke Ontwikkeling heeft eind 2022 een saldo van € 8,51 miljoen. Dit saldo vertegenwoordigt de contante waarde van het verwachte exploitatieverliezen van de projecten Euryza, Buizerdstraat, Indische buurt en het restant van winkelcentrum Kort Ambacht en het bedrag aan gerealiseerde voorbereidingskosten voor de nog vast te stellen grondexploitaties Maasterras West en Maasterras Oost.

Reserve Gerealiseerde winstpotentie
Conform de regelgeving (BBV) onttrekken wij bij een winstgevende gebiedsontwikkeling vanaf het moment dat er grondverkoop opbrengsten gerealiseerd zijn jaarlijks, naar rato van de projectvoortgang, een deel van de verwachte winst aan de grondexploitatie. Deze tussentijdse winst dient volgens een voorgeschreven methode van 'percentage of completion' te worden bepaald. Voor 2022 levert deze berekeningssystematiek een uit te nemen winst van € 0,77 miljoen op voor het project

Bakestein. Dit bedrag hebben wij aan deze grondexploitatie onttrokken en aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie toegevoegd. Omdat bij de andere winstgevende gebiedsontwikkeling nog geen grondverkoopopbrengsten gerealiseerd zijn blijft de winst uitname beperkt tot Bakestein.

Naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad inzake de aftrek van de omzetbelasting over de investeringen in het Lokaal Onderwijs Centrum (LOC-gebouw) ontvingen we in 2022 een bedrag van € 0,17 miljoen aan rentevergoedingen die we aan deze reserve toegevoegd hebben.

Tot slot zijn er twee kleine bedragen onttrokken aan deze reserve. Een dotatie van € 57.000 aan het bomenfonds (uw besluit over de resultaatsbestemming bij de jaarrekening 2021) en een dotatie van € 11.000 aan de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.

In totaal neemt het saldo van de reserve Gerealiseerde winstpotentie met € 0,88 miljoen toe tot een bedrag van € 2,94 miljoen eind 2022.

Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf
Voor de verhoging van de verliesvoorzieningen voor de projecten Euryza, Buizerdstraat en winkelcentrum kort Ambacht onttrekken we € 0,13 miljoen aan deze reserve.

Op basis van de geactualiseerde risicoanalyse verhogen we het saldo in deze reserve met € 0,31 miljoen tot € 1,41 miljoen.

Reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling

Met ingang van 2022 nemen we de gereserveerde bedragen voor de risicodekking van de projecten die tot het uitvoeringsprogramma behoren op in de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Op basis van het huidige risicoprofiel onttrekken we € 0,30 miljoen aan deze reserve om als risicodekking toe te voegen aan de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.

Daarnaast onttrekken we € 0,45 miljoen om toe te voegen aan de voorziening Stedelijke ontwikkeling (dekking verwacht verlies Indische Buurt en de tot heden gerealiseerde voorbereidingskosten Maasterras) en de verrekening van de niet verhaalbare kosten van het faciliterend grondbeleid. Het gaat hierbij om de helft van de benodigde bedragen; de andere helft wordt verrekend met de ontvangen WBI subsidie.

Er is eind 2022 een bedrag van € 1,56 miljoen als dekking ingezet zodat er nog een saldo van € 18,4 miljoen resteert.

In onderstaand figuur geven wij een samenvattend overzicht van alle hiervoor beschreven mutaties in de reserves en voorzieningen in het boekjaar 2022. Omdat bij de verrekeningen met de reserve Uitvoeringsprogramma ook 50% cofinanciering vanuit de WBI subsidie ingezet wordt is ook de inzet vanuit de WBI subsidie in figuur 8 opgenomen.

figuur 8: mutaties reserves en voorzieningen in 2022 en inzet WBI subsidie (x € 1 miljoen)

	'vrije' reserve Gereal. Winst-potentie GB	reserve Weerstands-vermogen GB	voorziening Stedelijke Ontwikkeling	reserve Uitvoeringsprogr. gebiedsontw.	inzet WBI subsidie
saldo 31-12-2021	**2,07**	**1,23**	**7,83**	**19,19**	**3,87**
toevoeging rente aan voorziening S.O. in 2022			0,16		-0,02
winstneming Bakestein	0,77				
verhoging verliesvoorzieningen		-0,13	0,13		
verlagen verliesvoorziening			-0,53	0,27	0,27
dekking voorbereidingskosten Maasterras			1,22	-0,61	-0,61
afboeken niet verhaalbare kosten faciliterend grondbeleid				-0,11	-0,11
dotatie aan bomenfonds (project Voorz.cluster HJD)	-0,06				
verrekening kosten afronding project			-0,30		
rentevergoeding n.a.v. arrest HR inzake btw LOC	0,17				
verhoging en verplaatsing risicodekking	-0,01	0,31		-0,30	
mutaties in 2022:	0,88	0,18	0,67	-0,75	-0,47
saldo 31-12-2022	**2,94**	**1,41**	**8,51**	**18,44**	**3,41**

Belangrijkste verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2022

Reserve Gerealiseerde winstpotentie.
De toevoeging aan deze reserve valt € 0,42 miljoen lager uit dan begroot. Dit komt vooral doordat de grondverkoopopbrengsten van de projecten Van 't Hofflocatie en Buizerdstraat niet in 2022 plaatsgevonden hebben waardoor de begrote toevoeging met de tussentijdse winst uitname in 2022 komt te vervallen. Deze opbrengsten schuiven door naar respectievelijk 2023 en 2024.

Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.
De risicodekking voor de gebiedsontwikkelingen in DiZtrikt en Noordoevers is verplaatst van de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling naar de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf die daardoor met € 0,3 miljoen toeneemt. Dit is een wijziging ten opzichte van de begroting 2022 en komt voort uit uw besluit bij de begroting 2023 om de benodigde middelen voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/DiZtrikt en Noordoevers gefaseerd en gekoppeld aan de uitvoering van de betreffende grondexploitaties van de reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling over te hevelen naar de reserves en voorzieningen van het grondbedrijf. De voor- en nadelige mutaties blijven we wel verrekenen met de reserve Uitvoeringsprogramma.
Daarnaast is er een afname van € 0,13 miljoen omdat de verwachte verliezen van de projecten Euryza, Buizerdstraat en (de afronding van) winkelcentrum Kort Ambacht afwijken ten opzicht van de begroting.

Voorziening Stedelijke ontwikkeling.
Er wordt € 0,95 miljoen meer toegevoegd aan de voorziening dan begroot. Voornamelijk door ons voorstel om een voorziening te treffen voor de gerealiseerde voorbereidingskosten van Maasterras West en Maasterras Oost. Daarnaast zijn er mutaties in de verwachte verliezen van de projecten Euryza, Buizerdstraat, Indische Buurt en (de afronding van) winkelcentrum Kort Ambacht waarop de verliesvoorziening is aangepast.

Reserve uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling.
De onttrekking van € 0,75 miljoen is niet begroot. Het besluit om een voorziening te treffen voor de gerealiseerde voorbereidingskosten van Maasterras West en Maasterras Oost is niet voorzien in de begroting. Net als het afboeken van de niet verhaalbare kosten van het faciliterend grondbeleid en de verplaatsing van de risicodekking naar de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.

8. Paragraaf Wet open overheid

Met ingang van 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), waarin de regels voor passieve openbaarmaking al waren vastgelegd: het voldoen aan informatieverzoeken van burgers of organisaties. Nieuw is dat de Woo ook actieve openbaarmaking verplicht stelt. Dat zal de komende jaren gefaseerd voor in totaal 11 informatiecategorieën opengesteld gaan worden.

Binnen Zwijndrecht is in 2022 gestart met de implementatie van de Woo. Het betekent dat we de wijzigingen ten aanzien van passieve openbaarmaking hebben doorgevoerd in de procedures voor Wob-verzoeken, die nu Woo-verzoeken zijn geworden. Hiermee sluiten we aan bij de ambities zoals die in het Raadsprogramma Krachtig Zwijndrecht 2.0. zijn vastgelegd:

"In deze raadsperiode werken we versneld toe naar communicatie die open, uitnodigend, duidelijk en toegankelijk is voor iedereen. We streven in de communicatie naar meer maatwerk, waarbij vragen vanuit samenleving, buurt, straat en individu snel, goed en volledig beantwoord worden. We toetsen de gemeentelijke communicatie die plaatsvindt via de website, sociale media, gedrukte media en andere kanalen hierop en betrekken daar onze inwoners en ondernemers bij. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar:

- *Heldere en concrete informatievoorziening over regelingen en diensten.*
- *Informatieve campagnes ten aanzien van gezamenlijke opgaven.*
- *Te allen tijde een eenduidige terugkoppeling aan inwoners over wat er met hun melding, verzoek, et cetera, is gedaan.*
- *Meer zicht- en aanspreekbaarheid van raads- en collegeleden in de wijken.*

9. Paragraaf Covid-19

Inleiding

Na twee bewogen jaren is de coronapandemie nu (maart 2023) officieel voorbij. In het eerste kwartaal van 2022 waren de gevolgen echter nog merkbaar met onder meer een lockdown van 26 januari tot en met 24 februari. Sinds 25 februari 2022 zijn de meeste coronamaatregelen vervallen. Via de 1e en 2e bestuursrapportage 2022 is uw raad eerder geïnformeerd over de effecten van corona. In deze paragraaf besteden we achtereenvolgens aandacht aan:

- Een overzicht van de financiële effecten 2022;
- Eventuele risico's die van belang zijn op de cijfers in deze jaarrekening;
- Genomen besluiten m.b.t. COVID;
- Inzicht in de stand van de reserve COVID-19.

Gemaakte coronakosten

Er is voor circa € 124.000 aan extra kosten gemaakt voor onder meer aanpassingen aan de raadszaal voor het vergaderen op 1,5 meter afstand, kosten voor juridisch advies en communicatieadvies rondom corona, kosten voor digitaal vergaderen gemeenteraad in Spektakel en ontwikkel- en beheerkosten digitale winkelstraat Zo-Zwijndrecht. Deze kosten zijn in deze jaarrekening onttrokken aan de reserve COVID-19.

Risico's

Het enige risico met invloed op de jaarcijfers is de beoordeling/afhandeling van de TOZO dossiers door de Sociale Dienst Drechtsteden. Uit de concept jaarstukken 2022 versie 24 maart 2023 van de gemeenschappelijke regeling Sociaal (GRS) blijkt dat de gemeente Zwijndrecht per saldo nog € 499.454 moet betalen aan de GRS als eindafrekening van de TOZO over de jaren 2020 tot en met 2022. Wij stellen voor deze kosten te dekken uit de reserve COVID-19.

Genomen besluiten m.b.t. COVID

- 2022-0035367 op 15 maart 2022. Het college van burgemeester en wethouders besluit:
  1. de 'Tweede regeling ondersteuningsgelden voor controle coronatoegangsbewijs' vast te stellen.
  2. de incidentele CTB middelen van het rijk aan te wenden als dekking voor de uitvoering van deze regeling.

- 2022-0035490 op 22 maart 2022. Het college van burgemeester en wethouders besluit:
  1. de horecagelegenheden met een maatschappelijk doel, Spektakel en Sportcafé Develhal, voor 50% van de huur voor de maanden november 2021 tot en met februari 2022 te compenseren.

- 2022-0148121 op 11 oktober 2022: De gemeenteraad besluit:
  1. In te stemmen met een aanvullende energietoeslag van € 500,- voor inwoners met een inkomen tussen 120% en 130% van het Wettelijk Sociaal Minimum.
  2. Hiervoor het overgebleven budget van de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten in te zetten.

Stand reserve COVID-19

Zie toelichting op overige bestemmingsreserves in de toelichting op de balans in de jaarrekening 2022 voor meer informatie over de stand.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma's												
1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-17.661	8.181	-9.480	-18.168	8.650	-9.518	-22.457	10.433	-12.023	-4.289	1.783	-2.506
2 Bestrijding van armoede	-34.143	23.967	-10.176	-39.069	24.760	-14.309	-36.584	18.381	-18.203	2.485	-6.380	-3.895
3 Welzijn en zorg	-44.315	2.626	-41.689	-52.392	8.863	-43.530	-52.655	11.001	-41.654	-262	2.138	1.876
4 Veiligheid en leefomgeving	-33.780	16.423	-17.357	-36.074	16.854	-19.220	-34.578	16.840	-17.738	1.496	-14	1.482
5 Dienstverlening en bestuur	-6.737	1.520	-5.216	-7.128	2.520	-4.608	-7.027	2.321	-4.706	101	-199	-98
Financiën	337	314	651	-702	242	-460	-732	294	-438	-30	52	22
Subtotaal programma's	*-136.299*	*53.031*	*-83.268*	*-153.534*	*61.889*	*-91.645*	*-154.033*	*59.269*	*-94.763*	*-499*	*-2.620*	*-3.118*
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen	0	10.565	10.565	0	10.565	10.565	0	10.581	10.581	0	16	16
Algemene uitkering	-286	85.413	85.127	0	96.345	96.345	0	97.964	97.964	0	1.619	1.619
Dividend	0	216	216	0	237	237	0	218	218	0	-18	-18
Saldo van de financieringsfunctie	244	108	353	-57	108	51	-218	299	81	-161	191	30
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	*-42*	*96.301*	*96.260*	*-57*	*107.254*	*107.197*	*-218*	*109.062*	*108.844*	*-161*	*1.807*	*1.647*
Overhead	*-14.003*	*20*	*-13.984*	*-15.726*	*66*	*-15.661*	*-15.166*	*150*	*-15.016*	*560*	*85*	*645*
Vennootschapsbelasting	*-25*	*0*	*-25*	*-25*	*0*	*-25*	*-30*	*0*	*-30*	*-5*	*0*	*-5*
Saldo van baten en lasten	**-150.369**	**149.352**	**-1.017**	**-169.343**	**169.209**	**-134**	**-169.446**	**168.481**	**-965**	**-104**	**-728**	**-831**
Mutaties reserves												
1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-1.357	1.419	62	-3.939	3.881	-58	-3.856	5.031	1.176	83	1.150	1.234
2 Bestrijding van armoede	-2.389	434	-1.955	-3.310	1.709	-1.601	-75	1.735	1.660	3.235	26	3.261
3 Welzijn en zorg	0	379	379	0	1.668	1.668	0	1.668	1.668	0	0	0
4 Veiligheid en leefomgeving	-130	1.673	1.543	-920	2.991	2.071	-967	2.828	1.861	-47	-163	-209
5 Dienstverlening en bestuur	0	480	480	-42	100	58	-42	110	68	0	10	10
Financiën	-344	3	-341	-1.860	1.094	-766	-1.916	1.091	-825	-56	-3	-59
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	0	1.767	1.767	0	2.225	2.225	0	2.305	2.305	0	80	80
Subtotaal mutaties reserves	*-4.220*	*6.155*	*1.935*	*-10.071*	*13.666*	*3.595*	*-6.855*	*14.768*	*7.912*	*3.216*	*1.101*	*4.317*
Resultaat	**-154.590**	**155.507**	**918**	**-179.414**	**182.875**	**3.461**	**-176.302**	**183.249**	**6.947**	**3.112**	**374**	**3.486**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Balans

ACTIVA	2021		2022	
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		**2.155**		**2.407**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	2.041		2.312	
Bijdragen aan activa van derden	114		96	
Materiële vaste activa		**203.249**		**231.517**
Investeringen met economisch nut				
Gronden uitgegeven in erfpacht	9.039		9.039	
Overige investeringen met een economisch nut	81.570		100.875	
Investeringen economisch nut met heffing	67.301		71.354	
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	45.339		50.250	
Financiële vaste activa		**6.632**		**7.253**
Kapitaalverstrekkingen aan:				
Deelnemingen	1.601		1.619	
Leningen aan:				
Woningbouwcorporaties	2.593		2.375	
Overige langlopende leningen u/g	2.438		3.259	
TOTAAL VASTE ACTIVA		**212.036**		**241.178**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden		**4.370**		**2.089**
Onderhanden werk, waaronder Bouwgronden in exploitatie	4.370		2.089	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		**17.487**		**22.192**
Vorderingen op openbare lichamen	11.850		16.015	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	0		0	
Rekening-courantverhouding met niet financiële instellingen	1.687		2.351	
Overige vorderingen	3.949		3.826	
Liquide middelen		**17**		**1.121**
Banksaldi	12		1.113	
Kassaldi	5		8	
Overlopende activa		**4.725**		**2.628**
Overlopende activa	4.450		2.328	
Nog te ontvangen voorschotbedragen van:				
Rijk	102		54	
Overige Nederlandse overheidslichamen	174		247	
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		**26.598**		**28.030**
TOTAAL ACTIVA		**238.634**		**269.207**

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet Vpb	**0**	**0**

(bedragen x € 1.000)

PASSIVA	2021		2022	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen		**82.067**		**81.102**
Algemene reserves (Weerstandsvermogen)	29.671		25.561	
Overige bestemmingsreserves	51.147		48.593	
Gerealiseerd Resultaat	1.250		6.947	
Voorzieningen		**9.137**		**9.356**
Voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.472		5.207	
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.	3.665		4.149	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		**119.835**		**136.492**
Onderhandse leningen van:				
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	3.459		23.365	
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	116.376		113.127	
TOTAAL VASTE PASSIVA		**211.039**		**226.950**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		**9.305**		**25.449**
Overige Kasgeldleningen	0		11.000	
Banksaldi	3.845		5.320	
Overige schulden	5.460		9.129	
Overlopende passiva		**18.290**		**16.809**
Overlopende passiva	10.926		9.147	
Ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen van:				
Rijk	7.024		7.585	
Overige Nederlandse overheidslichamen	341		76	
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**27.595**		**42.257**
TOTAAL PASSIVA		**238.634**		**269.207**

Niet in de balans opgenomen verplichtingen		
Garantstellingen direct	11.728	11.854
Garantstellingen indirect	93.582	87.182
Totaal garantstellingen	**105.310**	**99.036**

(bedragen x € 1.000)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen
De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet.

Algemene waarderingsgrondslagen
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, zijn in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als bate genomen op het moment waarop het recht op het ontvangen van het dividend bestaat.

Personeelslasten zijn toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume is geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen.

Onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie. Achterstallig onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging en afwaardering wanneer sprake is van duurzame waardevermindering. Bij een tijdelijke waardevermindering vanwege achterstallig onderhoud worden de lasten van het wegwerken van achterstallig onderhoud ineens ten laste van de exploitatie gebracht.

Vaste activa

Immateriële vaste activa
Kosten van onderzoek en ontwikkeling
De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan in het jaar volgend op gereedkomen van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden
De bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen is op het saldo afgeschreven. Afschrijvingen geschieden lineair met inachtneming van de verwachte gebruiksduur. Er is afgeschreven vanaf het eerste jaar volgend op het jaar van gereed komen. Op grondbezit wordt niet afgeschreven.

Op grond van artikel 65 van het BBV is bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. De afschrijvingsmethode is vastgelegd in de door de raad vastgestelde verordening ex art. 212. Indien er extra is afgeschreven is dit toegelicht.

Bij de waardering en afschrijving van het vastgoed is rekening gehouden met een restwaarde. Deze restwaarde is gebaseerd op de WOZ-waarde. Daarbij is de volgende differentiatie gehanteerd:

Categorie 1: kantoren afschrijven tot 50% van de WOZ waarde
Categorie 2: ateliers, bedrijfsruimten, sportcomplexen, MFA's, Wijk/buurtcentra en woningen afschrijven tot 25% van de WOZ waarde
Categorie 3: bedrijfsruimten overige, garageboxen, gymlokalen, parkeergarages, specifiek vastgoed (onder andere kerktoren, schouwburg) en vastgoed overig (onder andere poort, schuur) afschrijven tot 0% van de WOZ-waarde.

De ingeschatte restwaarde wordt niet jaarlijks aanpast op grond van de bijgestelde WOZ-waarde. Wel zal jaarlijks aan de hand van de WOZ-waarde worden getoetst of de inschatting van de restwaarde nog reëel is. De verwachting is immers dat de WOZ-waarde in de periode vanaf moment inschatting restwaarde (jaar t) tot het einde van de gebruiksduur zal dalen tot respectievelijk 50%, 25% en 0% van de WOZ-waarde uit jaar t. Indien nodig vindt aanpassing van de restwaarde plaats.

In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (in casu de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden, overeenkomstig de nota waardering en afschrijving, geactiveerd en afgeschreven. De ondergrond van deze werken is daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ('kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen' in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Voorraden
Onderhanden werk, gronden in exploitatie
De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging zijn toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
- de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
- de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar de rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gereed product
Gereed gekomen producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen kent geen eigen waarderingsgrondslag. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigen waarderingsgrondslag kennen.

Voorzieningen
Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting dan wel het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders is echter op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse van de afwijkingen

Het resultaat na bestemming valt ten opzichte van de Tweede Bestuursrapportage 2022 (3,5 miljoen positief) € 3,5 miljoen positiever uit. In onderstaand overzicht zijn, in overeenstemming met de verordening ex. artikel 212 van de Gemeentewet, de afwijkingen op lasten en baten tussen de realisatie en de begroting na wijziging groter dan € 50.000. Daarnaast staat onder de post diversen de afwijkingen kleiner dan € 50.000,-.

Nummer	Programma	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Waarvan Structureel
1	0	Onderbenutting budgetten (bestemming resultaat)	2.846	1.690	4.536	0
2	1	Afwaardering watertoren	-1.952		-1.952	0
3	1	Zwembad De Hoge Devel	124		124	0
4	1	Speciaal basisonderwijs onderwijs huisvesting	54		54	0
5	1	Openbare basisscholen huisvesting	-84	46	-38	0
6	1	NME-gebouw	244	-244	0	0
7	1	Polder buitenland	-61	0	-61	0
8	1	Geo-informatie	50		50	0
9	1	Hogere lasten en baten bouwgrondexploitatie	-2.781	2.781	0	0
10	1	Projecten	-209	333	124	0
11	2	Erfpachtgronden aan de Lindtsedijk 14	6.068	-6.605	-537	0
12	2	Deltaplan Armoedebeleid	85		85	0
13	2	Minimabeleid	-379	16	-363	0
14	2	Arbeidsparticipatie	321		321	0
15	2	Begeleide participatie	-143		-143	0
16	2	Participatiebanen	176		176	0
17	2	Inkomensregelingen	-370	183	-187	0
18	2	Inkomensregelingen (BUIG)		-147	-147	0
19	3	Impuls Kunst en Cultuur	65	6	71	0
20	3	Zwembadencomplex De Hoge Devel	-84	156	72	0
21	3	Maatwerkdienstverlening 18+ WMO	257		257	0
22	3	Maatwerkvoorzieningen WMO	-212		-212	0
23	3	Inburgering SPUK via SDD	-130	75	-55	0
24	3	Beschermd wonen	189	443	632	0
25	3	Uitvoering lokaal gezondheidsbeleid	-40	101	61	0
26	3	Service organisatie Jeugd	-221		-221	0
27	3	Decentralisatie jeugdzorg	130		130	0
28	3	Onderwijs Achterstandenbeleid	-765	716	-49	0
29	3	Vervoer leerlingen speciaal onderwijs	-131		-131	0
30	4	Reserve Kapitaalsdekking	0	-167	-167	0
31	4	Asfaltwerkzaamheden	-61		-61	0
32	4	Riolering	4	127	131	0
33	4	Erfpachtgronden aan de Lindtsedijk 14	437		437	0
34	4	Afval	70	-34	36	0
35	4	Milieu	-18	84	66	0
36	5	Gemeenteraadsvergaderingen	-60		-60	0
37	5	Hogere bijdrage aan GBD	-60		-60	
38	5	Wethouderspensioenen	612		612	0
39	5	Omgevingsvergunning	-68	-120	-188	0
40	Dekkingsm.	renteresultaat	-161	191	30	0
41	Dekkingsm.	Algemene uitkering		325	325	0
42	Overhead	Kosten corona / onttrekking aan de reserve COVID voor gemaakte kosten corona	-83	83	0	0
43	Overhead	Lagere doorberekeningen aan projecten/grex	-262		-262	0
44	Diversen	Verschillen < € 50.000,-	-285	335	50	0
		Totaal	**3.112**	**374**	**3.486**	**0**

1. Onderbenutting budgetten diverse programma's (bestemming resultaat)
Bij het opstellen van de jaarstukken is naar voren gekomen dat een aantal budgetten in 2022 niet is gebruikt. Dit levert per saldo een incidenteel voordeel op van € 4.536.000 (2,70% van de totale lasten exclusief mutaties met reserves) voor het jaarresultaat 2022. De activiteiten die ten grondslag liggen aan deze budgetten leiden in 2023 wel tot prestaties en uitgaven. Bij de bestemming van het resultaat vragen wij om deze budgetten toe te voegen aan het budget 2023. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Bestemming van het resultaat'.

2. Afwaardering Watertoren:
Op 11 oktober 2022 (2022-0162050) heeft de raad besloten om budgetten ter beschikking te stellen voor de aankoop en het onderhoud van de "Watertoren" (Westerschelde 1) en omliggende percelen. Conform de financiële regelgeving is e.e.a. gewaardeerd tegen de aankoopprijs. Zoals in genoemd voorstel vermeld, is er sprake van duurzame waardevermindering nu de taxatiewaarde/marktwaarde

van het onroerend goed lager ligt dan de aankoopprijs. Deze verplichte afboeking vindt plaats in deze jaarstukken ten laste van het resultaat 2022. Dit eenmalige nadeel leidt tot structureel voordeel op de te begroten kapitaallasten (circa € 54.000 voor een looptijd van 40 jaar). De boekwaarde is per 31-12-2022 dan nog € 400.000.

3. *Zwembad De Hoge Devel*
De oplevering van het zwembad was oorspronkelijk gepland voor 2021. Dit is eind 2022 geworden. Doordat het oude zwembad een jaar langer in gebruik is geweest, is er in 2022 nog regulier afgeschreven.

4. Speciaal basisonderwijs onderwijs huisvesting
De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door ruimtegebrek (Rajubibos en de Sprong), kostenvoorbereiding renovatie Develsteincollege en langer gebruik tijdelijke huisvesting Develhoek.

5. Openbare basisscholen huisvesting
Bijdrage materiële instandhouding de Dolfijn (Perkstraat) 2021 + 2022 verantwoord in boekjaar 2022.

6. NME-gebouw (Hooge Nesse)
De verkoop van het NME-gebouw (Hooge Nesse) heeft niet in 2022 plaatsgevonden en hierdoor ook niet de storting in reserve. Vindt plaats in 2023.

7. Polder buitenland
In 2022 is het project afgerond, waarbij de laatste kosten zijn verrekend. De accountant heeft het project eind 2022, begin 2023 gecontroleerd. Afrekening met provincie Zuid-Holland volgt in 2023.

8. Geo-informatie
De realisatie heeft plaats gevonden bij het onderdeel Overhead.

9. Hogere lasten en baten bouwgrondexploitatie
De toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

10. Projecten
De toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

11. Erfpachtgronden aan de Lindtsedijk 14
De levering van de erfpachtgronden aan de Lindtsedijk 14 heeft nog niet plaatsgevonden. Daardoor zijn de inkomsten nog niet gerealiseerd, kunnen de boekwaarden nog niet worden afgeboekt en de stortingen in reserves niet plaatsvinden. Zie ook nummer 33.

12. Deltaplan Armoedebeleid
Een 3-tal geplande projecten hebben geen of slechts gedeeltelijk doorgang gevonden. Onder meer door te weinig belangstelling en geen personele invulling voor de laatste maanden.

13. Minimabeleid
Reden van het nadeel zijn hogere uitgaven minimabeleid, inzake energietoeslag: doordat de Drechtsteden in hun beleid een ruimere doelgroep hebben gekozen, waarbij ook inkomens tussen 120-130% WSM in aanmerking komen. Daarenboven heef Zwijndrecht besloten tot een hoger bedrag om uit te keren. Ook is de betaling voor de werkzaamheden van de GRS inzake de toeslagenaffaire hier verantwoord; deze was niet apart geraamd. Dat is € 91.000. De SPUK gedupeerden toeslagenaffaire moet conform regelgeving vrijvallen ten gunste van het resultaat, dit betreft per saldo € 194.000. We

verwachten echter ook in 2023 nog kosten te maken en willen deze middelen uitgeven aan de doelgroep. Daarom zal voor € 194.000 budgetoverheveling worden aangevraagd.

14. Arbeidsparticipatie
Een regeling die de GRS voor ons uitvoert, is een voordeel ontstaan op basis van de concept jaarcijfers van de GRS. We verwijzen voor een inhoudelijke toelichting naar die jaarrekening.

15. Begeleide participatie
voor begeleide participatie is een nadeel l ontstaan van € 143.000 op basis van de concept jaarrekening van de GRS. Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij naar die jaarrekening.

16.Participatiebanen
Sinds 2022 is de financiering van de leerwerkbedrijven overgegaan van de SDD naar de gemeenten. In deze overgang naar lokaal zijn nieuwe berekeningen gemaakt voor de kosten voor de begeleiding van de participanten. Dit blijkt voor 2022 €176.000,- lager dan het beschikbare budget. We verwachten een toename in deze kosten door meer benodigde begeleiding.

17. Inkomensregelingen
Er ontstaat een nadeel in dit product vanwege extra uitgaven in rekening gebracht door de GRS inzake de TOZO regeling(regionaal tekort: 1,3 miljoen) alsmede licht hogere kosten op het onderdeel werk en inkomen. Hier staat tegenover dat wij in 2022 per saldo € 183.000 hebben ontvangen vanuit het rijk inzake de TOZO regeling.

18. Inkomensregelingen (BUIG)
De inkomsten vanuit de gebundelde uitkering (BUIG) vanuit het rijk en bedoeld voor het uitvoeren van de participatiewet, onderdeel werk en inkomen ("Bijstand") zijn lager vastgesteld. Dit levert een nadeel op van € 141.000 Tenslotte zijn er bedragen bijzondere bijstand verrekend van per saldo € 6.000

19. Impuls Kunst en Cultuur
Er was een corona steunpakket beschikbaar waarvan € 54.000 niet is besteed. Alle aanvragen zijn afgewikkeld. Het niet besteedde geld blijft achter in de Covid-19 reserve.

20. Zwembadencomplex De Hoge Devel
In 2022 heeft het Zwembad steun ontvangen voor het omzetverlies ten gevolge van Corona. Ook krijgt het zwembad jaarlijks haar betaalde BTW terug via een SPUK (Specifieke Uitkering). Beide geldstromen lopen via de gemeente en zorgen in onze boekhouding voor zowel een bate en een last. De coronasteun was niet begroot en de door het zwembad betaalde BTW blijkt hoger dan verwacht. Per saldo levert dat een afwijking op van € 109.000 aan zowel de bate als de laste kant. Het budget voor opstarten van het Sportbedrijf is echter niet geheel benut en dat dempt de overschrijding aan de lastenkant tot € 84.000. Aan de batenkant is de exploitatiebijdrage 2020 afgerekend en dit leverde een niet geraamde teruggave op die tezamen met de hiervoor genoemde geldstromen het verschil verklaart.

21. Maatwerkdienstverlening 18+ WMO
Tweede bestuursrapportage en de jaarrekening van de GRS is op realisatiebasis verwerkt in onze cijfers. Deze waren te laat om in onze tweede bestuursrapportage te worden meegenomen. Voor een inhoudelijke toelichting van de lagere kosten verwijzen wij naar de jaarrekening GRS.

22. Maatwerkvoorzieningen WMO
De 2e bestuursrapportage van de SDD is wel verwerkt in facturering SDD, maar nog niet in onze begroting. Deze was te laat om in onze 2e bestuursrapportage te worden meegenomen.

23.Inburgering SPUK via SDD
Bij de vertaling van de begroting van de SDD is per abuis € 192.000 middelen geraamd in programma 2 op Arbeidsparticipatie. Deze hadden echter in programma 3 geraamd moeten worden. De uitgaven zijn wel in programma 3 terecht geboekt. Daarnaast is er sprake van € 62.500 aan extra lasten en gekoppelde baten welke geboekt zijn na gereedkomen jaarrekening SDD. Het beperkte restant zijn kleine afwijkingen.

24. Beschermd wonen
Uitgaven: Een aantal plannen voor het realiseren van woonvoorzieningen hebben vertraging opgelopen. Inkomsten: Saldo is afhankelijk van de afrekening van de gemeente Dordrecht als centrumgemeente.

25. Uitvoering lokaal gezondheidsbeleid
Opbrengst van de subsidie die niet begroot was waarbij de hoogte eind dit jaar is vastgesteld.

26. Service organisatie Jeugd
Dit betreft de uitvoering van de jeugdwet. We zien over 2022 een tekort van € 221.000 ten opzichte van de begroting. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het duurder worden van de uitgaven voor zorgproducten in de regionale zorgmarkt, welke gedeeltelijk gecompenseerd worden door lagere uitgaven op gesloten jeugdhulp (per client kostbare zorg) en door lagere uitgaven van de SOJ zelf.

27. Decentralisatie jeugdzorg
Net als vorig jaar terughoudend met uitgaven, zodat op rekeningbasis gedeeltelijke dekking voor jeugdoverschrijding ontstaat.

28. Onderwijs Achterstandenbeleid
Op het budget Onderwijs Achterstandenbeleid is sprake van hoger dan begrote uitgaven en inkomsten. De hoger dan begrote uitgaven komen doordat de beschikking later is aangepast. De begroting is daar niet op aangepast. De uitgaven Onderwijs Achterstandenbeleid worden gedekt vanuit een specifieke uitkering. Dit verklaart de hogere baten.

29. Vervoer leerlingen speciaal onderwijs
In de 2e bestuursrapportage 2021 is het budget opgehoogd naar € 605.000. Wij verwachtten met een gelijkblijvend volume daar voldoende aan te hebben (open einde regeling). Het volume is echter toch toegenomen; er zijn minder gunstige combinaties in ritten te maken door veranderde schooltijden.

30. Reserve kapitaaldekking afschrijving
Toelichting op de balans bij de omschrijving van de reserves.

31. Asfaltwerkzaamheden
De wereldprijzen van de bitumen en gas zijn harder gestegen dan kon worden voorzien.

32. Riolering
Lagere kwijtschelding rioolrecht. Hogere baten rioolheffing.

33.Erfpachtgronden aan de Lindtsedijk 14
De overdracht van Lindtsedijk 14 is verschoven naar 2023 waardoor geen verkoopopbrengst in 2022 is gerealiseerd. Zie ook nummer 11.

34.Afval
Zie paragraaf lokale heffingen.

35. Milieu
Dit betreffen uitgaven en inkomsten van de SPUK Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) en programma duurzaamheid.

36. Gemeenteraadsvergaderingen
De hogere lasten worden veroorzaakt onder andere doordat de raadsvergaderingen buiten het gemeentehuis plaats hebben gevonden.

37. Hoger bijdrage GBD
Het wordt veroorzaakt door hoge kosten voor het dataplatform en de personele inzet hierop, t.o.v. de inkomsten.

38. Wethouders pensioenen
De noodzakelijke omvang van deze voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Bij de berekeningen per 31 december is de rekenrente hoger dan vorig jaar, waardoor de benodigde omvang van de voorziening verlaagd kan worden. De rekenrente is landelijk voorgeschreven vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

39. Omgevingsvergunning
Hogere kosten voor externe adviesopdrachten. De verwachting is dat de opbrengsten in 2023 worden ontvangen.

40. Renteresultaat
De begroting is als negatieve kosten geboekt en de werkelijke boeking is als opbrengst geboekt. Per saldo is dit neutraal.

41. Algemene uitkering
De baten zijn € 1.619.000 hoger dan geraamd door extra middelen die vanuit de decembercirculaire 2022 ter beschikking zijn gesteld voor met name een aantal inhoudelijke beleidsvelden. Het betreft o.a. Energietoeslag 2023 voor € 1.124.000 die als resultaatbestemming naar 2023 overgeheveld wordt en diverse aanvullende middelen voor Jeugd, Leerlingenvervoer en GR Sociaal voor bijzondere bijstand en WMO die cijfermatig en inhoudelijk bij de jaarrekeningen van de betreffende verbonden partijen zijn verantwoord in met name programma 3.

42. Kosten corona / onttrekking aan de reserve COVID voor gemaakte kosten corona
Toelichting op de balans bij de omschrijving van de reserves.

43. Lagere doorberekeningen aan projecten/grex
In de begroting houden wij rekening met doorbelastingen naar projecten, inclusief de grondexploitatie. Er is dit jaar minder doorbelast doordat de vacatures niet (geheel) zijn ingevuld.

44. Diversen
Dit betreft het saldo van verschillen kleiner dan € 50.000.

Bestemming van het resultaat

Wij stellen de raad voor:

- Het positief resultaat van € 6.947.000 te storten in de Algemene reserve

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2022 is door alle afdelingen een inschatting, naar de stand van zaken op dat moment, gemaakt van budgetten die in 2022 niet gebruikt zouden worden, maar in 2023 wel tot prestaties en uitgaven zouden leiden. Deze budgetten zijn bij die bestuursrapportage overgeheveld naar 2023. Bij het opstellen van de jaarstukken is naar voren gekomen dat een aantal budgetten in 2022 niet zijn gebruikt. De activiteiten die ten grondslag liggen aan deze budgetten leiden in 2023 wel tot prestaties en uitgaven.

Wij stellen de raad voor de niet bestede budgetten van 2022 per saldo van € 4.536.000 toe te voegen aan het budget 2023 en deze in 2023 te onttrekken uit:
- de voorziening riolering (€ 34.000) voor het onderwerp 'Riolering';
- de algemene reserve (€ 4.502.000) voor het restant.

De resultaatbestemming wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Overzicht niet bestede budgetten					
Onderwerp	**Programma**	**Omschrijving**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Wijkplatforms en Dorpsraad	1	Overheveling budgetten volgens afspraak	€ 22.000		€ 22.000
GVVP	1	In 2022 is er beperkt budget uitgegeven aan de maatregelen uit het GVVP om uiteenlopende redenen, zoals: personele wisselingen, uitloop van project in de wijk Noord om verkeersmaatregelen toe te passen vanuit de 'snelle winsten' n.a.v. het Masterplan Noord. Ook het project PIER14 is uitgelopen, waardoor aanleg van de definitieve oversteek nog niet is uitgevoerd. Om die redenen is het verzoek de middelen over te boeken naar 2023, dit is een fors bedrag.	€ 200.000		€ 200.000
Dedicated Goederenlijn (DGL)	1	Vanwege het verkiezingsjaar 2022 is er na vaststelling in februari 2022 verder geen vorm gegeven aan de lobby voor een dedicated goederenlijn en overkapping A16. In 2023 is het opnieuw gestart, samen met de gemeente Dordrecht, en wordt er verder vormgegeven aan de lobby. Daarom het verzoek het budget van 2022 over te boeken naar 2023.	€ 67.000		€ 67.000
Tiny Houses	1	Het project Tiny Houses loopt nog door in 2023. In 2023 gaan we een PvE, globaal ontwerp en kostenraming opstellen. We stellen daarom voor om het resterende budget uit 2022 ove te hevelen naar 2023.	€ 11.000		€ 11.000
Oekraine	3	Het saldo wordt overgeheveld naar 2023. Het schip voor de opvang ligt momenteel in een gebied waar in 2023 ontwikkelingen plaats gaan vinden. Hierdoor verwachten we o.a. voor de mogelijke verplaatsing naar een andere locatie extra kosten te maken. Daarnaast is nog onduidelijk of en hoe de dagvergoeding vanuit het rijk voor de opvang in de komende periode zal veranderen. Zo bouwen we voor een reserve in om de kosten voor de opvang ook in 2023 te kunnen dekken.	€ 578.000	€ 569.000	€ 1.147.000
Minimabeleid	2	De SPUK gedupeerden toeslagenaffaire moet conform regelgeving vrijvallen ten gunste van het resultaat, dit betreft per saldo € 194.000. We verwachten echter ook in 2023 nog kosten te maken en willen deze middelen uitgeven aan de doelgroep		€ 194.000	€ 194.000
Inburgering	3	In de septembercirculaire hebben we extra geld ontvangen voor Inburgering en maatschappelijke begeleiding statushouders. De uitvoering start in 2023.	€ 162.000		€ 162.000
Opstarten loket Gemeentehuis.	3	De doorontwikkeling van het loket brengt opstartkosten met zich mee die nodig zijn om de verschillende partners extern (SDD, Vivera sociale wijkteam) en intern (publiekscontacten, Sociale raadslieden, vergunningen) intensiever te laten samenwerken in het loket. Denk aan kosten voor inrichten, doorontwikkeling van werkprocessen en meerkosten voor bemensing van het loket.	€ 100.000		€ 100.000
riolering	4	Afgelopen jaar is opdracht gegeven voor het het opstellen van het Basisrioleringplan (BRP) en Gemeentelijk riolerings Plan (GRP).Beide opdrachten zijn nog niet afgerond.	€ 34.000		€ 34.000
Uitvoering groenagenda	4	Het werk voor het subsidie het Waaltje wordt pas in 2023 uitgevoerd. Dus de subsidie overhevelen die hieraan gekoppeld is.		-€ 50.000	-€ 50.000
begraafplaatsen	4	Vanwege het doorschuiven van de IP-projecten van de begraafplaatsen verzoek om dit budget eveneens door te schuiven naar 2023 in verband met inhuur externe adviezen en projectleiding.	€ 40.000		€ 40.000
Kwalitietsverbetering groen	4	Door wisseling van personeel hebben we dit niet in 2022 kunnen benutten. Hier zijn wel al opdrachten voor afgegeven die in 2023 worden uitgevoerd.	€ 50.000		€ 50.000
Gemeentewerf	4	Het onderhoud kon deels niet worden uitgevoerd vanwege personeelsgebrek.	€ 20.000		€ 20.000
Gemeentewerf	4	Door personeels tekort bij de aannemer is het beplanten van de plantvakken doorgeschoven naar voorjaar 2023.	€ 63.000		€ 63.000
Kinderboerderij	4	De verbouwing van de kinderboerderij vindt plaats in 2023. De uitgave doorschuiven naar 2023.	€ 132.000		€ 132.000

Groen agenda	4	De gemeenteraad is met een brief (2022-0205692) geïnformeerd over alle activiteiten die zijn uitgevoerd vanuit het programma duurzaamheid en ook vanuit de groenagenda. Veel activiteiten zijn uitgevoerd, maar we vragen u ook budgetten uit 2022 over te hevelen naar 2023. Dit betreft budgetten voor de stimuleringsregeling groene schoolpleinen en Groen doen we samen. De stimuleringsregeling groene schoolplein loopt goed. We zijn met een aantal scholen in gesprek om hun schoolplein te vergroenen. Dit is echter nog niet uitgevoerd, waardoor we de financiële middelen in 2023 nodig hebben. In het kader van Groen doen we samen hebben we verschillende activiteiten uitgevoerd, maar begin van het jaar hebben we dit niet kunnen doen vanwege corona-maatregelen. Daarom hevelen we hier ook een deel van het budget over om in 2023 veel inwoners te kunnen bereiken en motiveren om hun tuin te vergroenen.	€ 76.000		€ 76.000
Natte kunstwerken	4	Het baggeren van Balkengat en Oostkeethaven zal in 2023 plaats vinden.	€ 290.000		€ 290.000
infrastrucuur	4	Als gevolg van armatuur leverantieproblemen in Q3 en Q4 bij de leverancier, is de uitvoering de OV projecten Van Schaikstraat, Marchantstraat e.o., Beneluxlaan en Maasboulevard doorgeschoven naar2023.	€ 110.000		€ 110.000
Milieu/geluidsanering	4	Lagere uitgaven en inkomsten voor geluidsanering woningen. In 2019 is, onder meer door de Omgevingsdienst, aanvullend onderzoek verricht naar te treffen geluidsreducerende maatregelen. Goedkeuring en daarmee toekenning voor uitvoeringssubsidie (kostendekkend) moet nog plaatsvinden. Bij de bestemming van het resultaat stellen wij de raad voor het budget mee te nemen naar 2023.	€ 317.000	-€ 317.000	€ 0
Milieu/NME	4	De gemeenteraad is met een brief (2022-0205692) geïnformeerd over alle activiteiten die zijn uitgevoerd vanuit het programma duurzaamheid en ook vanuit natuur- en duurzaamheidseducatie. Er is opdracht gegeven voor het ontwikkelen van een duurzaam doe-boekje en het aanbrengen van NDE-informatie op onze NDE-locaties, maar de uitvoering en betaling vinden plaats in 2023.	€ 30.000		€ 30.000
Milieu/Progr Duurzaamheid	4	De gemeenteraad is met een brief (2022-0205692) geïnformeerd over alle activiteiten die zijn uitgevoerd vanuit het programma duurzaamheid. Er zijn ook activiteiten nog niet uitgevoerd of wel in gang gezet, maar nog niet uitgevoerd en betaald, waardoor we u vragen de financiële middelen hiervoor over te hevelen naar 2023. Zo wordt op het gebied van klimaat voorbereid op welke plekken we overbodige verharding kunnen omvormen naar groen, maar zijn de directe uitgaven nog niet gedaan. Ook hebben een aantal onderzoeken wat vertraging opgelopen, bijvoorbeeld op het gebied van duurzame warmtebronnen, vanwege wetswijzigingen en ontwikkelingen. De aanleg van het warmtenet liep iets vertraging op, waardoor de verwachtte kosten doorschuiven naar 2023 (bijvoorbeeld communicatie, planner e.d.). Op het gebied van circulariteit zijn in 2022 vooral verkennende gesprekken opgestart, waar de uitvoering in 2023 gaat plaatsvinden. Denk bijvoorbeeld aan de lancering van de aanpak afvalvrije scholen in 2022. Het is nu de bedoeling dat in 2023 zoveel mogelijk scholen zich aanmelden. Hiervoor zijn dan ook financiële middelen nodig. Tot slot is onderdeel van deze overheveling ook een budget dat we reserveren voor het geval we een subsidie moeten terugbetalen. Momenteel huren we via een subsidie van de Provincie een collega in die de samenwerking rondom het warmtenet begeleid. Er bestaat een risico dat we deze subsidie moeten terugbetalen. Hier zijn we op deze manier op voorbereid.	€ 205.000		€ 205.000
Onderhoud bruggen	4	De werkzaamheden aan Hilverbeek wordt in 2023 uitgevoerd.	€ 23.000		€ 23.000
Decembercirculaire	Dekkingsmiddelen	In de decembercirculaire gemeentefonds 2022 heeft het rijk middelen ter beschikking gesteld voor diverse beleidsmutaties voor 2022. De uitvoering kon door de late verstrekking niet meer plaatsvinden in 2022 waardoor deze middelen naar 2023 doorschuiven en worden toegevoegd aan het inhoudelijke budget voor verdere uitvoering van het beleid. Het betreffen de volgende posten: Energietoeslag 2023 (€ 1.124.000), Compensatieregeling voogdij 18+ (€ 92.000), Versterken sociale basis (€ 32.000), Breed Offensief (€ 25.000), Gezond in de Stad (€ 21.000)		€ 1.294.000	€ 1.294.000
Vastgoed	Overhead	Het Uitvoeringsplan Vastgoed 2023 - 2026 is pas op 6 december 2022 vastgesteld en daarmee kunnen we verder bepalen welke maatregelen op het gebied van verduurzamen genomen kunnen worden. Dit is de voornaamste reden van vertraging en het niet uitgeven van dit budget in 2022. Dit budget zal in 2023 worden ingezet voor onderzoek naar de transformatie van de panden in de wijk Centrum en het verder verduurzamen van ons vastgoed.	€ 49.000		€ 49.000
Afdeling Staf	Overhead	Project ICT-verandert is in 2022 nog niet volledig geimplementeerd en zal in 2023 verder voortgezet worden. Het bedrag is nodig om gespecialiseerde inhuur te kunnen bekostigen.	€ 73.000		€ 73.000
Gemeentewerf	Overhead	De laadpalen zijn wegens personeelstekort bij de leverancier nog niet geplaatst.	€ 24.000		€ 24.000
Afdeling Staf	Overhead	Bij de 2e bestuursrapportage 2022 is € 50.000 beschikbaar gesteld voor de vervanging van zonweringen aan het gemeentehuis. De uitvoering vindt echter in 2023 plaats.	€ 50.000		€ 50.000
Implementatie Wet openbare ruimte	Overhead	Door het rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor Wet open overheid. De implementatie van deze wet vindt verder in 2023 zijn beslag.	€ 120.000		€ 120.000
		Totaal niet bestede budgetten	**€ 2.846.000**	**€ 1.690.000**	**€ 4.536.000**

Onvoorzien

Dit product bevat het budget voor onvoorziene uitgaven. Alleen de raad is bevoegd tot het nemen van besluiten over de besteding van deze post. Hier worden geen lasten geboekt. In 2022 zijn er geen voorstellen ingediend die ten laste van dit budget zouden komen. Het budget van € 25.350 is vrijgevallen ten gunste van het jaarresultaat (Tweede Bestuursrapportage 2022).

Incidentele baten en lasten

In 2018 is de notitie 'Structurele en incidentele baten en lasten' van de Commissie BBV verschenen. Incidentele baten en lasten betreffen posten die eenmalig van aard zijn of (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben.

Structurele baten en lasten met een incidentele over- of onderschrijding zijn niet aangemerkt als incidentele baten en lasten, omdat de onderliggende activiteit een structureel karakter heeft. De over- of onderschrijding is geanalyseerd bij de toelichting op het overzicht van baten en lasten. Bijzondere gebeurtenissen binnen structurele activiteiten zijn wel aangemerkt als incidentele baten en lasten.

Voor zover van toepassing verwijzen wij u in de omschrijving naar de betreffende tussentijdse (bestuurs-) rapportages, waarin de incidentele bate of last geraamd is of aparte raadsbesluiten. Verrekeningen met reserves wordt als incidenteel beschouwd, tenzij er structurele verrekeningen plaatsvinden.

Overzicht met toelichting op incidentele baten en lasten 2022 (bedragen x € 1.000)

Baten	**2022**			
	oorspr.	**begr na wijz**	**realisatie**	**verschil**
Programma 1 Wonen, bouwen en Wooncarriere				
Winstneming diverse locaties o.a. Bakestein	1.357	1.357	774	-583
Verkoopopbrengst Natuur educatie centrum	0	244	0	-244
Bijdragen/Subsidies polder Buitenland	0	148	139	-9
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	0	148	148	0
Programma 2 Bestrijding armoede				
Verkoopopbrengst Loveld-terrein	4.558	6.481	0	-6.481
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	0	125	125	0
Programma 4 - Veiligheid en Leefomgeving				
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	0	322	322	0
Verrekening met reserves				
Onttrekking aan reserves (exclusief structruele onttrekkingen)	4.138	11.690	12.960	1.270
Totale incidentele baten	**10.053**	**20.515**	**14.468**	**-6.047**

Lasten	2022			
	oorspr.	begr na wijz	realisatie	verschil
Programma 1 Wonen, bouwen en Wooncarriere				
Afboeken boekwaarde huidige zwembad	519	519	395	124
Taskforce gebiedsontwikkeling (Raadsprogramma 2018-2022))	100	210	218	-8
Meerjarenprogramma Hooge Nesse (KN 2022)	41	41	34	7
Innovatief vervoer (waterbus) (KN 2022)	35	35	33	2
Polder Buitenland	0	25	85	-60
Afwaarderen watertoren	0	0	1.952	-1.952
Overgehevelde budgetten 2e burap 2021	0	186	186	0
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	0	252	252	0
Programma 2 - Bestrijding van armoede				
Deltaplan Armoede (Raadsprogramma 2018-2022)	400	581	525	56
Afwaarderen Loveld-terrein ivm verkoop	1.960	2.838	0	2.838
Economisch agenda-(Raadsprogramma 2018-2022)	125	52	56	-4
Overgehevelde budgetten 2e burap 2021	0	70	70	0
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	0	252	252	0
Programma 3 - Welzijn en Zorg				
Aanpak kindermishandeling (KN 2022)	225	225	213	12
Kwaliteitsborging Wijkteam (KN 2022)	100	223	57	166
Nota VGZ	55	55	61	-6
Overgehevelde budgetten 2e burap 2021	0	295	295	0
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	0	170	170	0
Programma 4 - Veiligheid en Leefomgeving				
Energie-agenda 2017-2023	202	0	0	0
Regionale energiestrategie (2020-16180)	64	35	13	22
Programma Duurzaamheid (KN 2022)	464	557	300	257
Groot onderhoud Waterbushalte (KN 2022)	224	0	0	0
Afwaarderen Loveld-terrein ivm verkoop	209	408	0	408
Kiboehoeve (KN2022)	224	224	224	0
Uitvoering grondstoffenbeleidsplan (KN 2022)	130	130	130	0
Overgehevelde budgetten 2e burap 2021	0	579	579	0
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	0	782	782	0
Programma 5 Dienstverlening en Bestuur				
Overgehevelde budgetten 2e burap 2021	0	40	40	0
Onderdeel 8 - Overhead				
Organisatieontwikkeling en uitvoeringskosten (Raadsprogramma 2018-2022)	500	500	500	0
ICT-verandert (KN 2022)	761	761	761	0
Organisatiekosten transformatie sociaal domein (KN 2022)	304	304	304	0
Overgehevelde budgetten 2e burap 2021	0	295	295	0
Verrekening met reserves				
Toevoegingen aan de reserves (exclusief structurele toevoegingen)	3.876	8.211	4.995	-3.216
Totale incidentele lasten	**10.518**	**18.855**	**13.777**	**-1.354**
Saldo incidentele baten en lasten (effect op jaarresultaat)	**-465**	**1.660**	**691**	**-4.693**

- = nadelige beinvloeding + = voordelige beinvloeding

Toelichting
Hieronder volgen een enkele toelichtingen op de (grootste) afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging.

Winstneming diverse locaties (o.a. Bakestein)
Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Verkoopopbrengst Natuur educatiecentrum
De verkoop van het NME-gebouw (Hooge Nesse) heeft niet in 2022 plaatsgevonden; vindt plaats in 2023.

Verkoop/Afwaardering boekwaarden Loveldterrein (baten en lasten)
De overdracht van Lindtsedijk 14 is verschoven naar 2023 waardoor geen verkoopopbrengst in 2022 is gerealiseerd. Hierdoor konden ook de boekwaarden niet afgewaardeerd worden (zie lasten).

Afboeken boekwaarde (oude) zwembad
De oplevering van het zwembad was oorspronkelijk gepland voor 2021. Dit is eind 2022 geworden. Doordat het oude zwembad een jaar langer in gebruik is geweest, is er in 2022 nog regulier afgeschreven. Dit verklaart het verschil.

Afwaarderen watertoren
Op 11 oktober 2022 (2022-0162050) heeft de raad besloten om budgetten ter beschikking te stellen voor de aankoop en het onderhoud van de "Watertoren" (Westerschelde 1) en omliggende percelen. Conform de financiële regelgeving is e.e.a. gewaardeerd tegen de aankoopprijs. Zoals in genoemd voorstel vermeld, is er sprake van duurzame waardevermindering nu de taxatiewaarde/marktwaarde van het onroerend goed lager ligt dan de aankoopprijs. Deze verplichte afboeking vindt plaats in deze jaarstukken ten laste van het resultaat 2022. Dit eenmalige nadeel leidt tot structureel voordeel op de te begroten kapitaallasten (circa € 54.000 voor een looptijd van 40 jaar). De boekwaarde is per 31-12-2022 dan nog € 400.000.

Presentatie van het begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	oorspr.	begr na wijz	realisatie	verschil
Saldo baten en lasten vóór bestemming	-1.018	-134	-965	-831
Toevoegingen aan de reserves	-4.220	-10.071	-6.855	3.216
Onttrekkingen aan de reserves	6.155	13.666	14.768	1.102
Begrotingssaldo na bestemming	**917**	**3.461**	**6.947**	**3.486**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-465	1.660	691	969
Structureel begrotingssaldo	**1.382**	**1.801**	**6.256**	**4.455**

Conclusie

De provincie Zuid-Holland toetst gemeenten op duurzaam financieel evenwicht. Een belangrijk criterium hierbij is dat er sprake moet zijn van materieel evenwicht, wat inhoudt dat de structurele lasten ten minste worden gedekt door structurele baten. Naar hun aard zijn de incidentele baten en lasten vaak niet precies voorspelbaar en bepaalbaar.

Er is in 2022 aan incidentele baten van € 14,5 miljoen (is inclusief onttrekkingen aan reserves) en € 13,8 miljoen aan incidentele lasten (is inclusief stortingen in reserves) gerealiseerd; ons jaarresultaat 2022 is dus per saldo € 0,7 miljoen voordelig beïnvloed door incidentele baten en lasten.

Het jaarresultaat 2022 is € 6,9 miljoen positief; na elimineren van incidentele baten en lasten bedraagt het gecorrigeerde jaarresultaat € 6,2 miljoen positief.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2022						
Verrekening met reserve:	**Omschrijving mutatie**		Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
LASTEN						
Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarriere						
Financien						
Taakmutaties algemene uitkering	storting in reserve (circulaires)		344	1.860	**1.860**	0
		Totaal Onderdeel Financien	**344**	**1.860**	**1.860**	**0**
TOTALE LASTEN			**344**	**1.860**	**1.860**	**0**
BATEN						
Diverse programma s						
Kapitaaldekking afschrijvingen	dekking afschrijvingslasten		1.878	1.976	**1.808**	-168
		Diverse programma s	**1.878**	**1.976**	**1.808**	**-168**
TOTALE BATEN			**1.878**	**1.976**	**1.808**	**-168**

Wet Normering Topinkomens

Het doel van de Wet Normering Topinkomens (WNT) is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. In de WNT worden inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak, genormeerd en openbaar gemaakt in de jaarstukken. Jaarlijks worden de bezoldigingsnormen in een ministeriële regeling vastgesteld. In 2022 is de WNT-norm gesteld op 100 procent van het ministerssalaris inclusief belaste onkostenvergoedingen en pensioenbijdrage (€ 216.000). Er zijn geen functionarissen die een bezoldiging boven de WNT-norm ontvangen. Daarnaast is er geen sprake van onverschuldigde betalingen.

25. Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (WNT)

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur (en overige topfunctionarissen) over het jaar 2022 is als volgt:

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

		P.W. Croonenberg - Borst	I.M. Odinot
1	Functie (functienaam)	Secretaris	Griffier
2	In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	8-jul-19	1-jun-20
3	In dienst tot en met (datum einde functievervulling)	heden	heden
4	(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
5	Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%	100%
6	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	127.493	90.465
7	Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	22.071	15.455
8	Totale bezoldiging uit hoofde van de functie van topfunctionaris	**149.565**	**105.920**
9	Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	216.000	216.000

Vergelijkende cijfers 2021

1	(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
2	Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%	100%
3	Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	118.243	81.737
4	Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	21.556	13.634
5	Totale bezoldiging uit hoofde van de functie van topfunctionaris	**139.799**	**95.371**
6	Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	209.000	209.000

Toelichting

Het bezoldigingsmaximum voor de Gemeentesecretaris en de Griffier bedraagt € 216.000. Dit maximum wordt niet overschreden.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

	ultimo 2021	investering	Vermin-deringen	af-schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2022
Voorber. BIE, onderzoek/ontwikkeling	2.041.000	271.000	0	0	0	2.312.000
Bijdragen aan activa van derden	114.000	0	0	18.000	0	96.000
	2.155.000	**271.000**	**0**	**18.000**	**0**	**2.408.000**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (realisaties > € 50.000):

	realisatie 2022
Voorbereidingskosten voor eventueel nog te openen grondexploitaties(BIE)	
Voorbereidingskrediet grex Noordoevers	183.000
Voorbereidingskrediet Maasterras West	153.000
Voorbereidingskrediet Maasterras Oost	197.000
	533.000
Herrubricering van Voorbereiding naar Gronden en terreinen	
Voorbereidingskosten Zwembad Develpark	-190.000
Voorbereidingskosten Gymzaal HOA	-72.000
	-262.000
Per saldo investering	**271.000**

De bedragen in de kolom 'afschrijvingen' betreffen de reguliere afschrijvingen.

Materiële vaste activa

	ultimo 2021	ultimo 2022
Investeringen met economisch nut		
- Gronden uitgegeven in erfpacht	9.039.000	9.039.000
- Overige investeringen met een economisch nut	81.569.000	100.874.000
Investering met een economisch nut met heffing	67.301.000	71.354.000
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	45.339.000	50.251.000
	203.248.000	**231.518.000**

Bij de materiële vaste activa is er geen sprake van duurzame waardevermindering.

Gronden uitgegeven in erfpacht

	ultimo 2021	investering	des-investering	af-schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2022
Erfpachtgronden	9.039.000	0	0	0	0	9.039.000
	9.039.000	**0**	**0**	**0**	**0**	**9.039.000**

Overige investeringen met een economisch nut zonder heffing

	ultimo 2021	investering	des-investering	af-schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2022
a. gronden en terreinen	14.715.000	658.000	272.000	0	0	15.101.000
b. woonruimten	0	0	0	0	0	0
c. bedrijfsgebouwen	53.710.000	22.157.000	2.237.000	1.830.000	1.905.000	69.895.000
d. grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.662.000	0	0	107.000	0	1.555.000
e. vervoermiddelen	827.000	71.000	0	166.000	0	732.000
f. machines, apparaten en installaties	3.432.000	645.000	109.000	409.000	48.000	3.511.000
g. overige materiële vaste activa	7.223.000	4.047.000	0	832.000	358.000	10.080.000
	81.569.000	**27.578.000**	**2.618.000**	**3.344.000**	**2.311.000**	**100.874.000**

Het overige verschil voor overige bijdragen derden betreft de bijdrage voor de Specifieke uitkering Sport

De des-investeringen betreffen de afwaarderingen van	desinvestering
Develpaviljoen	123.000
Volkstuincomplex	149.000
Watertoren ca	1.952.000
Zwembad (oud) De Hoge Devel	395.000
	2.619.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (realisaties > € 50.000):

	realisatie 2022
a) gronden en tereinen	
Trainingsveld politievereniging (her)waarding	261.000
c) bedrijfsgebouwen	
Routine invest. binnenkant/meub. gemeentehuis 2022	113.000
Nieuwbouw Zwembad Parklaan 3	13.419.000
Gymzaal Heer Oudelands Ambacht, Bazuinstraat	559.000
Watertoren Westerschelde 1	2.352.000
Walburgcollege, Norderstedtplein 6, uitbreiding	105.000
Nieuwbouw school Duivenvoorde, Duivenvoorde 2-4	1.365.000
Nieuwbouw school Toermalijn (centrum)	632.000
Nieuwbouw school Ds. Hellenbroek, Swanendrift 78	3.951.000
e) Vervoersmiddelen	
Vervanging tractie buitenruimte 2022	71.000
f) machines, apparaten en installaties	
Verlichting hoofdveld vv Heerjansdam	100.000
Verlichting softbalveld HSV	115.000
Verlichting honkbalveld HSV	140.000
Verlichting veld B vv Heerjansdam	100.000
IP Openbare verlichting 2022	190.000
g) overige materiele vaste activa	
Routine investering hardware jaarschijf 2022	204.000
Implem. AV middelen raadzaal en vergaderkamer	240.000
Bakestein vv Pelikaan	1.276.000
Bakestein vv Gr Lindt	621.000
Molenwei vv Heerjansdam	603.000
Inventaris Watertoren Westerschelde 1	50.000
Walburgcollege, Norderstedtplein 6, 1e inrichting	133.000
Verv. Beschoeiing sloten en vijvers 2022	155.000
Vervanging speeltoestellen 2022	430.000
Vervanging kinderboerderij Kiboe-hoeve	165.000
	26.156.000

Overzicht verloop overige investeringen met een economisch nut met heffing

	ultimo 2021	investering	des-investering	af-schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2022
a. grond-, weg- en waterbouwkundige werken *	66.641.000	5.540.000	0	1.432.000	64.000	70.685.000
b. vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0
c. machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0	0
d. overige materiële vaste activa	660.000	31.000	0	22.000	0	669.000
	67.301.000	**5.571.000**	**0**	**1.454.000**	**64.000**	**71.354.000**

* betreft een bijdrage vanuit een woningbouwstichting voor een aantal reconstructies en bijdrage subsidie regiodeal

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (> € 50.000):

	realisatie 2022
a) grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Vervanging riolering Vliegeniersbuurt	54.000
Vervanging riolering Kort Ambacht Noord	333.000
Vervanging riolering Jeroen Boschlaan	270.000
Vervangen riolering Witte de Withstr.	757.000
Vervangen riolering winkelcentrum Walburg	71.000
Vervanging riolering Eikeboomstraat	690.000
Vervanging riolering HJD Sportlaan B. Dercksenstr	178.000
Vervanging riolering Julianadorp	106.000
Vervanging riolering Heer Oudelands Ambacht Fase 2	53.000
Vervanging riolering Heer Oudelands Ambacht Fase 3	1.184.000
Vervanging riolering Heer Oudelands Ambacht Fase 4	113.000
Vervanging riolering Schildersbuurt Fase 3	855.000
Slagveld herstel riool Leeghwaterstraat	129.000
Slagveld riool	65.000
Wateroverlast, Rotterdamseweg	202.000
Wateroverlast, Onderdijkserijweg	52.000
Wateroverlast, Centrum	81.000
Riolering Bouquetstraat	92.000
	5.285.000

d. overige materiële vaste activa

realisatie 2022
0

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

	ultimo 2021	investering	des-investering	af-schrijvingen	bijdrage derden	ultimo 2022
a. grond-, weg- en waterbouwkundige werken *	44.052.000	7.076.000	0	1.819.000	586.000	48.723.000
b. machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0	0
c. overige materiële vaste activa	1.287.000	455.000	0	157.000	58.000	1.528.000
	45.339.000	**7.531.000**	**0**	**1.976.000**	**644.000**	**50.251.000**

* betreft een bijdrage vanuit de SPUK-sport en bijdrage subsidie regiodeal

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn (> € 50.000):

	realisatie 2022
a) grond-, weg en waterbouwkundige werken	
Develbrug II - Burgemeester Pijl Hogeweglaan	151.000
Reconstructie Kort Ambacht Noord	296.000
Reconstructie winkelcentr. Walburg	159.000
Reconstructie Witte de Withstraat	759.000
Reconstructie Eikeboomstraat	664.000
Bestrating Julianadorp	77.000
Reconstructie Jeroen Boschlaan	602.000
Reconstructie HJD Sportlaan Burg Dercksenstr	129.000
Reconstructie Bouquetstraat	377.000
Veerplein - buitenruimte	1.746.000
Reconstructie Heer Oudelands Ambacht Fase 3	788.000
Reconstructie Heer Oudelands Ambacht Fase 4	75.000
Reconstructie Schildersbuurt Fase 3	728.000
HoofdInfrastructuur SSK Indische buurt	52.000
Veerplein – kade VAT-kosten BCF100	94.000
Vervanging bestaand kunstgrasveld VVGZ veld C	314.000
Tender ombouw verlichting naar LED 2022	141.000
	7.152.000

Financiële vaste activa

	ultimo 2021	Investeringen	Aflossingen/ afschrijvingen	ultimo 2022
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- Deelnemingen	1.601.000	18.000	0	1.619.000
Leningen aan:				
- Woningbouwcorporaties	2.593.000	0	218.000	2.375.000
Overige langlopende leningen	2.438.000	1.113.000	292.000	3.259.000
	6.632.000	**1.131.000**	**510.000**	**7.253.000**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

	ultimo 2021	ultimo 2022
Kapitaalverstrekking aan Stedin Holding N.V.	1.184.000	1.184.000
Kapitaalverstrekking aan Oasen N.V. en Gemeenschappelijk Bezit Evides B.V.	23.000	23.000
Kapitaalverstrekking aan Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	108.000	108.000
Kapitaalverstrekking aan Regionale OntwikkelingsMij. Drechtsteden (ROM-D)	286.000	286.000
Kapitaalverstrekking aan St. Expl. Zwembadencomplex De Hoge Devel	0	18.000
	1.601.000	**1.619.000**

Leningen aan woningbouwcorporaties
De mutatie betreft de reguliere aflossingen.

Overige langlopende leningen
DTr betreft de leningen aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) en Stichting Oefening en Ontspanning.

Vlottende activa

Voorraden

	ultimo 2021	ultimo 2022
Onderhanden Werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	4.370.000	2.088.000

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

	ultimo 2021	ultimo 2022
- Boekwaarde	10.518.000	8.626.000
- vermindering met saldo voorziening verlieslatend complex voorz. stedelijke ontwikkeling	-6.148.000	-6.538.000
	4.370.000	**2.088.000**

(bedragen x € 1.000)

	ultimo 2021	investering	inkomsten	winst uitname en verrekening Res/Voorz	ultimo 2022	voorziening verliesla-tend compl. *	balanswaarde ultimo 2022
Grondexploitatie:							
Bakestein	2.726	186	-3.820	774	-134	0	-134
Euryza	5.653	213	0	2	5.868	5.868	0
Buizerdstraat	615	197	0	0	812	24	788
Van 't Hofflocatie	413	129	0	0	542	0	542
Heer Janstraat	433	39	0	0	472	0	472
w.c. Kort Ambacht	95	203	0	-298	0	0	0
Indische buurt	400	246	0	0	646	646	0
Stadstuinen	182	238	0	0	420	0	420
	10.517	**1.451**	**-3.820**	**478**	**8.626**	**6.538**	**2.088**

De specificatie van de kolom "winstuitname en verrekening met reserves/voorzieningen" uit bovenstaand overzicht is als volgt:

Grondexploitatie	vrijval	verrekening	winstuitname	totaal
Bakestein	0	0	774	**774**
Euryza	0	0	2	**2**
w.c. Kort Ambacht	0	0	-298	**-298**
	0	**0**	**478**	**478**

(bedragen x € 1.000)

Verwacht saldo grondexploitaties	
Balanswaarde 31-12-2021 (afgerond)	1.300
Nog te maken kosten (afgerond)	10.900
Nog te verwachten opbrengsten (afgerond)	-13.100
Toekomstige waarde voorzieningen (afgerond)	-300
Verwacht saldo (-/- is voordelig)	**-1.200**

De exploitatieresultaten zijn berekend volgens de dynamische eindwaardemethode. Hierbij worden de kosten en opbrengsten van een te ontwikkelen plangebied geraamd en in de tijd uitgezet met de toepassing van met een opbrengsten- en kostenstijging. De gehanteerde parameters zijn zowel voor de kostenstijging als de opbrengststijging in beginsel 2,0% per jaar. Vanwege de marktomstandigheden is voor 2023 (6%) en 2024-2025 (4%) een hogere kostenstijging gehanteerd en voor de jaren 2023 tot en met 2025 is geen opbrengststijging ingerekend.

* De verliesvoorziening baseren wij op de contante waarde, waarbij het eindresultaat van de grondexploitatie (de eindwaarde) contant gemaakt wordt tegen een disconteringsvoet van 2,0%. De verliesvoorzieningen zijn per project tot maximaal het niveau van de boekwaarde in mindering gebracht op de boekwaarde van het onderhanden werk. Als de verliesvoorziening op de balansdatum groter is dan de boekwaarde dan is het meerdere van deze verliesvoorziening onder de Voorzieningen in de balans opgenomen. Het meerdere dat onder de Voorzieningen op de balans is opgenomen plus de jaarlijkse rente bijschrijving aan de voorzieningen (2% per jaar) is hierboven als 'toekomstige waarde voorzieningen' in de berekening van het verwachte saldo opgenomen.

De nog te realiseren kosten en opbrengsten zijn als volgt opgebouwd (bedragen x € 1.000)

Nog te realiseren kosten	
- verwerkingen en sloop	656
- bouwrijp maken	762
- woonrijp maken	7.170
- plankosten	1.758
- rente	322
- overig	266
	10.934

Nog te realiseren opbrengsten	
- grondverkopen	13.126
- subsidies	0
- overig	0
	13.126

Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar

	gecorrigeerd ultimo 2021	ultimo 2022	voorziening oninbaarheid	gecorrigeerd ultimo 2022
Vorderingen op openbare lichamen	11.850.000	16.015.000	0	16.015.000
Rekening-courantverhouding met het Rijk	0	0	0	0
Rekening-courantverhouding met niet financiële instellingen	1.687.000	2.351.000	0	2.351.000
Overige vorderingen	3.949.000	4.490.000	-664.000	3.826.000
	17.486.000	**22.856.000**	**-664.000**	**22.192.000**

Vorderingen op openbare lichamen
Deze vorderingen betreffen voornamelijk vorderingen op de Belastingdienst in het kader van de BTW en het BTW-Compensatiefonds.

Rekening-courantverhouding met het Rijk
Dit betreft de rekening-courantverhouding met het Rijk in het kader van het Schatkistbankieren.
In het kader van Schatkistbankieren is voor het begrotingsjaar een drempelbedrag geldig van € 3.173.000.

Benutting drempelbedragen Schatkistbankieren:

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Gemiddeld bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden	0	0	222.000	675.000
	0	**0**	**222.000**	**675.000**

Rekening-courantverhouding met niet financiële instellingen
Dit betreft de rekening-courantverhouding met het Stimuleringsfond Volkshuisvesting Nederland (SVN).

Overige vorderingen

	ultimo 2021	ultimo 2022
Debiteuren algemeen	3.207.000	3.319.000
Belastingdebiteuren	1.141.000	1.172.000
Sub-totaal	**4.348.000**	**4.491.000**
- voorziening debiteuren algemeen	-31.000	-280.000
- voorziening debiteuren belastingen	-367.000	-385.000
Gecorrigeerd saldo	**3.950.000**	**3.826.000**

Onderstaand is een ouderdomsanalyse opgenomen van de openstaande vorderingen (debiteuren algemeen).
Hiervan is € 3,8 miljoen gepresenteerd onder de vorderingen op openbare lichamen.

	grote	kleine	totaal	in voorziening
2011	819.000	0	**819.000**	0
2012	0	0	**0**	0
2013	0	0	**0**	0
2014	0	0	**0**	0
2015	0	0	**0**	0
2016	0	0	**0**	0
2017	0	0	**0**	0
2018	0	0	**0**	0
2019	0	0	**0**	0
2020	0	15.000	**15.000**	15.000
2021	0	1.000	**1.000**	1.000
2022	5.874.000	583.000	**6.457.000**	264.000
	6.693.000	**599.000**	**7.292.000**	**280.000**

De grootste vorderingen betreffen:

2011: € 0,8 miljoen Belastingdienst (in afwachting van besluit nieuw bezwaarschrift per 2021)
2022: € 2,3 miljoen inzake project Euryza
2022: € 1,5 Algemene uitkering

Liquide middelen

	ultimo 2021	ultimo 2022
BNG	0	1.105.000
Rabobank	12.000	8.000
Kassen	5.000	8.000
	17.000	**1.121.000**

Bij de BNG hebben we een kredietfaciliteit van € 8 miljoen.

Overlopende activa

	ultimo 2021	ultimo 2022
Overlopende activa	4.450.000	2.328.000
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen	-98.000	301.000
	4.352.000	**2.629.000**

Overlopende activa

	ultimo 2021	ultimo 2022
De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden :		
a. Vooruitbetaalde bedragen	408.000	966.000
b. Nog te ontvangen bedragen	4.042.000	1.362.000
	4.450.000	**2.328.000**

a) Vooruitbetaalde bedragen
Onder deze post zijn facturen verantwoord die voor het einde van het jaar betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op het daaropvolgende jaar.

b) Nog te ontvangen bedragen
Onder deze post zijn baten verantwoord die betrekking hebben op het boekjaar, maar in het daaropvolgende jaar worden ontvangen.

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

	ultimo 2021	ultimo 2022
Nog te ontvangen voorschotbedragen van:		
- Rijk	102.000	54.000
- Overige Nederlandse overheidslichamen	174.000	247.000
	276.000	**301.000**

omschrijving	ultimo 2021	mutaties		ultimo 2022
		toevoegingen	Ontvangen bedragen	
Europese overheidslichamen				
Rijk	**102.000**	**63.000**	**14.000**	**53.000**
SPUK G12 Kwijtschelding pub schulden	102.000	102.000	0	0
SPUK kwijtschelding gemeentelijke belastingen	0	-39.000	14.000	53.000
Overige Nederlandse overheidslichamen	**174.000**	**730.000**	**802.000**	**246.000**
Polder Buitenland*	82.000	0	0	82.000
Regiodeal, Veerplein	92.000	92.000	31.000	31.000
Provincie ZHZ: Noordoevers	0	94.000	111.000	17.000
PZHZ:fietsstraat Jeroen Boschlaan **	0	544.000	612.000	68.000
PZH: Veerplein Buitenruimte -Ringdijk	0	0	48.000	48.000
	276.000	**793.000**	**816.000**	**299.000**

* Deze subsidies worden naar verwachting hoger vastgesteld voor de genoemde bedragen, en worden daarom gepresenteerd onder de overlopende activa.

** In 2022 overgekomen uit de vlottende passiva.

*** In 2022 verantwoord onder overlopende activa

Vaste passiva

Eigen vermogen

	ultimo 2021	ultimo 2022
Algemene reserve	29.671.000	25.562.000
Overige bestemmingsreserves	51.147.000	48.594.000
Gerealiseerd Resultaat	1.250.000	6.947.000
	82.068.000	**81.103.000**

Omschrijving reserve	Ultimo 2021	Mutaties				Ultimo 2022
		VERMEERDERINGEN		VERMINDERINGEN		
		Bestemming resultaat 2021	Overige vermeer-deringen	Onttrek-kingen	Verminderingen ter dekking van afschrijvingen	
Algemene reserves						
Algemene reserve	**28.442**	536	3.020	7.848	0	**24.150**
Weerstandsvermogen Grondbedrijf	**1.229**	0	308	125	0	**1.411**
Subtotaal	**29.671**	**536**	**3.328**	**7.973**	**0**	**25.561**
Overige bestemmingsreserves						
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	**2.067**	0	944	68	0	**2.943**
Reserve Bomenfonds	**0**	0	57	0	0	**57**
Reserve Taakmutaties Algemene Uitkering	**1.957**	397	1.185	1.829	0	**1.710**
Reserve organisatieveranderingen	**90**	0	0	0	0	**90**
Reserve inkomensondersteuning SDD	**331**	0	0	331	0	**0**
Reserve Generatiepact	**179**	0	56	159	0	**76**
Reserve kapitaaldekking afschrijvingen	**22.229**	0	1.433	0	1.808	**21.853**
Egalisatiereserve Reiniging	**232**	0	294	434	0	**91**
Reserve investeringsfonds Krachtig Zwijndrecht	**1.900**	0	0	0	0	**1.900**
Reserve COVID-19	**1.911**	317	64	919	0	**1.373**
Reserve Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling	**19.186**	0	265	1.014	0	**18.437**
Reserve Huisvesting Onderwijs	**1.002**	0	0	1.002	0	**0**
Thuis in Zwijndrecht	**63**	0	0	0	0	**63**
Reserve Koninginneweg	**0**	0	0	0	0	**0**
Subtotaal	**51.147**	**714**	**4.298**	**5.756**	**1.808**	**48.593**
Totaal reserves	**80.818**	**1.250**	**7.626**	**13.729**	**1.808**	**74.154**

Bedragen x € 1.000

Enecomiddelen

In 2020 heeft de gemeente Zwijndrecht de betaling ontvangen voor de verkoop van haar aandelen Eneco. Deze middelen zijn toegevoegd aan de Algemene Reserve (€ 25,4 miljoen) en in de Reserve kapitaaldekking van in totaal € 21,9 miljoen is een bedrag van € 18,3 miljoen gestort. Na twee jaren afschrijven is daar nog € 15,6 miljoen van over.

Algemene reserve

De Algemene reserve fungeert als financiële buffer voor tussentijdse (forse) tegenvallers en incidentele, niet materiële investeringen.

Vermeerderingen:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Saldo jaarrekening 2021	1.250	1.250
Verkoopopbrengst industrieterrein Lindtsedijk 14	1.852	0
Budgetoverhevelingen naar 2023 (2e bestuursrapportage 2022)	2.126	2.126
Vrijval reserve Taakmutaties algemene uitkering	180	180
Verkoopopbrengst Natuur educatiecentrum	244	0
Totaal	**5.652**	**3.556**

Toelichting op de afwijkingen:

- De storting van de verkoopopbrengst Lindtsedijk 14 heeft niet plaats gevonden. Dat komt doordat de overdracht is verschoven naar 2023 waardoor geen verkoopopbrengst in 2022 is gerealiseerd.

- De verkoop van Natuur educatiecentrum heeft niet in 2022 plaatsgevonden. Verschoven naar 2023.

Verminderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Overgehevelde budgetten uit 2021 (2e bestuursrapportage 2021)	1.465	1.465
Resultaatbestemming jaarrekening 2021	1.575	1.575
Kadernota 2022	1.625	1.625
Sloopkosten zwembad	886	886
PvA Grondstoffenbeleidsplan	130	130
GVVP	234	234
Afboeken boekwaarde oude zwembad	519	519
Verrekening negatief resultaat met reserve	480	480
Delta armoedebeleid	400	400
Nota VGZ	54	54
Uitvoering raadsprogramma 2019-2022	392	392
Diztrikt Noord	50	50
Vrijval onderwijshuisvesting	39	39
Totaal	**7.848**	**7.848**

Reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf

De Reserve Grondbedrijf dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. De benodigde omvang van het weerstands-vermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.

Vermeerderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Aanvulling uit reserve Uitvoeringsprogramma Gebiedsontwikkeling	0	297
Aanvulling uit reserve Winstpotentie Grondbedrijf	0	11
Totaal	**0**	**308**

Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid

Verminderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Verhogen verliesvoorziening Euryza	0	90
Vorming verliesvoorziening Buizerdstraat	0	24
Verhogen verliesvoorziening wc Kort Ambacht	0	11
Totaal	**0**	**125**

Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid

Overige bestemmingsreserves

Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf

Deze reserve bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen of voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project. Vrijvallende exploitatie-winsten worden aan deze reserve toegevoegd.

Vermeerderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Saldo restpunten LOC	0	170
Winstpotentie Bakestein	564	774
Winstpotentie Van het Hofflocatie	789	0
Winstpotentie Buizerdstraat	4	0
Totaal	**1.357**	**944**

Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid

Verminderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Storting in reserve Bomenfonds	57	57
Aanvulling reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf	0	11
Totaal	**57**	**68**

Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid

Reserve taakmutaties Algemene Uitkering

Het doel van deze reserve is om, in afwachting van de besteding van de in de algemene uitkering opgenomen middelen, voor diverse beleidsmaatregelen geld te reserveren.

Vermeerderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Stortingen vanuit algemene uitkeringen	1.582	1.582
Totaal	**1.582**	**1.582**

Verminderingen:	Begroting na wijziging	Realisatie
Vrijval reserve als gevolg van opschonen	611	611
Bijdrage aan SOJ	572	572
Dekking kosten bestrijding kindermishandeling	225	225
Dekking kosten waakvlamvoorziening	139	139
Dekking kosten inburgering	132	132
Dekking kosten GIDS	58	58
Dekking kosten klimaat	64	64
Dekking bijdrage aan OZHZ	17	17
Dekking bijdrage DGJ (HPV)	7	7
Dekking kosten toezicht en handhaving	4	4
Totaal	**1.829**	**1.829**

Reserve Generatiepact
De reserve is bedoeld om de dekking van de kosten voortvloeiend uit de Generatiepact te dekken. Omdat er bij de jaarrekeningen fluctuaties kunnen optreden wordt deze reserve jaarlijks gemuteerd op basis van de daadwerkelijke realisaties; bij een overschot van het budget wordt het gestort en bij een tekort te onttrekken aan de reserve.

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Storting in reserve van overschot	0	56
Totaal	**0**	**56**

Vermindering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Dekking kosten trainees	162	159
Stelpost generatiepact	3	0
Totaal	**165**	**159**

Reserve Kapitaaldekking afschrijvingen
De jaarlijkse onttrekkingen vanaf 2021 aan deze reserve betreffen de dekking van afschrijvingslasten van reeds afgeschreven activa.

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Vrijval reserve Onderwijshuisvesting	1.002	**1.002**
Vrijval reserve Taakmutaties MO	431	431
Verkoopopbrengst Loveld-terrein Pier 14	1.383	0
Totaal	**2.816**	**1.433**

De storting van de verkoopopbrengst Lindtsedijk 14 heeft niet kunnen plaatsvinden omdat de overdracht is verschoven naar 2023 waardoor geen verkoopopbrengst in 2022 is gerealiseerd die gestort kan worden.

Verminderingen:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Dekking afschrijvingslasten	1.976	1.808
Totaal	**1.976**	**1.808**

De onttrekking is € 188.000 lager dan begroot omdat de overdracht van Lindtsedijk 14 is verschoven naar 2023. Hierdoor konden geen middelen gestort konden in de reserve die vervolgens weer gedeeltelijk konden worden ingezet als dekking voor de afschrijvingslasten van diverse activa.

Inkomensondersteuning SDD
De reserve is bedoeld om de (toekomstige) tekorten op het onderdeel inkomensondersteuning bij de SDD te dekken.

Vermindering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Onttrekking reserve ter dekking kosten inkomensondersteuning SDD	331	331
Totaal	**331**	**331**

Egalisatiereserve reiniging

De reserve is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties in de exploitatie op te vangen. In het kader van ons afvalbeleid moeten we investeringen doen, waarbij we (deels) de reserve zullen aanspreken om effecten op tarieven te beperken.

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Coronacompensatie rijk	72	72
PVA Grondstoffenbeleidsplan	130	130
Lagere kosten DVO HVC	45	45
Verrekening positieve saldo product Afval	0	47
Totaal	**247**	**294**

De verrekening met de reserve heeft betrekking op het positieve saldo van het product Afval. Er is in 2022 meer aandacht besteed aan betere afvalscheiding waardoor minder restafval is opgehaald en verwerkt dan waarop de dienstverleningsovereenkomst (DVO) was gebaseerd.

Vermindering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
PvA Grondstoffenbeleidsplan	186	186
Dekking verlaging heffing	245	245
Totaal	**434**	**434**

Reserve Investeringsfonds Krachtig Zwijndrecht

Een reserve voor het onderzoeken van de mogelijkheden van een investeringsfonds waarmee we kunnen (co)investeren in activiteiten die veel maatschappelijk rendement kunnen opleveren. Er zijn geen mutaties in 2022.

Reserve COVID-19

Het doel van deze reserve is om de kosten die voortvloeien uit de coronacrisis te dekken. De reserve is gevormd door het toevoegen van rijksmiddelen die via het gemeentefonds aan de gemeente ter beschikking zijn gesteld. Het rijk heeft wel diverse bestedingsdoelen (oormerk) meegegeven maar de middelen zijn niet bestedingsplichting.

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Stortingen vanuit diverse circulaires	381	381
Totaal	**381**	**381**

Verminderingen:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Motie gezond leefstijl	48	48
Compensatie coronamaatregelen afval	72	72
Dekking kosten gemeenteraadsverkiezing	60	60
Bijdrage aan GR Sociaal coronamaatregelen	275	0
Bijdrage aan GR Sociaal energietoeslag	340	615
Communicatie rondom corona	0	83
Kosten ZO Zwijndrecht 2022	0	26
Kosten gemeenteraad	0	10
Bijdrage waterbus dienstregeling 1e helft 2021	0	5
Totaal	**795**	**919**

Middelen zijn dus vrij inzetbaar om kosten rondom de coronacrisis (incidenteel) te dekken. Deze reserve wordt onttrokken op basis van realisatie, omdat op voorhand niet makkelijk in te schatten valt welke kosten waar vallen.

Uitvoeringsprogramma gebiedsontwikkeling

Deze reserve is bestemd voor de gebiedsontwikkelingen in de Spoorzone/Diztrikt (deelgebieden: Stationskwartier, Noord en Walburg) en Noordoevers. De reserve is bedoeld ter dekking van:

- het actief grondbeleid in deze gebieden (het saldo van de gemeentelijke grondexploitaties);
- het eventueel afboeken van voorbereidingskosten indien niet (tijdig) een grondexploitatie wordt vastgesteld;
- het faciliterend grondbeleid (het saldo van de niet verhaalbare kosten).

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Verlagen voorziening Indische buurt	0	265
Totaal	**0**	**265**

Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid

Vermindering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Versterking reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf		297
Afboeken diverse saldi		107
Dekking boekwaarden		610
Totaal	**0**	**1.014**

Voor een toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de Paragraaf Grondbeleid

Reserve onderwijshuisvesting

De reserve huisvesting onderwijs is gecreëerd om de voorzieningen in de huisvesting van de onderwijsaccommodaties op de lange termijn goed te kunnen beheren.

Vermindering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Vrijval reserve (storting in reserve Kapitaaldekking afschrijvingen)	1.002	1.002
Totaal	**1.002**	**1.002**

Na de vrijval is de reserve opgeheven.

Reserve Thuis in Zwijndrecht

Het doel van deze reserve is om het vergroten van het financieel inzicht aangaande het beleids- en uitvoeringsplan integratie van vergunningshouders 2018 tot en met 2020. Er zijn geen mutaties in 2022.

Reserve Bomenfonds

Deze reserve is door u in 2021 ingesteld en is bedoeld om gekapte bomen in andere plangebieden te voorzien van bomen.

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Storting vanuit reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	57	57
Totaal	**57**	**57**

Voorzieningen

	ultimo 2021	ultimo 2022
Voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.472.000	5.206.000
Voor middelen derden waarvan de bestemming gebonden is	3.665.000	4.150.000
	9.137.000	**9.356.000**

Omschrijving voorziening	Ultimo 2021	Mutaties				Ultimo 2022
		Vermeerderingen		Verminderingen		
		Toevoeging rente	Overige vermeerderingen	Vrijval	Aanwending	
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's						
Pensioen Wethouders	**3.787**	0	130	612	98	**3.207**
Calamiteiten Bodemsanering	**0**	0	0	0	0	**0**
Volgerlanden	**0**	0	0	0	0	**0**
Voorziening Autarkisch gebouw	**0**	0	0	0	0	**0**
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	**1.685**	34	1.219	201	769	**1.968**
Verlofsparen	**0**	0	32	0	0	**32**
Asbestsanering Lindtsedijk 14	**0**	0	0	0	0	**0**
Subtotaal	**5.472**	**34**	**1.381**	**813**	**867**	**5.207**
Voorzieningen voor middelen derden waarvan de bestemming gebonden is						
Riolering	**3.665**	0	485	0	0	**4.150**
Subtotaal	**3.665**	**0**	**485**	**0**	**0**	**4.150**
Totaal voorzieningen	**9.137**	**34**	**1.866**	**813**	**867**	**9.357**
Voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren						
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	**6.148**	123	364	96	0	**6.539**
Dubieuze Debiteuren Algemeen	**32**	0	248	0	0	**280**
Dubieuze Debiteuren Belastingen	**367**	0	90	73	0	**384**
Subtotaal	**6.547**	**123**	**702**	**169**	**0**	**7.203**
Totaal voorzieningen inclusief voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren	**15.684**	**157**	**2.568**	**982**	**867**	**16.560**

Pensioenvoorziening Wethouders

Deze voorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van wethouders. Het gaat enerzijds om pensioenoverdracht van een vertrekkende of gewezen wethouder aan zijn volgende werkgever of pensioenfonds en anderzijds om de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders, waarvan de pensioenberekening is meegenomen in het saldo per begin 2014.

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Vaste dotatie	130	130
Extra dotatie	0	-
Totaal	**130**	**130**

Vermindering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Aanwending	104	98
Extra onttrekking	0	612
Totaal	**104**	**710**

De aanwending betreft de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders, waarvan de pensioenberekening is meegenomen in het saldo per begin 2014.

De noodzakelijke omvang van deze voorziening is gebaseerd op pensioenberekeningen van RAET. Bij de berekeningen per 31 december is de rekenrente hoger dan vorig jaar, waardoor de benodigde

voorziening lager wordt en een extra onttrekking plaatsvinden. De rekenrente is landelijk voorgeschreven vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en is gestegen. Vanwege een hogere rekenrente heeft er een extra onttrekking plaats gevonden.

Verlofsparen
In de nieuwe CAO kunnen de medewerkers (een deel) van hun verlof voor de toekomst meenemen. Vanwege het structurele karakter moet hier een voorziening voor worden gevormd.

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Dotatie	0	32

Voorziening stedelijke ontwikkeling Grondbedrijf
Deze voorziening dient voor de dekking van de nadelige exploitatieresultaten van af te sluiten grondexploitaties. Deze voorziening wordt voor maximaal het bedrag van de boekwaarde van een grondexploitatie zichtbaar in mindering gebracht op het onderhanden werk. Voor de grondexploitaties waarvan de voorziening hoger is dan de boekwaarde, wordt het meerdere van de voorziening onder de post voorzieningen gepresenteerd.

In het cijfermatig overzicht van de voorzieningen is de Voorziening stedelijke ontwikkeling grondbedrijf op twee regels opgenomen. Dit komt omdat voor de grondexploitaties waarvan de voorziening hoger is dan de boekwaarde, het meerdere van de voorziening onder de post voorzieningen wordt gepresenteerd.

Uit praktische overwegingen en voor de aansluiting met de paragraaf Grondbeleid is de toelichting samengevoegd in onderstaand overzicht.

Vermeerdering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Rentebijschrijving	134	157
Mutaties als gevolg van mutaties projecten Euryza, w.c. Ambacht, Indische buurt, Maasterras West, Maasterras Oost	0	1.584
Totaal	**134**	**1.741**

Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Vermindering:	**Begroting na wijziging**	**Realisatie**
Vrijval	442	297
Aanwending	0	769
Totaal	**442**	**1.066**

Voorziening riolering
Deze voorziening is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties van het product riolering in de exploitatie op te vangen.

Vermeerdering:	Begroting na wijzi-ging	Realisatie
Dotatie	442	485

De dotatie betreft het exploitatieoverschot op het product riolering. Door de verschillen in baten en lasten ten opzichte van de begroting is de dotatie € 43.000 hoger.

Voorziening dubieuze debiteuren
Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van algemene openstaande vorderingen. Het saldo van de voorziening is bepaald door een inschatting te maken van de inbaarheid van de openstaande vorderingen.

Vermeerdering:	Begroting na wijzi-ging	Realisatie
Dotatie	0	248

Bij het opstellen van de jaarstukken hebben wij een nieuwe inschatting gemaakt van de benodigde voorziening.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen
Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van openstaande belastingvorderingen. De benodigde omvang is op basis van een risicoanalyse door Gemeentebelastingen Drechtsteden bepaald.

Vermeerdering:	Begroting na wijzi-ging	Realisatie
Dotatie	124	90

De dotatie betreft de aanzuivering van de voorziening om, op basis van de openstaande belastingdebiteuren per 31 december en de daarvoor gehanteerde criteria, de benodigde omvang te verkrijgen.

Vermindering:	Begroting na wijzi-ging	Realisatie
Verleende oninbaar verklaringen	0	73

Betreft de verleende oninbaar verklaringen. Deze oninbaar verklaringen worden niet begroot.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

	ultimo 2021	vermeer-deringen	aflossingen	ultimo 2022
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	3.459.000	19.995.000	89.000	23.365.000
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	116.376.000	8.530.000	11.779.000	113.127.000
	119.835.000	**28.525.000**	**11.868.000**	**136.492.000**

De totale rentelast met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 3.180.000.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

	ultimo 2021	ultimo 2022
Overige Kasgeldleningen	0	11.000.000
Banksaldo BNG	3.845.000	5.320.000
Overige schulden	5.460.000	9.129.000
	9.305.000	**25.449.000**

De overige schulden bestaan grotendeels uit crediteuren. De crediteuren betreffen allen nog te betalen facturen 2022.

Overlopende passiva

	ultimo 2021	ultimo 2022
Overlopende passiva	10.926.000	9.147.000
Ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen	7.365.000	7.661.000
	18.291.000	**16.808.000**

Overlopende passiva

	ultimo 2021	ultimo 2022
a. Vooruitontvangen bedragen	0	209.000
b. Nog te betalen bedragen	10.926.000	8.938.000
	10.926.000	**9.147.000**

a) Vooruitontvangen bedragen
Onder deze post zijn baten verantwoord die voor het einde van het jaar zijn ontvangen, maar die betrekking hebben op het daaropvolgende jaar.

b) Nog te betalen bedragen
Onder deze post zijn facturen verantwoord die betrekking hebben op het boekjaar, maar waarvan de facturen betaalbaar worden gesteld in het daaropvolgende jaar.

Ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen van Nederlandse en Europese overheidslichamen

	ultimo 2021	ultimo 2022
Rijk	7.024.000	7.585.000
Overige Nederlandse overheidslichamen	341.000	76.000
	7.365.000	**7.661.000**

omschrijving	ultimo 2021	mutaties		ultimo 2022
		Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/terug-betalingen	
Rijk	**7.022.000**	**12.323.000**	**11.758.000**	**7.587.000**
Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid 2020-2023	1.011.000	2.079.000	2.244.000	846.000
Binnenmilieu onderwijs	64.000	51.000	-245.000	360.000
Geluidsanering Koninginneweg	40.000	0	0	40.000
Geluidsanering Langeweg	16.000	0	0	16.000
Geluidsanering Officiersvliet en Burg. Jansenlaan	12.000	0	0	12.000
Geluidsanering Burg. Jansenlaan	56.000	0	5.000	51.000
Geluidsanering Kort Ambachtlaan e.o.	7.000	0	0	7.000
Geluidsanering Plantageweg en Burg. Doumaweg	19.000	0	0	19.000
Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW)	133.000	0	84.000	49.000
Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)***	1.063.000	2.579.000	2.949.000	693.000
Regeling Reductie Energiegebruik***	30.000	0	30.000	0
Regeling gedupeerden toeslagenproblematiek***	76.000	220.000	296.000	0
SPUK Sportakkoord***	118.000	-11.000	30.000	77.000
Regeling Woningbouwimpuls***	3.874.000	266.000	733.000	3.407.000
SPUK tijdel onderst toezicht en handhaving***	134.000	-134.000	0	0
SPUK IJZ***	175.000	38.000	38.000	175.000
SPUK Inburgering	0	282.000	265.000	17.000
SPUK nalev. contr. coronatoegangsbewijzen 2022	0	171.000	36.000	135.000
SPUK preventie	0	101.000	101.000	0
Opvang ontheemden Oekraïne 2022	0	5.248.000	5.169.000	79.000
SPUK Energie-armoede	0	887.000	16.000	871.000
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	0	42.000	0	42.000
SPUK Onderwijsroute	0	38.000	7.000	31.000
NPO gelden***	194.000	466.000	0	660.000
Overige Nederlandse overheidslichamen	**340.000**	**9.000**	**273.000**	**76.000**
Instandhoudingssubsidie Rijksmonumenten	1.000	0	1.000	0
Cultuureducatie met Kwaliteit	16.000	0	0	16.000
Spuk controle op corona toegangsbewijzen	51.000	0	0	51.000
PZHZ:fietsstraat Jeroen Boschlaan**	272.000	0	272.000	0
Acceptatie en veiligheid van LHBTI+	0	9.000	0	9.000
	7.362.000	**12.332.000**	**12.031.000**	**7.663.000**

* Deze posten mogen niet negatief gepresenteerd worden, ze zijn verantwoord onder nog te ontvangen bedragen zie de tabel overlopende activa.
** In 2022 overgeheveld naar de vlottende activa.
*** In 2021 verantwoord onder Overige Nederlanse overheidslichamen

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Borg- en garantstellingen

Vanuit wettelijke bepalingen hebben we een algemene garantstelling gegeven aan de Gemeenschappelijke Regelingen, waarin we deelnemen. Voor een totaaloverzicht van de Gemeenschappelijke Regelingen verwijzen we naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Naast de algemene garantstellingen hebben we ook nog specifieke garantstellingen. Deze zijn opgenomen in de staat van borg en garantstellingen.

Het bedrag aan directe borgstellingen bedroeg per eind 2022 circa € 11,9 miljoen. De belangrijkste directe borgstelling wordt gevormd door HVC (€ 9,9 miljoen). De GR Gevudo heeft een belang van 18,15% in HVC en de gemeente Zwijndrecht heeft een belang van 11% in de GR Gevudo. Dit resulteert in een belang van 2,0% (afgerond) 'getrapt' via GR Gevudo in HVC.

Per 31 december 2022 stond de gemeente voor in totaal € 99,0 miljoen garant. Hiervan had € 87,2 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Gezien de rond dat fonds gebouwde zekerheidsstructuur is hieraan een relatief laag risico verbonden.

Staat van borg- en garantstellingen

Geldnemer	Hoofdsom	Rente-percentage	Percentage borgstelling	Boekwaarde ultimo 2021	Boekwaarde ultimo 2022	Geborgd door de gemeente ultimo 2022
Direct						
N.V. HVC (aandeel gemeente in HVC)	diverse	diverse	1,63%	589.158.000	610.101.000	9.956.978
Stichting Swinhove Groep	1.614.063	0,86%	100,00%	809.785	711.569	711.569
Woningbouwvereniging Heerjansdam	993.234	2,76%	100,00%	722.888	679.888	679.888
Woningbouwvereniging Heerjansdam	695.242	1,33%	100,00%	538.257	505.597	505.597
Subtotaal				*591.228.930*	*611.998.054*	*11.854.032*
Indirect - Waarborgfonds Sociale Woningbouw						
Woonkracht10	98.338.940		50,00%	85.965.000	65.706.256	32.853.128
Woningbouwvereniging Heerjansdam	19.666.530		50,00%	12.197.000	12.500.991	6.250.495
Stichting Trivire	181.163.514		50,00%	88.658.000	95.732.757	47.866.379
Stichting Vestia	22.390.283		50,00%	-	15.288	7.644
Stichting HW Wonen	40.611.168		50,00%	35.000	137.105	68.553
Stichting Mooiland	46.209.354		50,00%	309.000	271.778	135.889
Subtotaal				*187.164.000*	*174.364.175*	*87.182.088*
Totaal				**778.392.930**	**786.362.229**	**99.036.120**

EMU-saldo

In de Wet Hof wordt geregeld dat medeoverheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren in het kader van het respecteren van de Europese begrotingsdoelstellingen. De Europese begrotingsdoelstellingen betreffen:

- overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% van het BBP
- EMU-schuld maximaal 60% van het BBP
- middellange termijndoelstelling voor het EMU-saldo is begrotingsevenwicht (dus EMU-saldo nihil).

Het Rijk en de medeoverheden hebben afgesproken om gebruik te maken van een beheersmodel voor het EMU-saldo voortvloeiend uit de Wet Hof. Er blijft sprake van een macronorm voor het EMU-saldo die niet onderverdeeld wordt in een micronorm per individuele overheid (er is wel een referentiewaarde per individuele overheid met een signaleringsfunctie). Als er sprake is van een (dreigende) overschrijding wordt in het bestuurlijk overleg besloten welke maatregelen moeten worden genomen om de overschrijding te voorkomen of in latere jaren goed te maken. Er is ruimte voor afspraken over een collectief verbeterpad. Het bestuurlijk overleg dient concrete resultaten op te leveren en meerjarig zicht op het wél voldoen aan de norm. In 2015 is een wetswijziging aangenomen waarbij het sanctiemechanisme wordt vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt heeft de Minister de mogelijkheid met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen, bijvoorbeeld door middel van het faseren van investeringen.

In de onderstaande tabel is de berekening van het EMU-saldo over 2022 opgenomen.

				Realisatie 2022
EMU-SALDO				**-26.986**
EMU-SALDO referentiewaarde				**-4.716**
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde				**-22.270**
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	621
			Uitzettingen	0
		Vlottende activa	Uitzettingen	4.705
			Liquide middelen	1.104
			Overlopende activa	-2.097
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	16.657
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	16.144
			Overlopende passiva	-1.482
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				0

Het EMU-saldo is negatief met een saldo van € 22.270.000 t.o.v. referentewaarde.

Begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten, dotaties aan reserves of investeringen per programma zoals weergegeven in de jaarstukken hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijziging, is er sprake van onrechtmatige uitgaven. De overschrijding is in strijd met het budgetrecht van de gemeenteraad. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere baten. Met het vaststellen van het Controleprotocol, op 22 november 2022, heeft de raad aangegeven welke overschrijdingen meetellen voor het oordeel van de accountant. Overschrijdingen per programma onder de € 50.000 worden in overeenstemming met de Financiële Verordening buiten beschouwing gelaten.

1. Toelichting op begrotingsoverschrijdingen van de lasten

	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma's												
1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-17.661	8.181	-9.480	-18.168	8.650	-9.518	-22.457	10.433	-12.023	-4.289	1.783	-2.506
2 Bestrijding van armoede	-34.143	23.967	-10.176	-39.069	24.760	-14.309	-36.584	18.381	-18.203	2.485	-6.380	-3.895
3 Welzijn en zorg	-44.315	2.626	-41.689	-52.392	8.863	-43.530	-52.655	11.001	-41.654	-262	2.138	1.876
4 Veiligheid en leefomgeving	-33.780	16.423	-17.357	-36.074	16.854	-19.220	-34.578	16.840	-17.738	1.496	-14	1.482
5 Dienstverlening en bestuur	-6.737	1.520	-5.216	-7.128	2.520	-4.608	-7.027	2.321	-4.706	101	-199	-98
Financiën	337	314	651	-702	242	-460	-732	294	-438	-30	52	22
Subtotaal programma's	*-136.299*	*53.031*	*-83.268*	*-153.534*	*61.889*	*-91.645*	*-154.033*	*59.269*	*-94.763*	*-499*	*-2.620*	*-3.118*
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen	0	10.565	10.565	0	10.565	10.565	0	10.581	10.581	0	16	16
Algemene uitkering	-286	85.413	85.127	0	96.345	96.345	0	97.964	97.964	0	1.619	1.619
Dividend	0	216	216	0	237	237	0	218	218	0	-18	-18
Saldo van de financieringsfunctie	244	108	353	-57	108	51	-218	299	81	-161	191	30
Overige algemene dekkingsmiddele	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	*-42*	*96.301*	*96.260*	*-57*	*107.254*	*107.197*	*-218*	*109.062*	*108.844*	*-161*	*1.807*	*1.647*
Overhead	*-14.003*	*20*	*-13.984*	*-15.726*	*66*	*-15.661*	*-15.166*	*150*	*-15.016*	*560*	*85*	*645*
Vennootschapsbelasting	*-25*	*0*	*-25*	*-25*	*0*	*-25*	*-30*	*0*	*-30*	*-5*	*0*	*-5*
Saldo van baten en lasten	**-150.369**	**149.352**	**-1.017**	**-169.343**	**169.209**	**-134**	**-169.446**	**168.481**	**-965**	**-104**	**-728**	**-831**

Bovenstaand overzicht komt uit het validatiebestand 2022 per 15 mei 2023. De kolom 'Verschil Lasten' laat zien of er sprake is van een over- of onderschrijding van de lasten, d.w.z. het verschil tussen realisatie en begroting na wijziging. Aan de hand van de criteria genoemd in het controleprotocol kunnen we per programma onderstaande conclusies trekken over de begrotingsafwijkingen ten aanzien van de lasten.

Programma Wonen, bouwen en wooncarrière
De hogere lasten worden veroorzaakt door:

- Afwaardering Watertoren: € 1.952.000
- Meer uitgaven aan huisvesting van openbare basisscholen: € 84.000
- Meer uitgaven aan Polder Buitenland: € 61.000
- Hogere lasten bouwgrondexploitaties: € 2.781.000
- Meer uitgaven op projecten: € 209.000

Totaal € 5.087.000

Dit totaal wordt gedempt door de volgende onderschrijdingen:

- Lagere afschrijving op zwembad De Hoge Devel: € 124.000
- Minder uitgaven aan huisvesting speciaal onderwijs: € 54.000

- Minder uitgaven aan NME gebouw: € 244.000
- Minder uitgaven Geo-informatie: € 50.000
- Onderbenutting a.g.v. vertraging (voorstel om via resultaat over te hevelen naar 2023)[3]:
    - Vertraging GVVP: € 200.000
    - Vertraging Dedicated Goederenlijn (DGL): € 67.000
- Overige kleinere onderschrijdingen (kleiner dan € 50.000) tezamen: € 59.000

Per saldo resteert er dan een overschrijding van € 4.289.000.

De vijf overschrijdingen worden hieronder toegelicht.

Afwaardering Watertoren

Op 11 oktober 2022 (2022-0162050) heeft de raad besloten om budgetten ter beschikking te stellen voor de aankoop en het onderhoud van de "Watertoren" (Westerschelde 1) en omliggende percelen. Conform de financiële regelgeving is e.e.a. gewaardeerd tegen de aankoopprijs. Zoals in genoemd voorstel vermeld, is er sprake van duurzame waardevermindering nu de taxatiewaarde/marktwaarde van het onroerend goed lager ligt dan de aankoopprijs. Deze verplichte afboeking vindt plaats in deze jaarstukken ten laste van het resultaat 2022. Dit eenmalige nadeel leidt tot structureel voordeel op de te begroten kapitaallasten (circa € 54.000 voor een looptijd van 40 jaar). De boekwaarde is per 31-12-2022 dan nog € 400.000.

Openbare basisscholen huisvesting

Door een combinatie van factoren zijn de uitgaven in 2022 € 84.000 hoger uitgevallen dan begroot, onder andere door huurstijging Trivire (wordt meegenomen in de eerste bestuursrapportage 2023). Dit bedrag is al enige jaren niet aangepast. Verder is de overschrijding veroorzaakt door niet begrootte, maar wel onvermijdelijke kosten voor aanpassing 'Rajubibos' door tijdelijk ruimtetekort en door huurkosten noodlokalen bij basisschool de Develhoek. Met de besluitvorming van het IHP 2024-2027 wordt de Develhoek en het ruimtegebrek (daarom de noodlokalen) meegenomen.
Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de overschrijding al in de loop van het jaar gemeld had kunnen worden in de Burap. Dit lijkt niet gebeurd te zijn. En in dat geval telt de begrotingsonrechtmatigheid van € 84.000 mee in het oordeel van de accountant.

Polder Buitenland

In 2022 is het project afgerond, waarbij de laatste kosten zijn verrekend. Door vertraging en complicerende omstandigheden is de eenmalige subsidie aan NRY hoger uitgevallen. De overschrijding op deze open einde (subsidie)regeling werd eerst na de burap en bij het opmaken van de jaarrekening bekend (beschikking aan NRY is van 7 november 2022), waardoor deze niet meetelt in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. Overigens heeft de accountant het project eind 2022, begin 2023 gecontroleerd. Afrekening met provincie Zuid-Holland volgt in 2023.

Hogere lasten en baten bouwgrondexploitatie

De toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid. Daar staat:
"Het grondbedrijf van de gemeente Zwijndrecht functioneert als een zogenaamd gesloten systeem. Dat betekent dat de winsten en verliezen die tussentijds en/of bij de afsluiting van grondexploitaties

---

[3] Onderbenutting budgetten diverse programma's (bestemming resultaat)
Bij het opstellen van de jaarstukken is naar voren gekomen dat een aantal budgetten in 2022 niet is gebruikt. Dit levert per saldo een incidenteel voordeel op voor het jaarresultaat 2022. De activiteiten die ten grondslag liggen aan deze budgetten leiden in 2023 wel tot prestaties en uitgaven. Bij de bestemming van het resultaat vragen wij om deze budgetten toe te voegen aan het budget 2023. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Bestemming van het resultaat'.

ontstaan worden verrekend binnen het grondbedrijf. Vrijvallende bedragen uit winstgevende exploitaties worden toegevoegd aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie. Het resultaat van een verlieslatende exploitatie wordt verrekend met de verliesvoorziening in de voorziening Stedelijke Ontwikkeling. Financiële tegenvallers (risico's die zich manifesteren) kunnen gedekt worden vanuit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Gedurende het proces is, binnen de gestelde kaders, geen separate besluitvorming van uw raad noodzakelijk over de resultaatbestemming. Er zijn, met uitzondering van de financieringskosten (renteresultaat op het taakveld treasury) en de vennootschapsbelasting, in beginsel geen financiële gevolgen voor het reguliere begrotingsresultaat."

Tegenover de hogere lasten staat dan ook een zelfde bedrag aan hogere baten, namelijk € 2.781.000. Deze hebben een directe relatie met elkaar en om die reden telt de overschrijding van de lasten niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Volledigheidshalve merken we op dat de gemeente Zwijndrecht in aanvulling op de kaders van de commissie BBV in het controleprotocol onder andere als regel heeft gesteld dat budgetten voor bouwgrondexploitaties door de Raad per project apart worden geautoriseerd. Overschrijding van deze budgetten wordt niet in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant betrokken zolang het vastgestelde projectresultaat wordt gerealiseerd. Ook overschrijdingen op rentetoerekening worden niet in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant betrokken.

Projecten

De toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid. Daar staat:
"Naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad inzake de aftrek van de omzetbelasting over de investeringen in het Lokaal Onderwijs Centrum (LOC-gebouw) ontvingen we in 2022 een bedrag van € 0,17 miljoen aan rentevergoedingen die we aan de reserve Gerealiseerde winstpotentie Grondbedrijf toegevoegd hebben."

Meer in detail toegelicht is voor het LOC in 2022 het volgende gerealiseerd:

- Baten: € 173.266 vergoeding invorderingsrente door Belastingdienst (niet begroot)
- Lasten: € 3.660 notariskosten en doorberekende interne personeelskosten (niet begroot)

Deze bedragen hebben een directe relatie met elkaar. Het geeft een voordelig saldo van € 169.605 die aan de reserve Gerealiseerde Winstpotentie toegevoegd is. Door de bijbehorende boekingsgang lijkt het dat er ook € 169.605 aan baten en hetzelfde bedrag aan lasten gerealiseerd is, maar dat is een administratieve boeking.

Kortom, tegenover de hogere lasten van € 209.000 staan nog hogere baten, namelijk € 333.000. Deze hebben een directe relatie met elkaar (betreft verrekening saldo restpunten LOC met reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf) en om die reden telt de overschrijding van de lasten niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

<u>En de vier onderschrijdingen:</u>

Zwembad De Hoge Devel

De oplevering van het zwembad was oorspronkelijk gepland voor 2021. Dit is eind 2022 geworden. Doordat het oude zwembad een jaar langer in gebruik is geweest, is er in 2022 nog regulier (en dus minder dan bij het nieuwe zwembad het geval zou zijn geweest) afgeschreven.

Speciaal basisonderwijs onderwijs huisvesting

Bijdrage materiële instandhouding de Dolfijn (Perkstraat) 2021 + 2022 verantwoord in boekjaar 2022. Meer inkomsten in 2022, nl. ook de vergoeding materiële instandhouding 2021, omdat er abusievelijk geen NTO met de jaarrekening 2021 was meegenomen.

NME-gebouw (Hooge Nesse)
De verkoop van het NME-gebouw (Hooge Nesse) – en daarmee de afwaardering - heeft niet in 2022 plaatsgevonden. Vindt plaats in 2023. Dus lagere lasten in 2022, omdat de afwaardering is uitgesteld.

Geo-informatie
De inhuurlasten zijn meegenomen bij het onderdeel Overhead.

Programma Welzijn en Zorg
De hogere lasten worden veroorzaakt door:
- BTW-lasten van zwembadencomplex De Hoge Devel: € 84.000
- Meer uitgaven aan maatwerkvoorzieningen WMO vanuit de GR Sociaal: € 212.000
- Administratieve begrotingsomissie Inburgering SPUK via GR Sociaal: € 130.000
- Duurdere zorgproducten bij Service Organisatie Jeugd: € 221.000
- Hoger uitgevallen beschikking Onderwijs Achterstandenbeleid: € 765.000
- Hogere uitgaven vervoer leerlingen speciaal onderwijs: € 131.000
- Overige kleinere overschrijdingen (kleiner dan € 50.000) tezamen: € 40.000

Totaal € 1.583.000

Dit totaal wordt gedempt door de volgende onderschrijdingen:
- Lagere uitgaven Impuls Kunst en Cultuur: € 65.000
- Lagere uitgaven Maatwerkdienstverlening 18+ WMO: € 257.000
- Lagere uitgaven Beschermd Wonen: € 189.000
- Lagere uitgaven Decentralisatie Jeugdzorg: € 130.000
- Onderbenutting (voorstel om via resultaat over te hevelen naar 2023)[4]:
    - Oekraïne: € 578.000 (verplaatsing locatie in 2023)
    - Inburgering: € 162.000 (maatschappelijke begeleiding start in 2023)
    - Opstarten loket gemeentehuis: € 100.000 (doorontwikkeling in 2023)
- Overige kleinere onderschrijdingen (kleiner dan € 50.000) tezamen: € 160.000

Per saldo resteert er dan een overschrijding van € 262.000.

<u>De zes overschrijdingen worden hieronder toegelicht.</u>

Zwembadencomplex De Hoge Devel
In 2022 heeft het Zwembad steun ontvangen voor het omzetverlies ten gevolge van Corona. Ook krijgt het zwembad jaarlijks haar betaalde BTW terug via een SPUK (Specifieke Uitkering). Beide geldstromen lopen via de gemeente en zorgen voor zowel een bate als een last. De coronasteun was niet begroot en de door het zwembad betaalde (en terugontvangen) BTW blijkt hoger dan verwacht. Per saldo levert dat een afwijking op van € 109.000 aan zowel de baten- als lastenkant.
Het budget voor het opstarten van het Sportbedrijf is niet geheel benut en dat dempt de overschrijding aan de lastenkant tot € 84.000. Aan de batenkant is de exploitatiebijdrage 2020 afgerekend en

---

[4] Onderbenutting budgetten diverse programma's (bestemming resultaat)
Bij het opstellen van de jaarstukken is naar voren gekomen dat een aantal budgetten in 2022 niet is gebruikt. Dit levert per saldo een incidenteel voordeel op voor het jaarresultaat 2022. De activiteiten die ten grondslag liggen aan deze budgetten leiden in 2023 wel tot prestaties en uitgaven. Bij de bestemming van het resultaat vragen wij om deze budgetten toe te voegen aan het budget 2023. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Bestemming van het resultaat'.

dit leverde een niet geraamde teruggave op die tezamen met de hiervoor genoemde geldstromen het verschil aan de batenkant van € 156.000 verklaart.
Samengevat: tegenover de hogere lasten (€ 84.000) staan nog hogere baten (€ 156.000). Om die reden telt de overschrijding van de lasten niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Maatwerkvoorzieningen WMO

De tweede bestuursrapportage van de GR Sociaal is wel verwerkt in de facturering, maar was te laat om in de tweede bestuursrapportage van de gemeente te worden meegenomen. Hierdoor telt de overschrijding niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Inburgering SPUK via GR Sociaal

Bij de vertaling van de begroting van de GR Sociaal naar de begroting van de gemeente is abusievelijk € 192.000 aan middelen geraamd in programma 2 op Arbeidsparticipatie. Deze hadden echter in programma 3 geraamd moeten worden. De werkelijke uitgaven zijn wel juist en rechtmatig geboekt, dat wil zeggen in programma 3. Om die reden telt de overschrijding van de lasten niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Service Organisatie Jeugd

Wat betreft de uitvoering van de jeugdwet is er over 2022 een tekort van € 221.000 ten opzichte van de begroting, hoofdzakelijk veroorzaakt door het duurder worden van de zorgproducten in de regionale zorgmarkt, welke gedeeltelijk gecompenseerd worden door lagere uitgaven op gesloten jeugdhulp (per cliënt kostbare zorg) en door lagere uitgaven van de Service Organisatie Jeugd zelf. Het tekort kwam de gemeente eerst na de tweede burap ter ore. Om die reden telt de overschrijding van de lasten niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Onderwijs Achterstandenbeleid

De hogere lasten worden nagenoeg gecompenseerd door hogere baten. De hogere uitgaven zijn een gevolg van het later aanpassen van de beschikking en worden gedekt vanuit een (dus ook hogere) specifieke uitkering. Om die reden telt de overschrijding van de lasten niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Vervoer leerlingen speciaal onderwijs

In de tweede bestuursrapportage is het budget opgehoogd naar € 605.000. De verwachting was dat dit bij een gelijkblijvend volume voldoende zou zijn. Nu blijkt het volume toch toegenomen; er zijn minder gunstige combinaties in ritten te maken door veranderde schooltijden. Gevolg: € 131.000 overschrijding. Aangezien het een open einde regeling betreft, telt de overschrijding niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

En de vier onderschrijdingen:

Impuls Kunst en Cultuur

Er was een corona steunpakket beschikbaar waarvan € 54.000 niet is besteed. Alle aanvragen zijn afgewikkeld. Het niet bestede geld blijft achter in de Covid-19 reserve.

Maatwerkdienstverlening 18+ WMO

De cijfers uit de tweede bestuursrapportage en uit de jaarrekening van de GR Sociaal zijn op realisatiebasis verwerkt in de jaarrekening van Zwijndrecht. De informatie kwam te laat om in de tweede bestuursrapportage van Zwijndrecht te worden meegenomen. Voor een inhoudelijke toelichting op de lagere kosten wordt naar de jaarrekening van de GR Sociaal verwezen.

Beschermd wonen

Een aantal plannen voor het realiseren van woonvoorzieningen heeft vertraging opgelopen.

Decentralisatie jeugdzorg

Net als vorig jaar is terughoudend met uitgaven omgegaan, zodat op rekeningbasis een gedeeltelijke dekking voor jeugdoverschrijding ontstaat.

Algemene dekkingsmiddelen

De hogere lasten van € 161.000 betreffen het renteresultaat dat als negatieve kosten werd begroot en als werkelijke opbrengst van € 191.000 werd geboekt. Per saldo is dit nagenoeg neutraal. Deze inconsequentie zal in periode 14 boekhoudkundig worden gecorrigeerd en opgelost.

2. Toelichting op begrotingsoverschrijdingen van de lasten a.g.v. hogere dotaties aan reserves

	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Mutaties reserves												
1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-1.357	1.419	62	-3.939	3.881	-58	-3.856	5.031	1.176	83	1.150	1.234
2 Bestrijding van armoede	-2.389	434	-1.955	-3.310	1.709	-1.601	-75	1.735	1.660	3.235	26	3.261
3 Welzijn en zorg	0	379	379	0	1.668	1.668	0	1.668	1.668	0	0	0
4 Veiligheid en leefomgeving	-130	1.673	1.543	-920	2.991	2.071	-967	2.828	1.861	● -47 ●	-163	-209
5 Dienstverlening en bestuur	0	480	480	-42	100	58	-42	110	68	0	10	10
Financiën	-344	3	-341	-1.860	1.094	-766	-1.916	1.091	-825	● -56 ●	-3	-59
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	0	1.767	1.767	0	2.225	2.225	0	2.305	2.305	0	80	80
Subtotaal mutaties reserves	*-4.220*	*6.155*	*1.935*	*-10.071*	*13.666*	*3.595*	*-6.855*	*14.768*	*7.912*	*3.216*	*1.101*	*4.317*

Bovenstaand overzicht komt uit het validatiebestand 2022 per 15 maart 2023. De kolom 'Verschil Lasten' laat zien of er sprake is van een over- of onderschrijding van de lasten a.g.v. een hogere of lagere dotatie aan reserves, d.w.z. het verschil tussen realisatie en begroting na wijziging. Aan de hand van de criteria genoemd in het controleprotocol kunnen we per programma onderstaande conclusies trekken over de begrotingsafwijkingen ten aanzien van de dotaties aan reserves.

Programma Veiligheid en leefomgeving

De overschrijding is € 47.000 en blijft daarmee onder de grens van € 50.000 die in het controleprotocol is gesteld. Deze overschrijding van de lasten telt daarom niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Overigens, ook als de overschrijding boven de grens van € 50.000 zou zijn uitgestegen, was er geen sprake geweest van een begrotingsonrechtmatigheid. Het betreft hier namelijk de Egalisatiereserve reiniging. Deze reserve is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties in de exploitatie op te vangen. In het kader van ons afvalbeleid moeten we investeringen doen, waarbij we (deels) de reserve zullen aanspreken om effecten op tarieven te beperken. De dotatie aan de reserve heeft betrekking op het positieve saldo van het product Afval. Er is in 2022 meer aandacht besteed aan betere afvalscheiding waardoor minder restafval is opgehaald en verwerkt dan waarop de dienstverleningsovereenkomst (DVO) was gebaseerd.

Programma Financiën

De overschrijding van € 56.000 wordt veroorzaakt door een hogere dotatie aan de reserve Generatiepact. Deze reserve is bedoeld om de dekking van de kosten voortvloeiend uit de Generatiepact te dekken. Omdat er bij de jaarrekeningen fluctuaties kunnen optreden wordt deze reserve jaarlijks gemuteerd op basis van de daadwerkelijke realisaties. Bij een overschot van het budget wordt het gedoteerd en bij een tekort wordt het onttrokken aan de reserve. Dit is overeenkomstig het raadvoorstel, waarin is opgenomen dat de verrekening met de reserve plaatsvindt op basis van realisatie (zie

het raadsvoorstel in Lots map 7d). De overschrijding telt dus niet mee voor het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

3. Toelichting op begrotingsoverschrijdingen van de investeringsbudgetten

In het onderstaande overzicht zijn de verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijzigingen voor de investeringsbudgetten per programma opgenomen. Aan de hand van de criteria genoemd in het controleprotocol kunnen we per programma onderstaande conclusies trekken over de begrotingsafwijkingen ten aanzien van de investeringsbudgetten.

Totaal overzicht Investeringsprogramma 2022

Programma's	Geactualiseerd krediet uitgaven	Realisatie (uitgaven)	Restant krediet (uitgaven)	Over te brengen naar 2023 (U)	Overschrijdingen (uitgaven)	Onderschrijdingen (uitgaven)
1 Wonen, bouwen en wooncarriere	28.491	26.191	2.300	404	-511	2.406
4 Veiligheid en leefomgeving	16.118	13.587	2.531	2.233	0	298
6 Financiën	18	18	0	0	0	0
7 Algemene dekkingsmiddelen	11	11	0	0	0	0
8 Overhead	1.081	627	454	238	-7	223
Totalen	**45.719**	**40.435**	**5.284**	**2.876**	**-518**	**2.927**

Uit het bovenstaande blijkt dat er bij programma's 1 en 8 een overschrijding is. Op de (dreigende) overschrijding bij programma 8 is de raad in december 2022 gewezen. Op pagina 41 van de tweede burap staat hierover namelijk het volgende:

> ***Nieuwbouw school Ds. Hellenbroek***
> Bij de realisatie van de Hellenbroekschool zijn we geconfronteerd met enkele tegenvallers waaronder:
> - onvoorziene kosten voor het toegankelijk maken van de bouwterrein, de sloop en het bouwrijp maken (o.a. door hoofdwaterleiding onder trottoir);
> - prijsstijgingen voor tijdelijke huisvesting; en
> - extra kosten wegens vertraging bij nutsvoorzieningen (Stedin sloot niet tijdig aan waardoor er met een aggregaat gewerkt moest worden).
>
> De exacte financiële impact is nog niet bekend. Bij de jaarstukken komen we hierop terug.

De exacte financiële impact is dus pas na afloop van het jaar duidelijk geworden. Was dit eerder duidelijk en niet gemeld geweest, dan was er sprake geweest van een begrotingsonrechtmatigheid die meetelt voor het accountantsoordeel. Nu is dat niet het geval, d.w.z. wel onrechtmatig maar niet meetellend. Dat zelfde geldt voor de overschrijding bij programma 8, maar dan om een andere reden, namelijk dat deze overschrijding binnen de marge van € 50.000 ligt.

4. Conclusie

In het exploitatieoverzicht van baten en lasten is één begrotingsonrechtmatigheid geconstateerd die meetelt in het oordeel van de accountant:

- hogere kosten huisvesting openbaar basisonderwijs € 84.000

Bij de dotaties aan de reserves en bij de investeringsbudgetten zijn geen begrotingsonrechtmatigheden vastgesteld die meetellen voor het oordeel van de accountant.

Investeringsprogramma

Inleiding

Met het vaststellen van de jaarverantwoording sluit de P&C cyclus 2022 af, ook voor het investeringsprogramma.

Er kunnen en zullen altijd redenen zijn waarom projecten vertragen, versnellen, duurder of juist goedkoper uitvallen. Doordat gemeentelijke investeringen een groot beslag leggen op de gemeentelijke middelen, is een zo strak mogelijke, maar wel flexibele planning noodzakelijk. In deze jaarrekening wordt aangegeven waar de afwijkingen zijn opgetreden ten opzichte van de in de 2e Bestuursrapportage 2022 geactualiseerde beschikbare kredieten.

Veel voorkomend fenomeen is het later tot uitvoering komen van investeringen dan gepland. We noemen een aantal belangrijke facetten die (gedeeltelijk) buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen, maar wel van invloed zijn op het tempo van uitvoering:

- werkzaamheden door externen (aannemers, etc.) met een eigen planning
- participatietrajecten (overleg met betrokkenen, zoals bewoners)
- weersomstandigheden
- situatie in de ondergrond (kabels, leidingen, verzakkingen, etc.)
- niet uit kunnen voeren in een bepaalde periode (bijvoorbeeld oktober-april aan de dijken, op last van het waterschap)

Van het totaal aan geactualiseerde kredieten[5] van per saldo € 45,7 miljoen, is € 40,4 miljoen uitgegeven; aan restantkredieten blijft € 5,3 miljoen over. Dit levert een realisatiepercentage van 88% op.

Meer specifiek voor investeringen in infra/riool is een totaal krediet verstrekt van € 14,7 miljoen. Hiervan is € 12,4 miljoen uitgegeven. Een realisatie van ruim 84% procent ten opzichte van de bijgestelde ramingen. Het restant dat nog niet is uitgegeven ad € 2,3 miljoen valt voor € 575.000 vrij in 2022. De projecten gymzaal HOA, Slagveld Leeghwaterstraat, persleiding P. Zeemanstraat en Sterrenbuurt F3 zijn uitgevoerd en financieel afgesloten. Een bedrag van € 1,7 miljoen wordt doorgeschoven naar 2023. Bij deze projecten is er sprake van lagere uitgaven dan geraamd en de reden hiervoor is vrijwel steeds dat de geplande werkzaamheden nog niet volledig uitgevoerd zijn. Een deel van de geplande werkzaamheden zijn niet gehaald vanwege de complexiteit van de projecten. Complexiteit in de planning, aanbestedingsprocedure, op te stellen rioleringsplan en vertraging in de vergunningverlening.

In de tabel hieronder is weergegeven op totaalniveau per programma waar er sprake is van restantkredieten en wat het voorstel is voor het restant: overbrengen, bijramen of aframen.

Totaal overzicht Investeringsprogramma 2022

Programma's	Geactualiseerd krediet uitgaven	Realisatie (uitgaven)	Restant krediet (uitgaven)	Over te brengen naar 2023 (U)	Overschrijdingen (uitgaven)	Onderschrijdingen (uitgaven)
1 Wonen, bouwen en wooncarriere	28.491	26.191	2.300	404	-511	2.406
4 Veiligheid en leefomgeving	16.118	13.587	2.531	2.233	0	298
6 Financiën	18	18	0	0	0	0
7 Algemene dekkingsmiddelen	11	11	0	0	0	0
8 Overhead	1.081	627	454	238	-7	223
Totalen	**45.719**	**40.435**	**5.284**	**2.876**	**-518**	**2.927**

We lichten hieronder achtereenvolgens toe:

[5] Exclusief eventuele voorbereidingskredieten. De voorbereidingskredieten die leiden tot een Materiele investering geven we verderop in dit hoofdstuk apart weer. Voor voorbereidingskredieten voor grondexploitaties wordt verwezen naar dat onderdeel van de jaarrekening.

- - de kredieten waar er sprake is van budgetoverheveling > € 25.000
- - de kredieten waar er sprake is van overschrijdingen > € 25.000
- - de kredieten waar er sprake is van onderschrijdingen > € 25.000

Over te brengen kredieten

Als er sprake is van een restant op het ter beschikking gestelde krediet én er nog werkzaamheden plaatsvinden in 2023, dient de raad het overbrengen van een restantkrediet naar het volgende jaar te autoriseren om dat mogelijk te maken. Daarnaast komt het voor dat werken wel inhoudelijk zijn afgerond maar nog niet definitief afgerekend. Bij de Eerste Bestuursrapportage 2023 kan dan een en ander verwerkt worden. Soms is er sprake van een negatief restant, in dat geval wordt het negatieve restant ook overgebracht, en komt daarmee in mindering op het beschikbare krediet van het volgende jaar. Voor een bedrag van per saldo € 2,9 miljoen wordt via deze jaarrekening autorisatie verleend om deze over te brengen. Hieronder volgt een toelichting op de kredieten, waarbij het over te brengen bedrag groter is dan € 25.000.

Naam krediet	x € 1.000	Toelichting
Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière	**374**	
Onderwijshuisvesting	**-636**	
Nieuwbouw Bron/Margriet, Hans Lipperheystraat	86	Bij de aanvraag van het krediet voor de bouw is het krediet verdeeld over meerdere jaren; dit is een schatting geweest op basis van kennis op dat moment. De start van dit project is gepland voor 2024 en daarom dient het restantkrediet overgeheveld te worden naar 2023.
Nieuwbouw school Duivenvoorde, Duivenvoorde 2-4	-565	Bij de aanvraag van het krediet voor de bouw is het krediet verdeeld over meerdere jaren; dit is een schatting geweest op basis van kennis op dat moment. Bij de 2e burap 2022 is een deel van het krediet doorgeschoven naar 2023. Achteraf blijkt dat er toch kosten zijn gemaakt in 2022. De overschrijding in jaarschijf 2022 wordt verrekend met het nog beschikbaar gesteld krediet jaarschijf 2023. Het krediet voor de totale project is vooldoende om het project uit tevoeren.
Nieuwbouw school Toermalijn (centrum)	-157	Bij de aanvraag van het krediet voor de bouw is het krediet verdeeld over meerdere jaren; dit is een schatting geweest op basis van kennis op dat moment. Bij de 2e burap 2022 is een deel van het krediet doorgeschoven naar 2023. Achteraf blijkt dat er toch kosten zijn gemaakt in 2022. De overschrijding in jaarschijf 2022 wordt verrekend met het nog beschikbaar gesteld krediet jaarschijf 2023. Het krediet voor de totale project is vooldoende om het project uit tevoeren.
Vastgoed	**1.010**	
Project Bakestein vv Gr Lindt	72	De kunstgrasvelden zijn al aangelegd. De bijkomende maatregelen zoals hekwerk, bestrating en water- en groencompensatie worden in 2023 aangelegd.
Project Bakestein vv Pelikaan	243	De kunstgrasvelden zijn al aangelegd. De bijkomende maatregelen zoals hekwerk, bestrating en water- en groencompensatie worden in 2023 aangelegd.
Project Molenwei vv Heerjansdam	249	De kunstgrasvelden zijn al aangelegd. De bijkomende maatregelen zoals hekwerk, bestrating en water- en groencompensatie worden in 2023 aangelegd.
Tender ombouw verlichting naar LED 2022	70	De werkzaamheden zijn uitgelopen en verschoven naar 2023
Vervanging bestaand kunstgrasveld VVGZ veld C	141	De kunstgrasvelden zijn al aangelegd. De bijkomende maatregelen zoals hekwerk, bestrating en water- en groencompensatie worden in 2023 aangelegd.
Nieuwbouw Zwembad Parklaan 3	200	Voor de nakomende kosten m.b.t. zwembad De Hoge Devel is in 2023 nog een (relatief) beperkt budget noodzakelijk van € 200.000. Zie toelichting bij over- en onderschrijdingen > € 25.000 op investeringskredieten (€ 2,1 mln lagere investering dan krediet).
Verlichting trainingshoek 1 en 2 sp Bakestein	35	Uitvoering is vertraagd en vindt plaats in 2023
Programma 4 Veiligheid en leefomgeving	**1.968**	
Groenvoorziening	**163**	
Groen - vervangen beplantingsvakken 2022	127	Door onderbezetting van personeel zijn diverse bestekken pas in het laatste deel 2022 uitgezet bij de aannemer. Uitvoering door de aannemer is vertraagd naar 2023 door weersomstandigheden en personeelsverloop bij de aannemer.
Vervanging kinderboerderij Kiboe-hoeve	35	Nieuwbouw Kiboehoeve vindt in 2023 plaats.
Havens	**106**	
Veerplein – kade VAT-kosten btw63 BCF37	106	Vanwege vertraging in de vergunningverlening zal de uitvoering van het project later starten. Het project wordt in het 2e kwartaal van 2023 aanbesteed. Het restant budget (onderschrijding) is nodig voor de werkzaamheden die in 2023 uitgevoerd worden. Als gevolg van prijsstijgingen is daarnaast in het 1e kwartaal van 2023 een Raadsbesluit nodig voor het aanvragen van extra krediet.

Infrastructuur	**844**	
Herinrichting Ringdijk	45	De uitvoering is vertraagd naar 2023
HoofdInfrastructuur SSK Indische buurt	-52	De 1e voorbereidingswerkzaamheden zijn gestart in 2022 i.p.v. in 2023 dat eerst was voorzien
Infra vm terrein Zwembad parklaan	35	De uitvoering is vertraagd naar 2023
IP Openbare verlichting 2022	75	De uitvoering is vertraagd naar 2023
Reconstructie Bouquetstraat	142	De uitvoering is vertraagd naar 2023
Reconstructie Eikeboomstraat	42	De aannemer is klaar en de beplanting is in het 1e kwartaal van 2023 ook aangelegd. In 2023 is de eindafrekening van de aannemer te verwachten. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Reconstructie Heer Oudelands Ambacht Fase 3	231	In de eerdere opgave van de jaarschijven is een te optimistische planning voor de realisatiefase voor fase 3a/b aangehouden. Het project verloopt goed en ook op schema volgens de realistische uitvoeringsplanning. Het restant budget is nodig voor de werkzaamheden die in 2023 uitgevoerd worden.
Reconstructie HJD Noord	25	De uitvoering is vertraagd naar 2023
Reconstructie HJD Sportlaan Burg Dercksenstr	-45	Gedacht was dat er rekening gehouden moest worden met het gesloten dijkseizoen, maar de uitvoering heeft toch in 2022 kunnen plaatsvinden. De overschrijding op het krediet van 2022 wordt verrekend met het verstrekte krediet uit 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Reconstructie Kort Ambacht Noord	-61	De uiteindelijke opdracht aan de aannemer was hoger dan de begroting. Hiervoor is in 2022 extra geld aangevraagd en geaccordeerd ten gunste van 2023 en niet van 2022. De overschrijding op het krediet van 2022 wordt verrekend met het verstrekte krediet uit 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Reconstructie Schildersbuurt Fase 3	207	De voorbereiding voor de aanbesteding heeft meer tijd gekost dan voorzien was. De onderschrijding in jaarschijf 2022 wordt verrekend met het beschikbaar gestelde krediet van jaarschijf 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Reconstructie Vliegeniersbuurt	28	Door een wijziging in de visie is het rioolontwerp aangepast en is er vertraging ontstaan. Daardoor zijn onderzoeken, welke in relatie tot het definitieve ontwerp nog moesten worden uitgevoerd, verplaatst van 2022 naar 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Reconstructie winkelcentr. Walburg	61	Project is gereed, maar de financiële afrekening voor het plaatsen van verwijderen/plaatsen van de containers heeft nog niet plaatsgevonden. Restant krediet schuift door naar 2023. In verband met aanpassingen aan het uitgevoerde werk op basis van gebruikservaringen van o.a. de fietsenstalling en het plein nabij het Carillon zijn extra middelen nodig van € 75.000. Met de 1e BURAP in 2023 wordt gevraagd het krediet te verhogen.
Reconstructie Witte de Withstraat	114	De aannemer was in 2022 gereed met zijn werkzaamheden. In 2023 zal nog het groen worden aangelegd en de definitieve afrekening van de aannemer worden ontvangen. Restant budget is (aanbesteding) voordeel wat doorschuift naar 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Recontructie Karekietstraat	43	Betreft voorbereidingskrediet. Daarbij was het de wens een klein stukje riolering in één werkgang mee uit te voeren met de vervanging van nutsleidingen. Planning technisch bleek dit echter niet haalbaar waardoor de kosten in 2022 lager zijn uitgevallen. In 2023 wordt de definitieve projectscope bepaald inclusief het totaal benodigde uitvoeringskrediet. Het restant budget is nodig voor de werkzaamheden die in 2023 en verder uitgevoerd worden.
Veerplein - buitenruimte	-46	De uitvoering is iets sneller gegaan.
Riolering	**855**	
Karekietstraat riool	69	Betreft voorbereidingskrediet. Daarbij was het de wens een klein stukje riolering in één werkgang mee uit te voeren met de vervanging van nutsleidingen. Planning technisch bleek dit echter niet haalbaar waardoor de kosten in 2022 lager zijn uitgevallen. In 2023 wordt de definitieve projectscope bepaald inclusief het totaal benodigde uitvoeringskrediet. Het restant budget is nodig voor de werkzaamheden die in 2023 en verder uitgevoerd worden.
Persleiding Schokkershaven	140	De inventarisatie voor de locatiebepaling van het gemaal duurde langer dan voorzien hierdoor is de uitvoering van de werkzaamheden vertraagd naar 2023
Riolering Bouquetstraat	34	De uitvoering is vertraagd naar 2023
Riolering SSK Indische buurt	-35	De 1e voorbereidingswerkzaamheden zijn gestart in 2022 i.p.v. in 2023 dat eerst was voorzien
Rioolgemaal Schokkershaven	76	De inventarisatie voor de locatiebepaling van het gemaal duurde langer dan voorzien hierdoor is de uitvoering vertraagd naar 2023
Vervanging riolering Eikeboomstraat	44	De aannemer is klaar en de beplanting is in het 1e kwartaal van 2023 ook aangelegd. In 2023 is de eindafrekening van de aannemer te verwachten. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Vervanging riolering Heer Oudelands Ambacht Fase 3	347	In de eerdere opgave van de jaarschijven is een te optimistische planning voor de realisatiefase voor fase 3a/b aangehouden. Het project verloopt goed en ook op schema volgens de realistische uitvoeringsplanning. Het restant budget is nodig voor de werkzaamheden die in 2023 uitgevoerd worden.
Vervanging riolering HJD Sportlaan B. Dercksenstr	-62	Gedacht was dat er rekening gehouden moest worden met het gesloten dijkseizoen, maar de uitvoering heeft toch in 2022 kunnen plaatsvinden. De overschrijding op het krediet van 2022 wordt verrekend met het verstrekte krediet uit 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Vervanging riolering Kort Ambacht Noord	-68	De uiteindelijke opdracht aan de aannemer was hoger dan de begroting. Hiervoor is in 2022 extra geld aangevraagd en geaccordeerd ten gunste van 2023 en niet van 2022. De overschrijding op het krediet van 2022 wordt verrekend met het verstrekte krediet uit 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Vervanging riolering Schildersbuurt Fase 3	80	De voorbereiding voor de aanbesteding heeft meer tijd gekost dan voorzien was. De onderschrijding in jaarschijf 2022 wordt verrekend met het beschikbaar gestelde krediet van jaarschijf 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Vervanging riolering vliegeniersbuurt	36	Door een wijziging in de visie is het rioolontwerp aangepast en is er vertraging ontstaan. Daardoor zijn onderzoeken, welke in relatie tot het definitieve ontwerp nog moesten worden uitgevoerd, verplaatst van 2022 naar 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Vervanging riolering winkelcentrum Walburg	27	Project is gereed, maar de financiële afrekening voor het plaatsen van verwijderen/plaatsen van de containers heeft nog niet plaatsgevonden. Restant krediet schuift door naar 2023.
Vervanging riolering Witte de Withstraat	50	De aannemer was in 2022 gereed met zijn werkzaamheden. In 2023 zal nog het groen worden aangelegd en de definitieve afrekening van de aannemer worden ontvangen. Restant budget is (aanbesteding) voordeel wat doorschuift naar 2023. Het krediet voor het totale project is voldoende om het project uit te voeren.
Wateroverlast, Onderdijkserijweg	116	Het restant krediet wordt gereserveerd voor de afrondende uitvoering in 2023 omdat vanwege het gesloten dijkseizoen het project niet helemaal in 2022 uitgevoerd is. Het project is voordelig aanbesteed en het te verwachten positieve resultaat zal eind 2023 worden geëvalueerd.
Overhead	**238**	
Routine invest. binnenkant/meub. gemeentehuis 2022	110	In 2021 zijn ideeën ontstaan voor het realiseren van een "huis van de gemeente", in 2022 zijn er voorbereidingen, onderzoeken, etc. gedaan. In 2023 zal tot uitvoering worden gegeven aan "huis van de gemeente". Om die reden dient het restantkrediet overgeheveld te worden naar 2023.
Routine investering hardware jaarschijf 2022	46	De vervanging van devices in het kader van project M365 (De digitale werkruimte/ hybride werken) is in 2022 nog niet afgerond, in 2023 wordt het voortgezet en daarom dient het restantkrediet overgeheveld te worden naar 2023.
Zonnepanelen gemeentewerf	82	In raadsinformatiebrief 2021-0162717 bent u geïnformeerd dat het college heeft besloten om de daken van geschikte gebouwen van de gemeentewerf te gaan inzetten voor zonnepanelen. Deze maatregel is onderdeel van ons actieprogramma Duurzaamheid. In 2022 is dit werk aanbesteed. Er heeft één partij ingeschreven voor € 82.000. Gezien de tijd, was het door drukte op de zonnepanelenmarkt, niet mogelijk de opdracht in 2022 te laten uitvoeren. Het restantkrediet ad. € 82.000 is nodig voor de werkzaamheden die in 2023 uitgevoerd gaan worden.
Mutaties kleiner dan € 25.000	**295**	
Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière	30	Saldo van kleine mutaties
programma 4 Veiligheid en leefomgeving	265	Saldo van kleine mutaties
Totaal budgetoverheveling	**2.876**	uitgaven

Overschrijdingen af te sluiten kredieten

Overschrijdingen groter dan € 25.000		
Naam krediet	**x € 1.000**	**Toelichting**
programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière	**-489**	
Onderwijs	**-439**	
Nieuwbouw school Ds. Hellenbroek	-439	Tekort is onder meer veroorzaakt door extra kosten voor elektra en aggregaat ivm vertraging bij Stedin, door hogere kosten voor de tijdelijke huisvesting en de sloop en andere locatiegebonden kosten (deze bedragen worden in tegenstelling tot bouwbudget voor de nieuwbouw niet geïndexeerd). Deze worden aan de voorkant ingeschat op basis van aannames; in de huidige markt lopen aannames en werkelijke prijzen aanzienlijk uit elkaar. Ook door wijziging van de uiteindelijke locatie voor tijdelijke huisvesting moesten er twee maal leges betaald worden
Vastgoed (Uitvoering)	**-50**	
Inventaris Watertoren Westerschelde 1	-50	De aanschaf van de beperkte inventaris voor de Watertoren was niet eerder meegenomen in de totaalberekeningen van de aankoop.
Overschrijdingen kleiner dan € 25.000		
Totaal onderschrijdingen kleiner dan € 25.000	**-30**	**onderschrijding op uitgaven afgesloten investeringskredieten**
programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-22	totaal van kleine mutaties
programma 4 Veiligheid en leefomgeving	0	totaal van kleine mutaties
programma 8 Overhead	**-7**	totaal van kleine mutaties
Totaal overschrijdingen	**-518**	**overschrijding op uitgaven afgesloten investeringskredieten**

Onderschrijdingen af te sluiten kredieten

Onderschrijdingen groter dan € 25.000		
Naam krediet	**x € 1.000**	**Toelichting**
programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière	**2.376**	
Vastgoed (Uitvoering)	**2.376**	
Nieuwbouw Zwembad Parklaan 3	1.920	Zwembad De Hoge Devel is opgeleverd en ruim binnen budget gebleven omdat met elkaar strak is gestuurd op de financiën en bij tegenvallers en ontwikkelingen kritisch is gekeken voor wiens rekening deze kosten kwamen. Daarnaast zijn de advieskosten lager uitgevallen dan begroot. Tot slot is de aanbesteding voor de sloop van de buitenbaden financieel zeer gunstig uitgevallen. Voor de nakomende kosten in 2023 is nog een (relatief) beperkt budget noodzakelijk van € 200.000. Nu het zwembad in gebruik is, zullen er onvermijdelijk nog wat zaken aan het licht komen waar aanpassingen gevraagd zijn. Dit zal in het zwembad zelf zijn, maar ook om een veilige tijdelijke toegangsweg te kunnen blijven garanderen. De investering in het zwembad is ruim binnen budget gebleven. Dit betekent dat er sprake gaat zijn van een structureel lagere kapitaallast van circa € 80.000. De raad heeft bij de bouw van het Zwembad het kader meegegeven dat de exploitatie niet méér mocht gaan kosten dan het oude zwembad. In de jaarlijkse exploitatiekosten van het nieuwe zwembad willen we voor de gehele gebruiksduur van het zwembad rekening houden met klein én groot onderhoud en gedeeltelijke vervangingen. Dit in tegenstelling tot de oude situatie, waarin onderhoud/reparaties/verbouwingen ad hoc werden aangevraagd en gedekt. Dit jaarlijks reserveren voor toekomstig onderhoud legt extra beslag op de gemeentelijke begroting door een hogere exploitatiebijdrage aan het sportbedrijf. In het nog op te stellen raadsvoorstel Exploitatie sportbedrijf/nieuw zwembad komen we terug hoe hiermee om te gaan.
Gymzaal Heer Oudelands Ambacht, Bazuinstraat	358	De uitvoering is conform verlopen. Het project kan afgesloten worden en het aanbestedingsvoordeel valt nu vrij. Het project heeft een onderschrijding van € 134.836. Het restant van de onderschrijding ad € 222.740 betreft SPUK bijdrage.
Gymzaal HOA (voorbereiding)	72	De eerdere voorbereidingskosten voor de gymzaal HOA zijn ingebracht in het actuele krediet van de gymzaal HOA
Verlichting honkbalveld HSV	27	De aanleg is uiteindelijk goedkoper uitgevallen
programma 4 Veiligheid en leefomgeving	**497**	
Infrastructuur	**275**	
Develbrug II - Burgemeester Pijl Hogeweglaan	81	Het voordeel is behaald als gevolg van een bestek wijziging. Door de bestekschrijver was voor het betonwerk in de brug een conventionele werkwijze voorgeschreven. Deze hield oorspronkelijk in dat er behoorlijk wat beton uit het brugdek moest worden verwijderd. Door één van de inschrijvers was een alternatief ingediend. Deze hield in dat er (veel) minder beton behoefde weggehakt. In plaats van het weghakken van het beton is er voor gekozen om een zogenaamde SAMI-laag aan te brengen. Hierdoor ontstonden aanzienlijk lagere uitvoeringskosten.
Riolering	**416**	
Slagveld herstel riool Leeghwaterstraat	92	De uitvoering is conform verlopen. De uitvoeringskosten waren lager dan de raming door een aanbestedings-voordeel. Het project kan afgesloten worden en het voordeel kan vrijvallen.
Wateroverlast, Bootjessteeg west	60	De aanbesteding viel voordelig uit. Van het voordelig resultaat kan in 2022 € 59.596 vrijvallen. Het restant krediet dat nog overblijft (€ 16.000) wordt gereserveerd voor de af te ronden uitvoering in 2023.
Vervanging riolering Sterrenbuurt (fase 3)	41	Werkzaamheden van de aannemer zijn afgerond. Het restant krediet kan vrijvallen.
overhead	**223**	
Implem. AV middelen raadzaal en vergaderkamer	223	Het restantkrediet kan afgeraamd worden. Bij dit project zijn we bijgestaan door een externe adviseur die ook Programma van Eisen heeft beoordeeld. De inschrijving bij de aanbesteding viel lager uit dan voorzien op met name de apparatuur.
Onderschrijdingen kleiner dan € 25.000		
Totaal onderschrijdingen kleiner dan € 25.000	**53**	**onderschrijding op uitgaven afgesloten investeringskredieten**
programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière	30	totaal van kleine mutaties
programma 4 Veiligheid en leefomgeving	24	totaal van kleine mutaties
programma 8 Overhead	**0**	totaal van kleine mutaties
Totaal onderschrijdingen	**2.927**	**onderschrijding op uitgaven afgesloten investeringskredieten**

SISA

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 35.959	Ja	€ 0	€ 0	Ja	
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 3.700.200	€ 1.200.346	€ 0	€ 57.802	€ 0	€ 140.075
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 70.980	€ 5.169.403	€ 5.169.403	Nee	
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			19	210	5	31	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			€ 11.631	€ 22.055			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 7.220	€ 79.800	€ 17.340	€ 107.508	€ 0	€ 11.220
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 120.000	€ 0	€ 0	€ 25.767	

BZK	C9	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 3** Gemeenten	Projectnaamnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/03*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 05 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Toelichting afwijkingen in faseringen (indicatoren 02 en 04) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: C9/06*
			1 Stationskwartier Zwijndrecht	Nee	29	Nee	geen nieuwe woningen in aanbouw genomen in 2022. (planning bijlage 3 WBI was destijds zeer grof en slechts als indicatie voor een fasering)	€ 1.282.322
			2				De planvoorbereidingen lopen door, maar kosten meer tijd t.o.v. de WBI-planning. Tender voor locatie Stadstuinen is afgerond in 2022 en reeds start gemaakt met civiele werkzaamheden op die locatie (o.a. sanering). Tender Indische Buurt 2e fase nagenoeg afgerond in 2022 (die is inclusief aanbesteding civiele werken). Collegebesluit Tender begin 2023.	
			20					
			Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: C9/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/09*	Toelichting afwijking(en) prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/11*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/12*
			1 Stationskwartier Zwijndrecht	€ 130.000	Nee	Sociale woningen worden niet gemaakt in de opgave bij de WBI van het aantal woningen in gemeentegrexen met het totale publieke tekort van 9,4 mln. De sociale woningen zitten in zelfrealisaties van derden zoals destijds aangegeven bij de WBI aangenomen programmering. Gelet op de veranderende markt en afname van interesse van beleggers, ontstaat er indicatief een verschuiving van middenhuur naar betaalbare koop tot NHG-grens. Meer duidelijkheid over de aantallen ontstaat in 2023 na afronding gunning IB en beoogde contractvorming Maasterras West (MTW). Mogelijk is er in deelgebied MTW een verschuiving naar meer EGW; ook daarover in 2023 meer duidelijkheid verwacht.	29	Nee
			2					
			20					
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
			1 SUVIS21-2-02410806	€ 50.304	€ 50.304	Ja		Ja
			2					
			50					
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
			1 SUVIS21-2-02410806	Ja				
			2					
			50					
BZK	C41B	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
			1 030008 Provincie Zuid-Holland	€ 139.291	€ 509.291	€ 168.750	1	1
			2					
			3					
			4					
			5					
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
			1 030008 Provincie Zuid-Holland	0	Nee			
			2					
			3					
			4					
			5					
BZK	C43	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
			RREW2020-00448914	€ 84.383	€ 158.101	1.873		Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
			1.612	Ja				

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			35	€ 15.648	€ 15.648	0	€ 0	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			35	€ 9.050	€ 9.050			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			39	86	0	0	35	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 14.401	Ja				
BZK	**C75B**	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/03*	Besteding per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/05*	
		1	060642 Gemeente Zwijndrecht	DGNVLG/20208595	Dynamiek aan de oevers	€ 74.823	€ 37.411	
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/06*	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/07*	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/09*		
		1	*060642 Gemeente Zwijndrecht*	€ 263.600	€ 131.800	Start kade Q3 2022		
		2						
		100						
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C75B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C75B/12*			
			€ 0	€ 8.359	Nee			
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 1.595.789	€ 520.909	€ 90.391	€ 258.217	€ 1.011.050	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1					€ 846.343	
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 193.999	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		2						
		10						

OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Nee				
SZW	**G2A**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/03*	Besteding (jaar T-1) **IOAW** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/04*	Baten (jaar T-1) **IOAW** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/05*	Besteding (jaar T-1) **IOAZ** Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/06*
		1	060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 15.870.013	€ 219.758	€ 918.544	€ 476	€ 57.306
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/07*	Baten (jaar T-1) **IOAZ** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/08*	Besteding (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/09*	Baten (jaar T-1) **Bbz 2004** levensonderhoud beginnende zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/10*	Baten (jaar T-1) **WWIK** (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/12*
		1	060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 0	€ 70.432	€ 1.350	€ 0	€ 763.791
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2A/13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/14*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2A/15*	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2A/16*		
		1	060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 5.928	€ 4.409	€ 0		
		2						
		100						
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
SZW	**G3A**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/01*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/02*	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/03*	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/04*	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3A/05*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/06*
		1	060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 22.000	€ 853	€ 24.889	€ 0	€ 0
		2						
		100						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3A/07*	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/09*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/10*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/11*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G3A/12*
		1	060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		100						

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
		6	Totaal	0	0			
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6	Totaal	0	0	0		
SZW	G4A	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2021** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Welke regeling betreft het? Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/05*	
		1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 187.748	€ 0	€ 60.888	€ 12.088	
		2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 30.178	€ 0	€ 19.496	€ 10.242	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.120.849	€ 97.678	€ 31.558	€ 6.058	
		4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 332.703	€ 26.359	€ 2.092	€ 205	
		5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 113.986	€ 1.500	€ 5.059	€ 0	
			Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/09*		
		1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 269	31	0		
		2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 100	6	0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	253	16		
		4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	72	4		
		5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	21	2		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4A/10*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle D2* *Indicator: G4A/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T -1 i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G4A/13*		
		1	Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 78.812	€ 2.400	Nee			

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	**G12A**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen** Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12A/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/02*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicator: G12A/03*	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) , jaar T-1. *Aard controle R* *Indicator: G12A/04*		
		1	060642 Gemeente Zwijndrecht	€ 2.121	€ 0	106		
		2						
		20						
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 7.480	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 2.578.192	€ 3.317.927				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	SPUKSPRT22028	€ 3.317.927	€ 3.112.268	€ 186.409	€ 19.250	
		2						
		100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1012687	€ 30.000	€ 0	€ 22.440	€ 0	€ 30.000
		2	1035647	€ 60.000	€ 0	€ 7.910	€ 0	€ 39.623
		3	1042163	€ 56.575	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1012687	Ja				
		2	1035647	Nee				
		3	1042163	Nee				
		4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			
			€ 100.620	Ja	Ja			
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*	
		1	*SPUKIJZ21-22176*	-€ 38.315	€ 38.315	€ 38.315	Ja	
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*
		1	*Sportfondsen De Hoge Devel*	*Nov + dec 2021*	€ 3.646	€ 3.646	€ 3.646	€ 3.646
		2	*Sportfondsen De Hoge Devel*	*jan-22*	€ 34.669	€ 34.669	€ 34.669	€ 34.669
		50						

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma/taakvelden	Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo
Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-36	27	-9
0.10 Mutaties reserves	-3.856	5.031	1.176
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-794	336	-459
2.1 Verkeer en vervoer	-104	153	49
2.2 Parkeren	-42	126	84
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.046	3.820	774
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-573	89	-484
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.569	121	-1.448
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-712	0	-712
5.2 Sportaccommodaties	-3.286	784	-2.502
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-108	65	-43
5.5 Cultureel erfgoed	-25	3	-22
5.6 Media	-15	49	34
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-553	24	-529
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.885	318	-3.567
8.1 Ruimtelijke Ordening	-2.642	698	-1.944
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-3.929	3.459	-470
8.3 Wonen en bouwen	-1.139	363	-776
Subtotaal	*-26.312*	*15.465*	*-10.848*
Programma 2 Bestrijding van armoede			
0.10 Mutaties reserves	-75	1.735	1.660
3.1 Economische ontwikkeling	-398	0	-398
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-880	981	100
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-109	71	-37
3.4 Economische promotie	-41	0	-41
6.3 Inkomensregelingen	-27.054	17.287	-9.766
6.4 Begeleide participatie	-4.490	0	-4.490
6.5 Arbeidsparticipatie	-3.613	41	-3.571
Subtotaal	*-36.659*	*20.116*	*-16.543*
Programma 3 Welzijn en zorg			
0.10 Mutaties reserves	0	1.668	1.668
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-4.005	2.522	-1.483
5.1 Sportbeleid en activering	-1.341	187	-1.154
5.2 Sportaccommodaties	-52	0	-52
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-343	35	-308
5.6 Media	-1.360	0	-1.360
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-91	12	-79
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-8.580	5.491	-3.089
6.2 Wijkteams	-3.725	11	-3.715
6.3 Inkomensregelingen	-31	0	-31
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.196	0	-1.196
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-12.897	33	-12.864
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-13.843	0	-13.843
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-415	2.610	2.194
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-2.303	0	-2.303
7.1 Volksgezondheid	-2.459	101	-2.358
8.3 Wonen en bouwen	-13	0	-13
Subtotaal	*-52.655*	*12.668*	*-39.987*

Programma/taakvelden	Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo
Programma 4 Veiligheid en leefomgeving			
0.63 Parkeerbelasting	0	106	106
0.64 Belastingen overig	-140	206	65
0.8 Overige baten en lasten	-23	0	-23
0.10 Mutaties reserves	-967	2.828	1.861
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-4.073	9	-4.064
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-315	31	-284
2.1 Verkeer en vervoer	-8.390	717	-7.673
2.2 Parkeren	-511	0	-511
2.3 Recreatieve Havens	-9	5	-4
2.4 Economische Havens en waterwegen	-113	63	-50
2.5 Openbaar vervoer	-263	0	-263
5.4 Musea	-14	0	-14
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4.656	92	-4.564
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-50	17	-33
6.3 Inkomensregelingen	-1.117	0	-1.117
7.2 Riolering	-4.879	6.938	2.059
7.3 Afval	-7.236	7.664	428
7.4 Milieubeheer	-1.770	95	-1.674
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-1.019	897	-122
Subtotaal	*-35.545*	*19.668*	*-15.877*
Programma 5 Dienstverlening en bestuur			
0.1 Bestuur	-3.216	8	-3.208
0.2 Burgerzaken	-2.420	595	-1.826
0.63 Parkeerbelasting	0	36	36
0.10 Mutaties reserves	-42	110	68
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-52	39	-13
2.2 Parkeren	-13	0	-13
6.2 Wijkteams	-8	0	-8
8.3 Wonen en bouwen	-1.318	1.644	326
Subtotaal	*-7.069*	*2.431*	*-4.638*
Programma 6 Financiën			
0.5 Treasury	-24	0	-24
0.61 OZB woningen	-161	0	-161
0.62 OZB- niet woningen	-378	0	-378
0.64 Belastingen overig	-40	0	-40
0.8 Overige baten en lasten	-128	294	165
0.10 Mutaties reserves	-1.916	1.091	-825
Subtotaal	*-2.648*	*1.385*	*-1.263*
Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen			
0.5 Treasury	-218	517	299
0.61 OZB woningen	0	5.360	5.360
0.62 OZB- niet woningen	0	5.118	5.118
0.64 Belastingen overig	0	103	103
0.7 Alg.uitk.overige uitk.Gemeentefonds	0	97.964	97.964
Subtotaal	*-218*	*109.062*	*108.844*

Programma/taakvelden	Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo
Programma 8 Overhead			
0.4 Overhead	-15.166	150	-15.016
0.10 Mutaties reserves	0	2.305	2.305
Subtotaal	*-15.166*	*2.455*	*-12.711*
Vennootschapsbelasting			
0.9 Vennootschapsbelasting	-30	0	-30
Subtotaal	*-30*	*0*	*-30*
Totaal	**-176.302**	**183.249**	**6.947**

- = Nadelig / + = Voordelig

Bedragen x € 1.000

Gebeurtenissen na balansdatum

Overige gegevens

Controleverklaring

JAARSTUKKEN 2022

GEMEENTE ZWIJNDRECHT